

NORSK TIDSSKRIFT FOR MISJONS- VITENSKAP

NORWEGIAN JOURNAL
OF MISSIOLOGY

2/2025

VITENSKAPELIG
HØYSKOLE
Norwegian School of
Theology, Religion and Society

NORSK TIDSSKRIFT FOR MISJONSVITENSKAP

NORWEGIAN JOURNAL OF MISSIOLOGY

ÅRGANG 79 • NUMMER 2 • 2025

Leder

Samhandling for evangeliet
Rolf Kjøde og Lars Dahle..... 141

Artikler

Addressing Key Gaps: The Missiological
Contributions of Lausanne 4
Lars Dahle og Rolf Kjøde..... 145

Aktører i global misjon – en analyse av
Lausannebevegelsens dokumenter
Ingebjørg Nandrup 165

The First Fruits of L4
Evaluating the European Response to
the Fourth Lausanne Congress
Jim Memory and Usha Reifsnider ... 181

Norsk misjon i et polysentrisk perspektiv
Frank-Ole Thoresen 201

«Better together?» Migrasjon og
misjonale samhandling i lys av
Lausannebevegelsen og den fjerde
Lausannekongressen i Seoul 2024 (L4)
Stian Sørli Eriksen 223

Kamp for rettferdighet i
Lausannebevegelsen
Mirjam Syltebø Endalew..... 249

Evangeliet til nye generasjoner
Barn, unge og yngre ledere som
misjonale tema i Lausanne
Lars Dahle og Margunn Serigstad
Dahle 267

Ulike misjonsforståelser i
Den norske kirke
Kari Storstein Haug og Hans
Austnaberg..... 287

Anmeldelser

Religious Persecution: Theological and
Missiological Perspectives.
Anmeldt av Kristina Patring..... 315

Territoriality and Hospitality. Christian
and Muslim Perspectives. A Festschrift for
Lamin Sanneh.
Anmeldt av Tomas Sundnes Drønen... 319

Appendix

A Guide to Lausanne Documents and
Resources
Lars Dahle og Rolf Kjøde..... 323

Samhandling for evangeliet

Rolf Kjøde, rolf.kjode@nla.no
Lars Dahle, lars.dahle@nla.no

Eit stikkord for den fjerde verdskongressen for misjon (L4) i den internasjonale Lausannerørsla i Sør-Korea i september 2024 var det engelske *collaboration*. Ordet skil seg litt frå eit ord som vi kanskje er meir fortrulege med, *cooperation*. Det siste vel vi å omsette med «samarbeid», det første med «samhandling». Når vi samarbeider er vi eitt hakk meir sjølvstendige og står litt meir overfor kvarandre. Når vi samhandlar står vi litt tettare med eit felles eigarskap for saman å oppnå eit felles mål.

Kanskje samarbeid er eitt hakk meir individuelt og vestleg og samhandling eitt hakk meir kollektivt og sørleg i valøren. Den store majoriteten av deltakarane i den globale samlinga i Seoul/Incheon var afrikanske, asiatiske og latin-amerikanske kristne. I så fall kan samhandling vere eit dekkande ord for det som samlinga ville sikte mot. Er vestlege kyrkjer og misjonsrørsler innstilt på det? «Kven si samhandling og kven sine prioriteringar?» spurte missiologen Kang-San Tan frå Malaysia etter kongressen, med ei uro for at dei globale maktstrukturane i kyrkje og misjon framleis lett vil følgje pengane.

Dette nummeret av *Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap* samlar i hovudsak artiklar frå fagfolk som faktisk var delegatar til kongressen i Seoul. I arbeidet med temanummeret har vi prøvd å ha eit medvit knytt til det. Ja, forfattarane skriv på mange måtar frå innsida. Det har ein vesentleg styrke ved at vi gjennom personleg erfaring har fått godt høve til å bli fortrulege med det stoffet vi har forska på.

Samtidig har vi pusha kvarandre til å vere det som på ny nynorsk kallast «critical insiders». Ei avgjerande hjelp til det er sjølv sagt at alle artiklane har vore gjennom dobbelt blind fagfellevurdering. Den prosessen var styrt av ansvarleg tidsskriftredaktør, og ho deltok ikkje på L4. Sånn sett er vi ganske trygge på at prinsippet om armlengdes avstand er tatt godt vare på i den forkinga som blir lagt fram her. Ingen er uansett nøytrale, men då har vi gitt til kjenne kva roller vi har til felles; kritiske forskarar som også er engasjerte deltakarar.

Redaktørane av dette nummerert, Lars Dahle og Rolf Kjøde, skriv den første artikkelen. Den siktar mot å gi ein oversikt over kva Lausannerørsla er og korleis prosessen rundt L4 har vore. Vi set særleg søkelys på korleis heile prosessen har sik-

ta mot å avdekke sprik mellom ideal og røyndom både strategisk og teologisk i det evangeliske misjonsoppdraget, det dokumenta på engelsk gjerne kallar *gaps*. I slutten av dette nummeret har vi også laga ein oversikt over det svært store ressurstilfanget frå Lausannerørsla som ligg til grunn for artiklane i dette nummerert – og med tanke på vidare forskning.

Ingebjørg Nandrup skriv med utgangspunkt i Michael Goheens fire kategoriar om forståinga av misjonens aktørar i Lausannerørsla sine dokument i eit femtiårsperspektiv og korleis dette utfordrar norsk misjons rolle i den globale misjonsrørsla. Leiarane av Lausanne Europa, Usha Reifsneider og Jim Memory, gir ei god innføring i og drøfting av den europeiske responsen på L4 med ei tydeleg utfordring til enda meir å opne seg for den globale kyrkja i eit felles oppdrag.

Frank Ole Thoresen tar for seg eit av dei mest sentrale omgrepa frå dei siste tiåra, at kyrkje og misjon har utvikla seg frå å vere vestleg i maktbasen sin til å bli polysentrisk. Han drøftar dette omgrepet kritisk og utfordrar spesifikt på forståing av den vestlege misjonærrolla i det nye paradigmet. Stian Sørli Eriksen utfyller dette ved å fokusere på korleis migrasjon kan vere ein ressurs for misjonal samhandling. Med utgangspunkt i demografiske endringar og migrasjonsteori drøftar han det omfattande misjonsstrategiske arbeidet med dette i Lausannerørsla.

Lausannerørsla har sidan starten hatt ei innebygd spenning mellom misjon som forkynning/proklamasjon og misjon som sosial handling. Mirjam Syltebø Endalew går i sin artikkel inn på desse problemstillingane slik ho les dei i alt som knyter seg til L4 og gir nokre viktige utfordringar til status og vegen vidare. Til slutt skriv Margunn Serigstad Dahle og Lars Dahle ein artikkel om born, unge og yngre leiarar. Born og unge som misjonale fokusområde var det taust om i Lausannerørsla sine dokument dei første tretti åra, men no er dette blitt eit satsingsområde.

I tillegg til artiklane knytt til L4 har dette nummeret også med ein studie av ulike misjonsforståingar i Den norske kyrkja slik det kjem til uttrykk gjennom aktørar i «Samarbeid Menighet og Misjon». Sjølv om dette ikkje har direkte berøring med Lausannerørsla, tematiserer likevel artikkelen noko av det som er hovudsaka frå L4, samhandling. Eller er SMM primært samarbeid?

God lesing!

Rolf Kjøde, førstelektor, NLA og Lars Dahle, professor, NLA
Gjesteredaktører

Addressing Key Gaps: The Missiological Contributions of Lausanne 4

Lars Dahle
Professor, NLA University College
lars.dahle@nla.no

Rolf Kjøde
Associate Professor, NLA University College
rolf.kjode@nla.no

Abstract:

The extensive process of preparing for the Fourth Lausanne Congress (L4) in South Korea in 2024 exposed a range of strategic and theological discrepancies between ideals and realities in the missional task of the evangelical church. These gaps formed the point of departure for the work conducted during and following the congress. This article seeks to identify where such discrepancies emerge, as evidenced in the available material, and to demonstrate how the efforts before, during, and after the congress have been shaped by the intention to address these identified gaps. The article begins by situating the Lausanne Movement within its historical context, before examining how the movement approached the tasks of identifying, engaging with, and exploring strategic gaps. In analyzing theological gaps, particular attention is devoted to *The Seoul Statement*. Finally, the article considers two core concepts central to the entire L4 process – *discipleship* and *collaboration* – exploring how these are understood, how these gaps have been recognized, and how these key thematic areas might be further developed.

Sammendrag:

Den omfattende prosessen med å legge til rette for den fjerde lausannekongressen (L4) i Sør-Korea i 2024 avdekket en rekke strategiske og teologiske sprik mellom ideal og virkelighet i den evangeliske kirkes misjonsoppdrag. Disse gapene danner utgangspunkt både for arbeidet under og oppfølgingen etter kongressen. Denne artikkelen forsøker å vise hvor disse sprikene finnes ifølge det framlagte materialet, og hvordan alt arbeidet før, under og etter kongressen har vært preget av intensjonen om å fylle de påviste gapene. Artikkelen starter med å plassere Lausannebevegelsen i en historisk kontekst før den viser hvordan bevegelsen arbeidet med spørsmål om å identifisere, adressere og utforske de strategiske sprikene. I analysen av teologiske gap, vies særlig oppmerksomhet til *The Seoul Statement*. Avslutningsvis utforsker artikkelen to kjernebegreper knyttet til hele Lausanne 4-prosessen, «disippelskap» og «samhandling», hvordan disse gapene forstås, hvordan disse sprikene kan identifiseres, og hvordan disse sentrale temaområdene kan utvikles videre.

Keywords: The Lausanne Movement, Lausanne 4, the Seoul Statement, strategic mission gaps, theological mission gaps, discipleship, collaboration

Introduction

The Lausanne Movement held its fourth global mission congress (Lausanne 4) in Seoul-Incheon, South Korea, in September 2024, with 5.394 delegates from 202 nations. It coincided with the 50th anniversary of the influential evangelical movement which has made a significant impact on contemporary missiology and missions.

The Seoul-Incheon Congress was an integral part of a wider process called the Lausanne 4 Journey, launched in 2019. According to the Lausanne Global Executive Director Michael Oh (USA/Japan), this process had a broad purpose: “Lausanne 4 is a multi-year, global, polycentric process facilitated by the platform of Lausanne, towards catalytic collaboration of the global church, for the discipling of all nations and the shaping of the world in 2050.”¹

The aim of this article is to identify and analyse the essential missiological contributions of the Lausanne 4 process throughout the pre-Congress, the Congress, and the post-Congress phases. We have chosen to focus on how the Lausanne 4 process addresses key strategic and theological gaps, with central online publications as our primary source material.

The word “gap” generally denotes “an incomplete or deficient area”² or “a space where something is missing”³. Gap is used by the Lausanne movement as a significant

1 The Lausanne Movement. “What is Lausanne 4” <https://lausanne.org/14>.

2 “Gap”, *Merriam Webster Dictionary* <https://www.merriam-webster.com/dictionary/gap>.

3 “Gap”, *Oxford Learner’s Dictionaries* <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/gap>.

concept for the whole Lausanne 4 process, as expressed by Lausanne Global Associate Director and Lausanne 4 Congress Director David Bennett (USA):

We believe it is intrinsic to God's mission that the global church declare and display Christ together to a watching world... However, there are significant gaps in the progress toward that mission, globally as well as regionally... We have been on a journey to identify where the current gaps exist, and where new gaps are likely to open up – globally, as well as in each region of the world.⁴

These gaps are defined and explored in major publications throughout the Lausanne 4 process. *The L4 Listening Reports* (2021-2024) and the *State of the Great Commission Report* (2024) identify several strategic gaps. The accompanying *Seoul Statement* (2024) supplements previous Lausanne foundational documents with its focus on vital theological gaps. During the Congress the delegates explored 25 mission gaps in collaborate sessions, resulting in the subsequent publication of *Fourth Congress 'Collaborate' Gap Summaries* (2025).

As missiologists involved in the Lausanne Movement we understand our role in this article as critical insiders.⁵ Our approach here is analytical in two stages, with an emic perspective and with reference to early research on Lausanne 4. First, we identify major strategic and theological gaps in the central Lausanne 4 documents introduced above. Secondly, we highlight the central gaps of discipleship and collaboration. The wider context for this analysis is the evangelical theological and missiological profile of the Lausanne Movement.

Background: A Brief Profile of the Lausanne Movement

The first Lausanne congress in 1974 would never have taken place without American evangelist Billy Graham's initiative, vision, support and networks. With an awareness of the emerging global nature of evangelicalism and world mission, with deep concerns for recent developments in the World Council of Churches and out of a deep vision for cooperation among evangelicals, Graham invited evangelical leaders from all over the world to Lausanne in 1974.

In his opening speech at the congress, as congress host, Billy Graham expressed four hopes for this event:

1. I would like to see the Congress frame a biblical declaration on evangelism.

4 David W. Bennett. "Why Seoul 2024?" Blog. (The Lausanne Movement, 2023) <https://lausanne.org/about/blog/why-seoul-2024>.

5 Whereas Lars Dahle has been Lausanne Catalyst for Media Engagement since Lausanne 3, Rolf Kjode has been involved in Lausanne since 2001 as a national mission leader and more recently as a missiologist.

2. I would like to see the church challenged to complete the task of world evangelization.
3. I trust we can state what the relationship is between evangelism and social responsibility.
4. I hope that a new 'koinonia' or fellowship among evangelicals of all persuasions will be developed throughout the world.⁶

These four hopes have largely been fulfilled throughout the history of the Lausanne Movement.

We may express this as four key characteristics of the movement: *First*, Lausanne has reintroduced a classical evangelical theology of evangelism and mission as a significant and vibrant tradition into contemporary missiology and missions. *Secondly*, Lausanne has communicated the urgent task of world evangelization to the global evangelical church and beyond. *Thirdly*, Lausanne has gradually formulated a significant and influential theology of holistic or integral mission. *Fourthly*, throughout its history, Lausanne has provided a global community context for evangelical leaders, whether mission or church leaders, marketplace leaders or reflective practitioners.⁷

Since its third global congress in 2010, the Lausanne Movement has been revitalized with a clearer self-understanding, a growing three-dimensional activity, and a fresh formulation of its vision. According to its self-understanding the Lausanne Movement exists to connect influencers and ideas to accelerate global mission together. This takes place across the three dimensions of regions, issue networks, and generations. The vision is fourfold: (i) the gospel for every person, (ii) disciple-making churches for every people and place, (iii) Christ-like leaders for every church and sector, and (iv) kingdom impact in every sphere of society. These central features shaped the movement in the transition period from the third to the fourth global congress.⁸

Identifying Gaps: *Global Listening Reports*

“We want to see an acceleration of collaborative initiatives that can function to address missional gaps and opportunities with the goal of fulfilling Jesus’ Great Commission to make disciples of all the nations.” This was the central motivation behind the launch

6 Billy Graham. “Why Lausanne?” 1974. Graham’s keynote address is available as audio file and transcript at <https://lausanne.org/best-of-lausanne/billy-graham-answers-lausanne>.

7 See Lars Dahle et al., “Moving on from Cape Town – Beyond the 40th Lausanne Anniversary” i: *The Lausanne Movement: A Range of Perspectives*, edited by Margunn Serigstad Dahle et al. (Oxford: Regnum, 2014), 461-463.

8 See David W. Bennett, «A Movement in Motion: A View from the Inside » i: *Evangelical Review of Theology* 48, nr. 3 (2024), 215-221.

of the Lausanne 4 process in 2019.⁹

It was decided to begin the Lausanne 4 process with a global listening phase. Despite the Covid epidemic, the listening phase was undertaken in three stages from 2020 to 2024, where each stage resulted in the publication of a Lausanne Occasional Paper (LOP). The global listening team was co-led by Eiko Takamizawa (Japan) and Steve Sang-Cheol Moon (South Korea).

The first stage involved evangelical leaders representing the whole movement, including its 12 regions, its 23 (active) issue networks, and its YLGen (Younger Leaders Generation) network. These 36 groups had listening calls in 2020 and 2021, with the emphasis on how these leaders understood key current challenges for global mission. The first question that all groups had to answer was, “What are the most significant missional gaps and remaining opportunities?”, followed by four questions about breakthroughs and innovations, needs for collaboration and research, and identification of other potential listening groups.

The findings from the first stage were published in *LOP 71: The Evangelical Church Interacting between the Global and the Local*.¹⁰ Its most relevant part to our topic is the last section which provides deeper analysis of word frequencies and topical patterns. As mentioned above, the first question in the analysis of themes and patterns is about “gaps and opportunities”. The largest of the 11 gaps that were recognized in the process was the “need for discipleship”, followed by the “need for love, unity and partnership”.

The second stage involved 30 interviews in 2022 and 2023 with participants in 12 countries from eight regions. These focus group interviews tried to dig deeper into the five issues from the listening calls in 2020-21. The findings were published in *LOP 72: Engaging in the Realities of Global Missions*.¹¹ This analysis distinguished between dominant global themes and dominant regional themes in mission, with several suggestions for future Lausanne initiatives both at the global and the regional levels.

The final stage of the listening phase from January to May 2024 involved listening to a core group of leaders from all regions. Individual interviews were undertaken with 22 evangelical leaders in 14 countries representing 7 regions. The overall aim was to establish some key recommendations for the future outreach of the global evangelical church. First, and most important among the recommendations, is still the need for discipleship. The findings were published in *LOP 73: Seven Challenges for the Global Evangelical Outreach*. The word “gaps” does not occur in this paper, but the idea of gaps is well represented by the identified “challenges” or “themes”.

9 “What is Lausanne 4”.

10 The Lausanne Movement, 2023. *LOP 71*. <https://lausanne.org/occasional-paper/the-evangelical-church-interacting-between-the-global-and-the-local>.

11 The Lausanne Movement, 2023. *LOP 72*. <https://lausanne.org/occasional-paper/engaging-in-the-realities-of-global-missions>.

These seven key themes are ‘building discipleship communities’, ‘mentoring for younger people for their leadership development’, ‘seeing the bigger picture of the remaining task of world evangelization’, ‘considering cultural trends for contextualized ministries’, ‘listening to various voices for a recalibration of ministry efforts’, ‘caregiving for the suffering with a special attention to their mental health issues’, and ‘storytelling God’s unconditional love’.¹²

Thus, according to LOP 73, these key themes constitute seven strategic challenges for the global church for its missional outreach in the years ahead.

Addressing Strategic Gaps: The *State of the Great Commission Report*

Parallel to the global listening process, Lausanne commissioned around 150 missiologists and mission practitioners around the world to prepare the *State of the Great Commission Report* (SOGC) which was launched in April 2024.¹³ This comprehensive report includes data, analysis and reflections on global mission related to (i) current status, (ii) context shifts, and (iii) regional considerations. These three parts of the SOGC were released successively, finally amounting to more than 500 pages.¹⁴

Matthew Niermann (USA) was Director and Executive Editor of *SOGC*, but he has not co-authored any article in the report. The introduction chapter is written by Ivor Gerard Poobalan (Sri Lanka) and Victor Nakah (South Africa) as Co-Chairs of the Lausanne Theology Working Group. This underscores the close connection between the *SOGC* and the accompanying *Seoul Statement*. However, Niermann’s official description of the *SOGC* is that it “brings together the best global data and key strategic thinkers to understand where the greatest gaps and opportunities are for the Great Commission’s fulfillment”.¹⁵

12 The Lausanne Movement, 2024. *LOP 73*. “Introduction”. <https://lausanne.org/occasional-paper/seven-challenges-for-the-global-evangelical-outreach>.

13 Matthew Niermann (ed.). *The State of the Great Commission Report* (The Lausanne Movement: 2024). <https://lausanne.org/report>. It should be noted that the authors of this article have

14 A series of essays called *Theological Foundation Papers* (2025) have been published as Lausanne Occasional Papers, undergirding the insights presented in the *State of the Great Commission Report*. See Julius Kim & Philip Chung. “Rooting the *State of the Great Commission Report* in Timeless Truth: Introducing the Theological Foundation Papers”. Blog. (The Lausanne Movement, 2025) <https://lausanne.org/about/blog/rooting-the-great-commission-in-timeless-truth>.

15 <https://lausanne.org/report>. Niermann has been profiled in several Lausanne podcasts leading up to L4; see <https://lausanne.org/nb/authors/matthew-niermann>. It should be noted that we have contributed as co-authors to two articles in the *SoGC Report*, i.e., “Propaganda and Decentralization of Media” (Lars Dahle) and “Re-evangelizing Europe” (Rolf Kjode).

Part 1 of the SOGC investigates the current status for world missions and global Christianity. The issues covered include ecclesial megatrends globally, the status of missionary sending and the unreached people groups. This part of the report is not primarily about mission strategies but invites the evangelical church to explore the front line of Christian mission at large. One key issue is where we see significant growth and decline. Graphs and illustrations make the material easily available for the common reader. The research has used a wide variety of sources, with an emphasis on resources such as World Christian Database and Joshua Project.

Part 2 of the report goes much deeper as it explores challenges in world missions from now until 2050 in view of expected socio-political and cultural changes. These context shifts are categorized in ten key questions which represent challenges and opportunities for Christian missions. This section of the report combines further graphs and illustrations with texts written by groups of missiologists and mission practitioners. While part 1 of the report is focused mostly on the front line of mission, i.e., the unreached, the unengaged, and the global blocks of Christian tradition, part 2 investigates the wider context for Christian mission.

We recognize the rich variety of issues for missional involvement from part two of the *Cape Town Commitment* (2011). The biblical Gospel has relevance for the entire human life, for human fellowship, and in the end for all creation. What are the implications of an increasingly polycentric Christianity? How do we encounter the rise of Islam and secularism? How do we build trust when objective values are under attack and fake news aim for dominance? How do we establish viable communities, help people to live sustainable lives, or stand up against injustice and poverty in a divided world? What about the recent challenges to our understanding of humanity represented by gender confusion or transhumanist ideas? What are the implications of the digital age and the rapid development of AI for mission strategies? The church is called to live and serve in this world of key context shifts as it takes part in God's mission.

Thus, part 2 of the SOGC, which consists of 350 out of a total of 500 pages, addresses obvious strategic gaps for global Christian mission. This part does not need to be read consecutively. The ten issue chapters are 30-40 pages each with subtopics at approximately six or seven pages. In other words, those who are interested in a specific topic can easily read it separately. Altogether, 39 strategic gap issues were identified.

Part 3 of the SOGC consists of regional reflections upon the gaps in part two. All twelve geographical regions of the Lausanne Movement were asked to select five of the ten challenges that seemed most important for their own regions and present reflections on how to fill these gaps, both strategically and practically. The regions have solved this task rather differently. While some regions have a setup for their response that clearly corresponds with the ten gaps identified in part 2, most of the regions have taken the opportunity to answer more independently and added their own topics with a looser connection to the identified gaps. We find this more helpful than confusing, because it shows the variety of global and regional challenges and gives us a fuller

picture of the situation.

However, some gaps are identified as common challenges in most regions. Demographical changes are mentioned by at least ten out of twelve regions, followed in frequency by issues about ministry in our digital age, including discipling and Gospel proclamation. Issues about what is fair and just and about sustainability, through both creation care and mental health issues, are also well represented. The lowest score is on issues about what it means to be human, including both AI and LGBTQ+. However, traditional gender issues concerning women's role in church and missions are represented in the question about what is fair and just. A central issue among missiologists, like the growth of a polycentric Christianity, is also poorly represented in the answers. This is a global megatrend, which may be a reason why it is not prioritized when regions try to bring their own challenges down to a practical level. The question about community also has a low score, but the sub-topic of people on the move seems to be represented under the question about demographic changes. Finally, the question about the source of hope holds a relatively low score, but we should note the concern from English-speaking Africa. Despite having the highest numerical church growth globally, they also experience increased social impact from both Islam and secularism.

Exploring Strategic Gaps: The Collaborative Sessions at the Congress

It was decided to facilitate a series of four collaborative sessions at the Seoul-Incheon Congress where selected strategic gap issues could be explored.¹⁶

Out of the 39 issues highlighted in the SoGC Report, 25 issues were identified for special focus during the Congress. The selected issues should be globally significant, dynamically shaping our world, needing global mission focus, be conducive to collaboration and design thinking, and be cross-disciplinary concerns.

These 25 strategic gap issues were organized under 7 overall headings:

- “How can emerging population blocks be reached?” with 6 issues: The global aging population; the new middle-class; the next generation; Islam; secularism; and least reached people.
- “What is ministry in a digital age?” with 4 issues: Scripture; church forms; discipleship; and evangelism.
- “What does it mean to be human?” with 3 issues: AI and transhumanism; sexuality and gender; and wholistic health.
- “What is polycentric mission?” with 2 issues: Polycentric missions and polycentric resource mobilization.
- “How can spirituality and holiness define missions?” with 3 issues: Integrity and

16 See Joseph W. Handley Jr. and David W. Bennett, “Looking to the Future: Lausanne 4/ Seoul 2024” in: *Leading Well in Times of Disruption: Leadership Development for Global Mission*, edited by Joseph W. Handley Jr. et al. (Carlisle: Langham Global Library, 2024), 318-321.

anti-corruption; integrated spirituality and mission; and developing leaders of character.

- “What is community?” with 4 issues: People on the move; urban communities; digital communities; and ethnicism and racism.
- “What is the influence on society?” with 3 issues: Christianity, radical politics, and religion; caring for creation and the vulnerable; and societal trust and influence of Christianity.

Each participant was assigned to a sub-group within one of these gap issue groups to explore the issue through individual reflections, table group conversations, and plenary interaction. The published collaborate gap summaries provide a window into these sessions. Within each gap group the participants “listened to perspectives on the current reality, imagined a preferred reality, discussed how to create ways to close the gap, and communicated a prayerful proposal in response”.¹⁷

The vision behind these gap issue sessions was to encourage and catalyze towards collaborative action. Around 280 action teams “were formed to address some of the most urgent gaps in global mission”.¹⁸ In order to facilitate that, Lausanne Action Hub was launched as a digital platform at the congress. Due to initial technological challenges, a new platform for the Action Hub had to be launched early in 2025.

Addressing Theological Gaps: The *Seoul Statement*

On the second day of the Lausanne 4 Congress in South Korea the Lausanne leadership released the document called the *Seoul Statement* (SST).

A fourfold intention behind the SST can be perceived. First, the SST was not intended as a stand-alone document but should be read alongside the previous three congress statements, i.e. the *Lausanne Covenant*, the *Manila Manifesto*, and the *Cape Town Commitment*. Secondly, it was written by the Theology Working Group (TWG) as their response to key theological issues raised in the listening process and the SOGC report. Thirdly, the SST has a specific focus on theological gaps, understood as key theological areas that the previous Lausanne foundational documents had not given sufficient attention. Fourthly, it was intended as a fully integrated part of the overall collaboration within the Lausanne 4 process.¹⁹

Which theological areas are identified by the TWG as ‘gaps’ in previous founda-

17 The Lausanne Movement. *Fourth Congress ‘Collaborate’ Gap Summaries. A collective response to the topics raised in the State of the Great Commission Report*. 2025. <https://lausanne.org/l4-gap-summaries>.

18 The Lausanne Movement. *Impact Report 2024*, 2025, 5. <https://lausanne.org/impact-report-2024>.

19 The Lausanne Movement. “Introducing the Seoul Statement.” Blog. 2024. <https://lausanne.org/about/blog/introducing-the-seoul-statement>.

tional Lausanne documents? Whereas the term 'gap' is absent from the SST itself, it is used in the introductory article to the document:

The entryway to thinking about the necessity of the *Seoul Statement* came from the TWG's discussion around the meaning of 'the gospel', its declaration and its defense. This opened up questions about crucial theological gaps evident in the global church, which work to undermine the church's mission to proclaim and demonstrate the 'gospel' in the world.²⁰

The SST gives attention to several gap issues from the listening process and the SOGC. Many regions called for better theological training and a raised theological awareness. Europe calls "for a fully biblical understanding of truth"; Francophone Africa calls for theological discernment as they encounter the *Kemite* movement; North America reports of an alarming "rise of biblical illiteracy"; South Asia seeks to maintain "doctrinal integrity".²¹ The SST is concerned about the foundational theology underpinning true mission by taking these theological challenges seriously.

The key issues addressed in the SST are about defining the Gospel, securing the Bible as basis for the Christian faith, understanding the church, establishing a theology for the human person, and calling to discipleship. In addition, the last two chapters are about missional responsibilities in a world of conflicts and in a digital age. Alongside the SST, a series of Lausanne Occasional Papers were published on four of these issues as background documents.²² We would especially like to highlight the three chapters on evangelical hermeneutics (ch. II), the human person (ch. IV), and discipleship (ch. V) as significant within the Lausanne tradition and beyond.

SST is rather different from part II of the Cape Town Commitment (CTC) with its very concrete strategic call to action. However, SST calls the church to come to a deeper understanding of her missional being. Dejan Afdjic and Philip Bartholomä commented in one of the early research articles after Lausanne 4 that the strength of SST is "precisely in the fact that it does not continue the 'continuous shift' from the theological to the ethical, which has rightly been criticized many times regarding

20 "Introducing the Seoul Statement."

21 SOGC. 424-425 436-437, 460, 485

22 See: (i) LOP 74 - 'Do You Understand What You Are Reading?' Toward a Faithful Evangelical Hermeneutic of Scripture; (ii) LOP 75 - The Formation of Disciples for Mission and the Formation of Disciples as Mission; (iii) LOP 76 - Christian Faith and Technology; and (iv) LOP 77 - A Theology of the Human Person. <https://lausanne.org/occasional-papers>

Cape Town”²³.

Our understanding is that the SST is much more concerned about “securing a firm foundation for mission than focusing on the strategic mission challenges of the day”.²⁴ Thus, we will focus this overall analysis on how the SST understands the fundamental theology in relation to previous Lausanne documents.

In the Preamble SST “regrets” that, 50 years after Lausanne 1, globally, it still is necessary in too many churches “to help new believers develop a truly biblical worldview”. Consequently, discipleship has not been nurtured and they “are alarmed by the rise of false teaching and pseudo-Christian lifestyles, leading numerous believers away from the essential values of the gospel”²⁵. This forms the background for the introduction of the nature and necessity of the gospel as the foremost theological element in all understanding of mission. This biblical gospel is primarily understood as “the story we live and tell”²⁶. The following paragraphs (par. 1-16) display this salvation story which is both Trinitarian and Christocentric.

What is this gospel according to SST? In line with CTC, it confirms the biblical story as fundamental to what the gospel is. There is a strong emphasis on Jesus and his salvation. The cross of Christ is presented with a spectrum of images, among them the understanding of penal substitution. Thus, the theology is Christocentric and confirms what David Bebbington called evangelical “crucicentrism”. However, the work of the Spirit is referred to in all five subtitles and in several paragraphs in a way that reminds us of the central role of the Spirit in much recent ecumenical theology.²⁷ According to SST, the primary role of the Spirit is to bring salvation to the world as he points to Jesus Christ, but the chapter on the gospel is also aware of the comprehensive nature of salvation, concluding with the prayer, “O God, our Father, by your Son and through your Spirit, bring the fulness of new creation!” Thus, SST represents a theological understanding of the gospel that is both Trinitarian and Christocentric.

The centrality of the gospel is a bridge to the next foundational chapter of SST, on the authority of the Bible for theology and mission. The core understanding of the Bible corresponds well with previous Lausanne documents and affirms what Bebbington characterizes as evangelical ‘biblicism’ and Tim Larsen calls “preeminent

23 Dejan Afdajic and Philip Bartholomä, “Seoul Statements: Erste Reflexionen und Impulse im Anschluss an Lausanne IV”, in *Evangelische Missiologie* 40 nr. 3 (2024), 161 (our translation). It should be noted that behind this positive evaluation of SST lies a critical approach towards what the authors consider insufficient in CTC.

24 Rolf Kjode. “Participant Perspective: Building on a Firm Foundation.” *Vista Journal* 46 (Dec. 2024). <https://vistajournal.online/latest-articles/ij1bn5hp85097yohjeesh6k3rchkm>.

25 The Lausanne Movement. *The Seoul Statement*, “Preamble”. 2024. <https://lausanne.org/statement/the-seoul-statement>.

26 *The Seoul Statement*, chapter 1, introduction.

27 See e.g., *Together Towards Life*, the leading mission document from WCC since 2013.

place of the Bible” in their definitions of evangelical essentials.²⁸ However, SST differs from previous text in its focus on hermeneutics. While par. 18 primarily confirms the centrality of the gospel – and thus of Christ – in biblical interpretation, par. 20 underscores the necessity of reading the Bible as a historic text that must be understood in its original context. Furthermore, par. 21 reminds us that it must be read under the guidance of the Spirit. This also indicates a kind of humility that leads us in par. 22 to reading the Bible together with the believers in the long Christian tradition, and then in par. 23 to reading it with all contemporary believers in shifting contexts.

The inclusion of these different hermeneutical contexts, while reading the Bible as the authoritative source of faith and life, gives SST a broader angle than many other evangelical documents. While SST is focused on theology as the foundation of mission, it cannot be read as a defence for a narrow ‘fundamentalist’ approach. On the contrary, it places the evangelical movement with a classical evangelical theology within a wider frame of Christian tradition. While the commitment to the Reformation principle of *sola Scriptura* is unwavering in the introduction and in par. 17, the introduction also underscores the importance of being “guided by the interpretative tradition of the church”. This emphasis of standing in the long and wide tradition of the Christian church is different from the previous congress documents. The call to unity has been important in the 50 years since Lausanne 1, but in SST the explicit dependency on the historical and universal church stands out as something new.

One of the common critiques against previous statements, not the least against the *Lausanne Covenant*, has been the total absence of references to the sacraments. In SST baptism is mentioned 14 times. It is part of the Gospel, as it is “[by] faith [that] we are baptised into Christ’s death for the forgiveness of sins” (par. 15). This is further developed in the chapter about the church as being “baptised as members of the Body of Christ” (par 25) and as “a sign and seal of God’s grace” (par. 26). Baptism is not the only sacrament mentioned in SST. Par. 36 says that The Lord’s Supper is a place to taste God’s grace, and further in par. 75 that baptism and the Lord’s Table is a place of “regular rehearsing of the Gospel”.

The cumulative value of these new explicit elements, i.e., the dependence on the long and wide ecclesial tradition in hermeneutics and the emphasis on the importance of the sacraments for the Gospel and for the church, gives SST a significant theological profile compared to previous Lausanne foundational documents. It is interesting to note that it took 50 years for the Lausanne movement to fill in these gaps in the theology of the movement.

It should be mentioned that SST immediately spurred significant discussion and

28 David W. Bebbington. “The Gospel in the Nineteenth Century”. In *Vox Evangelica* nr. 13 (1983), 19. Timothy Larsen, “Defining and locating evangelicalism”. In: *The Cambridge Companion to Evangelical Theology* edited by Timothy Larsen et al (Cambridge: Cambridge University Press, 2007), 1-14.

contention.²⁹ A double critique was raised against the text. A group of 235 delegates signed a petition that the statement should address social issues, not least the climate crisis, more boldly. Others, with Lausanne Regional Director Ed Stetzer as one prominent voice, begged for a stronger emphasis on the evangelistic calling, not least the call to go to the less reached. However, no major changes were made in SST.

Exploring Discipleship as a Key Gap

It is not within the frames of this article to elaborate the strategic and theological gaps addressed throughout the Lausanne 4 process in any detail. We will restrict our analysis in this second stage of our article to two key gaps that we have found significant and representative in the material. This first one is the whole issue of discipleship.

Discipleship was highlighted as a key gap throughout the listening process. In the first phase, “the need for discipleship” came out on top – with a clear margin – before the need for partnership and involving youth. In phase two, “the importance of discipleship” clearly came out on top, alongside the presentation of stories about “cases of breakthroughs in ministry”. Furthermore, the need for building discipleship comes out as number one out of seven priorities in the third and last phase of the listening process.

It needs to be asked what discipleship actually implies when emphasized in an evangelical mission context. It is not within the limits of this article to explore that in any detail, leaving it as an important area for further research. However, in our material we have found some indication of how discipleship is defined within the Lausanne Movement.

The report from part three of the listening phase highlights some marks as representative for the understanding of discipleship in the context of mission. First, discipleship is not primarily about individuals but about formation within a community of believers. This is fellowship in spiritual disciplines like Bible reading but also walking the road of reconciliation and doing evangelism primarily within relational frames. Secondly, the emphasis is on discipleship as whole life formation. Following Jesus implies life-long learning and a sanctification process. Finally, the report observes a growing longing among many youths to walk alongside mature followers of Christ and thereby learning to lead a Christian life. This demonstrates the significance of locating discipleship formation in the context of intergenerational community.³⁰

In SST we find that the words ‘disciple’ and ‘discipleship’ occur 44 times. 23 of these mentions are in the fifth chapter which is directly about discipleship. This chap-

29 See Morgan Lee. “Lausanne Theologians Explain Seoul Statement that Surprised Congress Delegates. *Christianity Today*. Sep. 26th, 2024. <https://www.christianitytoday.com/2024/09/lausanne-seoul-statement-theology-south-korea-evangelism-scripture-discipleship/>

30 *LOP 73: Seven Challenges*. See Challenge 1.

ter starts with the following affirmation:

We affirm that to be a disciple is to be formed in the pattern of life that conforms to the good news of Christ's incarnation, life, death, resurrection, and ascension by which God in his love has saved his people from their sins and, through the outpouring of the Spirit by the ascended Christ, graciously granted them the power to live under his holy and righteous rule. As a result, mission is properly aimed toward the formation of disciples. (Par. 71)

From all of this follows what SST defines as the core of discipleship, i.e., "Our Calling to Holiness and Mission". Thus, discipleship contains both personal and vocational aspects. The call to holiness and the call to bear witness to Christ in a broken world stand out as the two focal points in discipleship when described as an ellipse. In line with the needs reported in the listening process, this discipleship holds a strong community element. The local churches play a vital role. "We affirm that a local church grows and matures as it seeks to ensure that its corporate life reflects the pattern of life that conforms to the message of Christ crucified."³¹ This strong communal perspective of discipleship corresponds to the challenges identified in the listening process.

This emphasis on discipleship is not new within the Lausanne Movement, but it is clearly an increasing emphasis. *The Lausanne Covenant* mentions 'discipleship' three times, related to obedience to Christ's commission, to the evangelistic task, and to training of church leaders.³² *The Manila Manifesto* uses the word 'disciple' or 'discipleship' five times with full emphasis on training for the ministry of witnessing and evangelism.³³ In *The Cape Town Commitment* the word stem 'discipl' is far more frequent, appearing more than 50 times, including mentioning 'discipline' three times. In CTC, discipleship seems to be an all-encompassing description of the Christian life and calling. It is central to all parts of the document and is nearly equally frequent in the Confession of Faith (part 1) and in the Call to Action (part 2).³⁴ Thus, SST seems to position itself close to CTC on this very central mission motif in both documents. What characterizes SST, however, is an even stronger emphasis on the communal elements of discipleship.

How does this increasing emphasis on discipleship align with established definitions of being 'evangelical'? In Bebbington's definition, 'conversionism' and 'activism'

31 *The Seoul Statement*. See the introduction to chapter V for 'holiness', par. 73 for the Great Commission, and par. 75 about the local church.

32 The Lausanne Movement. *The Lausanne Covenant*. 1974. See "Introduction", par. 4, and par. 11. <https://lausanne.org/statement/lausanne-covenant>.

33 The Lausanne Movement. *The Manila Manifesto*. 1989. See par. B6. <https://lausanne.org/statement/the-manila-manifesto>.

34 The Lausanne Movement. *The Cape Town Commitment*. 2011.

may contain elements of it, but his definition does not seem to explicitly include the centrality of discipleship. Larsen's definition probably comes closer in his fifth and last point: "who stresses the work of the Holy Spirit in the life of an individual to bring about conversion and an ongoing life of fellowship with God and service to God and others, including the duty of all believers to participate in the task of proclaiming the gospel to all people."³⁵ John Stott, in his presentation of evangelical essentials, sees carrying the cross of Christ as a core element of discipleship together with the overall perspective, that the Triune God facilitates "every aspect of our Christian discipleship".³⁶ In his presentation, Stott frequently refers to Dietrich Bonhoeffer's classic *The Cost of Discipleship*.³⁷

Dutch theologian Evert Van de Poll also observes that discipleship is central in the SST. He raises an interesting discussion related to what the change of core vocabulary implies.³⁸ Van de Poll observes that mission in SST is not defined with previously established terms like "proclamation and demonstration" or "proclamation and social responsibility" but with word-pairs like "evangelism and discipleship" and "declare and display" (the congress motto). He asks whether these are indications of changed emphases away from "well-known models like holistic mission, integral mission, *missio dei*, or the Five Marks of Mission". We agree with his conclusion that the new triad "presence, proclamation and practice" corresponds with the previous terms and that "declare and display" should be understood similarly. However, the emphasis on discipleship is in line with the word 'practice' in the triad. This marks a development in the Lausanne profile, reflecting the demand for a priority of discipleship formation in the entire process of Lausanne 4.

In what way does the Lausanne 4 process understand discipleship as a 'gap'? What are the alleged deficiencies in this area? Whereas SST affirms the "dual emphases" on "evangelism to unreached people" and "social concern in face of injustice", it is concerned that this concept of integral mission "has not always fully integrated the command of our Lord to be disciples and his commission to make disciples".³⁹ In line with these concerns, SST presents a challenging situation analysis of the global

35 Larsen, "Defining and locating evangelicalism", 1.

36 John Stott. *Evangelical Truth* (Leicester: InterVarsity, 1999), 96-97. 135.

37 It should be noted that the increased focus on discipleship is not constrained to the evangelical tradition.

38 Evert Van de Poll, "Mission, Discipleship and Ethical issues. Evaluating the Seoul Statement of the Lausanne Congress 2024". In *European Journal of Theology*, 34 no.2 (2025), especially his discussion on pp 300-305. Van de Poll's article in EJT autumn 2025 is a slightly extended version of his article "Evaluating the Seoul Statement of Lausanne 4". In *Evangelical Review of Theology*, 49 no.1 (2025). <https://theology.worldidea.org/wp-content/uploads/2025/05/ERT-49-1-print.pdf>.

39 *The Seoul Statement*, chapter V, introduction.

evangelical church with financial mismanagement, sexual misconduct, power abuse, ignorance of pain, and spiritual anaemia and immaturity. All these deficiencies should lead the evangelical body to profound grievance and lament, to repentance and confession. Thus, “we therefore commit ourselves to the following affirmations,” followed closely by the goals of forming discipleship. Forming life-long discipleship stands as the gateway to fulfilling the Great Commission.⁴⁰

Exploring Collaboration as a Key Gap

The second gap that we have found especially significant and representative in the Lausanne 4 material is collaboration. The urgent need for increased collaboration in global Christian mission has been high on the Lausanne leadership agenda throughout the Lausanne 4 process, with the Lausanne 4 Congress as the pivotal point. While the overall motto of the Congress was *Let the Church Declare and Display Christ Together*, the strategic goal was collaboration through “moving together to close Great Commission gaps”⁴¹.

A fourfold intention can be perceived in terms of collaboration as a gap. *First*, to raise the awareness of the importance of collaboration in mission, through teaching, stories and testimonies.⁴² *Secondly*, to provide the Lausanne 4 congress as a laboratory for collaboration, both in terms of ideas and actions, with the afternoon collaboration gap sessions (as described above) as arenas. *Thirdly*, to change the fundamental attitudes towards collaboration, through the invitation to sign the *Lausanne Collaborative Action Commitment*. *Fourthly*, to catalyse and accelerate collaborative action through the invitation to form Lausanne Action Teams and the introduction of digital platforms and tools.

One year before the Lausanne 4 Congress, the Congress Team formulated a “Congress Experience Promise” with “a journey of collaborative action” as a key outcome:

We promise a congress experience where every touchpoint, from innovative plenary sessions to immersive prayer and engagement spaces, is designed to deepen your connection to God’s mission and the global church, fostering a sense of together-

40 See also Ivor Poobalan, *LOP 87 – Discipleship and the Great Commission* [Theological Foundation Paper] (The Lausanne Movement, 2025). <https://lausanne.org/occasional-paper/discipleship-and-the-great-commission>.

41 The Lausanne Movement. *Congress Executive Summary of Afternoon Programme*. <https://congress.lausanne.org/wp-content/uploads/2024/03/The-Fourth-Lausanne-Congress-Executive-Summary-of-Afternoon-Programme.pdf>.

42 A central example is Michael Oh’s address during the 50 year anniversary celebration: “Declare and Display: Collaborative Action for Christ’s Mission”, <https://lausanne.org/video/declare-and-display-collaborative-action-for-christs-mission>.

ness, belonging, and empowerment for leaders from across the globe to embark on a journey of collaborative action.⁴³

But how did these intentions work out in real life? CEO of the global A3 network Joseph Handley (US) shows how the new situation of a polycentric leadership of mission and church necessarily leads to the centrality of collaboration that was displayed at the Lausanne 4 congress, calling collaboration “the heart of polycentric mission”. He sees collaboration as a blessing and an opportunity, as “an embrace of interdependence”.⁴⁴

This was clearly the idea behind the spirit of collaboration that permeated the whole Lausanne 4 Congress. It was never intended just to be an event, but to be one key station in a long process. As noted by Congress Event Coordinator Evi Rodemann (Germany): “While the immediate effects are evident in the energy, strategies, and relationships ignited, the long-term outcomes will only emerge as participants incorporate these insights into their ministries and serve as multipliers in their communities.”⁴⁵

While being in favour of increasing collaboration, BMS General Director Kang San Tan (Malaysia) asks timely “Whose collaboration and whose priorities?”. He expresses a concern among some Global South mission leaders who “are suspicious when calls for collaboration become another means of control if platforms of influence and decision-making powers remain with those who provide financial support”. Despite the new global map of polycentrism in church and mission, Tan reminds the church body that there are still both obvious and invisible restrictions or limitations for equal collaboration as long as power and money are unequally distributed. He affirms SST when it addresses the identity issues connected with gender and sexuality and takes it as an area where evangelicals need to meet and resolve conflicts. “[C]ollaboration does not mean partners cannot challenge one another.” Tan further addresses the question about the limits of collaboration. Does it also include people of different faiths? We are in favour of his agenda that the church must learn “to live in peace with people from different religious traditions”. However, we wonder how far he is willing to go in understanding “others” as “collaborators for gospel transformation”⁴⁶.

43 Evi Rodemann. “Collaboration in Global Mission: Measuring the Impact of the Fourth Lausanne Congress”. *Lausanne Global Analysis* 14 nr. 2 (March 2025). <https://lausanne.org/global-analysis/the-fourth-lausanne-congress-measuring-collaborative-action-impact>.

44 Joseph W. Handley Jr. «Reflections on the Fourth Lausanne Congress”. In *Evangelical Review of Theology* 48 nr. 4 (Nov. 2024), 294-295. https://theology.worldidea.org/wp-content/uploads/2024/10/ERT-48-4_web.pdf.

45 Rodemann. “Collaboration in Global Mission”.

46 Kang-San Tan. “Whose Collaboration? Whose Priorities? A Missiological Response to the Seoul Statement”. *Lausanne Global Analysis* 14 nr. 2 (March 2025). <https://lausanne.org/global-analysis/the-seoul-statement-a-missiological-response>.

Concluding Reflections on the Missiological Contributions from Lausanne 4

The Lausanne 4 process has generated a wealth of missiological resources for the global evangelical community and beyond. Our analysis has shown that ‘gaps’ is a fruitful perspective for the analysis of the Lausanne 4 process and congress. To our knowledge, this has not been developed conceptually in other research articles on Lausanne 4.

We may now summarize our analysis of the most significant missiological contributions from the Lausanne 4 Journey, when compared with Lausanne’s historical perspectives and contributions:

- The Lausanne 4 process is characterized by a strong *continuity* in terms of vision (“fulfilling Jesus’ Great Commission”), evangelical essentials (“renewing our commitment to the centrality of the gospel and to the faithful reading of Scripture”), and missional focus (“meet the specific challenges that now face the global church”). However, there is also an element of *discontinuity* since the consistent and dynamic tension between Gospel proclamation and Christian social responsibility in the previous three congress documents is absent in the *Seoul Statement*.
- In terms of *emphases*, the thorough preparatory process through the listening phase and the *State of the Great Commission Report* set the agenda for the congress in a fresh way both in terms of strategic and theological gaps. There is also a stronger emphasis on emerging global demographics, which are experienced as common, huge challenges across the regions, as well as on the workplace as a missional everyday arena for a majority of Christians.
- Lausanne 4 is also characterized by key *developments*, both strategically and theologically. The broad identification of strategic gaps breaks new ground, whereas the major focus on collaboration represents a fresh approach. Theologically, the exposition of discipleship is much more substantial, emphasizing the deep connection between the call to holiness and the call to witness. Other key theological developments include hermeneutical principles for a faithful reading of Scripture, a more robust ecclesiology, and an exposition of a biblical understanding of the human person.

The Lausanne 4 Journey has strengthened the role of the Lausanne Movement as a global evangelical platform for fellowship, friendship, and partnership. It remains to be seen whether the global evangelical mission community will work towards taking the identified strategic and theological gaps seriously in collaborate reflection and action.

Aktører i global misjon – en analyse av Lausannebevegelsens dokumenter

Ingebjørg Nandrup
Høgskolelektor, Fjellhaug Internasjonale Høgskole
inandrup@nlm.no

Resyme:

Artikkelen undersøker hvordan forståelsen av aktører i misjon har utviklet seg i Lausannebevegelsens dokumenter fra 1974 til 2024. Fra en strukturert og geografisk orientert tilnærming har man beveget seg mot en inkluderende forståelse der hele Guds folk er kalt til misjon. Samtidig skaper dette uklarhet om ansvar og organisering. *The State of the Great Commission* viser at nasjonale medarbeidere får økt betydning, noe som ikke fullt ut reflekteres i de teologiske dokumentene. I norsk kontekst utfordres misjonsbevegelsen til å bidra med erfaring og ressurser i gjensidige partnerskap. Konklusjonen peker på behovet for refleksjon og samarbeid: Hvem bærer ansvaret for misjon i dag – og hvordan gjør vi det sammen?

English summary:

This article explores how the Lausanne Movement's documents (1974–2024) have shifted from structured, Western-led mission models to a more inclusive, global understanding of mission actors. While all Christians are now seen as participants in God's mission, this broad framing creates ambiguity around responsibility. The article calls for renewed reflection on how mission is shared and practiced today—locally and globally.

Nøkkelord: global misjon, norsk misjon, Lausannebevegelsen, partnerskap i misjon, misjonsforståelse

Innledning

De siste århundrene har den globale misjonsbevegelsen gjennomgått omfattende endringer, fra 1800-tallets blomstring blant vestlige misjonsorganisasjoner frem til dagens virkelighet der misjon skjer fra alle steder, til alle steder. Det er ikke bare de ytre forholdene som er endret. Det har vært en tilsvarende omveltning i synet på hva misjon er, hvordan misjon ser ut – og grunnleggende debatter om hva man egentlig ønsker å oppnå gjennom misjonsinnsatsen.

I denne artikkelen skal jeg sette søkelys på en side av denne utviklingen: Aktører i misjon. Hvem er det som skal bære ansvaret for å drive misjon i dag? Siden denne artikkelen skrives i forbindelse med Lausannebevegelsens store Lausanne 4-kongress i Seoul i september 2024 vil jeg mer spesifikt undersøke hvem Lausannebevegelsen løfter frem som nøkkelaktører i misjon, både tidligere og i forbindelse med konferansen i 2024. Dette dreier seg ikke bare om geografi, men om elementer som organisasjonsstrukturer, ekklesiologi og lekfolkets plass i kristen tjeneste.

Jeg vil gjennomgå hoveddokumentene i Lausannebevegelsen: Lausannepakten (1974), Manillamanifestet (1989), Cape Town-erklæringen (2010) og Seoul Statement (2024), og undersøke hva som sies om aktører i misjon. Jeg vil også se til The State of the Great Commission Report (2024) som på flere måter nevner ulike grupperes rolle. På bakgrunn av det jeg observerer i den globale bevegelsen vil jeg også trekke linjer til vår norske kontekst der det er naturlig.

Global misjon er sammensatt og mangfoldig, og det vil ikke være mulig å yte alle sider av denne rettferdighet i en artikkel som denne. Dokumentene som studeres vil også romme mange nyanser, ikke minst i prosessene som førte frem til ferdig tekst, som ikke er tilgjengelig for dette prosjektet. Forståelsen blir begrenset og kanskje for simpel. Likevel er det fruktbart å løfte frem disse grunnleggende spørsmålene, som et utgangspunkt for å forstå en nettopp så sammensatt bevegelse som defineres av et imponerende mangfold både i demografi, geografi, tilnærming, motivasjon og hensikt.

Fra vestlig dominans til globalt mangfold

1800-tallet var en storhetstid for misjon fra Vesten til andre verdensdeler. Europeisk misjonsvirksomhet foregikk parallelt med kolonialisering, og ble på mange måter både hjulpet og preget av den kolonialistiske tilnærmingen til de som ble misjonens objekter. Misjon ble sett på som nettopp dette: Kristen vekst, fra vestlige kirker til mottakere i den tredje verden. Michael W. Goheen sier om kirkens rolle at: «In the West, the Church was an institution which supported mission, while in the non-Western world, the church was primarily a parallel institution alongside of mission that functioned as

a container into which converts were placed for nurture and care.”¹ Historieskrivingen har fulgt samme linje, og først og fremst registrert innsatsen fra vestlige misjonærer. I senere tid har betydningen av lokale evangelister og andre medarbeidere i denne perioden også blitt løftet fram.

På samme måte ble ikke Vesten sett på som en relevant misjonsmark. Dette er synlig blant annet i rekrutteringen til den store misjonskonferansen i Edinburgh i 1910, der alle inviterte deltakere var engasjert i misjon i den såkalte ikke-kristne verden (og de aller fleste deltakerne var vestlige misjonærer som arbeidet i disse områdene, ikke lokale representanter). Det var ingen deltakere som arbeidet med misjon i Vesten. Dette ble bevisst unngått fordi man ikke ville anklages for «sheep stealing» - det vil si å hente medlemmer fra andre kristne sammenhenger og kalle dette misjon. Av samme grunn var ingen aktører fra Sør-Amerika invitert til denne konferansen.²

På 1900-tallet skjedde store endringer i global misjon, både på grunn av endringer i verdenssamfunnet gjennom verdenskriger og kolonialismens slutt, og endringer i religionssammensetningen. I Vesten mistet kristendommen stadig terreng til fordel for sekularisme og andre strømninger, mens det var bemerkelsesverdig vekst blant kristne i mange deler av den ikke-vestlige verden. Misjonsforståelsen gjennomgikk en drastisk endring da det ble klart at Vesten også trengte misjonsinnsats, og da monopolet til kalte «elitemisjonærer» sendt av misjonsorganisasjoner ble utfordret av ulike strukturer for sendelse og ansvar. Ikke minst fikk kirker, og etter hvert en særlig vektlegging av lokale kirker, en sentral rolle i misjon. Misjon skulle skje gjennom Guds kirke på jorden, og gjennom den lokale menigheten hvert enkelt sted – samtidig som det fortsatt var behov for at enkelte særlig utrustede medlemmer av kirken skulle drive tverrkulturell misjon, ikke minst til de stedene der det ikke var en lokal kirke som kunne ta dette ansvaret.

Siste halvdel av 1900-tallet ble det klart at misjon nå foregikk fra alle steder, til alle mennesker – og vice versa. Tidligere mottakere av vestlig misjon ble store sendere av misjonærer, både tilbake til landene som hadde sendt misjonærer til dem og til mange andre land, samtidig som mange tradisjonsrike misjonærsendere fortsatte å sende sine misjonærer, og samarbeide med medarbeidere som hadde vært objekter for arbeidet deres tidligere.

Samuel Escobar gjorde formuleringen «fra alle steder, til alle mennesker» kjent, også som undertittel for boka *The New Global Mission: The Gospel from Everywhere to Everyone*, utgitt i 2003, mens Allen Yeh argumenterer for sitt valg av undertittel i boka *Polycentric Missiology: 21st Century Mission from Everyone to Everywhere* utgitt

- 1 Michael W. Goheen, “Structures and Agents in Mission” i: *The Oxford Handbook of Mission Studies*, redigert av Kirsteen Kim m.fl. (Oxford: Oxford University Press, 2022), 185
- 2 Allen Yeh, *Polycentric Missiology: 21st Century Mission from Everyone to Everywhere* (Chambersburg, PA: IVP Academic, 2016)

i 2016, der han plasserer leddene i omvendt rekkefølge. Tanken er i stor grad den samme for begge: Misjon har ikke lengre en bestemt retning, det finnes verken et fastsatt geografisk utgangspunkt eller målområde. En periode ble begrepet «reverse mission» populært, det ville si at tidligere misjonsmarker ble sendere av misjonærer tilbake til områder som tidligere var sendere. Ved å fremheve *everyone* og *everywhere* har man gått helt videre fra tanken om en retning til å snakke om misjonsaktiviteten i seg selv. Når Yeh ønsker å nevne «everyone» før «everywhere» er det et annet poeng som gjelder: At misjon er ikke noe som springer ut av et sted, det springer ut av en person – og personer bidrar til at misjon skjer på alle steder, både i historisk kristne områder og steder der det ikke har vært kristent nærvær noensinne.³

I nyere tid kan man ane et nytt skifte, der det er flere som tar til orde for et nytt paradigme: «Centring the local», der fokuset er på lokal innsats og vitnesbyrd som ikke er tverrkulturelt, men fra de man har nærhet til både geografisk og kulturelt.⁴ Jay Matenga er en av de som fremhever det lokale, og sier at det er her misjonens fremtid ligger. Han tar til orde for en gjennomgående justering av konseptene som er formet i tiden da Vesten hadde eierskapet i misjon, og foreslår blant annet å gå videre fra kontekstualisering til en narrativ, lokal og erfaringsfokuseret tilnærming til teologi: «I am joining a long line of so-called “Majority World” theologians arguing for a centring of the local experience and localised interpretation of that experience in-Christ.»⁵ Samtidig er han klar på at han ikke argumenterer for McGavrans Homogenous Unit Principle, der man mente at det var misjonsstrategisk klokt å unngå kulturelle og sosiologiske forskjeller i misjon. Tanken var at det var lettere å bli en kristen dersom man ble møtt av noen man lignet, og der det var så få hindre som mulig for gjenkjennelse og forståelse. Matengas perspektiv er et annet: “the church was never meant to consist of hermetically-sealed pockets of like-minded people. (...) Unity (in diversity) is the only means of mission that Jesus ever gave us.”⁶

Fire nøkkelaktører i moderne misjon

Michael W. Goheen gir i bokkapitlet «Structures and agents of mission»⁷ en oversikt over misjonsutviklingen fra 1800-tallet frem til i dag, og på bakgrunn av dette oppsummerer han de mest aktuelle aktørene i misjon i følgende oversikt⁸: 1) Misjonale kirke: Når kirken ses som de menneskene som lever ut Guds nærvær på jorden, er

3 Yeh, *Polycentric Missiology*, 4.

4 Kirst Rievan, “Are Foreigners Still Needed in the Age of Indigenous Mission?” <https://lausanne.org/global-analysis/are-foreigners-still-needed-in-the-age-of-indigenous-mission>

5 Jay Matenga, “Centring the Local” https://jaymatenga.com/pdfs/Matenga_CentringLocal.pdf, 3

6 Matenga, *Centring*, 5

7 Goheen, *Structures*, 184-198

8 Goheen, *Structures*, 190-193

det naturlig å anse den globale kirken som en sentral aktør i kristen misjon. 2) Lokal menighet: Den lokale kirken blir en misjonsaktør i sitt nærmiljø gjennom menighetens levde liv, innsats i nærmiljøet og direkte vitnesbyrd og evangelisering. 3) Lekfolk: Misjonsoppdraget angår ikke bare de geistlige, men skjer gjennom den enkelte kristnes liv, tjeneste i omsorg, deltakelse i arbeidslivet og involvering i kultur og samfunn. 4) Misjonsstrukturer: Organisasjoner eller deler av kirkesamfunns virksomhet som helt spesifikt arbeider for å legge til rette for kristen bekjennelse og nærvær på nye steder spiller fremdeles en rolle. Arbeidsmetodene er i endring, og tilnærminger som teltmarkervirksomhet, korttidsmisjon og satsning på partnerskap og bistand er i vekst, mens tradisjonell misjonærvirksomhet som prioriterer forkynnelse og evangelisering spiller en mindre fremtredende rolle enn tidligere.

Dette er et skritt videre fra dualiteter som har preget samtalen i global misjon i det 20. århundre: Modalities og sodalities, misjonsdimensjon versus -intensjon, og de siste tiårenes diskusjoner om *missions* og *mission*. Begrepe modalities og sodalities ble innført av Ralph Winter, og uttrykker skillet mellom spesialiserte organisasjoner eller institusjoner (som misjonsorganisasjoner), sodalities, og kirkestruktur lokalt og globalt, modalities. Helt siden 1800-tallet har man sett en spenning mellom rollen hver av disse strukturene skal ha i misjon, og denne spenningen ble ytterligere forsterket gjennom de økumeniske bevegelsene på 1900-tallet som gjerne spesifikt inkluderte den ene kategorien aktører, men ikke den andre. Misjonsdimensjon og -intensjon dreier seg ikke om struktur, men om sammenhengen mellom hensikt og resultat. Mens mange, både kirker og organisasjoner, kan ha en misjonsdimensjon ved arbeid som også tjener mange andre hensikter, er det færre aktører og aktiviteter som har en spesifikk misjonsintensjon, der misjon er den primære motivasjonen og målet for aktiviteten eller fellesskapet. Missions og mission er i slekt med dette ordparet, og er et uttrykk for at mye vil være misjon i en bred forståelse av misjon som Guds misjon i verden, mens missions er de konkrete tiltakene som historisk har blitt kalt misjon i kirke og samfunn.

Oversikten Goheen gir av de fire aktørkategoriene i misjon gir oss noe annet enn en dualitet, de gir en mulighet for å se ulik vektlegging, samspill mellom de ulike elementene og betydningen av misjonsforståelse under ett. Dermed er dette et mer fruktbart utgangspunkt for en diskusjon om aktører i misjon i dag: Det er ikke låst til en bestemt tilnærming til geografisk tilhørighet, definisjon av hva som er og hva som ikke er misjon, eller til en bestemt struktur. Det er et utgangspunkt som kan ta oss videre i samtalen om hvem det er som driver misjon videre i dag og er forventet å ta dette ansvaret i fremtiden.

Lausannedokumenter

I det følgende vil jeg, med utgangspunkt i de fire aktørkategoriene Goheen presenterer, gjennomgå de fire store kongressdokumentene i Lausannebevegelsen og undersøke hvilke aktører som fremstår som viktige i bevegelsens missiologi og strategi. Som

presentert ovenfor er de fire kategoriene misjonal kirke, lokal menighet, lekfolk og misjonsstrukturer. I tillegg vil jeg trekke fram relevant informasjon fra *The State of the Great Commission* og NORMEs norske misjonsstatistikk.

Lausannepakten

Det mest sentrale dokumentet i Lausannebevegelsen er Lausannepakten, som ble ført i pennen av John Stott og vedtatt under den globale misjonskonferansen i Lausanne, Sveits, i 1974. Det er det mest ordknappe av de 4 konferansedokumentene i Lausanne, og har fungert i stor grad som en bekjennelse eller et samlingspunkt for evangelikale kristne. En gjennomgang av dokumentet med fokus på tildelelse av ansvar og aktørrolle i misjon gir følgende:

For det første er det klart fra første punkt at alle kristne, den globale kirken, er sendt av Gud til verden for å «utbre sitt rike, bygge opp Kristi legeme og ære hans navn.» Ansvar ligger ikke hos en abstrakt struktur, men hos menneskene som utgjør Guds folk, som også kalles «hele kirken» (punkt 2) – og innsatsen kalles senere «de kristnes misjonsarbeid» (punkt 15).

For det andre blir det poengtert at det finnes mange ulike evangeliseringsmåter (punkt 3). Man fremhever ikke en bestemt metode eller tilnærming, mens målet er kjennskap til «en frelser og et evangelium». Med andre ord presenteres en klar eksklusivitet i misjonen mål og opphav, mens veiene for å komme dit man vil kan variere. Det blir også presisert at kirken ikke skal identifiseres «med en spesiell kultur, et sosialt eller politisk system, eller noen menneskelig ideologi.» (punkt 6).

For det tredje løftes det kristne nærværet gjennom kirke frem som sentralt i misjon. Man er ikke kalt til å leve adskilt fra verden, oppdraget er at «hele kirken bringer hele evangeliet til hele verden» (punkt 6). I denne forbindelse sies det også klart at: «Kirken er midt i sentrum for Guds universelle plan og hans utvalgte redskap for å spre evangeliet.», og det oppklares at kirken i denne sammenhengen viser til «samfunnet av Guds folk og egentlig ikke en institusjon.» Senere slås det også fast at dette dreier seg om kirkens natur og overlevelse: «En kirke som ikke er en misjonerende kirke, motsier seg selv og slukker ut Ånden.» (punkt 14).

For det fjerde blir det oppfordret til samarbeid for misjon, og ansvaret legges inn over den lokale kirke: «Alle kirker skulle derfor spørre Gud og seg selv hva de kan gjøre for å nå sitt eget område, og for å sende misjonærer til andre verdensdeler.» (punkt 8). Samtidig anerkjennes verdien av spesialistbevegelser, eller «tiltak og selskaper som arbeider med bibeloversettelser, teologisk undervisning, massemedia, kristen litteratur, evangelisering, misjon, kirkelig fornyelse og andre særområder.» Det blir også spesifikt nevnt at det kan være nødvendig å redusere antall utenlandske misjonærer og pengestøtte for å oppnå selvstendighet og frigjøre ressurser (punkt 9), og misjonærer oppfordres til å ikke innføre fremmed kultur sammen med evangeliet. (punkt 10). Når utrustning tematiseres, bekjennes det at misjonsselskaper har vært for sene med å utruste og oppmuntre lokale ledere (punkt 11).

Av Goheens 4 aktører i misjon er det 3 som nevnes spesifikt i Lausannepakten: den globale, misjonale kirken, lokale menigheter (uten bruk av ordet lokal) og spesialist-bevegelser innen misjon som organisasjoner eller faggrupper. Lekfolk nevnes ikke i seg selv, men det er åpenbart fra presentasjonen av «kirken» at sendelsen gjelder alle kristne, ikke bare de med ansettelse eller særlig ansvar. Det oppleves som at man enten ikke har reflektert over, eller ønsker å eksplisitt diskutere, posisjonen de ulike aktørene skal ha i misjon. Henvisningen til gruppene virker tidvis tilfeldig, særlig om man viser til kirken som global bevegelse eller kirken i sin lokale form. Det er kun når man tar opp historien at man nevner en konkret aktør: Misjonsorganisasjonene som har handlet uklokt i kontekstualisering og overlevering.

Manilamanifestet

Manilamanifestet ble vedtatt under Lausanne 2 i Manila, Filippinene i 1989, og presenteres som en forlengelse og utvidelse av Lausannepakten. Dokumentet er delt i to deler, og omhandler konferansens hovedtemaer: «Proclaiming Christ until He returns» og «Calling the whole church to take the Gospel to the whole world».

Dokumentet åpner med 21 korte «affirmations» om kristen tro og misjon. Her dukker misjonsaktørene opp etter en rekke utsagn om innholdet i kristen tro. I motsetning til i Lausannepakten er lekfolk nevnt som en nøkkelgruppe for å gjøre Jesus kjent: «we long to see all lay and ordained persons mobilized and trained for this task.» (Affirmation 12) og videre presiseres det at Åndens gaver gis til «all God's people, women and men» (Affirmation 14).

Den lokale menigheten er også i fokus i Affirmation 16, med et særlig ansvar for eget nærmiljø: «We affirm that every Christian congregation must turn itself outward to its local community in evangelistic witness and compassionate service.» Samtidig løftes kallet til å nå unådde folkegrupper i affirmation 19, uten at det antydes hvem som har ansvar for å nå dem. Mens i affirmation 17 slås det fast at «churches, mission agencies and other Christian organizations» må samarbeide i evangelisering og sosialt arbeid.

I del 2 av dokumentet presiseres det at alle kristne er kalt til å være vitner, og at man ønsker å løfte opp både det allmenne prestedømme og den allmenne tjeneste. Barn og unge, og kvinner, blir spesifikt nevnt som grupper som må få opplæring og bidra. Lekfolk skal tjene gjennom lokale menigheten, men også gjennom vennskap, i hjemmet og på arbeid.

Under avsnittet om den lokale kirke blir det sagt at det er denne som har hovedansvar for å spre evangeliet - og at enhver lokal menighet har ressursene som kreves for å ta dette ansvaret. Samtidig skal man ikke glemme kirkens globale ansvar: «A church which sends out missionaries must not neglect its own locality, and a church which evangelizes its neighbourhood must not ignore the rest of the world.», og man oppfordres til å samarbeide med parakirkeorganisasjoner som har spesialkompetanse.

I delkapittel 9 *Cooperation in Evangelism* slås det fast at det er en ny tid i misjon der

man har gått fra en kolonialistisk tilnærming, til «internationalization of missions» der både antall kristne og antall misjonærer fra ikke-vestlige områder vil bli større enn de fra Vesten. Konkret nevnes det også at mangfoldig sammensatte misjonsteam er et sterkt vitnesbyrd, og i delkapittel 11 *The Challenge of AD 2000 and Beyond* slås det fast at de mest effektive budbringerne til unådde folkegrupper vil være troende som allerede har samme kultur og språk. Dersom dette ikke er mulig må tverrkulturelle misjonærer trå til, «sacrificially identifying with the people they long to reach for Christ.» Videre nevnes også mediarbeid og teltmakere som spesifikke metoder for å nå unådde folkegrupper.

I Malinamanifestet nevnes både den globale kirke, lokalmenigheter, lekfolk og misjonsorganisasjoner. Sammenlignet med Lausannepakten får den globale kirke en mindre sentral rolle, den er først og fremst med som enkeltpersonene som utgjør den globale kirke, og ikke som en struktur i seg selv. Lokalmenigheter og lekfolk blir særlig fremhevet: Lokalmenigheten som den som bærer ansvaret for å nå sitt lokalmiljø, og lekfolk som en uutnyttet og forbigått ressurs, som man må involvere i arbeidet i større grad enn tidligere. Misjonsorganisasjoner og andre spesialistgrupper har fremdeles en rolle, eksplisitt nevnt som de som skal bidra når lokale kristne ikke finnes, tar ansvar eller dersom det trengs spesialkompetanse.

Cape Town Erklæringen

Cape Town-erklæringen ble vedtatt under den tredje Lausannekongressen i Cape Town, Sør-Afrika i 2010. Erklæringen har to hoveddeler: den første delen med overskriften «Trosbekjennelsen fra Cape Town» (som ble skrevet før kongressen), og den andre delen kalt «kallet til handling» (utviklet av deltakere på kongressen). De ulike delene gir både en klar bekjennelse og teologisk grunnlag, og en forholdsvis detaljert og praktisk del som oppfordrer til handling på ulike måter.

I erklæringen henvender man seg igjen og igjen til «oss» eller «den verdensvide kirke» som bekjenner, beklager, kalles til handling eller endring. Sammenlignet med de foregående dokumentene er det færre oppføringer av hvem som skal gjøre hva – det handler mer om hvordan praksis, strategi, forståelse og tilnærming generelt bør være eller endres. Det er åpenbart at ønsket er at alle kristne (eller alle lesere av dokumentet?) skal kjenne på et ansvar og se sin rolle i misjon. «Guds folk» kalles til misjon. Man kan også ane en bredere forståelse av misjonsoppdraget i seg selv, og det poengteres flere ganger at misjon er å være en del av Guds overordnede misjon i verden. Man er opptatt av hva Gud gjør i verden, og hvordan vi som kirke kan delta i dette. Noen ganger nevnes spesifikke aktører og det vises til tradisjonell tverrkulturell misjon, stort sett i sammenheng med beklagelser eller ønske om forbedring.

I del 2 nevnes misjonsmulighetene på arbeidsstedet, og det presiseres at det ikke er lønnede arbeidere i kristen tjeneste som skal bære ansvaret for lokal og tverrkulturell misjon. Teltmakere og kristent vitnesbyrd på arbeidsstedet løftes høyt. Videre drøftes mange arenaer for misjon som kunst og teknologi, uten at det tverrkulturelle perspek-

tivet eller spesifikke aktører nevnes.

Videre i del 2, delkapittel C: *Å leve Kristi kjærlighet blant mennesker av en annen tro*, blir det sagt mer konkret om aktører. Man lengter etter «(...) nådens menn og kvinner som vil ta på seg langsiktige forpliktelser til å leve, elske og tjene på vanskelige steder som er dominert av andre religioner, slik at de kan bringe duften og smaken av Kristi nåde til kulturer der den ikke ønskes velkommen og der det er farlig å gjøre det.» Videre i delkapittel D drøftes unådde og uengasjerte folkegrupper, og det slås fast at «den verdensvide kirke» må kjenne sitt ansvar, og man må bort fra klerikalisme og skal etterstrebe å involvere alle medlemmer og nådegaver. Misjonsorganisasjoner nevnes eksplisitt i forbindelse med muntlige kulturer, der de oppfordres til å utvikle muntlige strategier i misjonsarbeid.

I delkapittel F drøftes partnerskap i global misjon. Man avviser tanken om at stafettpinne nå er overlevert fra Vesten til andre deler av verden, og generelt avvises det at geografi skal være en faktor i ansvar for misjon: «Ingen etnisk gruppe, nasjon eller kontinent kan påberope seg det eksklusive privilegium å være de som skal fullføre misjonsbefalingen.» Kristne står sammen og deler kallet, uavhengig av geografi, teologi, organisasjon eller vennekrets.

Det avvises også at penger er lik beslutningsmakt. Man ønsker reell gjensidighet, uten usunn avhengighet. I et av de siste avsnittet går man langt i å introdusere teologiske institusjoner som en sentral aktør i misjon. Det presiseres at utdanningen skal ha misjonsintensjon og være i partnerskap med alle typer misjonalt engasjement, og de som driver utdanningsinstitusjoner oppfordres til å gjennomgå at de lærer bort og sørge for at misjon er i sentrum på tvers av emner.

I Cape Town-erklæringen er det en enorm betoning av «oss» og «Guds folk» som de som skal delta i Guds misjon på jorden. Når spesifikke aktører nevnes noen få ganger er det særlig for å poengtere at alle, ikke bare spesialister, kan og skal delta i misjon, og for å beklage skjevheter som har vært i historien. Den lokale kirke er omtrent forsvunnet, mens det lokale engasjementet har en plass. Når misjonsorganisasjoner nevnes en enkelt gang er dette i forbindelse med spesialistoppgaver i misjon til muntlige kulturer – men man kan jo undre seg over hvorfor nettopp denne oppgaven krever andre strukturer enn alle andre kulturelle trekk eller utfordringer.

The Seoul Statement

The Seoul Statement ble publisert i forbindelse med den fjerde Lausannekongressen i Seoul, Sør-Korea i 2024. Dokumentet var blitt utformet av en større arbeidsgruppe i Lausanne Theology Working Group, og bygde blant annet på omfattende «Global Listening Calls» som ble utført i årene før kongressen, i tillegg til variert teologisk og akademisk kompetanse i gruppen. Jeg, artikkelforfatteren, var medlem i Lausanne Theology Working Group fra 2022 og var dermed involvert i arbeidet som ledet fram til The Seoul Statement. Jeg bidro til grunnarbeidet, men det var en mindre del av gruppen som utformet selve teksten som Lausanne's ledelse senere godkjente og pub-

liserte som The Seoul Statement. Som i Manilamanifestet og Cape Townerkleringen slås det fast innledningsvis at dokumentet bekrefter og bygger på de foregående kongressdokumentene.

Dokumentet er delt inn i 7 seksjoner, der seksjon en handler om evangeliet, seksjon 2 om fortolkning og lesing av Bibelen, og seksjon 3-7 om ulike utfordringer som kirken står overfor. Overskriften for hele teksten er det samme som temaet for kongressen: «Let the church declare and display Christ together!»

I avslutningen av seksjon 1 konkluderes det med at evangeliet utøves i lokale kirker, og at «vi» sprer historien om evangeliet til verdens ende gjennom *presence, practice* og *proclamation*. Det presiseres ikke om dette skal skje når man samles eller ved bevegelse ut fra lokal kirke og miljø. Kirken beskrives videre i seksjon 2 som den størrelsen som skal tjene Gud, og som fellesskap som gjør Guds vilje på jorden. I seksjon 3, om kirken, presiseres det at alle troende alle steder er kalt til å gjøre alle folkeslag til disipler, og igjen utdypes dette gjennom ordene for nærvær, praksis og proklamasjon/forkynnelse. I seksjon 6 nevnes tverrkulturell misjon og unådde folkegrupper spesifikt for første og siste gang, i forbindelse med temaet forsoning og konflikt.

Gjennomgående er kirken og tidvis *kristne* eller *troende* de sentrale aktørene i The Seoul Statement. Det skrives mye om kirkens plass og ansvar i verden, og hva kirkens essens og vesen skal være. Tverrkulturell og tradisjonell misjonstematikk er praktisk talt fraværende, mens fokus er på fundament i de første seksjonene (tro og Bibel), og på aktuelle temaer som teknologi, integritet og antropologi i de påfølgende.

The State of the Great Commission

I forbindelse med Lausanne 4 i Seoul ble det også lansert et annet større arbeid: Rapporten *The State of the Great Commission* som beskriver statistikk og trender i global kirke og misjon, gjennom både diagrammer og artikler om ulike temaer eller geografiske områder, skrevet av et bredt tilfang av bidragsytere. Først presenteres «Current Status» før man går videre til å drøfte trender med blick fra 2024 til 2050.

For vår tematikk er avsnittet om «Mission Workers» under «Current Status» særlig relevant.⁹ Her blir det sagt noe om dagens misjonsaktivitet ut fra et geografisk perspektiv: At antall sendte og mottatte misjonærer har økt de siste 50 årene i alle verdensdeler unntatt Europa, og at Vesten ikke lenger er hovedsender. Det nevnes også at det sendes et stort antall korttidsmisjonærer, særlig fra Nord-Amerika, men at disse utelates fra statistikken og at deres «impact and experience differs markedly from missionaries who embed themselves in a cross-cultural setting for several years or more.» Videre slås det fast at nasjonale medarbeidere som arbeider tverrkulturell i sitt eget land, og utrustning av disse, er en viktig trend i global misjon. Under neste avsnitt, «Evangelized», vises det videre at kun 3% av internasjonale misjonærer arbeider blant unådde folkegrupper, som utgjør 40% av verdens befolkning, i tillegg til at nesten 9

9 Lausanne, “The State of the Great Commission”, <https://lausanne.org/report>, 14

av 10 muslimer og hinduer ikke kjenner en kristen.

I del 2 er ikke disse statistikkene og trendene i fokus, men blir blant annet nevnt i forbindelse med artikkelen om polysentrisk kristendom i Asia: «Most Asian nations have many ethnic groups with different languages and cultures. Over 60 percent of 30,000 Indian missionaries work within India. Operation World reported that Myanmar had 3,160 cross-cultural missionaries with 40 mission agencies, but only 60 of those missionaries worked in other nations. Sri Lanka had 717 missionaries from 18 mission agencies, but only five of those missionaries worked in five other nations.»¹⁰

Situasjonen i Norge

Paraplyorganisasjonen Norsk råd for misjon og evangelisering (NORME), som blant annet er administrasjon for Lausannebevegelsen i Norge, har i flere tiår samlet informasjon om norsk misjonsaktivitet i en statistikkrapport. Arbeidet er i gjort i samarbeid med Digni. De siste årene har dette arbeidet stått på pause, og den siste rapporten ble utgitt i 2022 og omhandlet tall fra 2021.¹¹ Statistikkrapportene fram til 2021-rapporten bekrefter inntrykket fra SoGC: Antall misjonærer sendt fra Norge, som fra hele Europa, er synkende. I 2021 var totalt antall misjonærer fra Norge rundt 400, men dette var trolig særlig lavt på grunn av den pågående pandemien. I 2020 var det 450 utsendinger fra Norge, og årene før var tallet jevnt synkende fra omtrent 600 ned mot 500.

I Norge sendes misjonærer stort sett gjennom misjonsorganisasjoner. De største sendeorganisasjonene er Norsk Luthersk Misjonssamband, Ungdom i Oppdrag og Pinsemisjonen. Disse og andre sendeorganisasjoner har ulike strukturer og ordninger, og en andel av misjonærer sendt fra Norge sendes direkte fra menigheter eller reiser på helt privat initiativ, selv om hoveddelen fremdeles sendes gjennom tradisjonelle sendeorganisasjoner. Det finnes også en rekke «spesialistorganisasjoner» som ikke nødvendigvis er veldig store, men som dekker nøkkeloppgaver og er del av et større globalt nettverk innen sin spesialitet. Eksempler på slike organisasjoner er Wycliffe, MAF og Tent.

Misjonsstatistikken gir ikke informasjon om misjonsorganisasjonenes rekruttering, utrustning og sendelse av nasjonale medarbeidere på sine misjonsfelt, og heller ikke over effekten av rene innsamlinger til å lønne eller utdanne nasjonale medarbeidere med penger sendt fra Norge på steder der man ikke har pågående misjonsarbeid. Denne informasjonen ville hjulpet forståelsen av den reelle situasjonen i arbeidet på feltene. Samtidig er dette en størrelse det er vanskelig å få oversikt over og det er vanskelig å gi en klar definisjon av hvem man skal telle som en nasjonal medarbeider.

10 Lausanne, *SoGC*, 53

11 Rapportene har tidligere vært publisert på norme.no, men er per i dag ikke offentlig tilgjengelig. Artikkelforfatteren har vært ansvarlig for utforming av rapportene for årene 2018-2021, på oppdrag fra NORME og Digni.

Fra struktur til fellesskap

Gjennomgangen av Lausannedokumentene viser en utvikling i omtalen av misjonsaktører. De eldste dokumentene viser til klarere gruppeinndelinger og lener seg tidvis på geografi for å beskrive misjonsaktivitet. Aktørkategoriene brukes aktivt for å beskrive både tidens misjon og ønsker for fremtiden. De nyere dokumentene unngår i mye større grad å nevne aktører spesifikt, men viser heller til et felles ansvar og preg. Dette har trolig flere årsaker, der de viktigste er dreiningen i misjonsforståelse der man de siste tiårene har lent seg på et mer inkluderende misjonsbegrep, koblet med et aktivt ønske om å unngå de maktforskjellene som har vært blant ulike nasjonaliteter i misjon. Et annet viktig moment er at dokumentene eksplisitt bygger på hverandre, og dermed er det ikke å forvente at de nyere dokumentene gjentar det som allerede er grundig gjennomgått. Likevel kan man ane en reell dreining i det som legges fram: der man på 70- og 80-tallet nevnte spesifikke strukturer og organisasjoner er det «vi» (i Cape Town) og «kirken» (i Seoul) som bærer ansvaret og privilegiet for global misjon, men leseren får få pekepinner om hvordan dette kan organiseres i praksis. Dette kan tolkes som et ønske om å konstruktivt oppmuntre alle, både internt i menigheter og i andre strukturer, til å leve på en måte som fremmer misjon. Dette oppnås ved at man skaper inspirasjon og retning, men gir likevel et tomrom der praktikere og nasjonale eller lokale ledere ikke får veiledning til veien videre. For hvem har ansvar for misjon når alle har det?

Det er interessant hvordan *The State of the Great Commission* likevel uttaler seg klart om trenden med nasjonale medarbeidere, og lener seg tungt på en geografisk fremstilling av global misjon. I informasjon om deltakerne på Seoul-kongressen var også geografi et hovedpoeng, og i rekrutteringen arbeidet man hardt for bredest mulige geografiske representasjon. Med andre ord bruker man fortsatt de geografiske og kulturelle kategoriene – land, utsendte fra og til land eller kulturer, språkgrupper osv. – i statistikk og informasjon, mens man i de mer prinsipielle dokumentene vegrer seg for å uttale seg om nettopp dette og lanserer en mer relasjonell forståelse. Det er også verd å merke seg at statistikken ikke nevner noe om misjonsorganisasjoner eller kirker som sendere, det oppgis kun informasjon om sendte misjonærer. Det gis heller ikke oversikt over teltmakere selv om dette foreslås som god praksis i flere av prinsippdokumentene.

Nasjonale og internasjonale medarbeidere

Det er interessant å se hvordan *The State of the Great Commission* fremhever skiftet fra internasjonale til nasjonale medarbeidere i misjon, mens denne praktiske endringen er påfallende lite tematisert i de teologiske dokumentene. Det er uklart om dette er en ønsket endring, hva den innebærer for strategi, maktfordeling, ressurser og ansvar, og hvem det er som har initiert skiftet. Man kan etterlyse en mer eksplisitt teologisk refleksjon rundt hva det innebærer at misjon i økende grad bæres av lokale, tverrkulturelle arbeidere i egne kontekster, både for tradisjonelle mottakerkirker og for de som ikke sender internasjonale misjonærer (lengre).

På samme måte er det verdt å merke seg at den tradisjonelle internasjonale misjonæren nærmest er fraværende i nyere dokumenter. Dette kan tolkes som en bevisst avkolonialisering av misjonsteologien, men viktige spørsmål blir stående ubesvart. Er internasjonale misjonærer fremdeles ønsket og nyttige – og hva er i så fall deres bidrag? Der de nevnes spesifikt er i sammenheng med unådde folkegrupper, men hva med den resterende store andelen av dagens misjonsarbeid? Selv om dokumentene fremhever det lokale ansvaret i kirkene er det fremdeles slik at mye misjonsvirksomhet fortsatt drives av misjonsorganisasjoner med generelt eller spesielt fokus. Det er uklart om disse anses som overflødige mange steder, eller om de er ønsket parallelt med at man ønsker å oppmuntre lokale kirker til å ta et ansvar man av ulike grunner foreløpig ikke har tatt.

Norsk misjon i en global virkelighet

I norsk sammenheng er dette særlig relevant. Statistikken fra NORME viser en nedgang i antall utsendte misjonærer, samtidig som det finnes en rekke spesialistorganisasjoner og initiativer som fortsatt arbeider internasjonalt og kjenner på et sterkt engasjement og ansvar for kristen vekst i hele verden. Spørsmålet blir da hvordan norske aktører forholder seg til denne globale utviklingen: Ser man seg selv som en del av et globalt fellesskap i misjon, eller som en aktør med særskilt ansvar og kompetanse? Og hvordan kan man klokt gå videre, for å forme sunne, gjensidige partnerskap der verden økonomi, geografi eller historie får skape unødvendig store hindringer for vekst og enkeltpersoners bidrag?

Kongressdokumentene fra Lausanne gir få praktiske svar på hvordan man som norsk misjonsbevegelse bør finne sin plass i global misjon fremover. Man kan kjenne seg igjen i beklagelsene om hva man ser har blitt gjort feil i historien, og man kan ta til seg det gjentatte kallet til å la misjon fylle livet i familie, menighet og arbeidssted lokalt. De nyere dokumentene gir god veiledning om sentrale temaer for tro og vitnesbyrd, noe som kan fungere som anbefalinger og samtalestartere i norske kirker og organisasjoner. Likevel er det ikke åpenbart hva norsk misjonsbevegelse kan bidra med til den globale kirken, eller hvordan man er ønsket. Dette er kanskje utenfor dokumentenes rekkevidde, og det kan være mer fruktbart å se til det reelle nettverket som skapes gjennom Lausannenettverket, de personlige kontaktene og historiene som deles under kongresser og på andre arenaer. Når man i Norge har ressursene og erfaringen som trengs for å forme unge ledere, dele nettverk og kunnskap, er kanskje nettopp dette – sammen med en ydmykhet overfor historien og maktubalansen som fortsatt finnes – et viktig bidrag fremover, og dette er noe som kan gjøres gjennom ulike strukturer og på ulike måter. Samtidig er det klart at norsk kirke og misjon er avhengig av kontakten med den globale kirke for overlevelse, både for læring og impulser, og som mottakere av misjonærer som investerer i kristen vekst i Norge.

Opplæring og copowerment

Cape Town erklæringen nevner at teologisk utdanning har en nøkkelrolle i misjon. Utdanningsinstitusjoner ikke er sentrale ellers i dokumentene og heller ikke er med i Goheens oversikt over misjonsaktører, men man kan argumentere for at teologisk og missiologisk utdanning er en sentral brikke i global misjon. For selv om man arbeider for å utligne forskjeller i økonomi, tilgang til lederposisjoner og innflytelse, er det fremdeles en ujevnheter i tilgang til undervisning og kompetanse både på ledernivå og blant lekfolk. Skjevheter forsterkes ved at det i enkelte kulturer er slik at allerede marginaliserte grupper, som kvinner og unge, får dårligere tilgang til opplæring. Man kan også tenke seg at vestlige misjonærer eller kirker som ønsker å bevege seg bort fra «sjekkheftemisjon» til «misjonærmisjon»¹² naturlig satser på utrustning og utdanning. Vi ser det også i *The State of the Great Commissions* begrep *Indigenous equipping* som overskrift om nasjonale medarbeidere. Fokus er fremdeles på hva noen utenfra tilfører: Utrustning av lokale vitner.

Her gjenstår mye viktig refleksjon og bevisstgjøring, og man må strebe mot å balansere ønsket om å fylle behovet for opplæring og utrustning med en klok bevissthet om maktforskjeller, historie og eierskap til svarene. De som står i sammenhenger, kirker eller organisasjoner, med en rik historie og erfaring innen tverrkulturell misjon har et ansvar for å dele sin kunnskap, og dette er nettopp et område der internasjonale misjonærer fremdeles kan spille en viktig rolle i lang tid fremover – som lærere, mentorer, fasilitatorer og katalysatorer. Samtidig må man unngå å gå i den samme fellen som man historisk har gått i, der man overser lokalt initiativ og verdifull erfaring. Man kan argumentere for å strekke seg mot *copowerment* heller enn *empowerment*, der gjensidig læring og relasjon er målet.¹³

Konklusjon

Gjennom analysen av Lausannebevegelsens dokumenter og relaterte kilder ser vi en tydelig utvikling i forståelsen av hvem som er aktører i misjon: Fra en strukturert og geografisk orientert tilnærming på 1970- og 80-tallet, har bevegelsen beveget seg mot en mer relasjonell og inkluderende forståelse, der hele Guds folk – uavhengig av rolle, kjønn, alder eller geografi – kalles til å delta i Guds misjon. Samtidig har denne utvidelsen av aktørbegrepet ført til en viss uklarhet i ansvar og rollefordeling.

I norsk kontekst utfordres vi til å finne vår plass i en global misjonsbevegelse i endring. Det innebærer både å lytte og lære, og å bidra med erfaring, nettverk og ressurser. Utdanning, partnerskap og gjensidig utrustning kan bli sentrale i fremtidig

12 Begreper hentet fra Hans-Aage Gravaas, «Missionsstrukturer i endring» i: *Missiologi – en innføring*, redigert av Jeppe Bach Nikolaisen m.fl. (Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2022), 224.

13 Angel Burns og Forrest Inslee, «Introduction» i: *Re-Imagining Short-Term Missions*, redigert av Forrest Inslee m.fl., (Wipf and Stock, 2022), 22

global innsats.

Lausannebevegelsens dokumenter bidrar til refleksjon, men ikke alle svar. I en tid der misjon skjer fra alle steder til alle steder, er det avgjørende å stille spørsmålet på nytt: Hvem er det som bærer misjonens ansvar i dag – og hvordan kan vi gjøre det sammen?

The First Fruits of L4

Evaluating the European Response to the Fourth Lausanne Congress

Jim Memory

All Nations Christian College and The Lausanne Movement
jmemory@lausanne.org

Usha Reifsnider

Waverley Abbey College and The Lausanne Movement
usha@lausanne.org

Abstract: The Lausanne Movement has held four global congresses over the last fifty years. This article, written by the current Co-Regional Directors for Lausanne Europe, combines a narrative account of the development of Lausanne Movement in Europe over recent years with an evaluation of the Fourth Lausanne Congress in September 2024. Their insider perspective is complemented with evaluations and critique by other European delegates and by Majority World leaders in Europe who were delegates in Seoul. The article concludes with an account of how national Lausanne movements in Europe have followed up on the congress.

Keywords: Lausanne Movement, Lausanne Europe, Fourth Congress, L4, State of the Great Commission, Seoul Statement, mission in Europe.

Sammendrag: Lausanne-bevegelsen har arrangert fire globale kongresser i løpet av de siste femti årene. Denne artikkelen, skrevet av de nåværende regionale direktørene for Lausanne Europa, kombinerer en narrativ fremstilling av utviklingen av Lausanne-bevegelsen i Europa de siste årene med en evaluering av den fjerde Lausanne-kongressen i september 2024. Forfatterens innsideperspektiv suppleres med vurderinger og kritiske

innspill fra andre europeiske delegater, samt ledere fra det globale sør som var delegater i Seoul. Artikkelen avsluttes med en redegjørelse for hvordan nasjonale Lausanne-bevegelser i Europa har fulgt opp kongressen.

Nøkkelord: Lausanne-bevegelsen, Lausanne Europa, fjerde kongress, L4, status for misjonsbefalingen, Seoul-erklæringen, misjon i Europa.

Introduction

The Fourth Lausanne Congress (L4), held in Incheon-Seoul, South Korea from 22nd to 28th September 2024, brought together 5394 Christian leaders from over 200 nations and territories. Among the delegates were 750 Europeans, the third largest regional group after North America and East Asia.

As Co-Regional Directors for the Lausanne Movement in Europe, we have a privileged insider perspective on how Europeans have responded to the Fourth Congress. This article is both a narrative account of the development of Lausanne in Europe over the last ten years and an evaluation of the Fourth Lausanne Congress. It brings together the story of Lausanne Europe, and our reflections as critical insiders and missiologists within the Lausanne Movement, with the views of missiologists and L4 delegates from across Europe to provide a multidimensional evaluation of the Fourth Congress.

In our academic studies and mission practice we have found that reflective theology depends on narrative for simplicity and meaning.¹ Alongside our academic and reflective practices we have attempted to approach our leadership roles by listening to voices from the margins. These voices not only include life experiences but also allow for four theological voices: formal (from the academy); normative (what is considered normal and thus authoritative); espoused (what is articulated by the marginalised); and operant (what is embedded into the practices of the group).²

This narrative approach, together with a consciousness of the need to listen to both dominant and marginalised voices, constitutes our methodological approach in the writing of this article.

After an account of the recent history of the Lausanne Movement in Europe, we will present our personal evaluation of the Fourth Lausanne Congress. We will then open our ears to the voices of others, both European delegates from church and academy, as well as Majority World voices, as they reflect on the Fourth Congress and its principal theological contribution: The Seoul Statement. The article concludes with an account of how national Lausanne movements in Europe have worked out the

1 Michael Goldberg, *Theology and Narrative: A Critical Introduction* (Eugene: Wipf and Stock, 2001)

2 Cameron, et al., *Talking About God in Practice: Theological Action Research & Practical Theology* (London: SCM, 2010)

implications of L4 in the months since the congress.

Lausanne Europe: A New Vision for a New Europe

Fifty years have passed since the International Congress on World Evangelisation which ultimately gave rise to the Lausanne Movement. The theme of that first Congress in Lausanne, Switzerland, was “let the earth hear his voice” and, back in 1974, European churches and mission agencies were key players in responding to the challenge of evangelising the world.

In the years that followed, Lausanne Committees were established in many European countries and these helped to shape national mission agendas for a generation. So much of our contemporary missiological lexicon was a fruit of that first Congress: integral mission, unreached people groups, the call on the whole church to take the whole gospel to the whole world, and so on. The subsequent congresses in Manila (1989) and Cape Town (2010) built on these foundations bringing together more leaders from more countries with a greater diversity of gender, generation, vocation, and denomination.³

Though these global congresses were significant, in Europe at least, Lausanne’s influence began to wane. The generation of leaders whose vision for world mission was shaped by Lausanne 1974 was aging and the new generation of leaders had little connection with its history.

In September 2016, the European Evangelical Alliance and the Lausanne Movement convened a gathering of European leaders for two days of reflection. It was described as an “open process, listening to God and listening to each other for what we feel is on God’s heart for Europe and how we can best join him in being a further blessing to our continent.”⁴

The participants came to five conclusions: (i) that Europe has changed so much in the past few decades that we should consider it as a New Europe that needs not just re-evangelising but a new evangelisation; (ii) that there has been a loss of confidence in the gospel and the Bible, and the need is for us to regain our confidence and bear witness to Christ in all areas of society; (iii) that this will require a focus on whole-life discipleship; (iv) that Europeans are searching for a sense of identity and community; and (v) that there are serious disconnects in the Evangelical body between East, West, North, and South, and particularly between “Europeans” and both Roma and

3 For a full review of the historical development and the theological and missiological contribution of the Lausanne Movement, see Margunn Serigstad Dahle, Lars Dahle and Knud Jørgensen (Eds.), *The Lausanne Movement: A Range of Perspectives* (Oxford: Regnum, 2014)

4 Evangelical Focus, “‘Europe needs hope’: Evangelical leaders reflected on challenges faced in the continent”, 28/9/2016, <https://evangelicalfocus.com/print/1957/EEA-Lausanne-movement-Europe>

migrant churches.

A joint EEA-Lausanne pan-European conference was postulated but did not materialise. Nevertheless, some of the thinking from that 2016 gathering was carried forward into the planning of a Lausanne Europe conference under the title: *Dynamic Gospel: New Europe*.

In January 2019, eighty leaders serving in diverse ministries across Europe were invited to Amsterdam for a thinktank to consider the dimensions of this conference. Among their number were a group of migrant leaders representing the millions of Majority World Christians whose migration to Europe over the last fifty years has changed the face of the European church.

As discussions developed, the Roma leaders reached out to Lausanne Europe to invite them to a Roma Networks conference. This was indeed the first time that the Roma had engaged with Lausanne signalling a shift in perception of perhaps the most visible historical outsiders to the church in Europe. Previously, the life experiences of the marginalised were represented through tokenism or by the participation of sympathisers of those considered less fortunate or seemingly less able to speak for themselves. The choice to listen to leaders from the Majority World, Roma, younger generations, workplace professionals, and women leaders, became an important aspect of what became the *Lausanne Europe 20/21 Conversation and Gathering*. Voices that had previously been muted were now being heard.⁵

A Coordination Team was formed to begin planning the gathering. It included senior leaders with a long-standing relationship with the Lausanne Movement: Ole-Magnus Olafsrud from Norway, an exceptional mentor of younger leaders; Lars Dahle, Lausanne Catalyst for Media Engagement and a senior theologian from Sweden; Bodil Skjøtt, Lausanne Catalyst for Jewish Evangelism and a senior Christian woman leader from Denmark; Janet Sewell, a younger leader with a pan-European heritage and technical skills; and Usha Reifsnider, a British South Asian Christian theologian from a Hindu background. Shortly afterwards, European missiologist Jim Memory joined the team and challenged the team to broaden out the vision from a gathering to an extended conversation that might engage a much larger number of people.

The *Lausanne Europe 20/21 Conversation and Gathering* had two elements. The Conversation was a year-long engagement of delegates and others in monthly virtual or in-person *Impact Groups* for prayer, scripture reading, and missiological reflection. The Gathering itself engaged 800 carefully selected delegates from every country of

5 Usha Reifsnider (Ed.), *Unmuted: Speaking to be Heard*, (London: Apollos, 2025); Usha Reifsnider, 'Reclaiming British Gujarati Hindu Culture After Conversion to Evangelical Christianity' 2022, PhD thesis University of Middlesex; Michael R. Armstrong, "Training Theological Reflectors to Facilitate Ordinary Theology in Churches" *Ecclesial Practices* 2 (2015), 198-216

Europe. It was planned for October 2020, but the Covid-19 pandemic led to an initial postponement to November 2021 and ultimately a switch to a virtual gathering with 1200 participants.

In January 2022, two members of the organising team, Jim Memory and Usha Reifsnider, were asked to become Co-Regional Directors for Lausanne Europe. As we reflected back on LE20/21, it became clear that going further would require us to wrestle with one of Europe's essential challenges: its linguistic diversity. Europe is a region of some forty countries with thirty national languages. Most churches in Europe are not gathering in English, yet pan-European events suggest the opposite. Most local pastors cannot engage easily with Lausanne's resources and networks. Perhaps even more critically, their voice is not being heard in the global Lausanne conversation.

This realisation birthed a new vision: the revitalisation of national Lausanne movements across Europe. Beginning with the first *Lausanne Europe National Movement Gathering* in Budapest in October 2023, we have sought to support the emergence and development of relational Lausanne movements in every country. Participation in that gathering was limited to four people per country (to ensure that no national voice predominated) with the teams having at least one woman, at least one person under 35, at least one person from the world of work, and at least one person representing a diaspora or marginalised minority. In short, we wanted this gathering to unmute people as much as possible.

As the *Fourth Lausanne Congress* was announced, we actively engaged the national movements in the nomination process. Though the final decision on who went to Seoul from each country was determined by the Lausanne Global Selection Team, our connections across Europe through the national movements meant we were able to identify many excellent European delegates for Seoul. We also led the team of European missiologists who contributed the Europe chapter to the primary publication in the lead-up to the Seoul Congress, the *State of the Great Commission Report*.⁶

After this review of the years leading up to the Seoul Congress, we now turn to our evaluation, as Co-Regional Directors of Lausanne in Europe, of the event itself.

Lausanne 4 – Evaluating its Contribution

Each of the previous Lausanne congresses has provided significant theological and missiological contributions to the world church. In this section, we will provide our evaluation of the Fourth Lausanne Congress before turning in the subsequent section, to the evaluations of others.

6 Lausanne Movement, "State of the Great Commission", <https://lausanne.org/report>. The Europe chapter was written by Julia Garschagen, Luke Greenwood, Rolf Kjode, Jim Memory, Usha Reifsnider and Janet Sewell.

A Vision of the World Church Today

Today there are more Christians in more countries than at any time in human history.⁷ The Fourth Lausanne Congress provided proof, if ever it were needed, of the extension, vitality, and diversity of evangelical Christianity today.

Here is not the place to review the copious literature on the shifting centre of gravity of world Christianity. Yet it is worth noting that, at the time of the First Lausanne Congress in 1974, neither the writings of Andrew Walls which did so much to reframe perceptions of the expansion of the Christian gospel, nor the first edition of the World Christian Encyclopaedia which provided data on this changing reality, had yet been published.⁸

Fifty years on from Lausanne 1974, it is evident to all that the most vital churches and mission movements are not to be found in the West but in the Majority World.

Christians in Europe have been praying for revival, yet could it be that a revival is already underway? An acceleration in church planting, revival movements among Europe's youth, and more than anything else, the arrival of millions of Majority World Christians into Europe in the last few decades, has changed the face of European Christianity.⁹ Many Europeans now worship alongside Africans, Asians, and Latin Americans in their churches and many more Majority World Christians resident in Europe gather in their own diaspora churches.

At the Third Lausanne Congress in Cape Town in 2010, there were almost no Majority World representatives in the European regional gathering. Fourteen years later, in Seoul, two thirds of the European national delegations had participants that originated from outside of Europe and North America.

Many delegates at the Fourth Lausanne Congress were inspired by the vision of the global Church that they saw in Seoul. "It was a taste of heaven", many said. Yet all around us, the global Church worships with us in towns and cities across Europe. European Christians need to look for heaven closer to home and recognise the challenges and opportunities for collaboration with diaspora churches in our neighbourhoods today.

7 Gina Zurlo, *Global Christianity: A Guide to the World's Largest Religion from Afghanistan to Zimbabwe*, (Grand Rapids: Zondervan Academic, 2022)

8 Andrew Walls, *The Missionary Movement in Christian History: Studies in the Transmission of Faith*, (Maryknoll, NY: Orbis, 1996) ; David B. Barrett, *World Christian Encyclopaedia: A Comparative Study of Churches and Religions in the Modern World, AD 1900-2000*, (Oxford: OUP, 1982)

9 Jim Memory, "Europe 2021: A Missiological Report", <https://vistajournal.online/latest-articles/europe2021>, p.26ff

A Challenge to Honest Debate

The theme of the Seoul Congress was “let the Church declare and display Christ together” in an apparent acknowledgement of Lausanne’s position on integral mission.

At the First Lausanne Congress, the Ecuadorian evangelical theologian and missiologist René Padilla challenged the delegates to not dichotomise evangelism and social action but rather to take seriously the social justice implications of the Christian gospel. Ultimately the argument for “integral mission” seemed to prevail but at each of the subsequent Congresses, to a greater or lesser extent, the tug of war between those who see evangelism as primary and ultimate, and those who argue for a necessary and active engagement in social justice has continued. The centre-point of the rope has moved back and forth in different Lausanne statements, but the tension remains.

On the second day of the Seoul Congress, Ruth Padilla DeBorst, René Padilla’s daughter, was invited to speak on the issue of Justice. Despite having only fifteen minutes, her wide-ranging address touched on poverty, the discrimination of women and the disabled, racism, ecological destruction, and war - specifically Israel’s military offensive in Gaza.

Her speech triggered a reaction from those who objected to her critique of dispensational eschatology, her assertion of Israel holding hostages, and her lack of mention of Hamas’ attack on Israel on 7th October 2023. Lausanne issued a rushed apology and a fierce debate ensued among some delegates and in the media.

Following the Congress, articles were written in defence of Padilla DeBorst, on justice issues, and on integral mission, whilst others argued that the Seoul Statement was not strong enough on the primacy of evangelism.¹⁰

The “tug of war” between evangelism and social responsibility that has been an ongoing debate since the first Lausanne Congress continues into the present day. Yet perhaps that is how it is meant to be: a tension that must be maintained. Like so many paradoxes in Scripture, two apparently contradictory truths must be held in tension. To deny one truth is to lose something vital and ultimately leave us all on the floor as ultimately happens when one side “wins” in a tug of war.

Mission is contextual. In any given moment, different regions of the world, and even different countries in a given region, may need churches to pull more strongly in one direction or another on this matter. In many European countries today, there is a need for a bolder proclamation of the gospel. Many Christians are timid in their evangelism, and many churches focus their mission budgets on social justice projects

10 Mitchell Atencio, “*A Speech on Justice Criticised Israel: The Global Evangelical Conference Apologised*”, Sojourners, <https://sojo.net/articles/news/speech-justice-criticized-israel-global-evangelical-conference-apologized>; Ed Stetzer, “*Declaring, Displaying, and the Future of Lausanne*”, Church Leaders, <https://churchleaders.com/voices/497753-lausannes-integral-mission-the-role-of-evangelism-in-the-lausanne-movement-explained.html/2>

rather than evangelism and church planting. Yet in other countries churches may need to be bolder in denouncing injustices towards the poor, women, refugees, asylum seekers, and the disabled.

More broadly, we have a challenge to confront division and pursue unity. Division is not resolved by leaders alone but through theological discussion together with ordinary believers. Anne Zaki, professor of preaching and practical theology at The Evangelical Theological Seminary in Cairo, Egypt, spoke powerfully at the Seoul Congress of the need to restore “the lost art of church discussions, the art of talking and listening to each other, even to those who oppose our views on how to interpret the Bible or how to worship or who should lead in the church or which country to bless and which nation to curse.”¹¹ We must face up to the real situations of racial, financial, and sexual misconduct in the Church and pursue honest and transparent accountability. As Zaki affirmed, “When we are silent in the moment of truth telling, the future of the Church is at stake.”

A Call to Repentance

The European chapter of the *State of the Great Commission Report* begins by highlighting the fundamental epistemological shift that has taken place in Europe over the last 100 years. Quite simply, Europeans no longer trust the Church. “For many Europeans, the Good News has become bad news: it is morally corrupt, intellectually naïve, and emotionally irrelevant. The leading question ahead of the Church must therefore be: How can we live and speak of the power, beauty, and truth of the Gospel so that Europeans perceive it as good news?”¹²

Sadly, one of the main reasons for this loss of trust has been the abuses committed by church leaders. Recent corruption and abuse scandals have had an undoubted impact on Christian mission. As John Stott put it in the Manila Manifesto, “Nothing commends the Gospel more eloquently than a transformed life, and nothing brings it into disrepute so much as personal inconsistency.”¹³

As we call the Church to a bolder proclamation and demonstration of the Gospel, we must also call it to repentance and to a more faithful discipleship which is one of the key themes in the primary theological text to emerge from the Fourth Congress, *The*

11 Anne Zaki, “*Confronting Division: Pursuing Unity Through the Spirit*”, <https://lausanne.org/video/confronting-division-pursuing-unity-through-the-spirit>

12 Lausanne Movement, “*State of the Great Commission – Europe Regional Report*”, <https://lausanne.org/report/europe>

13 Lausanne Movement, “*Manila Manifesto*”, <https://lausanne.org/statement/the-manila-manifesto>

*Seoul Statement.*¹⁴

Brazilian Italian leader Sarah Breuel also referred to repentance in her plenary on revival: “While it is God who brings revival we can posture ourselves for revival by personal and corporate repentance.”¹⁵ Breuel’s call to repentance highlighted the need for transparency in our leadership. Abuse and moral corruption have crippled the Church and, for many, it has lost its position of trust. Corporate repentance and a shift away from hierarchical leadership is required.

One of the most memorable events during the Fourth Lausanne Congress was an evening when the Korean hosts told their story. Entitled “A Night for the Korean Church”, this spectacular visual and musical presentation began with the story of how Christianity was introduced to Korea, moving on to review the impact of the first missionaries, the Pyongyang Revival of 1907, the 35 years of Japanese colonisation, the reconstruction after the Korean War, and the explosion of the Church despite all the trial and suffering.¹⁶ It was a beautiful but also searingly honest evening, including confession for the failures of past and present. The Congress itself concluded with Korean and Japanese pastors jointly leading a communion service in a powerful symbol of reconciliation.

We could learn much in Europe from the humility of the Koreans in the telling of their story. The good news of the gospel will only be heard as “good news” in Europe if the story is seen to be true and that requires honest assessment and confession of wrongs.

An Expectation of Collaboration

If there is one word that featured more than any other at the Fourth Lausanne Congress, it was collaboration. Drawing on Paul’s words in 1 Corinthians 12, Lausanne CEO Michael Oh opened the Congress by saying that the four words that were doing the most damage to the global Church were: “I don’t need you”. Lamenting the isolation and competition between ministries and church leaders, he called the gathered delegates to “incorporate the whole Body into God’s mission.”¹⁷

The programme was structured to foster collaboration in addressing the 25 issue gaps that were identified in the *State of the Great Commission Report*. On most afternoons,

14 Lausanne Movement, “*Seoul Statement*”, <https://lausanne.org/statement/the-seoul-statement>

15 Sarah Breuel, “Revival and Repentance: Lessons from Global Movements”, <https://www.youtube.com/watch?v=aRyi6RETCZE>

16 Lausanne Movement, “The Twelve Stones of the Korean Church”, <https://www.youtube.com/watch?v=U5yzpFbWgeI>

17 Lausanne Movement, “Declare and Display: Collaborative Action for God’s Mission”, <https://www.youtube.com/watch?v=ih3MHNkFXhg>

delegates used a common collaborative process to work in groups towards “closing the gaps”. And on the final day, participants were invited to sign a ‘Collaborative Action Commitment’ to inspire them to explore ways to work together going forward.

It has been argued that the World Missionary Conference in Edinburgh (1910) was the first occasion that missionary societies discussed working together.¹⁸ Certainly it was the precursor to ecumenical structures like the International Missionary Council and ultimately the World Council of Churches. In these circles, partnership became the language to describe the relationship between older and younger churches throughout the world.

Within the Lausanne Movement, the word partnership has been used more broadly. It was cited by Billy Graham as an element of the “spirit of Lausanne”: prayer, study, partnership, hope, and humility. In the Lausanne Covenant, both article 7 (Cooperation in Evangelism) and article 8 (Churches in Evangelistic Partnership) express an expectation of partnership. And throughout Lausanne’s history, partnership has variously been used to refer to partnership in mission between men and women, partnership between Pentecostals and non-Pentecostals, and partnership between churches, agencies, networks, and platforms.¹⁹

At the Fourth Lausanne Congress, it was very noticeable that the word “partnership” had been replaced by the word “collaboration”. Given the imbalances of power and the transactional nature of many partnerships, this is a welcome change. However, this change of language must be accompanied by a change to a posture of genuine mutuality.

This focus on collaboration is a challenge to our European individualism. So much of our practice as Christians seems to be at the expense of genuine relational community. Those that feel unheard and isolated should find churches to be a places of collaboration and polycentricity that truly display and declare Christ together.

What does it mean for churches, mission organisations, and networks to collaborate? It will necessarily involve a change of emphasis, with less attention being given to production and more on relationship. Rather than a focus on results, shortcuts to success, and value for money, collaboration challenges us to strengthen and develop trusting relationships that will enable us to serve the Lord of the Harvest together.

The stories of persecution that were shared at the Congress gave another perspective on collaboration. Within Europe, persecution that causes danger to life is rare. However, Europe has become a home for persecuted Christian refugees from elsewhere. Lesser degrees of persecution persist amongst migrants who convert to Christianity from

18 Graham A Duncan, “The growth of partnership in mission in global mission history during the twentieth century”, *Theological Studies*, Vol 63, No 3, 2007, pp.1033-1065

19 Margunn Serigstad Dahle, Lars Dahle and Knud Jørgensen (Eds.), *The Lausanne Movement: A Range of Perspectives* (Oxford: Regnum, 2014), ix

other religions. This may be in terms of isolation from their families and communities or experiencing difficulties with securing a stable home or job. More broadly, many Christians in Europe experience a more subtle persecution or discrimination as a result of their decision to take biblically ethical positions in an increasingly secular society which rejects the Bible as a moral authority.

A Focus on Technology

Another aspect of the Congress was its focus on the use of digital technologies for the fulfilment of the Great Commission. A large space was dedicated to showcasing digital technologies and how they could be used in mission. The *Digital Discovery Center*²⁰ allowed delegates to engage with innovators who are exploring how digital tools could accelerate the fulfilment of the Great Commission. This was accompanied by a strong emphasis in plenary sessions on the necessity of using digital tools, and particularly Artificial Intelligence, if we are to reach the younger generations.

Those familiar with the Lausanne Movement's history will know of the debate around the use of strategies, technologies, and quantitative approaches to measuring progress in mission.²¹ Samuel Escobar's warnings about the dangers of "managerial missiology" after the Second Lausanne Congress sparked a lively debate and some reacted to the perceived "industrialised" rather than "indigenised" emphasis during L4.²²

However, examples of a counternarrative were also evident in the stories of the persecuted Church. In the powerlessness of persecuted Christ followers, their weakness becomes the means through which the Holy Spirit demonstrates God's power. This is a prophetic challenge to our Western confidence in new technologies.

The fundamental question is: when it comes to the fulfilment of the Great Commission, do we trust in the power of technology or in the power of the Holy Spirit? And when it comes to the younger generation, is it really the case that we can only reach them if we connect with them digitally? Our experience of *Lausanne Younger Leader Gatherings* in Europe is that young leaders continue to thirst for "real community" not just virtual connections. Discipleship is all about intense, intentional, and intimate relationships. Technology cannot reproduce that, nor can Artificial Intelligence authentically accelerate it.

20 Lausanne Movement, Digital Discovery Center, <https://congress.lausanne.org/digital-discovery-center/>

21 Samuel Escobar, "A Movement Divided: Three approaches to world evangelization stand in tension with one another", *Transformation*, Vol.8, Issue 4, <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/026537889100800409>

22 Jessie Cruickshank, "Technology and the Holy Spirit: The Role of AI in Global Church Strategy", *Church Leaders*, <https://churchleaders.com/voices/exchange/497814-technology-and-the-holy-spirit-the-role-of-ai-in-global-church-strategy.html>

Having provided our personal reflections on the Fourth Lausanne Congress, we now turn to the perspectives of other European delegates.

Lausanne 4 - Diverse European Perspectives

The Fourth Lausanne Congress stimulated reactions and reflections from across the world. What follows is a far-from-complete review of these perspectives, but one which illustrates some of the dominant themes and trajectories of the ongoing conversation. Given that this article is an evaluation from a European perspective, we will mostly limit our review to European voices.

Reasons for Hope

We begin this review of the Fourth Congress in Germany where Alexander Hirsch, a pastor in Marburg, drew encouragement from his encounters with Christians from around the world: “As the church in Germany and in the West in general struggles with secularisation and decline, Lausanne reminded me: the Church is alive and vibrant.”²³ He looked around the conference room and observed: “Many of “God’s generals” remain anonymous to most of us, like the nameless believers who planted the Antioch church in Acts 11. Yet God raises them up!”

Matthieu Gangloff, another pastor from France, also saw reasons for hope in Seoul, not least because “global Christianity is focusing more on the 99% of Christians who are not in the clergy (pastors, elders, deacons). More and more of them are realising that their work is a ministry in itself, and that the various places where they live (associations, homes, neighbourhoods) are also missionary fields in which Christians are called to be God’s temple, a place of His presence.”²⁴ Theologian and apologist Julia Garschagen, the one European contributing a Bible reading in Seoul, spoke to this in her review of workplace mission in the Book of Acts. From Paul and Silas in Philippi to Lydia and Aquila in Corinth, she showed how workplaces are holy ground through the presence of believers since in them God too is also present.²⁵

Valentin Siniy, president of the Tavriski Christian Institute in Ukraine, highlighted the witness of the persecuted church: “One of the most moving moments was hearing testimonies from believers in regions of the world where persecution is a daily reality. Their courage and resilience reminded us that suffering for the faith is not just a historical phenomenon but a present reality. The church’s solidarity with the persecuted

23 Alexander Hirsch, “Bigger than you think – A German perspective on L4”, *Vista Journal* 47 (2024), <https://vistajournal.online/latest-articles/bigger-than-you-think-lessons-from-the-global-church>

24 Matthieu Gangloff, “Reasons for Hope – A French perspective on L4”, *Vista Journal* 47 (2024), <https://vistajournal.online/latest-articles/hhvlsj90qjr4qqftk25u3c7tq92pt3>

25 Julia Garschagen, “Holy Ground: Living Out Faith in the Workplace”, <https://www.youtube.com/watch?v=hcVsrHwVYCs>

must remain a central focus of global mission.” He went on to say: “the theme of suffering and persecution resonates deeply with Ukraine’s recent history. The church’s ability to stand with the marginalised and speak prophetically into society is critical in a time of war and rebuilding.”²⁶

Critiques

There were also more critical perspectives from some Europeans. Jan Wessels Co-General Secretary of the European Evangelical Alliance was critical of the cost of participation and the lack of opportunity to shape the outcomes of the Congress, echoing the perspective of Māori missiologist Jay Mātenga.²⁷

John Stevens, National Director of the Fellowship of Independent Evangelical Churches (UK) critiqued the lack of clarity around the meaning of the gospel, evangelism, and mission during the Congress and, like US missiologist Ed Stetzer, he lamented the lack of an explicit commitment to the priority of evangelism in the Seoul Declaration.²⁸

Benno van den Toren, professor of intercultural theology at the Protestant Theological University in the Netherlands, observed a dichotomy: “On the one hand, there were presentations that approached the mission from a modern Western business model. ... ‘Strategy’ and ‘effectiveness’ were recurring concepts in Michael Oh’s speeches. On the other hand, we were challenged by the Bible studies to wait for God’s Spirit, because it is God’s mission and not ours. On the one hand, we saw the church as a successful business reflected in the 80-meter-long LED screen behind the stage and in the smooth presentations of the young leaders who talked the programs together. On the other hand, a number of testimonies showed the significance of what is hardly noticeable: the testimonies of faith in Pakistan and in the Amazon and the

26 Valentin Siniy, “Unity of the Church in Evangelism: A Ukrainian Perspective on L4”, *Vista Journal* 47 (2024), <https://vistajournal.online/latest-articles/unity-of-the-church-in-evangelism-a-ukrainian-perspective>

27 Chris Eyte, “EEA head on Lausanne 4”, *Christian Daily International*, 29 Nov 2024, <https://www.christiandaily.com/news/eea-general-secretary-shares-lausanne-4-initial-thoughts>; Jay Matenga, “Personal Reflections on Lausanne 4”, <https://jaymatenga.com/l4-reflections/>

28 John Stevens, “Personal Reflections and Lessons from Lausanne 2024”, John Stevens Blog, 9 Oct 2024, <http://www.john-stevens.blog/2024/10/personal-reflections-and-lessons-from.html?q=lausanne>; Ed Stetzer, “Responding to the Lausanne Seoul Statement”, Church Leaders, <https://churchleaders.com/voices/exchange/lausanne/497595-ed-stetzer-my-appeal-to-lausanne-dts.html>

struggle for justice in Costa Rica.”²⁹

Other critiques of L4 from around the world fall outside the scope of this article.

Diaspora Voices

Vista Journal, which commissioned many of these European perspectives on the Fourth Congress, also gathered the views of Majority World Christian leaders living in Europe who were also present in Seoul.

Fabiana Braun, a Brazilian missionary in Spain, noted that diaspora was a prominent theme in the Fourth Congress: “Diasporas offer us the chance to reach and mobilise individuals from diverse cultures, enabling them to become active agents in global missionary work. In doing so, we can foster a community of faith that transcends borders, where every Christian, regardless of their geographical location, can participate in the great call to spread the Gospel and serve as a living witness to Christ’s love in the world.”³⁰

Peace Ashenafi, a young African diaspora leader in the UK, highlighted three priorities for global mission that flowed from the Congress: the need to cultivate intergenerational leadership, the need to prioritise discipleship, and the need to prophetically speak up against injustice. She concluded: “The global Church’s witness is strengthened by refusing to stay silent in truth-telling and speaking up against injustice, even when it is costly.”³¹

Calida Chu, a Cantonese theologian based in the UK concluded: “The Fourth Lausanne Congress demonstrates a paradigm shift that Christianity does not belong to North Americans or Europeans, but to everyone on earth, who is made in God’s image, humbly learning God’s words and following God’s way. The hybridity of our identity does not diminish our experience with God just because we are not ‘Western’; instead, it enriches our understanding of God for how God is at work in all contexts. The strength of hybridity, that we are both Asian and European, is that it equips us both in language and culture to serve the communities Jesus calls us to.”³²

29 Benno van den Toren, “Let the Church Declare and Display Christ Together: Dutch Report and Reflections from the Fourth Lausanne Congress”, *Vista Journal* 47 (2024), <https://vistajournal.online/latest-articles/let-the-church-declare-and-display-christ-together-report-and-reflections-from-the-fourth-lausanne-congress>

30 Fabiana Braun, “Discovering the Potential of the Diaspora: A Call to the Brazilian Church”, *Vista Journal* 47 (2024), <https://vistajournal.online/latest-articles/discovering-the-potential-of-the-diaspora-a-call-to-the-brazilian-church>

31 Peace Ashenafi, “Challenges and Opportunities for Global Mission: An African Missionary in Europe’s Perspective”, *Vista Journal* 47 (2024), <https://vistajournal.online/latest-articles/aulev22t6bc5abwjfgh44sw2fd7fzi>

32 Calida Chu, “Observing a Paradigm Shift”, *Vista Journal* 47 (2024), <https://vistajournal.online/latest-articles/jm7gjwpd0mar1xskvvs2b78p73zwwmp>

The Seoul Statement

We now turn to a review of the Seoul Statement³³ which was the product of the Lausanne Theology Working Group led by Ivor Poobalan and Victor Nakah with 33 theologians from South Africa, India, Ethiopia, Norway, Vietnam, Japan, South Korea, the United States, the United Kingdom, Brazil, Australia, New Zealand, Iran, Palestine, Sweden, Singapore, and Zambia. The statement was published on the first night of the Congress and there was significant disquiet among delegates that there was no discussion around the text during the Congress. The perspectives gathered here speak more to the content than the process. However, the fact that we as Lausanne regional directors received the text at the same time as other delegates speaks to one of the failings in the process.

Norwegian theologian Rolf Kjode reviews the seven chapters of the Seoul Statement and concludes that “it is far more interested in laying and securing a firm foundation for mission than focusing on the strategic mission challenges of the day. By delving into the issues of biblical hermeneutics and of human identity and sexuality, the statement gives a clear identity and profile to the evangelical body in the world.” He also comments on the critiques of the statement, both from those who called it to be revised because of its perceived ambivalence to issues of integral mission, and from those who wished it be more emphatic in defence of the priority of evangelism, concluding that both these voices are necessary and best held in tension.³⁴

Dutch Missiologist Evert van de Poll’s comprehensive evaluation of the Seoul Statement noted three aspects: the emphasis on the Great Commission as the basis and content of mission, the double priority of evangelisation and discipleship, and the introduction of a new mission model or paradigm of ‘presence, proclamation and practice’. He welcomed the emphasis on the importance of the local church and the clear stance on sexuality, gender, marriage, and family, adding that “this voice needs to be heard in Europe, and especially in countries where evangelical pastors have become reluctant to give clear guidance to believers in their teaching and preaching, because of a ‘pastoral’ concern for Christians who have adopted a liberal position in these issues, and/or out of fear for the legal consequences—one might be accused of discrimination and condemned by a court of justice.”³⁵

Italian theologian Leonardo di Chirico celebrated that the Statement reflects the voice of the global evangelical movement, not just the Anglo-American voice. In regard to its unambiguous position on issues related to marriage and sexuality he

33 Lausanne Movement, “Seoul Statement”, <https://lausanne.org/statement/the-seoul-statement>

34 Rolf Kjode, “Participant Perspective: Building on a Firm Foundation”, *Vista Journal* 47 (2024), <https://vistajournal.online/latest-articles/ij1bn5hp85097yjohjeesh6k3rchkm>

35 Evert van de Poll, “Evaluating the Lausanne Congress’s Seoul Statement”, *WEA Evangelical Review of Theology* 49:1 (2025), 5–18

added: “It was not a given that a movement like Lausanne, global, transversal and focused on mission, would elaborate such a position on the issue. It is not even a given that a topic considered “sensitive”, not to say “divisive”, would enter an official document from Lausanne. Often evangelical organizations, for the sake of peace, avoid addressing the crux of the issues and fly high, keeping away from controversies. Not so the Seoul Statement, which got to the heart of the matter.”³⁶

As Co-Regional Directors for Lausanne, we had our own critique of the planning and execution of the Fourth Congress. Lausanne sought to rectify mistakes in the selection process for the Third Congress by establishing a Global Selection Team to ensure objectivity in selection and the meeting of quotas by country, age, gender, and ministry sector. Nominations were invited in early 2023 and we engaged our national movements and leaders to help us nominate the best people. However, though regional directors could indicate priority nominations from their region, we had no say in the final decision, and this led to a number of key leaders being rejected.

L4 provided a once-in-a-generation opportunity to see and hear the global church in all its diversity and to participate in a genuinely global conversation. Taken together, these critiques suggest that most European leaders appreciated that.

Lausanne Europe – First Fruits of L4

National Outworkings of L4

As Co-Regional Directors for Lausanne Europe, we have had the privilege of seeing how national movements in different countries have responded on their return from Seoul. In this final section of the article, we will traverse Europe to note how some of the national Lausanne movements have carried the vision of L4 forward.

We begin this review in Spain. After the Third Lausanne Congress in Cape Town, the Spanish delegation took it upon themselves to seek to influence Spanish churches with the vision of Lausanne. A national movement was initiated which has held an annual gathering for each of the last twelve years and has influenced hundreds of key leaders. At their post-Seoul national gathering in November, they re-presented the six daily plenaries and discussed their relevance for the Spanish context in small groups. This generated a report which was published shortly afterwards.³⁷ They also took the videos of the plenaries from Lausanne’s *Accelerate* platform, dubbed them into Spanish and developed a set of resources for churches to use.

At the Lausanne Europe National Movement Gathering in Budapest in November 2023, a number of countries in South-Eastern Europe expressed a desire to hold their own Regional Gathering. This came to fruition in January 2025 with teams

36 Leonardo di Chirico, “La teologia di Losanna 4”, <https://www.locicomunes.it/articoli/la-teologia-di-losanna-4-iii>

37 Lausana España, “Resumen del Encuentro Nacional de España 2024”, <https://lausan-aespana.org/>

from Serbia, Croatia, North Macedonia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, and Slovenia, coming together for three days in Belgrade, Serbia, to revisit the content of the Seoul Congress, consider how to make the most of it in each of their countries, and to pray. Given that it was only a generation ago that many of these countries were at war with each other, this was a powerful moment of reconciliation as well as collaborative potential for the gospel in SE Europe.

Post-Seoul Lausanne Gatherings were also held in Germany, Switzerland, Sweden, and Norway (NORME) in late 2024 and early 2025. May 2025 saw two gatherings of particular significance in the Netherlands and Portugal.

Netherlands had a historic Lausanne Committee for many years but it had become dormant after the Third Congress. Nevertheless, through persistence and prayer, and drawing on the increased momentum from L4, an event was convened by the Netherlands Missionary Council (NZR), Reformed Missionary Alliance (GZB), Association of Mission in the Netherlands (IZB) and new leaders of Lausanne Netherlands to evaluate “The Fruits of L4”. Participants rewatched the morning plenary by Egyptian theologian Anne Zaki and heard brief testimonies from four Dutch participants on their insights from Seoul. Benno van den Toren, Jan Wessels, and Jim Memory also discussed and critiqued L4 and its relevance to church and society in the Netherlands.

The Portuguese Lausanne Movement and the Portuguese Evangelical Alliance worked together to prepare the *Forum Evangélico 2025* with the theme of “Welcome to the Mission Field”. With a clear focus on mobilising Christians in Portugal to see their work and social spheres as mission frontiers, this event also cast a vision for international mission. The vision of Lausanne was incorporated into the whole event along with the refrain of “calling the whole church to take the whole gospel to the whole world”.

Other national Lausanne 4 feedback gatherings have been held in Ireland (May), Slovakia (June), or are planned for later in 2025/6.

Second Lausanne Europe National Movement Gathering

Lausanne Europe has just celebrated the second National Movement Gathering in Spain. As at the first National Movement Gathering in Budapest in November 2023, carefully selected teams from more than thirty European nations gathered in Cullera, Valencia, in October 2025, for three days of mutual inspiration.³⁸

Our process of planning included bringing in younger leaders from multiple European countries onto the planning team. We were inspired by the focus on

38 Chiara Lamberti, “Called to collaborate: Lausanne Europe National Movement Gathering 2025”, *Evangelical Focus*, 28 October 2025, <https://evangelicalfocus.com/european-perspectives/32857/called-to-collaborate-notes-lausanne-movement-europe-gathering-of-2025>

collaboration during L4 but also acutely aware of the dangers of merely changing terminology. If we simply carry our existing ideas of partnership, networking, and strategic planning, and now call them collaboration, we won't advance things very much. Samuel Escobar's warnings of the dangers of managerial missiology were very much in our minds.³⁹

Instead, we decided to consider what the Apostle Paul had to say about collaboration in his letters to the churches and individual leaders in the New Testament. Two months of reading and reflection by the planning team revealed the breadth and depth of Paul's collaborative vision. He talked about listening together, leading together, belonging together, reconciling together, working together, challenging together, together with God, and sent together. These phrases became the themes for our sessions.

Over the eight months we worked together, the planning team went through typical life challenges. These included the birth of new babies, job losses, church splits, the deaths of loved ones, unexpected tragedies, unexpected provision, and celebrations; all of which fed into our individual and collective engagement with Scripture and with each other. The result was a truly collaborative gathering; a time where relational honesty was at the heart of our working together.

Conclusion

Is it possible to evaluate the Fourth Lausanne Congress after just one year?

In this article, we have tried to identify some of the principal contributions of L4: providing a vision of the world church, challenging Christians to honest discussions of difference, calling the church to repentance, fostering an expectation of collaboration, and highlighting the place of technology in world mission. We have also gathered the reactions of European participants to identify how a broad constituency of evangelical leaders assessed the congress.

Around that evaluation, we have also told a story of the renaissance of the influence of Lausanne in national movements across Europe and concluding with some of the first fruits of L4 in nations across Europe. The call to mission for Europe has been rejuvenated by conscientious efforts to welcome and include a variety of voices to make the most of the diversity of gifts in the body of Christ at our national movement gathering.

As we conclude, it is important to zoom out to fully appreciate the story of world mission that we inhabit today.

The Edinburgh 1910 World Missionary Conference brought together 1215

39 Samuel Escobar, 'A Movement Divided: Three Approaches to World Evangelization Stand in Tension with One Another', *Transformation: An International Journal of Holistic Mission Studies* 8, no. 4 (October 1991):7–13, <https://doi.org/10.1177/026537889100800409>.

delegates from around the world. Of these, 500 were from Britain, 500 from the USA, and 170 from continental Europe. There was one participant from Africa and none from Latin America. One hundred and fifteen years later, Europe may well receive more missionaries from the Majority World than it actually sends.

The future of the church in Europe will be determined by how old Europeans and new Europeans collaborate in mission. Collaboration begins in humble listening and an appreciation that we need each other. If the Fourth Lausanne Congress has revealed to Europeans that we need the global church and that the global church needs the European voice, then we can already declare it as a success.

Norsk misjon i et polysentrisk perspektiv

Frank-Ole Thoresen,
Fjellhaug Internasjonale Høgskole
FThoresen@fjellhaug.no

Resyme:

Polysentrisk kristendom og polysentrisk misjon har gjennom de senere år blitt sentrale begreper i den globale misjonsdiskursen, og rapporten *State of the Great Commission*, som ble utgitt i forkant av Lausanne 4 i Seoul, anvender nettopp polysentrisme som et av de sentrale begrepene. Denne artikkelen drøfter polysentrismebegrepet. Vi undersøker hvordan begrepet anvendes innen den evangelikale misjonsbevegelsen, og identifiserer noen prinsipper som favnes av begrepet polysentrisk misjon. Med utgangspunkt i polysentrismebegrepets kritiske ansatser rettet mot en historisk vestlig misjonsdominans reiser begrepet og diskursen knyttet til denne også spørsmål om vestlige aktørers rolle i misjonsbevegelsen i årene som ligger foran. Artikkelen går inn i denne problemstillingen og vurderer hva polysentrismebegrepet innebærer for den norske Lausannebevegelsen.

Nøkkelord: Polysentrisme, State of the Great Commission, norsk misjon, kontinuitet og endring.

Engelsk Resyme:

Polycentric Christianity and polycentric mission have become central concepts in the global mission discourse in recent years. The report *State of the Great Commission*,

released ahead of Lausanne 4 in Seoul, explicitly uses polycentrism as one of its key terms. This article explores the concept of polycentrism. We examine how the term is used within the evangelical mission movement and identify some principles encompassed by the idea of polycentric mission.

Based on the concept's critical approach to historical Western dominance in missions, polycentrism and the discourse surrounding it also raise questions about the role of Western actors in the mission movement in the years ahead. The article examines this issue and considers what the concept of polycentrism may imply for the Norwegian Lausanne Movement.

Keywords: Polycentrism, State of the Great Commission, Norwegian mission, continuity and change.

Innledning

Polysentrisk kristendom og polysentrisk misjon har i løpet av de seneste årene blitt noe av et favorittbegrep innen den internasjonale misjonsbevegelsen, og begrepene benyttes hyppig i rapporter og populærvitenskapelige artikler.¹ I forbindelse med den store Lausanne-konferansen i Seoul, høsten 2024, utgav Lausannebevegelsen en omfattende rapport under overskriften *State of the Great Commission* (SoGC).² Et av hovedkapitlene i rapporten fokuserer på Polycentric Christianity, med en egen artikkel om polysentrisk global misjon.³

Gjennom tiårene som ligger bak har ulike begreper eller erklæringer blitt utmeislet som på en særlig måte har tatt sikte på å beskrive den globale misjonsutviklingen. Begreper som «fra resten til Vesten», «from everywhere to everywhere» eller «from everyone to everywhere» har alle tatt sikte på å favne denne utviklingen. Begrepet *polysentrisk misjon* fyller en lignende funksjon og er tilsynelatende i ferd med å erstatte de øvrige begrepene i deler av misjonsbevegelsen.

De ulike begrepene anvendes gjerne til å understreke det globale skiftet som har funnet sted gjennom 1900-tallet med henhold til kirkens vekst i mange ulike kontekster utenfor Europa og Nord-Amerika, og de påfølgende konsekvensene av dette. Ettersom den globale kirkens demografiske sentrum har beveget seg sørover, er et vestlig misjonshegemonisk paradigme gjennom lengre tid blitt utfordret. Parallelt med denne utviklingen har forståelsen av misjonsbegrepet vært i endring, og misjonsmeto-

1 Se f.eks. Tite Tienou, Lausanne Occasional Paper nr. 80: *Polycentric Christianity: Theological Multiplicity and Unity*. <https://lausanne.org/occasional-paper/polycentric-christianity-theological-multiplicity-unity>.

2 Lausanne 2024, «State of the Great Commission» <https://lausanne.org/report>.

3 Décio de Carvalho, Larry Kraft, Stephanie Kraft, Rosemary Mbogo & Stephen Mbogo. «Polycentric Global Missions» i *State of the Great Commission*. (Lausanne Movement: 2024) <https://lausanne.org/report/polycentric-christianity/polycentric-global-missions>

dikken har blitt stadig mer sammensatt og mangfoldig.

I det følgende vil vi undersøke nærmere *hva polysentrismebegrepet innebærer og vi stiller spørsmålet om polysentrisk misjon medfører en utfasing av tradisjonell norsk misjonsvirksomhet.*⁴

Kirkens mange sentra

I betydningen «flere sentre» representerer ikke polysentrisme noe nytt i den globale kirken. Flere andre religioner har et geografisk og kulturelt sentrum som religionen vokser ut fra og danner religiøse periferier. Islam er et eksempel på dette, der det arabiske språk, kultur, historie og «hellig geografi» representerer er religiøst sentrum. Muslimer over hele verden vil alltid vende sitt ansikt mot Mekka i bønn. Med utbredelsen av islam har nye samfunn blitt endret og «arabisert» med adaptasjon av arabisk språk og kultur. Det finnes knapt eksempler i historien på at områder eller folkegrupper som en gang har blitt muslimske, senere har fått en annen majoritetsreligion enn islam. Vi kan derfor si at islam har vokst akkumulert eller progressivt fra et historisk og geografisk sentrum.⁵ Den kristne kirken har derimot alltid vært *i bevegelse*. Den har stadig satt røtter i nye kulturer og språkgrupper samtidig som den har vært i tilbakegang andre steder. Kristendom har for eksempel historisk hatt en sterk tilstedeværelse med teologiske sentre i Midtøsten, Nord-Afrika og Sentral-Asia.⁶ Gjennom århundrene har kirken i noen slike kontekster blitt marginalisert eller utslettet blant annet gjennom undertrykkelse og forfølgelse, men samtidig vokst i stadig nye områder. Slik har den kristne kirken vært i dynamisk vekst og tilbakegang over hele kloden.⁷

Et eksempel på dette er at majoriteten av verdens kristne gjennom de første tusen år av kirkens historie var bosatt i det globale sør. Gjennom de neste tusen år har majoriteten av verdens kristne vært bosatt i det globale nord. Omkring 1980 fikk vi

4 Tidligere generalsekretær i Det Norske Misjonsselskap Kjetil Aano, publiserte i 2014 en artikkel i Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap. Der stilte han spørsmålet: *Er norsk misjon fortsatt liv laga?* Han konkluderte med at misjonsorganisasjonene må være forberedt på betydelige endringsprosesser. Kjetil Aano (2014), «Er norsk misjon fortsatt liv laga? Norsk misjonsengasjement og vegen vidare», Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap nr. 3 (2014), 217-234.

5 Todd Johnson og Kenneth Ross, *Atlas of global Christianity 1910-2010* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2009), 48.

6 Kenneth Ellefsen, «Historiske perspektiver på misjon» i: *Missiologi. En innføring*, redigert av Jeppe Bach Nikolaisen et al. (Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2022) s. 99-124.

7 Philip Jenkins, *The Lost History of Christianity: The Thousand-Year Golde Age of the Church in the Middle East, Africa and Asia – and How It Died* (New York: Harper Collins, 2008).

Frank-Ole Thoresen, «Misjon og den forfulgte kirke» i: *Missiologi. En innføring*, redigert av Jeppe Bach Nikolaisen et al. (Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2022) s. 320.

et nytt skifte der majoriteten igjen skiftet sørover.⁸ En slik utvikling hindrer likevel ikke at det også i den globale kirken har oppstått ulike sentre med større innflytelse og definisjonsmakt blant de som kaller seg kristne.

Gjennom de siste femhundre årene har Europa og Nord-Amerika dominert den kristne kirken på en slik måte at kristentroen ofte har blitt identifisert med vestlig kultur og ved inngangen til 1900-tallet var over 80% av verdens kristne bosatt i Europa og Nord-Amerika.⁹ Til en viss grad kan en kanskje i denne perioden tale om en vestlig monosentrisme og kulturell homogenisering av den globale kirken selv om det alltid har eksistert mange kirker med andre kulturelle uttrykk. Gjennom 1900-tallet har imidlertid kirkens vekst utenfor Europa og Nord-Amerika på nytt utfordret det vestlige hegemoniet, og kirken fremstår i dag med en bredere global forankring enn noen gang tidligere.

Polysentrisme dreier seg likevel ikke bare om demografi eller geografiske sentre. Som vi skal se i det følgende favner begrepet langt videre, men kirkens geografiske utbredelse i stadig nye områder kan likevel forstås som en forutsetning for polysentrisme som fenomen.

Hva er polysentrisme? Begrepets bakgrunn og utvikling

Begrepet *polysentrisme* ble opprinnelig utviklet av Michael Polanyi, som var en britisk-ungarsk filosof og vitenskapsteoretiker. Polanyi var kritisk til en positivistisk forankret vitenskap som bygget på strengt definerte metoder. Han argumenterte for at vitenskapen var best tjent med et system hvor forskere hadde frihet til å gjøre individuelle valg innenfor «en polysentrisk struktur» uten sentrale autoriteter som overstyrer forskningen.¹⁰ En tilsvarende dynamikk gjør seg gjeldende i økonomiske og politiske systemer, mente Polanyi. Et monosentrisk sosialistisk system vil f.eks. ikke kunne oppnå økonomisk vekst gjennom sentrale pålegg og kontroll.

I 1956 ble teorien videreutviklet som politisk teori av Palmiro Togliatti. Togliatti var leder for det italienske kommunistpartiet, og fremmet ideen om polysentrisme som en styreform med rom for flere uavhengige maktsentra innenfor et enhetlig kommunistisk politisk system i kontrast til en mer homogen stalinistisk kommunisme.¹¹

8 Todd Johnson og Kenneth Ross, *Atlas of global Christianity 1910-2010* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2009), 50-51.

9 Ibid. 8.

10 P.D. Aligica og Vlad Tarko (2012) "Polycentricity: From Polanyi to Ostrom, and beyond", *Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions* nr. 25 (2012): https://www.researchgate.net/publication/256034941_Polycentricity_From_Polanyi_to_Ostrom_and_Beyond#fullTextFileContent.

11 Palmiro Togliatti: "9 Domande sullo Stalinismo" *Nuovi Argomenti*, No. 20, June 16, 1956" i *The Anti-Stalin Campaign and International Communism* (New York 1956: Columbia University Press) s. 138-139.

På 60-tallet ble begrepet videre anvendt av samfunnsviterne Ostrom, Tiebout og Warren i en studie av urbane områder i USA som ikke utgjorde naturlige politiske enheter, og som ikke hadde tydelige lederskikkelser. De la vekt på fordeler ved politiske, sosiale og økonomiske systemer som kunne fungere komplementært rettet mot en felles overordnet målsetning, og en hovedsak var ytelse eller resultater. Mange aktører, individer, selskaper, institusjoner og organisasjoner, både private og offentlige, som skaper konkurranse, duplisering og overlapping ble vurdert som både positivt og effektivt. De tre forskerne beskrev polysentrisme som mange beslutningssentra som er formelt uavhengige av hverandre.¹² En viktig del av deres arbeid besto i å identifisere skjulte mønstre som skapte orden til tross for det som kunne fremstå som kaotisk. Polysentrisme kan derfor beskrives som en prosess med mange aktører som har en felles målsetning. Disse aktørene fungerer sammen innenfor ulike skjulte eller åpne mønstre som skaper orden. Gjennom de påfølgende tiårene har begrepet blitt bredt anvendt innen både politisk-, økonomisk- og juridisk teori.¹³

Innenfor misjonsvitenskapen har begrepet en kortere horisont. Den amerikanske missiologen J.R. Woodward tok begrepet i bruk i 2012.¹⁴ Han benyttet polysentrismebegrepet for å fremme et positivt kristent lederskapsideal i møte med en ny digital generasjon. Woodward støttet seg på samfunnsviteren Suzanne Morse som hevdet at suksessfulle fellesskap verken var sentraliserte eller desentraliserte, de var polysentriske.¹⁵ I praksis innebar dette for Woodward at menigheter burde etablere en ledelsesmodell der ansvar og myndighet følger ulike tjenester i motsetning til en hierarkisk ledermodell der en seniorpastor har stor myndighet.¹⁶

Allen Yeh, tidligere professor i missiologi ved Biola University, er blant de som videre har utviklet begrepet innen misjonsvitenskapen. Han publiserte boken *Polycentric Missiology* i 2016. Yeh gir ingen tydelig definisjon av begrepet og i hans anvendelse blir begrepet først og fremst et begrep som understreker mangfoldighet, og som etablerer en symbolsk kontrast. Han understreker at «A century ago, mission was unilateral and unidirectional ('from the West to the rest'). Today, in light of the phenomenon known as world Christianity, mission is polycentric and polydirectional: 'from everyone to

12 Mark Stephan, Graham Marshall og Michael McGinnis, "An Introduction to Polycentricity and Governance." <https://mcginnis.pages.iu.edu/Stephan%20Marshall%20McGinnis%20Intro%20to%20Polyc%20Gov.pdf>

13 Aligica, "Polycentricity", 254.

14 Woodward, J.R., *Creating a missional culture: Equipping the church for the sake of the world* (Downers Grove: InterVarsity Press, 2012).

15 Suzanne W. Morse, "Five Building Blocks for Successful Leadership," i *The Community of the Future*, redigert av Frances Hesselbein et al. (San Francisco: Jossey-Bass, 1998), 234.

16 Woodward, *Creating a missional culture*, 33-34; 116-117.

everywhere».¹⁷

Kirk Franklin og Nelus Niemandt ved Universitetet i Pretoria har forsøkt å lage en mer presis definisjon av polysentrisme innen misjonsvitenskapen. Denne definisjonen har fått noe tilslutning selv om den i liten grad er kommet til anvendelse i faglitteratur.

The concept of polycentrism is an outcome of globalization and glocalization and it provides a deliberate movement away from established centers of power, so that leadership takes place among and within a community that learns together. Polycentrism assumes self-regulating centers of influence within a given structure. This occurs when there are many centers of power or importance within a political, cultural, or socio-economic system. The multiple centers may be of leadership, power, authority, ideology, or importance within a larger 'political boundary'.¹⁸

Begrepet har med andre ord i stor grad vært knyttet til makt og ledelse. Det er uansett verdt å merke seg at polysentrismebegrepet fortsatt er lite utviklet og innen den akademiske teologien er begrepet fortsatt lite anvendt.

Polysentrisme som et begreppssystem i misjonslitteratur

Polysentrismebegrepet representerer et hierarkisk begreppssystem. Et hierarkisk begreppssystem «har begrepsrelasjoner i form av overbegrep og underbegrep og innebærer et arvelighetsprinsipp, det vil si at alle underbegrep arver egenskaper fra overbegrepet».¹⁹

I misjonslitteraturen fungerer polysentrismebegrepet i dag som et overbegrep, *polysentrisk kristendom*, med en rekke underbegrep som står i en relasjon til dette overbegrepet. Slike underbegrep er f.eks. polysentrisk misjon, polysentrisk misjonshistorie, polysentrisk misjonsstrategi, polysentriske misjonsstrukturer eller polysentrisk misjonsledelse.

Når begrepet anvendes som et overbegrep, syntes det som om begrepet som oftest anvendes med betydningen økende differensiering eller demokratisering av kirke og misjon. Allan Yeh hevder f.eks. at polysentriske prinsipper kan være diversitet, samhandling, partnerskap, vilje til å lære fra hverandre og felles korreksjon.²⁰ Yeh knytter også polysentrisk kristendom til World Christianity-begrepet, som gjerne forstås på en lignende måte.²¹

17 Allen Yeh, *Polycentric Missiology: 21st Century Mission from Everyone to Everywhere* (Downers Grove: InterVarsity Press, 2016), 6.

18 Kirk Franklin og Nelus Niemandt «Polycentrism in the *missio Dei*», HTS Theological Studies 72, no.1 (2016): <https://hts.org.za/index.php/hts/article/view/3145/6919>.

19 Gisle Andersen, «Begreppssystem» i Store norske leksikon. <https://snl.no/begreppssystem>

20 Yeh, *Polycentric Missiology*. 38.

21 Tiénou, «Polycentric Christianity».

Flere forfattere antyder at polysentrisk misjon innebærer et behov for endrede strukturer og strategier. I så måte bærer begrepet ofte i seg en grad av maktkritikk eller en kritikk av etablerte strukturer. Den nordamerikanske misjonslederen Joseph W. Handley sier f.eks. «While it may not be explicit, there does seem to be an implication here that polycentric mission structures, strategies, and development will require a new model of leadership that is collaborative and diverse and is seen through local lenses, where each region of the world, and every country in those regions, is leading the way».²²

Det er innen ledelsesteori begrepet foreløpig har blitt mest utviklet. Handley har i boken *Polycentric Mission Leadership* utviklet en teori for polysentrisk misjonsledelse og anvendt denne teorien i en analyse av ledelse innen Lausannebevegelsen.²³ I samsvar med Polanyis opprinnelige teori forutsetter Handley at effektivt lederskap innebærer at ulike enheter får frihet til å operere under egne forutsetninger uten å bli kontrollert av et sentrallidd. Videre identifiserer han seks sentrale temaer som beskriver polysentrisk ledelse. Disse er karisma, samarbeid, fellesskap, diversitet, frihet og relasjonaltet.²⁴

Med andre ord er begrepet mer utviklet som et underbegrep på et delfelt enn som et overbegrep. Dette medfører at det kan være vanskelig å vite hva ulike aktører faktisk mener når begrepet anvendes.

Kritikk av polysentrismebegrepet

Dr. Jay Matenga fra New Zealand er leder for misjonskommisjonen i World Evangelical Alliance. I en artikkel spør han hva nytt polysentrismebegrepet egentlig bringer til torgs. Hans konklusjon er at missiologer her har tatt et begrep fra sekulær teori, som har fokus på resultater og effektivitet, og anvendt det på misjonsvitenskapen uten egentlig å fylle begrepet på en meningsfull måte med noe nytt.²⁵ Matenga argumenterer overbevisende. Begrepene og prinsippene som vektlegges ved polysentrismen er i hovedsak store begreper og perspektiver som har preget den internasjonale misjonstenkningen gjennom flere tiår, og begrepet fremstår fortsatt for åpent og udefinert til å fungere godt som analysebegrep.

Polysentrismebegrepet fungerer trolig best som et kritisk kontrastbegrep, slik Allen Yeh benytter det, til å kontrastere en form for historisk monosentrisme definert som et vestlig misjonshegemoni ofte knyttet til kolonitidens maktstrukturer. Men selv om dette historieperspektivet har potensial til å belyse viktige historiske trender innebærer også denne tilnærmingen noen begrensninger. Begrepet bidrar først og fremst til å

22 Joseph W. Handley, *Polycentric Mission Leadership* (Oxford: Regnum Books International, 2022), 21-22.

23 Ibid.

24 Ibid. 87.

25 Jay Matenga, *Polycentric Missions: An Indigenous Engagement*. (October 2024). s.3.
https://jaymatenga.com/pdfs/MatengaJ_PolycentricEngagement.pdf

oppretholde et symbolsk motsetningsforhold med særlig vekt på maktstrukturer. For verken *Vesten* eller *Det globale nord* er begreper som definerer f.eks. samhandling, ressursdeling eller teologisk enhet på samme måte som f.eks. *Det globale sør* heller ikke gjør det. Kirker, misjonsorganisasjoner og misjonærer med bakgrunn i vestlige land var ulike, og har drevet misjon på ulike måter. Tilknytningen til vestlige eller lokale kolonimakter var også ulik, og deres tilgang til ressurser var ulik. Et begrep som *Vestlig misjon* får derfor først og fremst en symbolsk representasjon.

Det er med andre ord god grunn til å hevde at selv når 80 % av verdens kristne var bosatt i Europa og Nord-Amerika på begynnelsen av 1900 tallet, og det derfor naturligvis var kirkene i disse områdene som i hovedsak også sendte misjonærer, besto misjonsbevegelsen av en rekke ulike misjonssentra. Historikere har for øvrig gjennom senere år også utfordret et ensidig historieperspektiv med fokus på vestlige misjonærer. Kristne over hele kloden har på ulike vis deltatt i misjonsoppdraget gjennom den moderne historien. Den kjente misjonshistorikeren Jehu Hanciles, sier f.eks. at «The globalization of Christianity was decidedly polycentric».²⁶

Matenga argumenterer for at det «forrige» misjonspostulatet *fra alle steder til alle steder* er bedre enn polysentrismebegrepet, ettersom det i større grad understreker en felles global avhengighet. Alle steder er både sendere og mottakere av misjonærer.²⁷ Samtidig er det verdt å reflektere over at også dette begrepet kan kritiseres. For det er selvsagt ikke riktig at alle lokasjoner eller kontekster deltar i det internasjonale misjonsoppdraget på samme vis. Store deler av det såkalte *10/40 vinduet* utgjør for eksempel fortsatt en misjonsperiferi, som mottar få misjonærer og som knapt sender noen. Leder for Lausannebevegelsen, Michael Oh, innledet Lausanne 4 med å minne om at det hvert år er flere mennesker som ikke har hørt evangeliet enn året før. Denne delen av verdens befolkning utgjør 25-30 %, og omkring 3 milliarder mennesker. Antallet mennesker som kan defineres som «uten tilgang til evangeliet» øker fortsatt hvert år.²⁸ Dermed skjuler også betegnelsen *fra alle steder til alle steder* noe vesentlig ved dagens misjonssituasjon dersom begrepet forstås deskriptivt.

26 Jehu Hanciles, *Beyond Christendom: Globalization, African Migration and the Transformation of the West*. (Maryknoll, NY: Orbis Books, 2008).

Se også Klaus Koschorke, «Polycentric Structures in the History of World Christianity» https://ub01.uni-tuebingen.de/xmlui/bitstream/handle/10900/143046/Koschorke_008.pdf?sequence=1

27 Matenga, «Polycentric Missions», 4.

28 *Center for the Study of Global Christianity*, «Status of Global Christianity, 2025, in the Context of 1900-2050», <https://www.gordonconwell.edu/wp-content/uploads/sites/13/2025/01/Status-of-Global-Christianity-2025.pdf>. «Unevangelized population» er i denne statistikken erstattet med «Population without gospel access» og anslås til ca. 2,8 mrd. i 2025.

Polysentrismebegrepet i SoGC

Kapitlet om polysentrisme i SoGC starter med å understreke behovet for en klar definisjon av begrepet innen den kristne misjonskonteksten.²⁹ Den påfølgende anvendelsen i rapporten viser imidlertid at begrepet forblir stort og vanskelig å tydelig definere.

Når rapporten skal beskrive polysentrisk kristendom, vektlegges først geografisk endring. Deretter sies det at «Recent decades have seen phenomenal changes, as missionary work has become a wonderful mosaic of peoples, cultures, flavors, sounds, and much more».³⁰ Endelig vektlegges det at mange nye menigheter og mindre enheter, ikke minst fra Afrika, deltar aktivt ved å sende misjonærer utenfor tradisjonelle misjonsstrukturer. Denne utviklingen presenteres utelukkende positivt. Med andre ord brukes begrepet i rapporten for å beskrive diversitet med henhold til 1) geografisk deltakelse 2) strukturell organisering og 3) metodetilgang.

Rapporten beskriver videre «polysentrisk endring» som foregår i dag. Disse endringene er 1) økt samarbeid ved at tradisjonelle misjonsorganisasjoner i større grad engasjerer lokale kristne, 2) styrket kontekstuell teologisk utdanning og 3) økt fokus på utfordringer knyttet til mental helse. Det er vanskelig å identifisere hvilke kriterier som ligger til grunn for å velge ut akkurat disse tre temaene.

Endelig utpeker rapporten tre temaer som representerer polysentrismens muligheter. Disse er 1) økt tilgang på interkulturell forskning 2) migranter som aktive deltakere i den globale misjonsstyrken og 3) endret fordeling av økonomiske ressurser mellom rike og mindre rike misjonsdeltakere.

Denne korte gjennomgangen understreker polysentrismebegrepets utfordringer. De valgte temaene i SoGC fremstår tilfeldige. Videre er de delvis en deskriptiv beskrivelse av noen store globale endringsprosesser, og delvis et normativt ønske om endring på noen utvalgte områder. Anvendelsen gir oss liten hjelp til å avgrense begrepet.

Det er for øvrig interessant at kapitlet om polysentrisk global misjon har inkludert artiklene *Rise of Asia*, og *Rise of Afrika*, foruten en artikkel om *Majority World Mission Movements*, mens den vestlige misjonsbevegelsen nevnes i svært liten grad. Det er i så måte verdt å reflektere over at store misjonskonferanser ofte utvikler misjonsdokumenter og er med på å fremme nye trender i misjonshverdagen. Slike prosesser fokuserer gjerne på endring. Det er også tilfellet med SoGC. Samtidig skjuler dette svært ofte en annen realitet, nemlig at bakenfor de fleste slike endringsprosesser vil det være en stor grad av kontinuitet. Dette skal vi komme tilbake til i det følgende.

Vestlig misjon – kontinuitet og endring

Fra Lausannebevegelsens begynnelse i 1974 har spørsmålet om unådde folkegrupper stått sentralt. Trolig har denne tematikken vært blant de områdene hvor

29 SoGC: *Polycentric Global Missions*. 35.

30 SoGC: *Polycentric Global Missions*. 36.

Lausannebevegelsen i størst grad har påvirket misjonsstrategisk arbeid globalt.³¹ Dette ble også på nytt tematisert under Lausanne 4.

Under Lausannekonferansen i Manila i 1989 (Lausanne 2) ble fokuset på 10/40 vinduet løftet frem i forlengelsen av arbeidet med de unådde folkegruppene.³² Til tross for at dette har preget den internasjonale misjonsbevegelsen i mange tiår, tematiserer fortsatt disse begrepene en formidabel misjonsutfordring for den globale kirken. Det er i dette området vi finner omkring 80 % av de minst nådde folkegruppene i verden, og det er generelt langt lavere kristen tilstedeværelse i dette området enn i verden for øvrig. I mange andre kontekster kan en legge til grunn at lokale kristne eller nærkulturelle kirker vil kunne utbre evangeliet. I dette området vil en trolig fortsatt være avhengig av å øke kristen tilstedeværelse gjennom enten misjonærsendelse eller migrasjon.

I den tradisjonelle sendemodellen, har kirker og misjonsorganisasjoner i Europa og Nord-Amerika vært de sentrale driverne. Selv om det gjennom lengre tid har vært et skifte i dette bildet er det viktig å understreke at kirkene i både Nord-Amerika og Europa totalt sett fortsatt er store misjonsaktører. Antallet internasjonale misjonærer globalt øker fortsatt raskere enn befolkningsveksten i verden, og Nord-Amerika alene sender omkring en tredjedel av alle langtidsmisjonærer som krysser internasjonale grenser. Denne andelen har vært forholdsvis stabil siden 1910. Europa er det eneste kontinentet som sendte færre misjonærer i 2020 enn i 1970, men kirkene/misjonsorganisasjonene på vårt kontinent representerer fortsatt betydelige misjonsaktører. Selv om det trolig er mye misjonsvirksomhet som ikke fanges opp i slike statistikker gir de likevel et troverdig oversiktsbilde og kan beskrive store trender.

Continent	Country Pop 2020 (base year)	Missionaries Sent
Africa	1,360,677,000	39433
Asia	4,664,324,000	91236
Europe	746,225,000	80855
Latin America	651,836,000	65198
Northern America	373,957,000	143016
Oceania	43,933,000	5262

Gina A. Zurlo, ed. World Christian Database (Brill, accessed April 2025).

31 Frank-Ole Thoresen, «Misjon blant de minst nådde folkegruppene» i: *Missiologi. En innføring*, redigert av Jeppe Bach Nikolaisen et al. (Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2022) s. 348-363.

32 Ibid. 355.

Om vi går bakenfor disse tallene, forteller SoGC at totalt omkring tre prosent av misjonærene i verden arbeider i unådde områder, og det sendes for eksempel flere misjonærer til Europa enn til Asia.³³ Det er likevel vanskelig å finne troverdig statistikk for hvilke land som sender flest misjonærer til de minst nådde folkegruppene.³⁴

Det er i denne sammenhengen interessant å ta et sideblikk på norsk misjon. Omkring 70 % av medlemmene i DIGNI og Norme³⁵ oppgav i 2016 at de prioriterer arbeid blant unådde folkegrupper, høyt eller svært høyt. Ettersom flere av de største norske misjonsorganisasjonene eksplisitt uttrykker at de har et særlig fokus på de minst nådde folkeslagene, er det sannsynlig at norske misjonsaktører prioriterer dette langt høyere enn «det globale gjennomsnittet».³⁶ Det samme året ble det rapportert at mellom 40% og 45% av norske utsendinger arbeidet i kontekster med mindre enn 2% kristne. Dette er oppsiktsvekkende høye tall sammenlignet med de internasjonale statistikkene.

Selv om mye er i endring fortsetter de store vestlige misjonsorganisasjonene med andre ord å være betydelige misjonsaktører, og sentrale teologiske institusjoner i for eksempel USA fortsetter å ha stor innflytelse på misjonstenkningen. Trolig er det større kontinuitet i misjonsbevegelsen enn hva de nye begrepene kan gi inntrykk av.

Polysentrismens sentrale prinsipper

Hva bidrar så polysentrismebegrepet egentlig med? Til tross for at det er mye som spriker i anvendelse og avgrensning av polysentrismebegrepet er det likevel mulig å identifisere noen hovedtrekk i litteraturen. Franklin, Niemandt, Yeh og Handley vektlegger f.eks. alle noen nøkkeltema, og selv om temaene de vektlegger ikke er helt sammenfallende kan de hjelpe oss et stykke på vei med en nærmere avgrensning av begrepet. Med utgangspunkt i litteraturen har jeg identifisert følgende fem prinsipper som sentrale for å forstå polysentrisme: 1) felles overordnet målsetning, 2) frihet fra etablerte strukturer/autoriteter, 3) diversitet, 4) samarbeid og 5) felles læring og korreksjon. I det følgende vil vi spørre hva disse nøkkelbegrepene kan bety for fremtidig misjonsvirksomhet særlig i regi av den norske Lausannebevegelsen.

33 SoGC, «Evangelized». <https://lausanne.org/report/evangelized>

Adriana Carranca hevder likevel at antall misjonærer i muslimske områder ble firedoblet fra 1990 til 2003. Adriana Carranca, *Soul by Soul: The Evangelical Mission to Spread the Gospel to Muslims*, (Columbia Global Reports, 2024). 51. <https://doi.org/10.2307/115552478>.

34 Ibid. 18

35 Norsk Råd for Misjon og Evangelisering er en paraplyorganisasjon for 43 norske misjonsorganisasjoner og kirkesamfunn og er den norske representanten for Lausannebevegelsen. <https://norme.no/om-norme/>

36 Dette gjelder for eksempel de tre norske organisasjonene som sender flest misjonærer (UIO, Misjonssambandet og Pinsemisjonen). *Medlemsstatistikk for Digni og NORME 2016*, <https://digni.no/wp-content/uploads/2018/04/Rapporten-siste.pdf>. 20.

Felles overordnet målsetning?

Kritikken mot vestlig misjon og det vestlige misjonshegemoniet har dominert den globale misjonsbevegelsen gjennom mer enn femti år. Fortsatt er f.eks. det postkoloniale perspektivet svært sentralt i en stor del av misjonsforskningen. Det er derfor verdt å stille spørsmålet om det i dag finnes en overordnet målsetning om at vestlige misjonsorganisasjoner skal spille en aktiv rolle i den internasjonale misjonsbevegelsen og i særdeleshet om det er en felles målsetning om at vestlige misjonsorganisasjoner fortsatt skal sende misjonærer?

Selv om misjonsbegrepet har vært i endring gjennom senere år, inngår fortsatt sendelse som en sentral del av misjonsoppdraget slik det forstås og utøves i den internasjonale misjonsbevegelsen. Misjonsoppdragets drivkraft er global, og kirkens vekst på tvers av kulturer og landegrenser er misjonens mål. Dersom en legger til grunn et teologisk perspektiv om at kirken er sendt av Gud til verden og at kirken er misjonerende i sitt vesen, følger det også en målsetning om at Guds kirke vokser frem i alle samfunn og at de nye kristne tar del i det globale misjonsoppdraget. Kirken er «sendt av Gud til verden med et oppdrag», derfor må den også «være misjonerende i verden».³⁷ Hva betyr det for vestlige misjonsaktører?

Sentrale misjonsledere som Andrew Walls og Patrick Fung, er blant de som har argumentert for at polysentrisk misjon ikke må innebære at vestlige misjonsorganisasjoner trekker seg tilbake og reduserer sin rolle i det globale misjonsoppdraget. Fung påpeker f.eks. at «rather than passing the mission baton from the Western world to the majority world Church, God is adding ‘more hands’ to it».³⁸

I norsk sammenheng har et lignende perspektiv blitt løftet frem gjennom senere år. Misjonsviteren Tormod Engelsen har for eksempel argumentert for at sendelse av misjonærer er en del av den misjonale kirkens egenskaper og kjennetegn. Han understreker også at tverrkulturell misjonærtjeneste blant de minst nådde folkeslagene er en helt nødvendig del av dette oppdraget.³⁹

Norske misjonsorganisasjoner har gjennom senere år uttrykt seg noe ulikt om sendelse av misjonærer. Daværende generalsekretær i Det norske misjonsselskap (NMS) Jeffrey Huseby, uttalte for eksempel i 2019 at målet var å utbre Guds rike, ikke å sende

37 Tormod Engelsen, «Misjonsteologi og misjonal teologi» i: *Missiologi. En innføring*, redigert av Jeppe Bach Nikolaisen et al. (Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2022) s. 86.

38 Patrick Fung “Cooperation in a Polycentric World” <https://weamc.global/wp-content/uploads/2017/04/WEA-Consultation-Panama-2016-Paper-Cooperation-in-a-Polycentric-World-by-Patrick-Fung.pdf>. 1.

Se også Matenga, *Polycentric Missions*. 2.

39 Engelsen, «Misjonsteologi og misjonal teologi». 88-93.

En lignende tilnærming er også understreket av professor Arne Redse. Arne Redse. *Sendt av Gud til alle folkeslag. Lærebok i misjonsteologi* (Oslo: FIH forlaget, 2023). 17-19.

misjonærer, og at organisasjonen derfor primært ønsket å jobbe gjennom lokale kirker.⁴⁰ Tidligere misjonær og lærer i praktisk teologi ved VID vitenskapelige høyskole Øyvind Eide, representerer en lignende posisjon i et intervju i avisa Dagen. Han uttrykker at «I Afrika og Asia klarer de seg nå, men nå er utfordringen vår egen dørstokk, sånn tenker nok jeg».⁴¹ Det er i denne sammenheng interessant at NMS sitt strategidokument for perioden 2018-2023 ikke spesifiserer at organisasjonen ønsket å sende misjonærer.⁴² Dette har siden endret seg. I organisasjonens nyeste strategidokument for perioden 2024-30 er utsendelse og utveksling et hovedpunkt, og det presiseres igjen at NMS vil sende både korttids- og langtidsmisjonærer.⁴³

Har 9/11 påvirket prioriteringene i den vestlige misjonsbevegelsen?

I Nord-Amerika ble spørsmål omkring sendelse av misjonærer særlig til muslimske majoritetskontekster aktualisert i kjølvannet av terrorangrepet på New York 11. september 2001. Anti-muslimsk retorikk ble mer synlig i ulike deler av amerikansk samfunnsliv og krigsmetaforer som «korstog» og «krig mot terror» fulgte amerikanske soldater i Irak og Afghanistan. Parallelt vokste det frem kraftige anti-amerikanske holdninger i mange muslimske samfunn. Dette medførte en polarisering som gjorde det vanskeligere å sende nordamerikanske misjonærer. I Lausanne-regi ble det for eksempel gjennomført en konferanse på Pattaya i 2004 som behandlet følgene av en stadig mer polarisert verden. Lausanne Occasional Paper No. 50 ble forfattet i forbindelse med konferansen, og her påpekes utfordringer knyttet til den globale polariseringen.

It is the lack of understanding of this within Christian circles as well as in Western democracy that has created monumental challenges for the communication of the gospel in the post 9/11 and the post-Iraq invasion by the US and its allies. America is firmly identified with Christianity and the invasion is seen as being undertaken by Christians. There is widespread anger and revulsion with things associated with the West and this again poses new challenges to the mission task. It raises the issue

40 Dagen 27.09.2019.

41 Dagen 30.07.2025. <https://www.dagen.no/nyheter/ny-bok-om-gigakirke-slik-ble-den-blant-de-raskest-voksende-i-verden/1458743>.

42 NMS' Strategi 2018-2023, «En levende kirke over hele jorden» <https://nms.no/wp-content/uploads/2017/09/NMS-Strategi-2018-2023.pdf>

43 NMS' Strategi 2024-230, <https://nms.no/wp-content/uploads/2023/09/NMS-strategiplan-2024-2030-bokmal102587.pdf>. Begge strategidokumentene tematiserer for øvrig nådde folkegrupper som målsetning.

of 'who is the best missionary to the Islamic world'»⁴⁴

Løsningen fra sentralt evangelikalt hold i USA ble å skifte fokus til å utdanne misjonærer først og fremst fra Latin-Amerika til å tjenestegjøre i disse kontekstene.⁴⁵ Denne utviklingen innen det nordamerikanske misjonsmiljøet har trolig hatt vesentlig betydning for den misjonsstrategiske tilnærmingen i hele den vestlige evangelikale misjonsbevegelsen. Til tross for stadig økende misjonærtall har det for eksempel i internasjonale misjonskonferanser ofte vært hevdet at den tradisjonelle sendemodellen ikke er bærekraftig.

Samtidig kom det tidlig motstemmer som utfordret den nordamerikanske endringen hvor fokus i større grad skiftet til å utruste misjonærer fra andre deler av verden. J. Dudley Woodberry, tidligere professor ved Fuller School of World Mission, understreket for eksempel i 2003 at det var behov for å styrke en bibelsk forståelse av lidelse og offer som en integrert del av misjon for alle, også amerikanere.⁴⁶ Og spørsmål ble tidlig reist ved det moralske dilemmaet ved å utvikle en strategi som innebærer å sende andre fra mindre privilegerte deler av verden til å ta en risiko en selv ikke er villig til å ta. Den kjente misjonsviteren Timothy Tennent, som på dette tidspunktet hadde en sentral rolle ved det innflytelsesrike teologiske seminaret Gordon-Conwell, tematiserer selv dette i et intervju. «What could be troublesome, though, is a perception of wealthy North Americans sending third-world Christians to do the most dangerous work».⁴⁷

Tennent påpekte også at det slett ikke er sikkert at f.eks. lokale kristne er mindre utsatt for fare enn vestlige misjonærer. "A Yemeni preaching Christianity in his homeland runs a greater risk of being killed than anyone else, he says, because his government would deal more harshly with him as its own national and as an apostate of Islam".⁴⁸

Samtidig ble det understreket at dette på mange måter representerte de vanskeligste misjonskontekstene. «'Somebody is going to have to risk their life to bring the Gospel to the Yemenites,' (...) 'The question is, who should it be?」⁴⁹ Selv om mange vestlige misjonsaktører tilsynelatende har akseptert postulatet om at sendelse av misjonærer fra vesten ikke er bærekraftig og at det derfor er bedre å overlate oppdraget til andre, har

44 Lausanne Occasional Paper no. 50. "The Impact on Global Mission of Religious Nationalism and 9/11 Realities. (2004). s. 15. <https://www.csmonitor.com/2003/0220/p13s01-lire.html>

45 G. Jeffrey MacDonald, "Missionaries adjust to risks in Arab lands" <https://www.csmonitor.com/2003/0220/p13s01-lire.html>
Se også Carranca, *Soul by Soul*.

46 MacDonald, "Missionaries adjust to risks in Arab lands".

47 Ibid.

48 Ibid

49 Ibid.

disse etiske innvendingene i liten grad blitt besvart.

Finnes det så en felles målsetning innen Lausannebevegelsen om å sende misjonærer fra Norge og andre vestlige land? Selv om dette har blitt betydelig utfordret gjennom senere år og det har vært tydelige kritiske stemmer mot vestlig misjonsdominans, synes det som om det er forholdsvis stor enighet i den norske Lausannebevegelsen om at det fortsatt er en målsetning at kirkene i vestlige land er aktive deltakere gjennom å sende misjonærer. I Norge har debatten om sendelse av misjonærer i større grad vært knyttet til misjonsstrategien, med andre ord om hva som gir «mest misjon for pengene».⁵⁰ Organisasjonen Ungdom i Oppdrag er blant de som sterkest har fremmet behovet for å sende norske misjonærer gjennom de senere årene. Høsten 2025 initierer de for eksempel en kampanje for å sende norske misjonærer til alle verdens land, og særlig til de minst nådde.⁵¹

Frihet fra etablerte strukturer

En rekke forfattere har vist at den internasjonale misjonsbevegelsen har blitt mer mangfoldig, med langt flere aktører. SoGC henviser eksempelvis til at polysentrisme medfører at mange afrikanske kirker i liten grad forholder seg til tradisjonelle misjonsstrukturer.

'Today we see churches of all sizes from around the world involved directly in cross cultural ministries (and) partnering with a mission agency is just one of many options.' Unlike traditional agencies, many African churches see themselves as centres of mission, bypassing agencies even where they exist. The Assemblies of God-Kenya send missionaries directly to the unreached. This is also happening in smaller churches like the Deliverance Church (Ngong Vet, Kenya), who are sending missionaries to an unreached group abroad. Perbi and Ngugi, working to mobilize the African Church, note, 'The history of the World Christian movement is the story of the collaboration between local churches and mission agencies (which) God has used . . . to advance the gospel right from the first century to date. These structures enrich each other and accomplish more together.'⁵²

Som rapporten understreker, er det et stort misjionspotensial knyttet til denne

50 Se for eksempel debatt mellom Andreas Nordli, generalsekretær i Ungdom i Oppdrag, og Andreas Andersen, generalsekretær i Misjonsalliansen. Vårt Land 17.08.2021. «Ulike folk, ulik misjon». <https://utgave.vl.no/p/vart-land/2021-08-17/r/10/18-19/81/1128269>.

51 «Hva er The All Nations Initiative?» <https://www.ywam.no/all-nations>.

Leder for UiO i Norge, Andreas Nordli, uttaler også i et intervju i Dagen 29.07.2025 at «Vi legger til rette for å sende ut flere, særlig til såkalte unådde folkeslag». <https://www.dagen.no/nyheter/enorm-omsetning-og-stort-overskudd-for-ungdom-i-oppdrag/1461954>

52 SoGC, "Polycentric Mission".

utviklingen. Den tradisjonelle misjonsmodellen har ofte vært kritisert for å være for hierarkisk, lite fleksibel, og kostnadskreven. Det har også ofte vært en viss distanse mellom misjonærene som reiser ut for en misjonsorganisasjon og menighetene som bærer arbeidet økonomisk. Den mer spontane og direkte misjonsvirksomheten kan bøte på noen av disse utfordringene. Organiseringen preges gjerne av fleksibilitet, korte beslutningsprosesser og nærhet til sendemenigheter.

Samtidig medfører også denne formen for organisering noen nye utfordringer, og trolig kan de tradisjonelle sendeorganisasjonene representere en positiv balanse i denne sammenhengen. Mens den kristne kirken har vokst i et enormt tempo f.eks. i det sørlige Afrika og en rekke andre tradisjonelle «misjonskontekster», fremstår kirken også strukturelt og organisatorisk fragmentert i mange av de samme områdene. På den ene siden har dette sammenheng med den dominerende ekklesiologien. Gjennom de siste hundre årene har de pentekostale og mer karismatiske kirkene vokst i et enormt tempo, og disse kirkene vil også ofte være mer kongregasjonalistisk organisert i frittstående menigheter. Dette understrekes f.eks. ved at de afrikanske kirkene er oppdelt i langt flere denominasjoner enn kirkene på de andre kontinentene.⁵³ En slik utvikling kan vurderes positivt som demokratisering av misjon. Misjonsoppdraget forankres lokalt i de ulike menighetene. Det kan vokse frem et sterkt lokalt eierskap, og mange har anledning til å delta. Et uttrykk for dette kan f.eks. være de store gruppen som reiser på misjonsturer eller på andre måter deltar i korttidsmisjon.⁵⁴

Samtidig er også mangfoldet et uttrykk for etniske og teologiske spenninger. The Cape Town Commitment understreker at «(a) divided Church has no message for a divided world. Our failure to live in reconciled unity is a major obstacle to authenticity and effectiveness in mission».⁵⁵ En slik utvikling kan derfor også beskrives som *fragmentering*. Dette innebærer at strukturer og fellesskap brytes opp, slik at det vokser frem nye strukturer og fellesskap som ofte kan fremstå usammenhengende, kaotiske

53 Todd Johnson og Kenneth Ross, *Atlas of global Christianity 1910-2010* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2009), 69. I følge Johnson og Ross finnes det omkring 15000 denominasjoner i Afrika.

Se også, Frank-Ole Thoresen «Divisions in the Church in Africa as a Missiological Challenge» i *Misjon -Tro-skole. Festskrift til Arne Redse* redigert av Bente Afseth et al. (Kristiansand: Portal forlag, 2015), 89-105.

54 Robert Lilleaasen og Ingebjørg Nandrup «Opplevelse, dannelse og misjonspraksis. Korttidsmisjon fra Norge», *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* nr. 4 (2018), 53.

55 *A Confession of Faith and a Call to Action: The Cape Town Commitment* https://www.worldangelicals.org/pdf/2011_THE_CAPE_TOWN_COMMITMENT.pdf, 65
Tite Tiéno har også drøftet denne tematikken i *Lausanne Occasional Paper* nr. 80
Tiéno, «Polycentric Christianity».

og konkurrerende.⁵⁶ En mer fragmentert misjonsinnsats kan medføre utfordringer for eksempel knyttet til koordinering/misjonskonkurransen, misjonsstrategisk planlegging, utdanning av misjonærer, personaloppfølging og opplæring av nye kristne. Videre har misjonshistorien også vist at en fragmentert misjonsinnsats kan medføre en mer fragmentert kirkevekst, ved at hver enkelt aktør blir opptatt av å etablere «avleggere» av egne kirker. Misjon kan slik bli en form for ekklesiologisk selvutbredelse, uten nødvendig kulturell sensitivitet og kontekstualisering. En slik utvikling står derfor i kontrast til de polysentriske prinsippene om samarbeid, felles læring og korreksjon. I møte med disse utfordringene er det relevant å spørre hvilke ressurser og erfaringer norske misjonsorganisasjoner har som kan spille en positiv rolle.

Norske misjonsorganisasjoner har gjennom lengre tid vært åpne for å tenke nytt om strukturer og organisering. Den tradisjonelle sendemodellen, der en norsk organisasjon alene sender misjonærer til et område, med den hensikt å etablere et eget arbeid og med målsetning om fremvekst av en egen kirke, er langt mindre vanlig i dagens misjonshverdag enn hva tilfellet var for noen tiår siden. Ikke minst gjelder det i de krevende misjonskontekstene blant de minst nådde folkegruppene.

I dag er det for eksempel langt vanligere at norske misjonærer arbeider i multikulturelle team sammen med misjonærer fra andre deler av verden. Slike fellesskap kan være både etnisk-, kulturelt-, kompetansemessig- og konfesjonelt sammensatte. Det innebærer videre at beslutningslinjer, kulturell representasjon og teologisk representasjon endres og blir mer sammensatt. Der arbeidet historisk gjerne har representert tydelig avhengighet til én aktør, skapes en større grad av gjensidig avhengighet. Multikulturelle misjonsteam har også potensiale til å være felles arenaer for læring og korreksjon. På denne måten bygges tradisjonelle autoritetsstrukturer ned, mens det etableres nye. Det er for øvrig verdt å merke seg at norske misjonsorganisasjoner allerede i 2013 og 2014 oppgav at 17% av deres langtidsutsendinger hadde annen etnisk bakgrunn enn norsk.⁵⁷

Et annet trekk ved mange misjonskontekster er at også norske misjonærene arbeider i løsere sammenslutninger der for eksempel felles målsetning om å nå en folkegruppe er drivkraften for å søke sammen.⁵⁸ Slike nettverk er gjerne strukturelt mer egalitære

56 Richard W. Scott, *Institutions and organizations: Ideas, interests, and identities* (Sage Publications, 2019), 181–219. Det er for øvrig interessant at Ostrom, Tiebout og Warren i sitt opprinnelige arbeid med polysentrismebegrepet ikke vurderte overlapping, duplisering og konkurranse som negativt, men snarere hevdet at dette kunne være effektivt. Se ovenfor s.2.

57 *Medlemsstatistikk for Digni og NORME 2014*, <https://digni.no/wp-content/uploads/2015/12/Medlemsstatistikk-fra-Digni-og-NORME-2014.pdf>. 18. Det er ikke innhentet sammenlignbare tall etter 2014.

58 Det eksisterer en rekke slike ulike nettverk og nettverksarbeid. Et eksempel er organisasjonen Asia Link.

med få kontrollmekanismer. Denne utviklingen kan også ses sammen med de store migrasjonstrendene globalt. Et stort antall kristne krysser landegrensene som jobbsøkere eller av andre årsaker. Noen har et uttrykt ønske om å være kristne vitner i en spesifikk kontekst, mens oppholdsstedet er mer tilfeldig for andre. Norske misjonsorganisasjoner er aktive i å både etablere og engasjere seg i slike fellesskap.

Endelig er det grunn til å fremheve at i en misjonsbevegelse som fremstår mer fragmentert er det også behov for større og mer stabile enheter som kan representere en grad av strukturell kontinuitet og soliditet. Patrick Fung sier eksempelvis at, «The fact is that, despite the fundamental shift of the center of gravity of Christianity from the west to the Global South, for the moment the centers of power remain largely in the North: denominational and organizational structures, institutions and established mission agencies, publishing houses, academically trained personnel, and above all, money.»⁵⁹

Dette betyr naturligvis ikke at det er ønskelig at et vestlig misjonshegemoni skal videreføres. Men misjon spesielt blant de minst nådde folkegruppene, vil foregå i krevende misjonskontekster. Nettopp i slike områder vil det være økt behov for f.eks. utrustning, personaloppfølging og oppfølging av nye troende. Norske misjonsaktører representerer både strategisk kontinuitet og økonomisk bærekraft, som mange andre ikke besitter.

Den store utfordringen for norsk misjon er derfor fortsatt å finne sin rolle som misjonsdeltakere på en måte som ikke innebærer å videreføre etablerte hierarkiske strukturer, men søke samarbeid og samhandling med andre innenfor rammer av felles gjensidig avhengighet uten at økonomiske strukturer skaper klient-patron forhold.⁶⁰ Men dette gjelder ikke bare vestlige misjonsaktører. Patrick Fung understreker for eksempel at endringen i den internasjonale misjonsbevegelsen ikke må innebære at nye aktører fristes til å kopiere etablerte strukturer fra misjonshistorien. Han hevder å identifisere en grad av triumfalisme og selvopphøyelse i enkelte asiatiske misjonsmiljøer som representerer noe av det samme som vestlig misjon har blitt anklaget for gjennom 1900-tallet.⁶¹ Polysentrisk misjon innebærer som sagt ikke å bytte ut aktørene, men å endre strukturene. I forlengelsen av dette følger også polysentrismens vektlegging av at misjon fortrinnsvis skal være lokalt forankret. Det er de lokale kristne som er på hjemmebane, og målet er alltid at det skal vokse frem lokale kristne som selv leder og definerer sin kirke. For norske og andre internasjonale misjonærer forutsetter det ydmykhet og kulturell sensitivitet.

Diversitet, samarbeid, felles læring

I det foregående har vi berørt temaer som er relevante også for disse polysentriske prin-

59 Fung, "Cooperation in a Polycentric World", 5-6.

60 Thoresen, "Divisions in the Church in Africa as a Missiological Challenge", 102.

61 Fung, "Cooperation in a Polycentric World", 6.

sippene. En av de store endringene som har foregått i misjonshverdagen gjennom de senere år er endring i misjonsmetodikk. Teltmakermisjon, Business as Mission, digital misjon, mediamisjon og holistisk misjon er bare noen eksempler på samlebegrep som favner et enormt mangfold av misjonsmetoder.

Norsk misjon bidrar i hele dette metodetilfanget. Et av de spennende utviklingsstrekkene som har skjedd gjennom senere år er etableringen av en rekke ulike læringsnettverk i regi av Norme.⁶² Eksempelvis er det opprettet nettverk for sosialt entreprenørskap, nettverk for migrantledere, og nettverk innen risiko og beredskap i internasjonalt arbeid. Slike nettverk er nettopp uttrykk for et ønske om felles læring og felles korreksjon. Norske misjonsaktører bidrar for øvrig også aktivt i en rekke ulike internasjonale nettverk og deltar også aktivt i å etablere slike nettverk.

Felles læring i vår kontekst innebærer også at norske misjonsorganisasjoner besitter store ressurser innen opplæring og utdanning. Norske misjonsorganisasjoner har historisk hatt et sterkt fokus på å utruste og utdanne sine misjonærer. Flere teologiske institusjoner i Norge ble opprettet med den hensikt å utdanne misjonærer, og disse institusjonene representerer betydelige ressurser for misjonsbevegelsen.⁶³ Patrick Fung understreker at den teologiske kapasiteten og tradisjonen som den vestlige misjonsbevegelsen besitter har stor betydning for hele den globale misjonsbevegelsen.

Perhaps the greatest contribution of the Church of the West to world evangelization today would be discipling followers of Christ, wherever they come from. Churches from Asia, Africa and Latin America can strengthen the hands of brothers and sisters in Europe by sending workers in step with the Spirit's leading. (...) Indeed, this mission movement phenomena will not only be from the West to the Rest in the past, from the Rest to the West today, but more importantly from "everywhere to everywhere" with the gospel of Jesus Christ. By discipling others to be faithful followers of Christ, the Church of the West will be a blessing to the global church of Jesus Christ.⁶⁴

Norske teologiske institusjoner produserer også betydelig misjonsforskning, ikke minst innen fagfeltet kontekstuell teologi. Dette er kompetanse som nye misjonsaktører fra andre kontekster har behov for. Det er ikke slik at f.eks. afrikanske eller

62 NORME, «Læringsnettverk» <https://norme.no/vart-nettverk/>

63 Kari Storstein Haug og Frank-Ole Thoresen, «Introduksjon til missiologi som disiplin» i: *Missiologi. En innføring*, redigert av Jeppe Bach Nikolaisen et al. (Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2022), 24.

VID vitenskapelige høyskole, Fjellhaug Internasjonale Høgskole, NLA Høgskolen, Høgskolen for ledelse og teologi og Ansgar Høyskole eies helt eller delvis av kirker og misjonsorganisasjoner som er aktive misjonsaktører.

64 Fung, "Cooperation in a Polycentric World", 12.

asiatiske misjonærer har mindre behov for interkulturell kompetanse eller kunnskap om kontekstuell teologi enn misjonærer fra vestlige land. Gjennom kunnskapsdeling, utvikling av materiell, forskningsproduksjon og undervisning på alle nivåer kan norsk misjon og norske misjonærer fortsatt være med på å styrke den internasjonale misjonsbevegelsen.⁶⁵

Norske misjonærer har generelt et høyt utdanningsnivå, har betydelig digital kompetanse og er vokst opp i velorganiserte samfunn med lavt konfliktnivå. Steve Sanderson, Director of Strategy for Baptist Missionary Society, drøfter finansieringsmodeller i fremtidens misjonsvirksomhet. Han understreker at det etisk sett er problematisk å tenke at misjonærer fra kirkene i Sør er mer villige til å «betale prisen» for misjonsarbeidet, og at et profesjonelt støtteapparat derfor ikke lenger er nødvendig. Utdanning, oppfølging i kriser, bønnenettverk, forsikringer, lønn, pensjon og dyktige ledere bør ikke være forbeholdt vestlige misjonærer.⁶⁶ Norske misjonsorganisasjoner har kapasitet og kompetanse til å dele erfaringer og bidra inn i internasjonale nettverk.

Det er ikke vanskelig å finne utfordringer for den norske misjonsbevegelsen. Dette har vært tematisert gjennom en årrekke.⁶⁷ Spørsmål knyttet til misjonærrekruttering, økonomisk bærekraft, offervilje og misjonssyn kunne vært nevnt. Trolig vil det også finnes mange eksempler på at norske misjonsaktører viderefører misjonsvirksomhet som kan anklages for å være preget av et vestlig misjonshegemonisk paradigme. Samtidig har denne korte gjennomgangen vist at norske misjonsorganisasjoner har erfaring, kompetanse og kapasitet til fortsatt å være viktige bidragsytere i den internasjonale misjonsbevegelsen. Medlemsstatistikkene som tidligere ble utarbeidet av Digni og NORME viser også at norsk misjon er svært sammensatt, og har endret seg i pakt med den internasjonale misjonstenkningen og prinsippene som ligger i polysentrismebegrepet.

Sammenfatning

Vi stilte spørsmålet om hva polysentrismebegrepet innebærer, og hvorvidt polysentrisk misjon vil medføre en utfasing av tradisjonell norsk misjonsvirksomhet.

Polysentrismebegrepet har gjennom de seneste årene blitt noe av et motebegrep i den internasjonale evangelikale misjonsbevegelsen. Begrepet benyttes hyppig i rapporter, taler og artikler, selv om det foreløpig ikke er mye anvendt i den akademiske misjons-

65 Et eksempel på slikt arbeid er Misjonssambandets engasjement og bidrag for å opprette en lokal misjonærutdanning ved Tabor Evangelical College i Awasa, Etiopia. <https://taborevangelicalcollege.wordpress.com/mission-department/>

66 Steve Sanderson «Financial Sustainability and the Future of Mission. Funding Majority World Church Mission», Lausanne Global Analysis (2024). <https://lausanne.org/global-analysis/financial-sustainability-and-the-future-of-mission#endnote-ref-3>

67 Kjetil Aano (2014), «Er norsk misjon fortsatt liv laga? Norsk misjonsengasjement og vegen vidare», Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap nr. 3 (2014), 217-234.

vitenskapen. Det gjenspeiler også at selv om begrepet har en historie som samfunnsvitenskapelig teoribegrep er det forholdsvis lite definert innen misjonsvitenskapen. Begrepet anvendes derfor på ulike vis, og det kan være vanskelig å ha en klar forståelse av hva begrepet kommuniserer i ulike sammenhenger. Vi har sett at begrepet i liten grad tilfører misjonsvitenskapen noe nytt, og polysentrisme anvendes som oftest som en beskrivelse av sentrale trender som har preget misjonsbevegelsen gjennom 2000 tallet. Ofte syntes begrepet bare å utgjøre et symbolsk kontrastbegrep, som utfordrer et historisk vestlig misjonshegemoni, mens det andre ganger anvendes synonymt med begrepet diversitet. I SoGC anvendes begrepet på begge disse måtene, uten en klar avgrensning eller definisjon. Vi har imidlertid identifisert fem ulike prinsipper som favner hovedperspektiver ulike forfattere vektlegger ved anvendelse av begrepet. Disse er en felles overordnet målsetning, frihet fra etablerte strukturer/autoriteter, diversitet, samarbeid og felles læring og korreksjon.

Hva betyr så disse polysentriske prinsippene for den norske Lausannebevegelsen, og misjonsorganisasjonene knyttet til bevegelsen? Etterdønningene etter terrorangrepet på New York i 2001 har særlig satt vestlig misjon under press. Norske misjonsorganisasjoner har imidlertid tilpasset seg utviklingen som favnes av polysentrismebegrepet gjennom lengre tid, og vi har sett at norske misjonsaktører fortsatt har potensiale til å være viktige bidragsyttere i fremtidens misjonsvirksomhet, også blant de minst nådde folkegruppene.

Misjonsviteren Øyvind Eide sier i et intervju i avisen Dagen at «Jeg tror ikke de vestlige kirkene har åndelig kraft til å drive så mye misjon lenger».⁶⁸ Fremtiden vil vise om han har rett. Det blir kirkene og misjonsorganisasjonenes utfordring å motbevise denne påstanden.

68 Dagen 30.07.2025. <https://www.dagen.no/nyheter/ny-bok-om-gigakirke-slik-ble-den-blant-de-raskest-voksende-i-verden/1458743>.

«Better together?» Migrasjon og misjonal samhandling i lys av Lausannebevegelsen og den fjerde Lausannekongressen i Seoul 2024 (L4)

Stian Sørli Eriksen,
VID vitenskapelige høgskole og Høyskolen for ledelse og teologi
stian.eriksen@vid.no

Resyme:

Fra et misjonsteologisk og kontekstuelt samfunnsperspektiv drøfter artikkelen utfordringer og muligheter for misjonal samhandling i lys av nyere tids migrasjon. Særlig er det fokus på den norske samfunns-, kirke- og misjonskonteksten der siste tiårs migrasjonsbølger har bidratt til økt etnisk, kulturelt og religiøst mangfold i både byer og bygder. Det religiøse mangfoldet har bidratt til at tidligere «unådde» grupper av mennesker finnes i egne nabolag i Norge. Dette mangfoldet inkluderer også et økt antall kristne innvandrere og migrantmenigheter som representerer misjonale ressurser og mulige samarbeidspartnere for misjon. Artikkelen tar utgangspunkt i den fjerde Lausannekongressen (L4) i Seoul i september 2024, the State of the Great Commission og andre sentrale dokumenter tilknyttet Lausannebevegelsens perspektiver på migrasjon og misjon. Særlig belyser artikkelen migrasjonsteologiske perspektiver knyttet til globale migrasjonsrealiteter, diaspora-misjon, og polysentriske perspektiver på misjon, noe som utfordrer tradisjonelle og tidligere tilnærminger på misjon. Fra et diaspora-perspektiv er misjon ikke lenger bundet til geografi, men illustrerer at misjon skjer på nye måter uavhengig av geografi. Avslutningsvis drøfter artikkelen muligheter for misjonal samhandling og samarbeid (collaboration) og spør om ikke gjensidig samarbeid gjør kirken «Better together».

Summary:

From a missiological and contextual societal perspective, the article discusses challenges and opportunities for missional interaction in light of recent migration. There is a particular focus on the Norwegian social, church and mission context, where waves of migration during the past decades have contributed to increased ethnic, cultural and religious diversity in cities and communities. Increasing religious diversity has caused that "unreached" people groups live in our own neighborhoods in Norway. This diversity also includes increasing numbers of Christian immigrants and migrant churches representing missional resources and potential mission partners. The article takes starting point in the Fourth Lausanne Congress (L4) in Seoul in September 2024, the State of the Great Commission and other key documents related to the Lausanne Movement's perspectives on migration and mission. In particular, the article sheds light on migration-theological perspectives related to global migration realities, diaspora missions, and polycentric perspectives on missions that challenge traditional and previous approaches to missions. From a diaspora perspective, mission is no longer tied to geography but illustrates that mission occurs in new ways independent of geography. In conclusion, the article discusses opportunities for mutual interaction and cooperation and asks how mutual cooperation makes the church "Better Together".

Keywords: Diaspora missiology, Polycentric mission, Migration and mission, Collaboration, Lausanne Fourth Congress,

Introduksjon

Den fjerde Lausannekongressen (L4) i Seoul 2024 gav smakebit av hvordan den globale kirke ser ut i dag. Til tross for solid norsk deltagelse synliggjorde 5000 deltagere fra 200 land at den ikke-vestlige kirken dominerer den globale kirkes hovedscene og at en norsk delegat er en minoritet.¹ L4 synliggjorde også misjonens sentrale plass i den globale kirke som reflektert i Lausannebevegelsens visjon om å forkynne og formidle Kristus til verden.²

Et hovedtrekk i den omfattende «State of the Great Commission» (SoGC) rapporten lansert i forkant av L4 og et sentralt hovedbudskap gjennom kongressen var en uomtvistelig henstilling om og behovet for samarbeid og samhandling i misjonsop-

1 Evi Rodemann, "5,394: the exact number of participants at the Seoul Lausanne Congress," *Evangelical Focus* 13 Oct. 2024, <https://evangelicalfocus.com/feature/28584/data-seoul-l4-lausanne-statistics-lausanne-congress-evi-rodemann>. Se også Lausanne Movement, "Snapshots from the Fourth Lausanne Congress – 28 September," September 2024; [Snapshots from the Fourth Lausanne Congress - 28 September - Lausanne Movement](#).

2 Lausanne Movement, "What is Lausanne 4?," <https://lausanne.org/l4>

pdraget – *collaboration* – med tydelig appell om at «We are better together».³ I andre del av visjonen for L4 utdypes håpet om at kirken kan inspirere til og finne nye måter og former for samarbeid:

We want to see an acceleration of collaborative initiatives that can function to address missional gaps and opportunities with the goal of fulfilling Jesus' Great Commission to make disciples of all the nations.⁴

Et spørsmål er hva dette betyr kontekstuel, både globalt, regionalt, nasjonalt og lokalt, inkludert for Norge. Som poengtert under L4, er det av større betydning hva som skjer som konsekvens av kongressen enn det som skjedde under dagene i Seoul. Dette utfordrer kirkens misjonsteologi om hva misjon er og bør være og hvordan samhandling kan og bør skje.

Ett fokusområde på L4 som tematiseres i SoGC er betydningen av globalisering og migrasjon for misjon. Migrasjon tematiseres både eksplisitt og implisitt i SoGC, i beskrivelsen av ulike samarbeidsgap (*collaborate gaps*), og var tydelig i fokus i flere av netverkssamlingene under kongressen. Migrasjonsperspektivet beskriver både hvordan verden ser ut og utfordrer tenkningen om hvordan verden kan nås. Hvordan forholder kirken seg til mennesker som er på flukt fra krig, kommer som arbeidsmigranter eller internasjonale studenter, eller av andre årsaker har reist fra der de bodde? Hva er sammenhengen mellom migrasjon og misjon? Hvilke utfordringer og muligheter finnes? Slike spørsmål reflekterer sosiokulturelle og teologiske spørsmål om misjon i Norge og globalt. Med særskilt blikk på den norske konteksten spør vi hvordan bevissthet rundt migrasjonsperspektiver kan bidra til økt misjonalt samhandling. Samtidig spør vi hvordan en slik migrasjons- og misjonsteologi kan se ut. Artikkelen drøfter dette ut fra migrasjons- og migrasjonsteologiske perspektiver fra Lausannebevegelsen, særlig i lys av L4, SoGC, og Lausanneinitiativ knyttet til migrasjon og misjon i nyere tid. Som et bakteppe bygges det også på tidligere forskning på kristne migranter og økumeniske relasjoner i kirkelandskapet, inkludert erfaringer fra ulike kirkelige og økumeniske sammenhenger.⁵

Migrasjonskonteksten

3 The Lausanne Movement, “We Are Better Together”, <https://lausanne.org/gatherings>

4 Lausanne Movement, “What is Lausanne 4?”

5 Se f.eks. Kari Storstein Haug og Stian Sørli Eriksen, *En kartlegging av forskning på kristne migrantmenigheter og kristne migranter i Norge: En rapport for kirkerådet* (Oslo: VID vitenskapelige høyskole, 2021); Stian Sørli Eriksen, “Immigrant – Majority church relations in the West: Separate Worlds or Bridges over Troubled Waters.” *Lausanne Global Analysis* 8, 4 (2019), <https://www.lausanne.org/lga-03/immigrant-majority-church-relations-west>.

Migrasjon og demografiske endringer

Til tross for at migrasjon alltid har funnet sted, viser nyere tids globalisering at migrasjon representerer en av vår tids mest komplekse og samfunnsinngripende fenomener, både globalt, nasjonalt, og lokalt. I det store bildet handler det om migrasjonsbevegelser fra det globale sør til det globale nord, men også om nord-sør migrasjon, migrasjon innad i Europa (eller andre regioner) eller internmigrasjon i ulike land. Nye tall fra International Organization of Migration (IOM) estimerer at det finnes et rekordhøyt 304 millioner internasjonale migranter i verden i dag:⁶ Arbeidsmigranter, studenter, asylsøkere og flyktninger, kjærlighetsmigranter og familiegjenforening, klimaflyktninger, illegale migranter og migranter som ikke passer noen kategorier.⁷ Noen migrerer for relativt korte tidsperioder, mens andre er på flyttefot hele livet. Andre serie-migrerer til og fra flere ulike destinasjoner, noen ganger uten å vite hvor det ender. Bakenfor finnes fortellinger om krig, økonomisk nød, og håp om bedre liv. Mange lever transnasjonale liv med tilknytning både lokalt der de bor, til diasporakontekster og til opprinnelseslandet, noe som aktualiserer spørsmål om tilhørighet og identitet.⁸ Lausannebevegelsen reflekterer kritisk rundt hvordan migrasjon ikke bare utfordrer migrantene, men også lokalsamfunnene de flytter til:

More and more individuals around the world are dramatically changing where they call home, what it looks like, and who their neighbors are. These fundamental changes in places and populations raise the fundamental question: “What is community?”⁹

Migrasjon representerer også bakteppet for håndpåtakelige demografiendringer i mange vestlige samfunn, inkludert i Norge. Rundt 20 prosent av Norges befolkning har i dag innvanderbakgrunn, inkludert første og andre generasjons innvandrere.¹⁰ Dette har gjort byer, bygder, nabolag, skoler og arbeidsplasser mer etnisk, kulturelt og religiøst mangfoldig. I dag er dette ikke nytt, men en beskrivelse av hvordan Norge faktisk ser

6 International Organization for Migration (IOM), Annual Report 2024 (IOM UN Migration, 2025), [IOM Annual Report 2024 | IOM's Achievements & Insights](#)

7 Gunhild Odden, *Internasjonal migrasjon: En samfunnsvitenskapelig innføring* (Oslo, Fagbokforlaget, 2018).

8 Se f.eks. Marta Bivand Erdal og Ceri Oeppen, “Migrant Balancing Acts: Understanding the Interactions Between Integration and Transnationalism,” *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 39, nr. 6 (2013): 867-884, <http://dx.doi.org/10.1080/1369183X.2013.765647>.

9 Lausanne Movement, “What is community?” <https://lausanne.org/report/community>

10 SSB, “Fakta om innvandring” <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>, For sammenlikning se Minja Dzamarija og Jinghui Lysen, *Innvandring og innvandrere i Norden 2016-2022: En komparativ analyse og utviklingstrekk* (Statistisk sentralbyrå, 2024), [Innvandring og innvandrere i Norden 2016-2022](#).

ut. Innvandrere bor spredt rundt om i landet, men særlig konsentrert i og rundt de større byene.¹¹

I forlengelsen av økt etnisk, kulturelt og religiøst mangfold reflekterer dette også et markant mer mangfoldig kirkelandskap. Til tross for synkende medlemstall i majoritetskirken (Den norske kirke, Dnk), har antall trossamfunn og medlemmer i trossamfunn utenfor Dnk økt hovedsakelig i siste tiår grunnet migrasjon. Dette gjelder katolske, ortodokse og ulike frikirkelige menigheter.¹² Til tross for mer oppmerksomhet i senere år går migrantmenigheter ofte under den kirkelige radaren, selv om mange har hatt fotfeste i Norge i flere tiår. Det kirkelige mangfoldet må også sees i sammenheng med veksten av global kristendom i Sør og at det er ulike former for global kristendom som nå finnes i mange av våre byer og bygder.¹³

Noen migrasjonsteoretiske perspektiver

Migrasjonsteoretiske perspektiver bidrar til å belyse migrasjonens mange sider, både hvordan migrasjon påvirker samfunnet som helhet, og hvordan migrasjon påvirker enkeltpersoner, familier og grupper med ulike migrasjonserfaringer. Uten å gå i dybden, bidrar diskursive, makrososiologiske, økonomiske, og sosiokulturelle til å belyse at migrasjon i seg selv er særs kompleks. Opplevelsen av annengjøring, strukturell urettferdighet og hverdagsrasisme har løftet spørsmål om tilhørighet og identitet i politiske og teoretiske drøftinger om innvandring og integrering.¹⁴ Migrasjonsperspektiver bidrar imidlertid ikke bare til å problematisere migrasjon, men til å se på migrasjon som berikende, f.eks. i arbeidslivet.

Hvordan forstår storsamfunnet innvandrere og hvordan opplever innvandrere storsamfunnet? Defineres vi av forskjeller? Forenes vi av mangfold? Snakker vi om «vi» og «de andre» eller er det mulig å finne et felles «oss»? Steven Vertovecs' begrep «overmangfold» (*superdiversity*) kan være nyttig for å belyse at mangfoldskonteksten er svært kompleks og at det er vanskelig, om ikke umulig, og enda mindre tjenlig, å definere «den andre». Heller bør vi anerkjenne at vi lever i et samfunn som er annerledes enn tiår tilbake, men som gir nye muligheter, ikke minst knyttet til felles samfunnsutfordringer.¹⁵ Som en språklig illustrasjon, skisserer begrepet sameksistens

11 «Fakta om innvandring».

12 Statistisk sentralbyrå, «Trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja», <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/religion-og-livssyn/statistikk/trus-og-livssynssamfunn-utanfor-den-norske-kyrkja>

13 «Status of Global Christianity, 2025, in the Context of 1900–2050,” hentet fra Gina A. Zurlo, Todd M. Johnson, og Peter F. Crossing, “World Christianity 2025: Regional Perspectives,” *International Bulletin of Mission Research* 49, nr. 1 (2025), 62-74.

14 Se f.eks. Ronald Synnes og Lars Laird Iversen, «Innledning» (temanummer om rasisme), *Norsk sosiologisk tidsskrift* 7, nr. 1 (2023), 4-7; <https://doi.org/10.18261/nost.7.1.1>

15 Steven Vertovec, *Superdiversity: Migration and Social Complexity* (Routledge, 2022).

(«*co-existence*») et samfunn preget av toleranse, men som ikke nødvendigvis fører til fellesskap og samhandling. Begrepet samskaping («*co-creation*») peker imidlertid på muligheter for innovativ nytenkning. Fra et migrantfokuset forskningsprosjekt fra Finland trekker forskerne Harri Ruoslahti og Tarja Meristö frem at litteraturen nokså entydig viser at samskaping på tvers av bakgrunn bidrar til innovasjon og beriker de involverte. Slik innovasjon skjer når ulike parter finner sammen rundt felles utfordringer i fleksible miljøer og når en erkjenner at gode prosesser tar tid.¹⁶ Vi drøfter senere hvordan dette kan anknyttes den misjonsteologiske refleksjonen om samhandling for misjon.

Migrasjon og misjon

Hvilken betydning og konsekvens har dette så for misjon og kirke i dag, misjonsteologisk og praktiskeologisk? Mange studier viser at kristne innvandrere og migrantmenigheter ofte er misjonalt overbeviste med ønske om å nå mennesker med evangeliet både fra egen bakgrunn, andre innvandrere, og etnisk norske, vist f.eks. gjennom stort bønneengasjement for Norge og evangelisering. Begrepet «misjon i revers» (*reverse mission*) er et etablert begrep som tematiserer hvordan kristne med innvandrerbakgrunn representerer nye former for misjon i diasporakonteksten.¹⁷ Begrepet drøftes imidlertid kritisk opp mot den grad kristne innvandrere og migrantmenigheter lever opp til bekjennelsen om å reevangelisere et sekulært Europa.¹⁸

Et annet spørsmål gjelder hvordan norske kirker og misjonsorganisasjoner forholder seg til den endrede samfunnskonteksten, til mennesker med migrasjonsbakgrunn, og til språklige, kulturelle, og andre utfordringer (og muligheter) knyttet til migrasjon. I hvilken grad finnes samarbeid mellom norske kirker og misjonsorganisasjoner og kristne migrantmiljøer? Hvordan kan en jobbe sammen for å nå etniske og religiøse minoriteter eller nye generasjoner med evangeliet? Hvordan kan en sammen drøfte tro i lys av spørsmål rundt global politisk usikkerhet, generasjonsspørsmål, klima og miljø, teknologi og kunstig intelligens?

Slike spørsmål synligjør behovet for teologisk refleksjon rundt migrasjon *sammen*

16 Harri Ruoslahti. Og Tarja Meristö, (2018) Project ANTURA: Creating Better Immigrant Integration and Greater Social Responsibility. Dejan Verčič, Ana Tkalac Verčič and Krishnamurthy Sriramesh (Eds.) CSR in Hypermodern Times. Proceedings of the 24th International Public Relations Research Symposium BledCom, June 30 - July 1, 2017, Bled, Slovenia. Ljubljana: University of Ljubljana, 76-87. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/158757/Ruoslahti_Meristo.pdf?sequence=1&isAllowed=y

17 Se Chandler Im og Amos Yong, *Global Diasporas and Mission*, Regnum Edinburgh Centenary series (Oxford: Regnum, 2014).

18 Se Paul Freston, "Reverse mission: A discourse in search of reality?" *Penteco Studies* 9, nr. 2 (2010), 153-174. <https://doi.org/10.1558/ptcs.v9.i2.8948>; Olofinjana, R. Israel, "Reverse Mission: Towards an African British Theology," *Transformation* 37, nr. 1 (2019), 52-65. <https://doi.org/10.1177/0265378819877902>

med mennesker med migrantbakgrunn. For eksempel, hvordan forholder kirker seg til mennesker på flukt?¹⁹ Hvem er naturlige samarbeidspartnere i et lokalsamfunn preget av mangfold? Den katolske misjonsteologen Peter C. Phan fremhever i kontekst av den katolske kirke i USA at migrasjon er noe som ikke bare utfordrer kirken sosiologisk, men utfordrer hvordan kirken 'er kirke' i lys av migrasjonsvirkeligheten:

Migration is a pressing and perennial concern for the church as church, and not simply as a social organization dedicated to the promotion of the welfare of all, especially the most vulnerable members of society.²⁰

Fra et historisk perspektiv beskriver Phan kirken som en «institusjonell migrant», dvs. at kirken historisk sett er grunnleggende formet av migrasjon og at migrasjonsperspektivet er del av kirkens identitet. Selv Gud kan forstås teologisk som «Migrant» («the Primordial Migrant», *Deus Migrator*) i kraft av sin tilstedeværelse og handling med verden – «God-on-the-move», både i skapelsen og ikke minst i inkarnasjonen:

God's creative act can be interpreted as God's migration out of what is divine into what is not, a movement that bears all the marks of human migration²¹

Dette fordrer en migrasjonteologi som kan reflektere rundt konkrete utfordringer og sider ved migrasjon (*theology-in-migration* eller *migration theology*), samt at migrasjon er en linse eller perspektiv som er nyttig og nødvendig for å forstå den kristne troen mer generelt (*theology of migration*).²² I følge Phan, utfordrer migrasjonsteologien både selve teologien og praksis, f.eks. knyttet til menneskeverd, menneskerettigheter, og hvordan vi møter «vår neste». I et litt langt, men talende sitat, utdyper Phan:

Thus, the migrant is the imago Dei, created in the image and likeness of God as any other human being equally is, and this the ontological ground of human rights.... What is distinctive and unique about the migrant is that he or she is the imago Dei migratoris, the privileged, visible, and public face of the God who chooses, freely and out of love, to migrate from the safety of God's eternal home to the strange and risky land of the human family, in which God is a foreigner needing embrace,

19 Groody, Daniel. G., "Crossing the Divide: Foundations of a Theology of Migration and Refugees," *Theological Studies* 70, nr. 3 (2009), 638-667; <https://doi.org/10.1177/004056390907000306>

20 Phan, Peter. C., "Deus Migrator; God the Migrant: Migration of Theology and Theology of Migration," *Theological Studies* 77, nr. 4 (2016), 845-868. <https://doi.org/10.1177/0040563916666825>.

21 Phan, "Deus Migrator," 860.

22 Phan, "Deus Migrator," 847.

protection, and love. Thus, when the migrant is embraced, protected, and loved, the Deus Migrator is embraced, protected, and loved. By the same token, when the migrant as imago Dei migratoris is rejected, marginalized, declared “illegal,” imprisoned, tortured, or killed, it is the original of that image, the Deus migrator, who is subjected to the same inhuman and sinful treatment.²³

Dette har ikke bare betydning for hvordan vi ser hverandre, men også for hvordan vi forstår Gud og teologiens mangfoldighet. Dette er igjen en teologisk utfordring som helst ikke løses på egen hånd men sammen:

Answering these and other questions while keeping migration and migrants front and center entails a radical reformulation of Christian theology and most likely requires a collaborative effort since rarely can a single theologian master all these different fields and disciplines.²⁴

For en mer inngående drøfting henvises det til litteraturen.²⁵

Lausannebevegelsens perspektiver på migrasjon og misjon

Lausannebevegelsen er en mangfoldig økumenisk orientert evangelikal nettverksbevegelse som bygger på Lausannepaktens fokus på evangelisering og misjon for vår tid.²⁶ Dette gir både muligheter og begrensninger for samarbeid i møte med bredere økumeniske kontekster, og med kulturelle, strukturelle, historiske, teologiske, eller misjonslogiske ulikheter blant de som identifiserer seg med Lausannebevegelsen, globalt,

23 Phan, “Deus Migrator,” 861.

24 Phan, “Deus Migrator,” 857-858.

25 Se gjerne Ilsup Ahn, “Migration and Christian Theology” i *St Andrews Encyclopaedia of Theology*, redigert av Brendan N. Wolfe et al (University of St Andrews, 2022–2024), <https://www.saet.ac.uk/Christianity/MigrationandChristianTheology>; Ilsup Ahn, “Theology and Migration”, *Brill Research Perspectives in Theology* 3, nr. 2 (2019), 1-108, <https://doi.org/10.1163/24683493-12340006>; Martha Frederiks og Dorotty Nagy (red.), *Religion, migration, and identity: Methodological and theological explorations. Theology and mission in World Christianity* (Leiden: Brill, 2015); Gemma Tulud Cruz, *Toward a theology of migration: Social justice and religious experience* (Palgrave Macmillan, 2014); og Steven B. Bevans, “Migration and Mission: Pastoral Challenges, Theological Insights” i *Contemporary Issues of Migration and Theology*, redigert av E. Padilla og Peter Phan, Palgrave Macmillan’s Christianities of the World (Palgrave Macmillan, New York, 2013); https://doi.org/10.1057/9781137031495_9

26 Se gjerne Margunn Serigstad Dahle, Lars Dahle og Knud Jørgensen (red.), *The Lausanne Movement: A Range of perspectives*. Regnum Edinburgh Centenary Series, Vol. 22 (Oxford: Regnum, 2014); Robert A. Hunt, “The history of the Lausanne Movement, 1974-2010,” *International Bulletin of Mission Research* 35, nr. 22 (2011), 81-85; <https://doi.org/10.1177/239693931103500>;

nasjonalt og lokalt:

We believe it is intrinsic to God's mission that the global church declare and display Christ together to a watching world. However, the global church has lacked a truly comprehensive, coordinated and collaborative global mission.²⁷

Videre konkretiseres dette teologisk og praktisk med et opprop om faktisk samarbeid:

What if we could accelerate the fulfilment of the Great Commission together like Nehemiah completed the walls around Jerusalem? Collaborative Action Teams exist to address the lack of collaboration in the global church and facilitate the right connections to resources.²⁸

Dette var perspektiver sentralt i flere av nettverkssamlingene på L4 der migrasjon, polysentrisk misjon og diasporakonteksten ble tematisert i ulike strategiske «Collaborate gaps» (samarbeidsgap) som var satt sammen for å konkretisere hvordan samarbeid rundt misjonsoppdraget kan gjøres i praksis.²⁹ Det polysentriske perspektivet var også tydelig i det store mangfoldet representert i kongressen blant bidragsyterne og deltagerne. I avslutningen av kongressen ble deltagerne utfordret til forpliktende handling for samarbeid med andre (*Collaborative Action Commitment*).

Et følgespørsmål for vår egen kontekst er hvordan vår egen migrasjonskontekst kan se muligheter og utfordringer for samhandling og samarbeid for misjon i Norge og globalt. I det som følger vil vi prøve å svare på dette i lys av perspektiver på migrasjon og misjon fra Lausannebevegelsen med hovedvekt på hva SoGC og L4 bringer inn i dette. I dette ligger det både deskriptive sosiologiske og normative teologiske sider som begge belyses i sammenheng.

Et lite historisk tilbakeblikk

For Lausannebevegelsen er fokus på migrasjon ikke noe nytt, men har fra begynnelsen understreket et universelt evangelium som gjelder alle mennesker, hele mennesket, og uavhengig av kulturell bakgrunn, geografisk lokasjon, eller livssituasjon. Fra et teologisk perspektiv impliseres at det ligger et migrasjonsperspektiv i selve sendelsesperspektivet i Lausannepaktens første paragraf:

He has been calling out from the world a people for himself, and sending his people

27 The Lausanne Movement, "What is Lausanne 4?"

28 The Lausanne Movement, "Lausanne 4: Collaborative Action" (26. Mai 2023), <https://lausanne.org/l4/act>

29 «Issue networks» var f.eks. tematisert rundt "Cities", "Diasporas", "International student ministry", "Least reached peoples", "Ministry collaboration" og "Workplace ministry".

back into the world to be his servants and his witnesses, for the extension of his kingdom, the building up of Christ's body, and the glory of his name.³⁰

I forordet til utgaven av Lausannepakten, utgitt i forkant av Cape Town 2010 kongressen, kommenterer Chris Wright bl.a. at Guds misjon gjelder «for the landless, homeless, family-less and stateless».³¹ Dette impliserer misjon i kontekst av migrasjon og migrasjonens følger. Dette ser vi også i Lausannepaktens tosidighet med både forkynnelse av evangelium og sosialt ansvar:

The message of salvation implies also a message of judgment upon every form of alienation, oppression and discrimination, and we should not be afraid to denounce evil and injustice wherever they exist.³²

Manila-manifestet, utgitt i forbindelse med den andre Lausannekongressen i Manila 1989, tar opp migrasjon som følge av urbanisering:

On the one hand, city populations are extremely cosmopolitan, so that the nations come to our doorstep in the city. Can we develop global churches in which the gospel abolishes the barriers of ethnicity? On the other hand, many city dwellers are migrant poor who are also receptive to the gospel. Can the people of God be persuaded to relocate into such urban poor communities, in order to serve the people and share in the transformation of the city?³³

Manila-manifestet tematiserer særlig unådde folkeslag og behovet for misjon både i og på tvers av etniske, kulturelle og språklige skillelinjer. Forfølgelse av kristne ulike steder nevnes også spesifikt. I forbindelse med kongressen i Manila kommenteres også demografien av deltagerne og kirkene og at Lausannebevegelsen har stadig blitt mer mangfoldig og global.³⁴

Migrasjon utdypes mer konkret og utfyllende i senere konsultasjoner og dokumenter. I 2004 fremhevet dokumentet «The People Next Door» (Lausanne Occasional Paper No. 55) fra et historisk perspektiv at Gud bruker migrasjon for sin hensikt, til tross for migrasjonens ofte harde realiteter. Teologisk sett reflekterer Bibelen en fortelling om at «we are all migrants» og at diasporaen representerer uforløste muligheter og utfordringer for misjon. Mange kristne migranter ser på seg selv som misjonærer og representerer uforløste ressurser for misjon. Migrasjon fordrer også et bibelsk ansvar

30 The Lausanne Covenant: Complete text with study guide, [Lausanne 9/21.indd](#)

31 The Lausanne Covenant, "Preface to this edition", 13.

32 The Lausanne Covenant, "Paragraph 5," 45.

33 The Lausanne Covenant, "Paragraf 10."

34 Edward R. Dayton, "Introduction", (1989), <https://lausanne.org/content/introduction-2>

om å ta godt imot 'den fremmede' (f.eks. 2. Mos. 23:9), utfordrer etnosentrisk misjon, og peker på muligheter for samhandling.³⁵

Som forberedelse til den tredje Lausanne-kongressen i Cape Town i 2010, ble det avholdt en «Consultation on Diaspora Missions» i Manila i mai 2009 og påbegynt utviklingen av en teologisk-missologisk forståelsesramme for 'diasporisk misjon' (*diaspora missiology*) og betydningen av dette for misjonsoppdraget som helhet i tråd med Lausannepakten og Manilamanifestet.³⁶ Senere i 2009 møtte "missions leaders, mobilizers, educators, trainers, and kingdom workers" som en del av Lausanne Diaspora Educators Consultation 11.-14. november i Seoul med en "Seoul Declaration on Diaspora Missiology" som konkretiserte anerkjennelsen av å ta diasporamissologien på alvor.³⁷ Dette dannet grunnlag for det som skulle bli Lausanne Diaspora Issue Network som vokste ut fra Cape Town-erklæringen og kongressen i Cape Town.

Denne missiologien kommer tydelig til uttrykk i Cape Town-erklæringen som løfter frem den sosio-teologiske tosidigheten knyttet til migrasjon og misjon: «We are convinced that contemporary migrations are within the sovereign missional purpose of God, without ignoring the evil and suffering that can be involved.»³⁸ Med andre ord, handler det både om å se og forstå tiden en lever i og å tolke denne fra et teologisk perspektiv. Mulighetene som global migrasjon og diasporakontekster representerer bør også inngå i misjonsstrategier. I praksis betyr det å ta godt imot fremmede fra andre religiøse bakgrunner, bygge relasjoner og hjelpe trengende, og gjennom det være et vitne for Kristus. For den kristne diasporaen påpekes særskilt utfordringen om å reflektere sammen teologisk:

We encourage Christians who are themselves part of diaspora communities to discern the hand of God, even in circumstances they may not have chosen, and to seek whatever opportunities God provides for bearing witness to Christ in their host community and seeking its welfare....we urge immigrant and indigenous churches together to listen and learn from one another, and to initiate co-operative efforts to reach all sections of their nation with the gospel.³⁹

35 The Lausanne Movement, "Diasporas and International Students: The New People Next Door," Occasional paper (2004), <https://lausanne.org/occasional-paper/diasporas-and-international-students-the-new-people-next-door-lop-55>

36 The Lausanne Movement, "Consultations on Diaspora Missions: The roadmap to Cape Town for people on the move", <https://lausanne.org/gathering/consultations-on-diaspora-missions>

37 The Lausanne Movement, *The Seoul Declaration on Diaspora Missiology* (2009); <https://lausanne.org/statement/the-seoul-declaration-on-diaspora-missiology>

38 The Cape Town Commitment, "Paragraf 5", 135; se også 130.

39 The Cape Town Commitment, "Paragraf 5", 135.

Som følge av Seoul-deklarasjonen av 2009 og Cape Town 2010 ble det i 2010 fremmet et «Call to action» knyttet til migrasjonstematikken og «*People on the Move*».⁴⁰ Global Diaspora Network etablerte «Global Diaspora Forum», en internasjonal ekspertsamling med «*diaspora specialists, experts, agency and organizational leaders, and missions practitioners*» holdt noen år senere i Manila mars 2015. Dette nettverket bidro til å utvikle et omfattende diasporamissologisk ressursverk, *Scattered and Gathered: A Global Compendium of Diaspora Missiology*⁴¹ som i henhold til nettverket selv representerte en milepælsressurs for å utruste til misjon «*in today's borderless world.*»⁴² Det var omfattende i at det både beskrev den globale sosioreligiøse konteksten, gav et grundig bibelteologisk rammeverk for diasporamisjon, skisserte strategiske missiologiske linjer med case studier fra ulike globale kontekster, samt presenterte praktisk-teologiske ressurser fra Lausanne-bevegelsen.

Nettverket rettet etter hvert særlig fokus mot å utruste «a new generation of diaspora leaders, workers, and missiological researchers for mission among diasporas in the 21st century».⁴³ Etter en konsultasjon for diaspora-interesserte i Singapore i mars 2016 kom «The Singapore Resolution» som utforsket, utredet og ansvarliggjorde perspektiver fra *Scattered and Gathered*.⁴⁴ Vi nevner også at det kom et «occasional paper» om migrasjon og etnisk konflikt i 2010 (revidert i 2014),⁴⁵ samt at Lausanne Global Workplace Forum i Manila i 2019 tematiserte global arbeidsmigrasjon i lys av misjonsoppdraget.⁴⁶ I 2019 ble «Liverpool Diaspora Consultation 2019» arrangert ved Andrew Walls Center ved Liverpool Hope University over temaet «Christians from Global South and Diaspora Missions in Europe» med rundt 125 deltagere fra rundt 30 ulike land.⁴⁷ I 2021, under COVID-19, arrangerte Global Diaspora Network og Lausannebevegelsen en 3-timers digital «Lausanne Diaspora summit» der tema

40 Se Sam George, «People on the move» (What is community?); [People on the Move - Lausanne Movement](#)

41 Sadiri Tira og Tetsunao Yamamori, *Scattered and Gathered: A Global Compendium of Diaspora Missiology*, rev. utg. Regnum Studies in Mission (Wipf and Stock, 2016).

42 Global Diaspora Network, «Our philosophy, vision, and history», <https://globaldiaspora-network.org/about/>

43 Global Diaspora Network, «Our philosophy».

44 Global Diaspora Network, *The Singapore resolution: Diaspora Missiology Educators Consultation: Singapore Resolution* (2016); [The Singapore Resolution - Global Diaspora Network](#)

45 Jehu J. Hanciles, «The Intertwining of Migration and Ethnic Conflict» (2014); <https://lausanne.org/content/the-intertwining-of-migration-and-ethnic-conflict>

46 The Lausanne Movement, «Lausanne Global Workplace Forum», <https://lausanne.org/gwf>

47 Global Diaspora Network, «Liverpool Diaspora Consultation 2019» (2019), <https://globaldiasporanetwork.org/liverpool-diaspora-consultation-2019/>

var «Pandemic, Migration and Mission: Navigating Implications for Mission». ⁴⁸ Det kom også et «occasional paper» om samme tematikk. ⁴⁹ I 2025 er det planlagt en samling om «Diaspora missions in and beyond Latin America» i Sao Paulo, Brasil.

Et kortfattet blikk på annen Lausanne-relatert litteratur og ressurser om migrasjon og misjon

Selv om det hverken er hensiktsmessig eller mulig å avgrense helt til Lausannebevegelsen særskilt, finnes det en lang rekke publikasjoner, podcasts, YouTube og ressurser som på ulike måter kan knyttes til Lausannebevegelsen eller randsonen av Lausannebevegelsen. Dersom vi avgrenser til litteratur som nettverket selv identifiserer eller kommenterer gir det et lite innblikk i noe av det som vektlegges selv om det ligger utenfor vårt fokus å gjøre en omfattende gjennomgang av disse. Noe av litteraturen er mer populær i form, mens noe er mer forskningsorientert. ⁵⁰ Global Diaspora Network nevner ulike praktisk-teologiske ressurser, f.eks. knyttet til bønn. ⁵¹ I antologien *Global Migration and Christian Faith* understrekes bibelteologiske, historiske, teologiske og missiologiske imperativer som bør utfordre kirkens tenkning og handling rundt migrasjon og misjon ⁵² I Sadiri Joy Tira og Juliet Lee Uytanlets antologi, *A Hybrid World* trekker de frem hybriditet som et viktig perspektiv for migrasjonsmissiologien og hvordan migranter forholder seg til identitet, tilhørighet og generasjonsspørsmål. En rekke regionalt-orienterte eller kontekstuell fokuserte publikasjoner drøfter et bredt mangfold av diasporakontekster, koreansk diaspora ⁵³, kinesisk diaspora ⁵⁴, malaysisk

48 The Lausanne Movement, Lausanne Diaspora Summit 2021 (2021), <https://lausanne.org/gathering/lausanne-diaspora-summit-2021>

49 “How COVID Has Impacted the Future of Human Migration (2021)”

50 Se f.eks. Enoch Wan, *Diaspora Missiology* (CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012).

51 Katherine Lorange, *Borderless Prayer: A New Guide for Praying for Diasporas* (Renew & Reveal Publications, 2016).

52 R. Carroll, M. Daniel og Vincent E. Bacote (red.), *Global Migration and Christian Faith: Implications for Identity and Mission* (Cascade Books, 2021). Se også R. Carroll og M. Daniel, *The Bible and Borders: Hearing God’s Word on Immigration*. (Brazos Press, 2020).

53 Wonsuk Ma og Hun Kim (red.), *Korean Diaspora and Christian Mission* (Regnum Books, 2011); Enoch Jinsik Kim og Sebastian Kim (red.), eds., *The Identity and Mission of the Korean American Church*. (Fortress Press, 2024).

54 Jeanne Wu, *Mission through Diaspora: The Case of the Chinese Church in the USA*. (Langham Academic, 2016).

diaspora⁵⁵, indisk diaspora⁵⁶, Nord-Amerikas mangfoldskontekst⁵⁷, mangfoldet av asiatiske diasporaer⁵⁸, afrikanske diasporaer⁵⁹ og diasporamisjon blant hinduer⁶⁰. Dette gir mer dybdeinnsikt i hva som ligger i diasporabegrepet og i diasporamissologien skissert under. I opptakten til og i etterkant av arbeidet med SoGC finnes det flere «occasional papers» som utfyller og reflekterer rundt migrasjonsrelaterte spørsmål, ikke minst i relasjon til SoGC og som til sammen drøfter ulike spørsmål knyttet til utfordringer og muligheter den globale kirke trolig vil møte.⁶¹

Migrasjonsperspektiver i The State of the Great Commission

For Lausannebevegelsens nåtids- og fremtidsperspektiver på misjon er det særlig

55 Sam George og T. V. Thomas, *Malayali Diaspora: From Kerala to the Ends of the World*. Indian Diaspora Series, (2021).

56 Sam George (red.), *Diaspora Christianities: Global Scattering and Gathering of South Asian Christians* (Fortress Press, 2019); Sam George (red.), *Desi Diaspora: Ministry among Scattered Global Indian Christians* (SAIACS Press, 2019).

57 J. D. Payne, *Strangers Next Door*. (IVP, 2012).

58 George, "Diaspora Christianities"; Peter Vethanayaganony, *Tamil Diaspora: Intersectionality of Migration, Religion, Language and Culture*, Indian Diaspora Series, red. Sam George og T.V. Thomas (2021); Sam George, *Journeys of Asian Diaspora: Mapping Originations and Destinations*. Asian Diaspora Christianity: Vol. 1 (Fortress Press, 2021); Sam George, *Interconnections of Asian Diaspora: Mapping the Linkages and Discontinuities*. Asian Diaspora Christianity: Vol. 2. (Fortress Press, 2022); Sam George, *Reflections of Asian Diaspora: Mapping Theologies and Ministries*. Asian Diaspora Christianity. Vol. 3. (Fortress Press, 2022); Sam George, Bulus Galadima og and Geanne Wu, *Asians in Diaspora and Diasporas in Asia* (Langham Global Library, 2025).

59 Bulus Galadima og Sam George, *Africans in Diaspora and Diasporas in Africa* (Langham Global Library, 2024).

60 Sam George og Ashok Kumar, *Sharing Jesus with Hindus. Global Witness among Hindu Diaspora* (William Carey Publishing, 2024).

61 Se Sam George, «People on the Move», Lausanne Occasional Paper: People on the Move - Wheaton Billy Graham, 2024 (Global Diaspora Network). Andre papers med migrasjonsteologisk relevans er Tite Tiénou, Polycentric Christianity: Theological Multiplicity and Unity, Occasional paper 80; Polycentric Christianity: Theological Multiplicity and Unity - Lausanne Movement; Wilson Paluri, Understanding Global Change and Cultural Shifts in the Religiously Pluralistic Context: A Crucial Aspect in the Contextualization of the Gospel, Occasional paper 81, Understanding Global Change and Cultural Shifts in the Religiously Pluralistic Context - Lausanne Movement; Craig Ott, What are the Emerging Demographics?, Occasional paper 84, What are the Emerging Demographics? - Lausanne Movement; Victor Nakah, Ethnic Diversity in Community, Occasional paper 84, Ethnic Diversity in Community - Lausanne Movement; og Lloyd Kim, Passing on the Faith to the Next Generation, Occasional paper 85, Passing on the Faith to the Next Generation - Lausanne Movement.

interessant å bemerke hva som trekkes frem i SoGC. Selv om SoGC bygger på Lausannepakten og senere tillegg, er det interessant å se hvordan migrasjon som perspektiv i SoCG har vokst frem som ett (blant flere) hovedspor for misjon frem mot 2050. Hva er det som er særegent og aksentuert ved de migrasjonsteologiske perspektivene i SoGC og hvordan kan dette bidra til ny misjonsteologisk refleksjon og praksis, særlig relatert til samarbeid og samhandling i en migrasjonskontekst?

“People on the move”

Selv om migrasjonsperspektivet indirekte eller direkte finnes spredt i mye av SoGC er det særlig i enkelte deler av SoGC som belyser migrasjonsteologien. Den migrasjonsteologiske argumentasjonen bygger både på samfunnanalytiske og bibelteologiske premisser i tråd med Lausannbevegelsens tosidighet nevnt tidligere.⁶² I lys av at migrasjon alltid har funnet sted og at verden er i bevegelse argumenteres det for at migrasjonsperspektivet gir anledning til å fremheve en felles global identitet der «we are all migrants ... we are all either migrants or descendants of migrants».⁶³ Dette representerer både sosiokulturelle og teologiske muligheter. Migrasjon trekkes f.eks. frem som et helt sentralt anliggende historisk, i dag og noe som vil prege verden i fremtiden sammen med andre globale utfordringer som klima, energiutfordringer, global økonomi, kunstig intelligens, krig etc.⁶⁴ Dette kan igjen danne grunnlag for en kontekstuell migrasjon-relatert misjonsteologi:

We are at the cusp of a quantum leap in human mobility with flying cars, hyperloop, and supersonic planes. The depopulation of some urban centers, aging nations, and demographic shrinking of some nations will result in massive population shifts.⁶⁵

Migrasjon representerer også nye muligheter, ikke minst i forhold til tilstrømmingen av kristne migranter som utfordrer sekulariseringsfortellingen i mange vestlige samfunn:

Christianity in the West is not declining, but immigrants from Asia, Africa and Latin America are reviving it and transforming it with renewed missional thrust.⁶⁶

SoGC utdyper videre hvordan den kristne diasporaen kan representere viktige ressurser og bidra til å mobilisere for misjon globalt. Ved å ha blikket på betydningen av migrasjon og den kristne diasporaen kan dette

62 SoGC, 184.

63 SoGC, 181.

64 SoGC, 181.

65 SoGC, 181.

66 SoGC, 184.

help Christians grasp how the dispersed are transforming and advancing Christianity and to mobilize and resource the global church to engage and leverage diaspora communities worldwide.⁶⁷

I en L4-påfølgende Lausanne blogartikkel kalt «From the nations to the nations: Cross-cultural sending churches» beskrives f.eks. nye muligheter for misjon i diasporaen:

God is bringing the nations to cities like Dubai, Paris, London, Singapore, and Seoul, with corporations bearing the cost, to hear the good news of Jesus and then carry that message back to their home countries, to their own cultures and languages.⁶⁸

Diasporamissologi

Et hovedtrekk ved migrasjonsteologien i SoGC er «diasporamissologien» (*diaspora missiology*) som bygger på diasporabegrepet som i korthet beskriver mennesker som bor utenfor sitt fødeland.⁶⁹ Diaspora brukes også ofte om grupper av mennesker som forholder seg til sin opprinnelige nasjonale eller kulturelle identitet, selv generasjoner etter at de flyttet fra hjemlandet. Diasporaperspektivet bidrar til å utvide horisonten for mulighetene som migrasjon representerer for misjon i dag:

The Diaspora factor forces us to consider Christianity as a universal faith with great diversity within and a healthy sense of mutuality with each other globally.⁷⁰

Dette utviser geografiske og demografiske skillelinjer og understreker at den kristne diasporaen kan spille en sentral rolle for misjon. Diasporaperspektivet reflekterer også det religiøse mangfoldet som finnes i våre byer og nabolag grunnet migrasjon. SoGC utdyper:

67 SoGC, 181.

68 Job Neibei, “From the nations to the nations: Cross-cultural sending churches” (februar 2025); <https://lausanne.org/about/blog/from-the-nations-to-the-nations>

69 SoGC, 185. Diasporamissologien bygger på tidligere migrasjons- og misjonsteologiske refleksjoner, ikke minst Enoch Wans arbeid, f.eks. Enoch Wan, «Diaspora missiology,» Occasional Bulletin, Spring 2007; <https://www.westernseminary.edu/files/documents/faculty/wan/Diaspora-EMS-OC.pdf>; Wan, *Diaspora Missiology* (2012); Enoch Wan og Moussa Bongoyok (red.), *Diaspora missiology: Theory, methodology, and practice*, 2. utg (Create Space Independent Publishing, 2014); Sadiri Joy Tira og Tetsunao Yamamori, *Scattered and Gathered*; og Michael Pocock and Enoch Wan, red., *Diaspora Missiology (EMS 23): Reflections on Reaching the Scattered Peoples of the World* (William Carey Publishing, 2015).

70 SoGC, 185.

It accelerates the advance of the gospel and mission work gains new momentum on account of diasporas. It enables the margins to become new centers of Christianity while remaining local everywhere. It is pneumatologically empowered global missiology that unleashes the missional potential of every Christian everywhere together to hasten the mission of God in the world. Christian Mission is no more from the West to the Rest, but from everywhere to everywhere. It allows multiple centers of Christianity, and the missionary flow occurs in many different directions (polycentric and omnidirectional). Everywhere has become a mission field as well as a mission force.⁷¹

SoGC skisserer en trefoldig diasporamissologi som beskriver ulike, men kompletterende perspektiver på misjon i en migrasjonskontekst:⁷²

- Misjon rettet mot unådde (folkeslag) som nå bor nær på grunn av migrasjon. Dette gir muligheter for kirken å nå mennesker med innvandrerbakgrunn i sine nabolag uten å krysse landegrenser (*Mission to the diasporas*)
- Misjon der diasporakristne når sine landsmenn eller andre innvandrere (*Mission through the diasporas*)
- Misjon der kristne innvandrere evangeliserer i vertslandet, utøver misjonale påvirkning i hjemlandet, eller driver krysskulturell misjon i andre land (*Mission beyond the diasporas*)

Diasporamissologien understreker f.eks. den sosiokulturelle og åndelige kapitalen og kompetansen som mennesker med migrasjonsbakgrunn har som relasjonelle og kulturelle brobyggere: «Diaspora peoples are cross-cultural bridges with an uncanny ability and experience in multiple worlds».⁷³ Diasporamissologien utfordrer også «stedligheten» og tradisjonelle måter å tenke misjon på der landegrenser og geografi ikke lenger representerer barrierer som må overstiges:

Diaspora missiology is non-spatial since the unevangelized people cannot be solely defined geographically anymore and they are not bound within any national boundaries or latitudes ... Diaspora missiology recognizes a new way of doing mission among and with people who are at our doorsteps and every Christian as a missionary.⁷⁴

Sagt med andre ord synliggjør migrasjonsrealiteten at det flerkulturelle samfunnet

71 SoGC, 185.

72 SoGC, 186-187.

73 SoGC, 186-187.

74 SoGC, 185.

både representerer misjonsmark og misjonsressurser:

The former mission-sending nations have now become mission fields and some of the migrants from former mission fields are engaged in reaching fellow immigrants and peoples of their host nations. The world is now in our neighborhoods and all Christians need to be awakened to this reality and equipped to reach all people everywhere.⁷⁵

Dette fordrer kirken i «vertslandet» å bygge broer mot innvandremiljøer, utvikle relasjoner og spille på lag med kristne innvandrere som misjonspartnere i diasporakonteksten og i migrantenes hjemland:

Diaspora missions involve a holistic approach that addresses the spiritual, social, and practical needs of the diaspora communities in a foreign land by providing social services, language classes, job assistance, and community support besides gospel sharing, especially those displaced under dire circumstances. It addresses issues of identity, belonging, social cohesion, and intercultural competencies as people navigate their lives in foreign lands while gradually over time and generations assimilating into host realities and maintaining (declining for some) ties with ancestral homelands. Overall, diaspora missions encompasses a global multi-directional view of Christianity where mission occurs from everywhere to everywhere.⁷⁶

Diasporablikket snur derfor opp ned på eurosentriske misjonsperspektiver. I den nye måten å drive misjon på spiller migranter en sentral og ikke perifer rolle der alle har et «alminnelig misjonskall» (*missionhood of all believers*⁷⁷) uavhengig av tittel:

The migrants, displaced, and diasporas are at the forefront of God's mission in the world today. As evident in the earlier eras of Christianity, the people on the move are powerful agents of growth, spread, and transformation of God's work in the world and will continue to shape the contours of the advancement of Christianity in the 21st century and beyond.⁷⁸

Polysentrisk misjon

Et tredje misjonalt migrasjonsperspektiv fremholdt i SoGC, og som konkretiserer diasporamissiologyen over, er fokuset på polysentrisk misjon, det at misjon ikke lenger skjer fra «vesten til resten» men samtidig «fra alle steder til alle mennesker» og der migrasjon

75 SoGC, 185.

76 SoGC, 185-186.

77 SoGC, 184.

78 SoGC, 187.

en sentral rolle.⁷⁹ SoGC trekker f.eks. frem den ghanesiske 'Lausanne-katalysatoren' Yaw Perbi som poengerer at det er en godt bevart hemmelighet at hundretusener internasjonale studenter fra Afrika er kristne og finnes praktisk talt overalt i verden, i Nord-Amerika, Europa, og Asia.⁸⁰ Tilsvarende finnes kristne arbeidere fra Filippinene i Midtøsten og kristne ingeniører fra Nigeria i Europa som ofte ser på seg selv som misjonsagenter, uavhengig av hvorfor de migrerte. Ikke minst løfter et polysentrisk blikk frem migrasjonkonteksten som misjonsarena, f.eks. i kulturelt mangfoldige, men sekulære samfunnskontekster i Europa preget av materialisme, ensomhet, eller mangel på tilhørighet.⁸¹

Europe is undergoing unprecedented demographic change as a result of three inter-related dynamics: falling birthrates, an aging population, and sustained migration from the Majority World. Together these dynamics are transforming the societies of Europe and, with them, the context for mission in Europe from now to 2050.⁸²

Dette utfordrer kirken til å tenke nytt om misjonalt samarbeid.

The Seoul Statement

I forlengelsen av L4 understøtter Seoul Statement-dokumentet (SS) de migrasjonsteologiske føringene i SoGC.⁸³ Om referert her noe kortfattet, konfliktene fra et bibelteologisk perspektiv understreker SS bl.a. at kirken er både etnisk og kulturelt mangfoldig og på samme tid ett i Kristus. Kallet om forsoning med Gud gjelder alle nasjoner til tross for at vi lever i en verden preget av syndens konsekvenser. Visjonen om at alle nasjoner vil tilbe Gud sammen i enhet på tvers av etnisitet, språk og kulturell bakgrunn⁸⁴ forutsetter at evangeliet formidles og forstås kontekstuel, kulturelt og språklig.⁸⁵

In the church catholic, no human culture can claim preeminence. All human cultures must bow in submission before the God of all wisdom and as they do so, they each make their contribution to our understanding of Scripture and proclamation of the gospel. In this way, God unites us together to declare and display his glory in all our diversity.⁸⁶

79 SoGC, 37, 70. Se også The Lausanne Movement, «What is polycentric Christianity?»; <https://lausanne.org/report/polycentric-christianity>

80 SoGC, 37, 176.

81 SoGC, 426.

82 SoGC, 429.

83 «The Seoul Statement»m <https://lausanne.org/statement/the-seoul-statement>

84 SS, punkt 4, 6 og 15.

85 SS, punkt 6, 23 og 28.

86 SS, punkt 31 og 42.

Som lemmer på en «kropp» (*Christ's body*; kirken) kalles kirken til samarbeid på tvers av bakgrunn for å synliggjøre Kristus på ulike måter på ulike steder lokalt og globalt.⁸⁷ Særlig trekkes frem behovet for å nå «de unådde»⁸⁸ og for å huske på menneskene som lider under krigskonflikter, men ikke bare de mest kjente konfliktene.⁸⁹ Mange migranter har bakgrunn, nettopp fra områder preget av krig og uro og utfordrer engasjement og misjonsteologien i møte med migrasjonens kontekstuelle virkeligheter.

Avsluttende drøfting: utfordringer og muligheter for misjonalsamhandling

Er samarbeid mulig?

Hva betyr så Lausannebevegelsens migrasjons- og misjonteologiske perspektiver fra SoGM og L4 for mulig samhandling og samarbeid (*collaboration*) i vår egen kirkelige, samfunns- og misjonskontekst? Fra et personlig ståsted har jeg i all hovedsak hørt positive tilbakemeldinger fra mange av de jeg møtte på L4 der mange fortalte at de ble inspirert av L4 og mulighetene som finnes for fremtidens misjon. Men i hvilken grad kan migrasjonsorientert og polysentrisk misjon inspirere til nye måter for engasjement, samarbeid og misjon? Dette er misjonsteologiske og praktiskeologiske spørsmål som, avhengig av teologisk ståsted, har et normativt tilsnitt i lys av hva en tenker misjon er og bør være.

Det er verdt å merke seg at misjonalt samarbeid er noe som tematiseres allerede i Lausannepakten, f.eks. i 7. artikkel knyttet til samarbeid om evangelisering («*co-operation in evangelism*»⁹⁰), både innenfor egen kultur (E1), til de som er nokså like oss (E2), og evangelisering på tvers av språk og kultur (E3).⁹¹ Den 8. artikkelen beskriver partnerkirker («*churches in evangelistic partnership*»⁹²), noe som impliserer samarbeid mellom nord og sør,⁹³ men anerkjenner også misjonærer fra det globale sør i det globale nord:

The face of world mission has been transformed since the Covenant was first written. Thousands of missionaries from the Global South are serving with great effect in the West; thousands more are serving cross-culturally in their own nations or in nearby nations.⁹⁴

87 SS, punkt 24 og 43.

88 SS, punkt 77.

89 SS, punkt 79.

90 The Lausanne Covenant, 52.

91 The Lausanne Covenant, 53.

92 The Lausanne Covenant, 58.

93 The Lausanne Covenant, 60.

94 The Lausanne Covenant, 62.

Manila-manifestet minner også om Lausannepaktens kall til samhandling, f.eks. med referanse til forfulgte kristne.⁹⁵ Dette bekrefter at misjon og misjonsteologi er kontekstuell, berøres av smertefulle livsutfordringer, og gjør noe med hvordan vi forstår Gud, teologi og misjon.⁹⁶ Migrasjonskonteksten utfordrer både misjonsteologiske perspektiver på migrasjon (*theology-in-migration*) og bidrar til å se nye ting i teologien i lys av migrasjon (*theology of migration*).⁹⁷ Men hvordan vil en kontekstuell misjonsteologi om misjonalt samarbeid kunne se ut i lys av den norske migrasjons- og mangfoldskonteksten i dag, f.eks. relatert til kirkens møte med «unådde» i diasporakoneteksten (*Mission to the diasporas*), i forhold til kristne innvandreres misjonsengasjement blant sine egne (*Mission through the diasporas*), og i forhold til transnasjonal misjon andre steder? (*Mission beyond diaspora*)?

Samarbeid på hvem sine premisser?

Fra et innenfraperspektiv, sett fra Lausannebevegelsen selv, i en kritisk refleksjon i kjølevannet av L4, drøfter Evi Rodemann hvordan Lausannekongressens innflytelse (*impact*) kan måles og iverksettes. Hun anerkjenner at til tross for mange gode erfaringer og tilbakemeldinger, er det ikke gitt at dette vil resultere i faktiske misjonale samarbeid på sikt:

While the immediate effects are evident in the energy, strategies, and relationships ignited, the long-term outcomes will only emerge as participants incorporate these insights into their ministries and serve as multipliers in their communities.⁹⁸

I en tilsvarende *Global Analysis* artikkel kalt «Whose Collaboration? Whose Priorities? A Missiological Response to the Seoul Statement» spør den malaysiske missiologen Kang San Tan kritiske spørsmål om muligheter, hindringer, og holdninger knyttet til samarbeid. Tang oppsummerer artikkelen sin slik:

The future of Christian mission is dependent upon the quality of missions from Africa, Latin America, and Asia. This does not mean there are no significant roles for mission from the Global North. Many Western mission organisations and alliances recognise the need to change the leadership culture and structure by devolving power from the West to the rest. However, Global South mission movements will not result in deep impact and lasting transformation if the newer

95 The Lausanne Covenant, punkt 13.

96 Jfr. Phan, "Deus Migrator".

97 Jfr. Phan, "Deus Migrator".

98 Evi Rodemann, "Collaboration in Global Mission: Measuring the Impact of the Fourth Lausanne Congress," *Global Analysis* (mars 2025); <https://lausanne.org/global-analysis/the-fourth-lausanne-congress-measuring-collaborative-action-impact>.

centres perpetuate colonial mission paradigms without humility, integrity, and servant-leadership. Many Global South mission leaders are suspicious when calls for collaboration become another means of control if platforms of influence and decision-making powers remain with those who provide financial support. They rightly wonder: Whose collaboration and whose priorities will direct the future of mission in a polycentric world?⁹⁹

Med andre ord, for å implementere diasporamissologien vi finner i L4, bør det reflekteres rundt strukturelle, relasjonelle, teologiske og andre hindre for samarbeid. I en nokså nylig masteroppgave om ledere med migrantbakgrunn som jobbet i eller tett på den etnisk norske kirkekonteksten, etterlyste f.eks. flere av migrantlederne reell anerkjennelse av sine teologiske perspektiver og understreket at mange opplever det vanskelig å få lønnet ansettelse i norsk kirkelighet.¹⁰⁰ I tillegg opplever migrantmenigheter seg ofte som «annenrangs» i forhold til etnisk norske kirker som har historisk, sosial, kulturell og økonomisk kapital de ikke har samme tilgang på. Samtidig besitter de gjerne åndelig og kulturell kapital som ikke alltid er like lett omsettelig i sammenheng utenfor sin egen.

Dette er eksempler på utfordringer som må jobbes med. Et mulig utgangspunkt kan være en gjensidig anerkjennelse fra Seoul Statement av at en trenger hverandre og at mangfold beriker, både teologisk, sosiokulturelt og på andre måter. Fra et sosiologisk perspektiv kan Steven Vertovecs forståelse av det «overmangfoldige» (*superdiverse*) samfunnet kanskje bidra til å nedtone unødvendige kulturelle og andre markører som skiller, samtidig som en kan være stolt av egen kultur og identitet.¹⁰¹ Dette perspektivet belyser også mangfoldet og varianter av diasporaer som finnes. Fra et bibelteologisk perspektiv – der «alle er migranter» - gir dette også teologisk gjenklang. Dette utfordrer hvordan en mangfoldig kirke sammen kan utvikle en mangfoldig men likevel felles teologi om Gud, hverandre, og misjon i lys av den migrasjonsberørte samfunnskonteksten.¹⁰²

Erfaring viser imidlertid at kultur kan være utfordrende, ikke minst når eller om en skal samarbeide og der spørsmålet om hvem sine premisser gjør seg gjeldende. Kan en vest-afrikansk pinsekirke samarbeide godt misjonalt med en etnisk norsk menighet?¹⁰³

99 Kang San Tan, «Whose Collaboration? Whose Priorities? A Missiological Response to the Seoul Statement,» *Global Analysis*, (mars 2025); <https://lausanne.org/global-analysis/the-seoul-statement-a-missiological-response>

100 Biruk Abebe, The role of Christian migrant leaders: An empirical study of diaspora Christians in missional participation in Norway, Master's thesis, VID Specialized University, 2025.

101 Vertovec, *Superdiversity*.

102 Phan, "Deus Migrator".

103 Se Eriksen, "Immigrant – Majority church relations"

I hvilken grad må kristne innvandrere bli kulturelt «norske» for å kunne arbeide i en norsk kirkelig og misjonskontekst? På hvilke måter anerkjennes innvandreres språklige, kulturelle og åndelig kompetanse i misjonsstrategier hos norske misjonsorganisasjoner? Kulturelt vil mange innvandrere være mye nærmere unådde grupper enn etnisk norsk-dominerte kirker. Lausannepakten, SoGC og mange Lausanne-relaterte ressurser understreker betydningen av kontekstuel relevant misjon, noe som synliggjør at kultur er viktig og tett knyttet mot egen identitet som menneske og troende. Lausannepaktens understrekning om at kulturer ikke er overlegne andres kan være viktig påminnelse om å nærme seg egen og andres kultur med ydmykhet for å tjene hverandre og Guds sak.¹⁰⁴ Hvordan dette ser ut i praksis må utvikles kontekstuel.

Better together?

Innledningsvis henviste vi til L4s appell om at samarbeid er nødvendig og gjør oss bedre rustet for misjonsoppdraget som ligger foran. Men i hvilken grad har migrasjonsrealitetene sunket inn slik at kirker og misjonsorganisasjoner har satt migrasjon på dagsordenen? Og, i hvilken grad tar kristne med migrantbakgrunn initiativ til å omsette misjonsengasjementet de har for Norge sammen med kristne, kirker og organisasjoner i Norge? Her kan vi spørre om diasporamissologien i SoGC kan bidra til å konkretisere ressurser og muligheter som finnes i det kristne migrantlandskapet i form av å bygge relasjoner, drømme sammen, utvikle prosjekter, tørre å ansette og finne nye måter å jobbe sammen. Om vi drar veksler på det tidligere nevnte samskapingsbegrepet («*co-creation*») brukt av Ruoslahti og Meristö, kan felles misjonale utfordringer representere potensiale for misjonals innovasjon og samskapingsprosesser der en kan finne løsninger sammen, f.eks. i møte med utfordringer knyttet opp mot ungdom, sekularisering, ensomhet og behovet for tilhørighet.¹⁰⁵

Uten å generalisere finnes det gryende initiativ i en rekke ulike kirkelige kontekster i Norge, lokalt og nasjonalt, både innad i flere kirkesamfunn og i den bredere økumeniske konteksten.¹⁰⁶ En rekke kristne migrantmenigheter driver allerede utadrettet arbeid blant «unådde» i diasporakonteksten, både relasjonelt og gjennom media. Hvordan kan norske misjonsorganisasjoner som har fokus på de samme gruppene eller områder som kulturelt står nær kristne migranternes bakgrunn se på potensialer for samarbeid? Fra et interkulturelt og teologisk perspektiv, ved å oppdage hverandre og bli kjent med hverandres styrker, ressurser, gaver, teologi, kultur og egenart, kan migrasjonsperspektiver berike den misjonale innovasjons og samskapningsprosessen. Ikke minst kan dette bidra til å skape bevissthet om hvordan skape gode lokalsamfunn og miljøer («*Community*») som er kulturelt og relasjonelt åpne, inkluderende

104 The Lausanne Covenant, 67.

105 Ruoslahti og Meristö, *Creating Better Immigrant Integration*.

106 Norges kristne råd og Norsk råd for misjon og evangelisering (som representerer Lausannebevegelsen i Norge) har bl.a. tatt flere initiativ i tilknytning til dette.

som gir mennesker fra andre bakgrunner mulighet for å føle tilhørighet utover egne kulturelle preferanser.

Dette fordrer også reelle arenaer for å møtes på likeverdige grunnlag og mulighet for å bygge relasjoner, dele kultur, drøfte og utvikle teologi, og samskape løsninger rundt felles misjonsutfordringer. Dette kan skje både på det personlige plan, men om mulig også på tvers i kirker og organisasjoner. Kan det skapes nasjonale, regionale og lokale møteplasser der de tematiske samarbeidsgapene drøftes sammen med migrantkirker og ledere? Lausannesbevegelsen utfordrer kirken her til å ha misjonsteologisk bevissthet i møte med «andre» samt at kristne har en felles trosidentitet som går på tvers av etnisitet, kulturell bakgrunn og teologiske preferanser. Som en enkel praksisorientert avsluttende illustrasjon, ett gryende nasjonalt Lausanne-initiativ i Norge er jevnlig digitale åpne møteplasser kalt «Better together» for kristne ledere med norsk eller innvandrerbakgrunn. Hensikten er enkel: “For conversation, prayer and collaboration around themes based on the Lausanne Covenant – towards mutual inspiration and equipping in our ministries of evangelization and mission in Norway and elsewhere in the nations.” En hovedtanke i dette har vært å legge til rette for og om mulig realisere Lausannebevegelsen og L4s likelydende hovedmotto – «We are better together».¹⁰⁷

107 Artikkelforfatteren har vært en del av disse initiativene.

Kamp for rettferdighet i Lausannebevegelsen

Mirjam Syltebø Endalew,
ph.d., seniorrådgiver diakoni og samfunn, Kirkerådet,
ME529@kirken.no

Sammendrag:

Kamp for rettferdighet er et sentralt tema i Lausannebevegelsen. Artikkelen presenterer en kritisk analyse av den delen av rapporten *State of the Great Commission* som har overskriften «What is fair and just?» Analysen avdekker spenninger knyttet til forståelsen av misjon, verdien av kritikk og syn på kunnskap. Lausannebevegelsens troverdighet i kamp for rettferdighet hviler på viljen til å ta disse spenningene, og spørsmålene de reiser, på alvor.

Abstract:

Struggle for justice is a central topic in the Lausanne movement. The article presents a critical analysis of the part of the *State of the Great Commission* report titled “What is fair and just?” The analysis reveals tensions connected to the understanding of mission, the value of critique and epistemologies. The Lausanne movement’s credibility in a struggle for justice rests on its willingness to address these tensions and the questions they provoke.

Søkeord: Lausannebevegelsen, rettferdighet, kritisk teori, misjonsforståelse, diakoni, i Lausannebevegelsen

Innledning

Spørsmål omkring forståelsen av kamp for rettferdighet i Lausannebevegelsen er nært forbundet med flere av de andre spørsmålene som har preget samtalene om misjon de siste tiårene, som for eksempel implikasjonene av at misjon tilhører Gud (*Missio Dei*)¹ og spørsmål omkring kirkens sosiale og politiske rolle i samfunnet.² Uenighet omkring nyanser i disse spørsmålene var noe av bakgrunnen da Lausannebevegelsen ble etablert.³

Lausannebevegelsen ble stiftet som en reaksjon på utviklingen i forståelsen av misjon i den økumeniske bevegelsen. Lausannepakten fra den første konferansen i Lausanne i 1974 peker på at evangelisering og kamp for rettferdighet hører sammen, men fastholder samtidig et skille, hvor evangelisering er kirkens primæroppgave. Paktens paragraf 5 er tydelig på at kamp for rettferdighet og frihet fra undertrykkelse er en del av Guds anliggende. Paktens paragraf 13 som handler om frihet og forfølgelse, kommuniserer at kirkens hovedanliggende i arbeidet for frihet er kirkens frihet til å forkynne evangeliet.⁴

Manilamanifestet fra konferansen i Manila i 1989 er tydeligere enn Lausannepakten på at evangelisering og kamp for rettferdighet henger sammen. Manifestets punkt 8 peker på at kirken har et ansvar for å formidle Guds kjærlighet gjennom å vise omsorg for de som er fratatt rettferdighet, verdighet, mat og bolig. I manifestets punkt 9 heter det at «... proklamasjon av Guds rikes rettferdighet og fred krever fordømmelse av all urettferdighet og undertrykkelse, både personlig og strukturelt». Manifestets punkt 13 bekrefter at «medlemmer av Kristi kropp» må bekjempe barrierer på grunnlag av rase, kjønn og klasse, og punkt 14 bekrefter at siden både kvinner og menn er mottakere av Den hellige ånd, må både kvinner og menns deltakelse i evangelisering ønskes velkommen.⁵

Kamp mot understrykende strukturer står også sentralt i Cape Town-forpliktelsen fra konferansen i Cape Town i 2010. I dokumentets forord henvises det for eksempel til slutten på apartheid som framgang for Guds suverene rettferdighet. Forpliktelsen er tydelig på at kamp for rettferdighet er en del av kirkens oppdrag og den inneholder blant annet et kall til handling i møte med etniske konflikter, slaveri, fattigdom og

1 David J. Bosch, *Transforming Mission, Paradigm Shifts in Theology of Mission*, 20th anniversary ed., American Society of Missiology Series (Orbis Books, 2011), 377–522.

2 Jeppe Bach Nikolajsen, 'Misjon og kirke', i *Missiologi - En Innføring*, ed. Jeppe Bach Nikolajsen et al. (Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2022), 233–47.

3 Rolf Kjøde, 'Økumeniske Perspektiver På Misjon', in *Missiologi - En Innføring*, ed. Jeppe Bach Nikolajsen et al. (Cappelen Damm Akademisk, 2022), 131.

4 'The Lausanne Covenant', Lausanne Movement, accessed 6 May 2025, <https://lausanne.org/statement/lausanne-covenant>.

5 'The Manila Manifesto', Lausanne Movement, accessed 6 May 2025, <https://lausanne.org/statement/the-manila-manifesto>.

klimaendringer.⁶

Rettferdighetsperspektivet er vanskeligere å finne igjen i *The Seoul Statement*. Ledelsen i Lausannebevegelsen sier at *The Seoul Statement* må leses i sammenheng med, og i lys av, uttalelsene fra Lausanne, Manila og Cape Town.⁷ Rettferdighetsperspektivet var gjenspeilet på ulike måter under konferansen i Seoul, og skapte diskusjoner.⁸

I denne artikkelen vil jeg se på hvordan kamp for rettferdighet beskrives og forstås i rapporten *State of the Great Commission*.⁹ Rapporten ble lansert som en del av forberedelsene til konferansen i Seoul.

Jeg vil først presentere rettferdighetsbegrepet fra ulike teoretiske perspektiver. Rettferdighet er et komplekst og holistisk begrep som kan være vanskelig å gripe. Verden er preget av urettferdighet og menneskers erfaringer med, og forståelser av, rettferdighet er slik begrenset. Ulike teoretiske tilnærminger gir ulike bidrag som kan hjelpe oss til å forstå hva rettferdighet kan bety, og hvordan vi kan bidra til en mer rettferdig verden.

I artikkelens hoveddel presenterer jeg en analyse av den delen av *State of the Great Commission* som har fått overskriften «What is fair and just?». Av hensyn til behovet for avgrensning har jeg valgt å fokusere på denne delen, men det er åpenbart at også andre deler av rapporten har stor relevans for samtalen om kamp for rettferdighet. Den utvalgte delen av rapporten presenterer først noen utvalgte kvantitative data, og jeg vil gi en kort presentasjon av framstillingene av disse. Videre belyser rapporten temaet rettferdighet gjennom fem korte refleksjonsartikler. Artiklene har tema religiøs forfølgelse, retten til frihet, fattigdom, kvinner og menns deltakelse, og muligheter for personer med funksjonsnedsettelse¹⁰.

I siste del av artikkelen ser jeg på noen av spenningene som avdekkes i rapportens behandling av temaet rettferdighet. Spenningene kan ha betydning for

6 'The Cape Town Commitment - Lausanne Movement', accessed 24 November 2016, <https://www.lausanne.org/content/ctc/ctcommitment>.

7 'The Seoul Statement', Lausanne Movement, accessed 20 January 2025, <https://lausanne.org/statement/the-seoul-statement>.

8 Timothy Goropevsek, 'Lausanne Apology for Speaker Remarks on Israel-Gaza, Dispensational Eschatology Risks Stirring Greater Controversy', 25 September 2024, <https://www.christiandaily.com/news/lausanne-apology-about-speaker-risks-stirring-greater-controversy>.

9 Matthew Niermann et al., eds, *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024* (Lausanne Movement, 2024).

10 Jeg har valgt å oversette 'people with disabilities' til personer med funksjonsnedsettelse, da dette er begrepet som fremmes av Den norske kirkes Råd for personer med funksjonsnedsettelse. For en kort presentasjon av teoriene i tilknytning til forståelsen av hindringer, barrierer og funksjoner på norsk, se Inger Marie Lid, 'Prestens Funksjonsevne', *Kirke Og Kultur* 129, no. 4 (6 desember 2024): 336–37, <https://doi.org/10.18261/kok.129.4.3>.

Lausannebevegelsen's troverdighet i arbeidet med kamp for rettferdighet framover.

Begrepet rettferdighet

Et grunnpremiss for samtalen om rettferdighet fra et kristent perspektiv er at alle mennesker er skapt i Guds bilde. Mennesker er skapt til å leve i relasjon med Gud, med hverandre og med skaperverket. Begrepet rettferdighet viser til en verdi som handler om fellesskapets ivaretagelse av den enkelte og fellesskapets beste. Rettferdighet er slik et relasjonelt begrep.

Felles for de store tenkerne som arbeider med rettferdighetsbegrepet er at de beskriver rettferdighet primært som en idé. Verden er preget av komplekse og urettferdige maktforhold, og om noen skulle hevde at en situasjon er rettferdig, vil de alltid stå i fare for å undergrave urettferdighetens realiteter, og slik reproducere urettferdighet. Avstanden mellom idéen rettferdighet og virkeligheten betyr også at en god analyse som benytter rettferdighet som linse vil identifisere elementer av urettferdighet, og slik være kritisk.

Et grunnleggende spørsmål i arbeidet for rettferdighet er spørsmålet om hvordan vi kan komme frem til et rettferdig system for å bestemme hva som er rettferdig. Systemer for utvikling av lover, fordeling av ressurser og posisjoner, innflytelse og makt framforhandles i prosesser hvor ulike mennesker har ulik status og innflytelse, og ulike behov. I en verden preget av både ulikhet og urettferdighet, og hvor makt og innflytelse er ulikt fordelt, er spørsmålet om hvem eller hva som setter agendaen, hvem som bestemmer lovene, normene og de sosiale ordningene i samfunnet og i et fellesskap, og systemet for fordeling av ressurser og innflytelse, helt grunnleggende. Rettferdighet er derfor et spørsmål om makt og maktens ulike dimensjoner.¹¹

John Rawls teori om rettferdighet konstruerer et tankeeksperiment som forsøker å si noe om hva som kunne representere et rettferdig system for makt- og ressursfordeling. Rawls foreslår at makt og ressurser skal fordeles på en måte som alle ville kunne akseptere dersom de på forhånd ikke visste hvilken status de ville være i.¹²

Rainer Forst er opptatt av hvordan tanker og idéer bidrar til å skape aksept eller oppslutning omkring en handling, ordning eller lov. Forst beskriver hvordan mennesker gjennom begrunnelser for sine handlinger påvirker andre menneskers forståelser og handlinger og slik utøver makt. Forst foreslår at en norm eller sosial ordning kun kan sies å være rettferdig dersom den har en gyldig begrunnelse. Kriteriene for en gyldig begrunnelse er ifølge Forst, at den må være både generell og gjensidig. At en begrunnelse må være generell betyr at den må deles av alle som blir berørt av den bestemmelsen som begrunnes. En konsekvens av dette kriteriet er da at ethvert menneske har makt til å ugyldiggjøre en begrunnelse og slik også en bestemmelse. At en

11 Steven Lukes, *Power: A Radical View*, 2nd. edition (Palgrave Macmillan, 2005).

12 John Rawls, *A Theory of Justice*, Original Edition Reprint (The Belknap Press of Harvard University Press, 1971).

begrunnelse må være gjensidig, betyr at ingen kan fremme krav som de ikke vil gi til andre, og at ingen kan gå ut ifra at andre deler deres egne forståelser eller interesser og slik hevde at de kan tale på andres vegne eller i andres, eller høyere makter eller verdiers, navn.¹³

Bibelen brukes ofte til å begrunne normer og sosiale ordninger. Forst's teori bidrar til bevisstgjøring om hvordan bruk av Bibelen til å begrunne normer og sosiale ordninger kan bli en kilde til makt og innflytelse i sammenhenger hvor Bibelen anses som en autoritativ kilde til begrunnelser for normer og sosiale ordninger. Tilsynelatende konsensus eller aksept for en norm eller en sosial ordning i en gitt sammenheng betyr ikke at den aktuelle normen eller sosiale ordningen er rettferdig, og Forst's teori kan slik ikke brukes sosiologisk. Fravær av kritikk og uenighet i et fellesskap er snarere et tegn på lav toleranse for uenighet, og kan tyde på at noen stemmer og synspunkter ikke kommer til orde eller undertrykkes.

Et bidrag til samtalen om rettferdighet som bygger på empiriske studier er den indiske økonomen Amartya Sen's forståelse av utvikling. Sen beskriver utvikling som frihet til å selv definere hva som er viktig eller verdifullt, og frihet til å søke det du mener er viktig eller verdifullt.¹⁴ Sen's teori har bidratt til å styrke forståelsen av at et godt liv ikke bare er et økonomisk spørsmål. Denne innsikten har vært viktig for kunnskapsutviklingen i bistandsfeltet, og bidratt til et styrket fokus på demokratiske verdier og rettighetsarbeid i internasjonal bistand.

Martha Nussbaum's tenkning kan forstås som et forsøk på å konkretisere Sen's forståelse. Nussbaum foreslår at for at hvert enkelt menneske skal kunne leve et godt liv med frihet til å søke det som er viktig eller verdifullt for den enkelte, må det ha muligheter til å oppfylle gitte kapasiteter (capabilities). Hun identifiserer ti kapasiteter som hun mener må oppfylles for at et menneske skal kunne leve et liv i verdighet.¹⁵ Nussbaum's tilnærming framholder staters ansvar for tilrettelegging for alle sine innbyggere uavhengig av kjønn, etnisitet, funksjonsnivå og andre faktorer som kan bidra til å begrense menneskers muligheter. Teorien tydeliggjør at ulike mennesker har ulike behov, og at rettferdighet derfor er mer enn likhet eller lik fordeling av ressurser. Nussbaum's teori søker å tydeliggjøre staters ansvar for innbyggernes velvære, og våre alles ansvar for hverandre.

Menneskerettighetene er det mest kjente forsøket på en konkretisering av menneskers og staters forpliktelse mot hverandre. Menneskerettighetenes verdi som en plattform for kamp for rettferdighet ligger ikke minst i formaliseringen og den brede

13 Rainer Forst, *The Right to Justification - Elements of a Constructivist Theory of Justice* (Columbia University Press, 2012).

14 Amartya Sen, *Development as Freedom*. (Knopf, 1999).

15 Martha C. Nussbaum, *Creating Capabilities, The Human Development Approach* (The Belknap Press of Harvard University Press, 2011).

oppslutningen omkring menneskerettighetene.¹⁶ Menneskerettighetserklæringen innledes ved å fastholde at alle mennesker er født fere, likeverdige og med de samme rettighetene. Det at så mange av verdens stater har sluttet seg til det som kan beskrives som et kristent menneskesyn, har stor verdi. Menneskerettighetene er et viktig redskap i arbeidet for å beskytte og verne om livet og alle menneskers verd. Samtidig er menneskerettighetene omstridt og omgitt av spenninger både i kirker og i andre sammenhenger. Menneskerettighetene kan brukes til å legitimere og delegitimere omstridte praksiser, lover og rettigheter, og slik bidrar menneskerettighetene også til å synliggjøre uenighet og polarisering.¹⁷

Som denne gjennomgangen av noen utvalgte perspektiver på rettferdighet viser, handler ikke rettferdighet primært om et resultat eller en tilstand. Rettferdighet er et relasjonelt og prosessuelt begrep. Enhver aktør som hevder å arbeide for å fremme rettferdighet, eller å bekjempe urettferdighet, må søke å inkludere et mangfold av de prosessen angår i samtalen om hva rettferdighet kan bety.

Inkludering av personer med ulike bakgrunner og erfaringer er imidlertid ikke i seg selv en garanti for en rettferdig prosess. Enhver samtale, drøfting eller praksis påvirkes og preges av skrevne og uskrevne normer og forforståelser. De ulike statusene til de som deltar i prosessen, og formelle og uformelle maktrelasjoner, har betydning for hva som blir sagt og hvem som blir lyttet til.¹⁸

Denne artikkelen undersøker hvilke normer og forforståelser som preger samtale om kamp for rettferdighet i Lausannebevegelsen, og hvordan forfatterne som har deltatt i prosessen med *State of the Great Commission* navigerer og forhandler disse.

Rettferdighet i *State of the Great Commission*

Det kan synes som at de som ledet arbeidet med *State of the Great Commission* har søkt å inkludere et slags mangfold av stemmer i prosessen frem mot den ferdige rapporten. Mangfoldet forfatterne av rapporten representerer viser at redaktørene av rapporten har vært opptatt av kjønnsbalanse og etnisk og geografisk mangfold blant bidragsyterne. Mangfoldet kan tyde på at redaktørene av rapporten har høy bevissthet omkring betydningen av representasjon.

Med referanse til at vi alle er skapt i Guds bilde, begynner den delen av rapporten som er plassert under overskriften «What is fair and just?» med å slå fast at alle mennesker er verdifulle, men at ikke alle mennesker behandles likt. Videre hevdes det at bevisstheten om diskriminering er økende og at verden og kirken fortsetter å spørre

16 Hans Morten Haugen, 'Misjon, Diakoni og Rettferdighet', i *Missiologi - En Innføring*, ed. Jeppe Bach Nikolajsen et al. (Cappelen Damm Akademisk, 2022), 255.

17 Haugen, 'Misjon, Diakoni Og Rettferdighet', 257–58.

18 Ilan Kapoor, 'Hyper-Self-Reflexive Development? Spivak on Representing the Third World "Other"?' *Third World Quarterly* 25, no. 4 (2004): 627–47.

«What is fair and just?»¹⁹ Over de neste sidene presenterer rapporten et utvalg av kvantitative data om fattigdom, religiøs forfølgelse, kvinner og menns deltakelse, personer med funksjonsnedsettelse, menneskerettigheter, slaveri og korrupsjon.

Et utvalg kvantitative data

Rapporten presenterer data for ekstrem fattigdom for perioden 1990 – 2019, basert på hvor mange som overlevde på mindre enn 1.25\$ om dagen. I denne perioden var det en markant nedgang i antall mennesker som overlevde på mindre enn 1.25\$ om dagen.²⁰ Grensen for ekstrem fattigdom har de siste årene vært justert med jevne mellomrom. Matvareprisene har eksplodert, og en nedgang i antall mennesker som overlever på mindre enn 1.25\$ per dag er ikke ensbetydende med en nedgang i menneskelig lidelse, eller at flere har fått muligheter eller frihet til å leve gode liv. I 2015 ble grensen for ekstrem fattigdom satt til \$1.90, i 2022 ble grensen justert til \$2.15, og i 2025 er grensen for ekstrem fattigdom ytterligere oppjustert til \$3.²¹ Det er store geografiske variasjoner i økonomisk utvikling. Rapporten presenterer tall fra International Labour Organization (ILO) som viser at i Afrika sør for Sahara har den ekstreme fattigdommen økt betydelig.²²

Med henvisning til data fra Pew Research Center 2019 hevder rapporten at staters begrensinger på religionsutøvelse har økt. Det skiller mellom forfølgelse fra stater, og sosial trakassering og vold fra private individer, organisasjoner og grupper.²³ Rapporten er opptatt av reduksjon i staters støtte («state support») til kristendom, og peker på avkolonisering og sekularisering som mulige årsaker til den reduserte støtten. Det er uklart om begrepet «state support» viser til reduksjon i økonomisk støtte, eller om begrepet også innbefatter regulering som en svekkelse av religionsfrihet. En PEW-rapport fra 2024 med data fra 2021 viser en økning i myndigheters restriksjoner av religiøse gruppers frihet, og en svak nedgang i samfunns' fiendtlighet mot religiøse minoriteter.²⁴ Kristne og muslimer er de mest trakasserte gruppene, mens jøder er

19 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 202.

20 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 203.

21 'Fact Sheet: An Adjustment to Global Poverty Lines | Netherlands for the World Bank', accessed 24 September 2025, <https://nl4worldbank.org/2022/05/16/fact-sheet-an-adjustment-to-global-poverty-lines/>.

22 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 203.

23 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 204.

24 *Globally, Government Restrictions on Religion Reached Peak Levels in 2021, While Social Hostilities Went Down* (Pew Research Center, 2024), https://www.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/20/2024/03/PR_2024.3.5_religious-restrictions_REPORT.pdf.

på tredje plass. Dette betyr imidlertid ikke at muslimer og kristne er mest utsatt for trakassering. Muslimer og kristne er grupper som utgjør en stor andel av verdens befolkning, mens jøder utgjør bare 0.2% av verdens befolkning.²⁵

Rapporten setter fokus på kjønnsroller i kirker gjennom to spørsmål om oppfattelse av kvinner og menns deltakelse i kirkens liv. Det første spørsmålet handler om hva folk tenker om menn og kvinners muligheter til å få ulike posisjoner i en menighet. Det andre spørsmålet handler om hvilket kjønn som har de ulike rollene i menigheten. Undersøkelsen viser at de spurte mener at menn har bedre muligheter enn kvinner til å få de mest innflytelsesrike rollene i en menighet. Menn dominerer i ledende, styrende og forkynnende roller, mens det er stor overvekt av kvinner i roller som søndagsskolelærere, tolketjenester og assistentfunksjoner.²⁶

Kategorien marginaliserte er operasjonalisert som personer med funksjonsnedsettelse. Andelen av befolkningen som lever med en funksjonsnedsettelse varierer mellom de ulike kontinentene. Ifølge tallene i rapporten er 20 % av befolkningen i Europa personer med funksjonsnedsettelse, mens 12.8 % av befolkningen i Afrika er personer med funksjonsnedsettelse. Mulige forklaringer på forskjellene kan være at Europa har en eldre befolkning enn Afrika, og at i Afrika dør mange personer med funksjonsnedsettelse svært tidlig fordi barn og unge med funksjonsnedsettelse og deres familier ikke får den omsorgen og hjelpen de trenger. Underrapportering kan også være en mulig forklaring på forskjellene. 90 % av barna med funksjonsnedsettelse i såkalte «developing countries» går ikke på skolen. Rapporten peker på at støtte til personer med funksjonsnedsettelse og deres familier har missiologiske implikasjoner. Forfatterne av rapporten er opptatt av at omsorg kan bidra til at disse personene blir aktive medlemmer i menigheten som kan bidra til Kristi kropp.²⁷

Rapporten presenterer videre variasjoner i menneskerettigheter mellom ulike land. Sverige scorer høyest på beskyttelse av menneskerettighetene, og Nord-Korea scorer lavest. Videre peker rapporten på en bedring i beskyttelse av menneskerettigheter gjennom de siste hundreårene. De siste årene har det ifølge rapporten imidlertid vært en tilbakegang i beskyttelse av menneskerettigheter.²⁸

Det neste temaet i rapporten er slaveri. Rapporten presenterer tall fra ILO som viser en kraftig økning i moderne slaveri fra 2016 til 2021. Ifølge ILO var 49.6 millioner mennesker ofre for slaveri i 2021. Av disse var 22 millioner ofre for tvangsekteskap og

25 *Globally, Government Restrictions on Religion Reached Peak Levels in 2021, While Social Hostilities Went Down*, 29.

26 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 205.

27 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 206.

28 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 207.

27.6 millioner ofre for tvangsarbeid inkludert tvangsprostituasjon.²⁹ Det er usikkert om tallene representerer en reell økning. Økningen i registrerte tvangsekteskap kan skyldes økt oppmerksomhet om, og slik også økt bevissthet og registrering av, denne typen overgrep. Rapporten drøfter ikke usikkerheten i tallene, og den går heller ikke inn i debattene omkring definisjonen av moderne slaveri.³⁰

De siste tallene som presenteres i denne delen av rapporten handler om korrupsjon. Rapporten peker på at korrupsjon eksisterer i hele verden, og er svært utbredt i mange av landene hvor oppslutning om kristen tro øker. Rapporten fremhever videre at kristne kan ta en aktiv rolle i kampen mot korrupsjon, og at det finnes eksempler som viser at det er mulig å bekjempe korrupsjon og redusere korrupsjonstallene.³¹

Etter presentasjonen av disse utvalgte statistiske fremstillingene av ulike data som avdekker urettferdighet, følger korte artikler som handler om å forstå hva rettferdighet kan bety. Artiklene kan leses som refleksjoner omkring eksisterende urettferdighet, og de peker på noen av spenningene knyttet til kamp for rettferdighet i Lausannebevegelsen.

Religiøs forfølgelse

Den første artikkelen handler om religiøs forfølgelse. Artikkelen er skrevet av Tehmina Arora og Roshini Wickremesinhe som begge er kvinner og jurister i Asia. Artikkelen har kun fokus på forfølgelse av kristne.

Arora og Wickremesinhe er opptatt av hvordan kirken kan arbeide for å fullføre misjonsoppdraget i en kontekst med begrenset religionsfrihet. Artikkelen har fire deler. I første del nevnes årsaker til forfølgelse av kristne. Økende statlig og juridisk kontroll, geo-politiske konflikter, identitetspolitikk og fiendtlighet mot kristent tankesett beskrives som faktorer som fører til økt forfølgelse av kristne. Andre del av artikkelen beskriver noen konsekvenser av begrenset religionsfrihet. Her peker artikkelforfatterne blant annet på at religiøse kvinner ofte står i en spenning mellom sin religiøse identitet og religiøst begrunnede kvinneundertrykkende normer. Tredje del av artikkelen identifiserer utfordringer og muligheter for arbeidet med misjonsoppdraget i en kontekst hvor religiøs frihet er begrenset. Inter-religiøs dialog identifiseres som et verktøy som kan bidra til å bygge fred, toleranse og forståelse mellom ulike religiøse grupper. Religionsdialog kan ifølge artikkelforfatterne være en mulighet for kristne til

29 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 208.

30 Members of the Research Network on the Legal Parameters of Slavery, 'The Bellagio-Harvard Guidelines on the Legal Parameters of Slavery', 3 March 2012, https://glc.yale.edu/sites/default/files/pdf/the_bellagio-_harvard_guidelines_on_the_legal_parameters_of_slavery.pdf.

31 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 209.

å vitne som fredsmakere, og praktisere tilgivelse og nestekjærlighet. Forfatterne peker videre på hvordan religiøse ledere kan spille en viktig rolle i arbeidet med å fremme menneskerettighetene. I siste del av artikkelen identifiserer forfatterne strategier for å fremme religionsfrihet og vitne om evangeliet i en kontekst med begrenset religionsfrihet.³²

Retten til frihet

Den neste artikkelen tematiserer retten til frihet. Artikkelen er skrevet av Christie Samuel, Jocabed Solano og Jenny Yang. Samuel er Tamil fra Sri Lanka og har bakgrunn fra IT. Solano tilhører folkegruppen Gunadule fra Panama og er teolog. Yang er amerikaner og nestleder for rettighetsarbeid i organisasjonen World Relief.

Artikkelen innledes med å beskrive hvordan kapitalisme og nyliberalisme endrer forståelsen av frihet, hvor frihet ikke lenger handler om fellesskapet, men setter individet i sentrum. En slik individualistisk forståelse av frihet fører ifølge forfatterne til maktmisbruk, hvor de mektigste begrunner sine handlinger i sin egen frihet, mens valgene de tar går utover andre mennesker. Forfatterne beskriver videre hvordan Bibelen fremmer en holistisk forståelse av frihet som ikke bare handler om åndelig frihet, men som også inkluderer helse, økonomi, kultur, frihet fra undertrykkelse og landfrihet. Videre poengterer forfatterne at det bibelske frihetsbegrepet innbefatter ansvarlighet og respekt for andre. Forfatterne peker på at bibelsk frihet står i kontrast til den typen frihet som fremmes i et individualistisk samfunn hvor ethvert etisk spørsmål relativiseres, og de advarer om at oppløsning av et felles normgrunnlag over tid vil favorisere de mektigste, og fremme de rikstes «frihet». Menneskerettighetserklæringen fremmer et universelt normgrunnlag på tvers av religion og livssyn og kan forstås som et forsøk på å motvirke relativisering. Forfatterne henviser til menneskerettighetserklæringen i innledningen til artikkelen.³³

Videre beskriver forfatterne hvordan det nyliberalistiske frihetsbegrepet bidrar til å skape aksept for praksiser som rammer etniske og økonomiske minoriteter. Urfolk fortrenses og spres, med den konsekvens at deres språk og kultur står i fare for å bli utryddet og skaperverkets livsgrunnlag trues.

Samuel, Solano og Yang peker på kirkens profetiske ansvar og de reiser spørsmål ved kirkens troskap til sitt kall. Kirkens ledere må ikke bare komme med uttalelser, sier de. Det kreves handling som tar tydelig stilling til urettferdighet, som frigjør de undertrykte og står opp mot undertrykkernes ubegrensede frihet. Forfatterne tar et oppgjør med teologi som handler om å respektere myndighetene. Slik teologi har vært til hinder for at kirken kunne vise dømmekraft i situasjoner preget av undertrykkelse,

32 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 212–18.

33 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 219.

mener de.

Artikkelen avsluttes ved å peke på evangelisering som kirkenes fremste oppgave. Forkynnelse av evangeliet inkluderer, ifølge Samuel, Solano og Yang, fordømmelse av korrupte strukturer og systematisk vold, i samfunn og i kirke.³⁴

Fattigdom

Artikkelen om fattigdom er skrevet av Nora Hughes som har bakgrunn fra skjæringsspunktet mellom næringsliv og misjon og Yolande Cooke som har bakgrunn fra bistands- og markedsstudier.

Hughes og Cooke begynner med å slå fast at over 700 millioner mennesker lever i ekstrem fattigdom. Videre peker de på utfordringene ved å måle fattigdom. Når fattigdom måles kun i inntekter reflekterer det ikke kompleksiteten av hva det betyr å være fattig og fattigdommens fatale konsekvenser og begrensninger for menneskers muligheter og liv. Artikkelen identifiserer noen faktorer som forårsaker fattigdom. Faktorene er sammensatte og sammenvevd: krig, korrupsjon, hungersnød, menneskehandel og narkotikahandel, hjerneflukt, pandemi, klimakatastrofer. Migrasjon og teknologisk utvikling beskrives også som faktorer som forårsaker fattigdom, mens forfatterne unnlater å nevne at migrasjon og teknologisk utvikling samtidig kan bidra til bekjempelse av fattigdom.³⁵ Forfatterne nevner ikke markedskrefter, urettferdige handelsavtaler, og kapitalismens rovdrift på mennesker og naturressurser blant faktorene som bidrar til å opprettholde fattigdom.

Hughes og Cooke etterspør en helhetlig forståelse av fattigdom som integrerer fysiske og åndelige dimensjoner, og lokale og globale perspektiver. De er videre opptatt av at det er behov for bedre modeller for å måle suksess, effektivitet og resultater. Forfatterne søker å unngå politisering av klimakamp, og beskriver vern om skaperverket som en del av Guds oppdrag til menneskene som må forstås som en integrert del av hva det betyr å følge Jesus. Når klimakamp politiseres, bidrar det til polarisering som kan være lammende, hevder de. Til sist understreker de behovet for samarbeid, og de peker på mulighetene som ligger i Lausannebevegelsen som et nettverk av mulige samarbeidspartnere.³⁶

Kvinner og menns roller

Artikkelen om menn og kvinners roller som partnere i misjon er skrevet av Mimi Haddad, Leslie Segraves, Terran Williams og Anne Zaki. Haddad er president for

34 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 219–24.

35 Hein De Haas et al., *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*, 6th ed. (Red Globe Press, 2020).

36 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 225–31.

CBE (Christians for Biblical Equality) International, Segraves har hatt en sentral rolle i Lausannebevegelsens arbeid med et nettverk for å fremme samarbeid mellom kvinner og menn, Williams er forfatter og Zaki er professor i teologi. I presentasjonen av Zaki opplyses det om at hennes søknad om ordinasjon i den presbyterianske kirken i Egypt har pågått i 17 år. Trenering av søknadsprosesser er en ikke uvanlig form for maktmisbruk.

Forfatterne av artikkelen presenterer ulike begrunnelser for kvinner og menns deltakelse i misjon. Hovedargumentet i artikkelen er at når kvinner hindres fra full deltakelse i misjon er det i strid med Guds hensikt. Artikkelen innledes med å peke på hvor lite effektivt det ville være å spille med bare halvparten av spillerne på et lag. Videre viser forfatterne til Lausannebevegelsens identitet slik den uttrykkes i bevegelsens dokumenter. Med referanse til Manilamanifestet og Cape Town forpliktelsen peker forfatterne på at Lausannebevegelsen bygger på en forståelse av at evangeliet gjelder for både kvinner og menn og at både kvinner og menn er mottakere av Åndens gaver. Forfatterne argumenterer også for kvinner og menns lederskap i misjon med referanse til empiriske eksempler. De beskriver en rekke eksempler fra ulike deler av verden som viser hvordan kvinners lederskap spiller en avgjørende rolle i evangelieformidling og kirkebygging. Bibelen er en sentral kilde til begrunnelser i kristne sammenhenger, og forfatterne begrunner også kvinner og menns deltakelse og samarbeid i misjon og kirke ved å vise til at kvinnelig lederskap følger en bibelsk tradisjon av kvinnelige ledere, profeter, evangelister, lærere og apostler i Bibelen.

Etter presentasjonen av disse ulike begrunnelsene for kvinner og menns deltakelse og samarbeid i misjon peker forfatterne på trender i samfunnet som de mener bidrar til å motarbeide Guds hensikt med kvinner og menn. Forfatterne av artikkelen tar et oppgjør med kritisk teori som formidlet av den såkalte Frankfurter skolen. De hevder at kritisk teori med sitt fokus på maktforhold bidrar til å sette grupper opp mot hverandre og skaper en verden hvor kvinner ser menn som motstandere de må kjempe mot. Slike fiendebilder er ifølge forfatterne i strid med Guds visjon om en forsonet verden hvor kvinner og menn med sine ulike egenskaper lever i harmoni og avhengighet av hverandre. Sekularisering identifiseres som en annen kraft som utfordrer Guds hensikt for kvinner og menn. Individualisme, selvopptatthet og flukt fra ubehag beskrives som elementer i sekularisering. Ifølge forfatterne bidrar sekularisering til at følelser blir viktigere enn «ekstern sannhet», noe de er kritiske til. De viser til diskusjoner om biologisk kjønn, abort og LHBTQ- rettigheter, og er opptatt av at spørsmålet om kvinnelig lederskap ikke er i samme kategori som disse temaene.

I siste del av artikkelen presenterer forfatterne enda en begrunnelse for kvinner og menns deltakelse og samarbeid i misjon ved å vise til flere studier som hevder å kunne vise at organisasjoner har bedre resultater når kvinner er en del av lederteamet og

deltar i beslutningene.³⁷

Muligheter for personer med funksjonsnedsettelse

Artikkelen om muligheter for personer med funksjonsnedsettelse er skrevet av Dave Deuel, Marla Hale, Nathan John og Kiem Kiok Kwa.³⁸ Forfatterne har alle vært engasjert i kirkelig arbeid for personer med funksjonsnedsettelse i ulike deler av verden. Artikkelen gir inntrykk av at forfatterne ikke er personer med funksjonsnedsettelse. Teksten er skrevet i en form hvor personer med funksjonsnedsettelse er noen andre. Dette skillet mellom «oss» og personer med funksjonsnedsettelse er for eksempel tydelig i denne begrunnelsen for arbeidet for en mer inkluderende kirke: «What a difference it would make in our world when people with disabilities who are hidden and marginalized find eternal hope in Christ. Like we do, they would hear about Jesus and receive the spiritual care we all long for and need.»³⁹

Fokuset i artikkelen er på personer med funksjonsnedsettelses åndelige behov. Artikkelen har tre deler. Første del handler om å inkludere mennesker med funksjonsnedsettelse i kirkelige fellesskap. Forfatterne begrunner fokuset på inkludering i teksten om det store gjestebudet i Lukas 14. De foreslår at vennskap med personer med funksjonsnedsettelse kan gi muligheter til å dele evangeliet, og de er opptatt av at helse- og sosialarbeidere som arbeider med omsorg til personer med funksjonsnedsettelse også kan gi åndelig omsorg.

Andre del av artikkelen handler om å aktivt engasjere personer med funksjonsnedsettelse i kirken. Målet må være en kirke hvor personer med funksjonsnedsettelse er en del av «oss», sier forfatterne. Her begrunner de ønsket om å aktivt engasjere personer med funksjonsnedsettelse i kirkens behov. Deres unike erfaringer og perspektiver kan styrke kirkens forståelse av Gud, sier de. Videre mener forfatterne at personer med funksjonsnedsettelses deltakelse vil bidra til å skape et fellesskap som verdsetter alle medlemmenes særegenheter, motvirker fokus på makt og prestisje, og skape et åpnere rom også for andre typer forskjeller, som for eksempel kultur, etnisitet og klasse. Forfatterne peker på betydningen av kunnskap i arbeidet for å fjerne barrierer mot deltakelse.

Tredje del av artikkelen handler om utsendelse. Forfatterne beskriver hvordan personer med funksjonsnedsettelse ofte er oversett i utførelsen av misjonsoppdraget. De mener at inkludering av personer med funksjonsnedsettelse vil styrke kirken. For det første ved å vise at kirken elsker og inkluderer alle, og slik lever som den taler. For det

37 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 232–36.

38 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 237–42.

39 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 238.

andre ved å bli et åpnere fellesskap hvor det vil være lettere også for andre som føler seg marginalisert og ekskludert å finne sin plass. For det tredje gjennom at personer med funksjonsnedsettelse kan hjelpe kirken med tilpasning av evangelieformidlingen slik at budskapet blir tilgjengelig for alle. For det fjerde peker de på at universell utforming ikke bare er nyttig for personer med nedsatt funksjonsevne, men også forenkler kommunikasjonen på tvers av språklige skillelinjer. Til sist er de opptatt av at personer med nedsatt funksjonsevne står i en unik posisjon i forhold til å kunne dele evangeliet med andre personer med funksjonsnedsettelse.

Forfatterne avslutter artikkelen med en selvkritisk refleksjon hvor de anerkjenner behovet for økt kunnskap, og begrensingen i artikkelens omtale av personer med funksjonsnedsettelse som noen andre enn «vi».

Spenninger i Lausannebevegelsens kamp for rettferdighet

I denne artikkelen har jeg analysert den delen av *State of the Great Commission* som har overskriften «What is fair and just?» Rapporten viser at Lausannebevegelsen langt på vei anerkjenner kamp for rettferdighet som en integrert del av kirkens oppdrag. I min analyse av rapportens behandling av temaet rettferdighet fremtrer imidlertid ulike spenninger. Spennningene er knyttet til forståelsen av misjon, verdien av kritikk og kunnskapssyn.

Forståelsen av misjon

Flere av artiklene i *State of the Great Commission* viser hvordan Lausannebevegelsens sterke vektlegging av evangelisering kan skape en spenning i arbeidet med kamp for rettferdighet. I Arora og Wickremesinhes artikkel om religionsfrihet er hovedmotivasjonen for å arbeide for religionsfrihet at religionsfrihet gir de beste vilkårene for evangelisering. Forfølgelse av kristne kan begrense kristnes muligheter til fritt å forkynne evangeliet, og forfatterne velger å fokusere kun på forfølgelse av kristne. På lignende vis argumenterer Haddad, Seagraves, Williams og Zaki for kvinners og menns deltakelse gjennom å peke på hvordan begrensinger på kvinners deltakelse kan svekke kirkens effektivitet i evangelisering. Det samme motivet preger Deuel, Hale, John og Kwa's argumentasjon for inkludering av personer med funksjonsnedsettelse. De er opptatt av å vise hvordan inkludering kan bidra til å styrke kirkens arbeid med evangelisering, og de peker på hva kirken har å vinne på inkludering av personer med funksjonsnedsettelse. De ulike menneskenes ulike liv og livsbetingelser, erfaringer, ønsker og behov blir sekundære og er ikke nevnt i noen av disse artiklene.

Konsekvensen av en favorisering av evangelisering som kirkens mål og hensikt kan, slik disse artiklene viser, bli at kristnes rettigheter blir viktigere enn andre gruppers rettigheter, kirkens behov blir viktigere enn menneskers behov, og åndelige behov blir viktigere enn andre behov. Denne prioriteringen strider mot et helhetlig menneskesyn og den grunnleggende forståelsen av alle menneskers likeverd. Når kamp for rettferdighet begrunnes i noe annet enn alle menneskers likeverd står vi slik i fare for å bidra

til å fremme et samfunn hvor egne rettigheter og egen frihet blir viktigere enn andres rettigheter og frihet, og hvor mennesker blir instrumenter for å oppnå et høyere mål. En kirke som fremmer alle menneskers likeverd, må kjempe for alle menneskers frihet og rettferdighet.

Når kamp for rettferdighet begrunnes i at dette fremmer kirken, er veien kort til den nyliberalistiske tenkningen som Samuel, Solano og Yang advarer mot, hvor enhver lever for å fremme seg selv og sine egne mål, uavhengig av hvordan egne mål og handlinger påvirker andre. En kirke som eksisterer for å fremme seg selv står slik i fare for å bli en kirke som utfører sitt oppdrag på bekostning av alle menneskers likeverd, og som måles på suksess, effektivitet og resultater. Suksess, effektivitet og resultatmål kan være til hinder for inkluderende og rettferdige prosesser.

Verdien av kritikk

Spenningsene mellom forståelsen av evangelisering som kirkens primær oppgave og kamp for rettferdighet er krevende å navigere. Flere av artiklene bærer preg av at forfatterne er opptatt av å bygge legitimitet blant lesere som forstår evangelisering som kirkens primære oppdrag.

Samuel, Solano og Yang fastholder at evangelisering er kirkens fremste oppdrag. Ved å fremme en forståelse av evangelisering som inkluderer kamp for rettferdighet unngår de å forholde seg til spenninger i forholdet mellom evangelisering og kamp for rettferdighet. Forfatterne er tvetydige i dialogen med postkolonial kritikk. De peker på hvordan ledere i postkoloniale stater bruker historien om frigjøring fra kolonimakter til å legitimere egen makt. For urfolk er frigjøringen fra kolonimakten i realiteten en liten endring, hevder de. Undertrykkelsen av urfolk og utnyttelsen av naturressursene fortsetter i de postkoloniale statene.⁴⁰ Autoritære ledes manglende respekt for menneskeverdet kan forstås som en videreføring av den rangeringen av menneskeverdet som preget kolonitiden, og som kjennetegner kapitalismens rovdraft på mennesker og natur.^{41 42}

Å vise motstand mot perspektiver som avdekker spenninger kan bidra til å bygge legitimitet. Haddad, Segraves, Williams og Zaki bygger legitimitet ved å kritisere feministisk og kritisk teori. Kritisk og feministisk teori deler verden basert på maktforhold

40 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 221.

41 Achille Mbembe har pekt på sammenhengen mellom krenkelser av menneskeverdet i postkoloniale stater og den dehumaniseringen av afrikanske folkegrupper som preget kolonitiden og som fortsetter i dag. Achille Mbembe, *On the Postcolony* (Berkeley: University of California Press, 2001).

42 Achille Mbembe, *Critique of Black Reason* (Duke University Press, 2017).

som skaper fiendebilder og setter grupper opp mot hverandre, hevder de.⁴³

Det er ikke postkolonial, feministisk eller kritisk teori som skaper undertrykkende strukturer og maktforhold mellom fattig og rik, kvinner og menn, eller undertrykkeren og de undertrykte. Teorier tilbyr begreper som kan gi hjelp til å se og beskrive allerede eksisterende strukturer og maktforhold, og til å avsløre hvordan samfunnsordninger vi tar for gitt, eller ikke stiller spørsmål ved, bidrar til å opprettholde undertrykkende maktforhold. Innsikter fra kritisk teori kunne bidratt til å styrke analysene og anbefalingene i rapporten. Bevissthet om hvordan verden og kirken preges av maktforhold og urettferdige strukturer er nødvendig for at vi skal bli i stand til å ta et oppgjør med undertrykkelse, eller synd.

Kunnskapssyn

Forfatterne av de ulike artiklene presenterer en rekke ulike argumenter for kirkens arbeid for å fremme rettferdighet. De ulike argumentene viser til ulike typer kunnskap. Referanser til bibeltekster og teologi er en av mange ulike typer argumentasjon. Spørsmål om kamp for rettferdighet i Lausannebevegelsen er knyttet til forståelsen av misjon og forståelsen av rettferdighet, og forholdet mellom kunnskap om Gud og kunnskap om verden, samfunnet og hva det betyr å være menneske. I det videre arbeidet med forståelsen av misjon og forståelsen av rettferdighet, og forholdet mellom disse, er spørsmål om kilder til kunnskap grunnleggende.

Konklusjon

Analysen i denne artikkelen har vist hvordan kamp for rettferdighet utfordrer forståelsen av evangelisering som kirkens fremste oppgave. Lausannebevegelsens arbeid med kamp for rettferdighet reiser spørsmål om forståelsen av misjon, verdien av kritikk og synet på kunnskap. Dersom Lausannebevegelsen skal ha mulighet for å opprettholde sin legitimitet i kamp for rettferdighet vil det bli nødvendig å gi troverdige svar på spørsmålene som reises i arbeidet med kamp for rettferdighet. En slik prosess vil avdekke de grunnleggende spenningene i forholdet mellom evangelisering og kamp for rettferdighet, og være krevende. Lausannebevegelsens troverdighet i kamp for rettferdighet hviler på, og er avhengig av, vilje til å ta disse spørsmålene og spenningene de avdekker på alvor.

43 Niermann et al., *State of the Great Commission, Report Prepared for Lausanne Global Congress Seoul-Incheon 2024*, 234.

Evangeliet til nye generasjoner

Barn, unge og yngre ledere som misjonale tema i Lausanne

Lars Dahle
Professor, NLA Høgskolen
lars.dahle@nla.no

Margunn Serigstad Dahle
Dosent, NLA Høgskolen
margunn.serigstad.dahle@nla.no

Abstract:

This article explores children, youth and younger leaders as missional themes in the Lausanne movement. It is based on a textual analysis of literary and digital sources from Lausanne. The focus on younger leaders has been characteristic for the global movement since the beginning. Lausanne has therefore influenced a broad spectrum of evangelical leaders. However, children and youth were not on Lausanne's agenda as a missional target group and resource group until 2004. Children were subsequently integrated as a key theme in *The Cape Town Commitment* (2011), which led to the formation of two issue networks related to children. The Lausanne 4 process (2019-2025) highlighted youth and intergenerational collaboration, with discipling and mentoring as central themes. The resources from this process also include key papers on next generation as a missional "gap" and children's full participation in *missio Dei*.

Sammendrag:

Denne artikkelen undersøker barn, unge og yngre ledere som misjonale tema i Lausannebevegelsen. Den er basert på en tekstanalyse av litterære og digitale kilder fra Lausanne. Fokuset på yngre ledere har kjennetegnet den globale bevegelsen helt fra starten. Lausanne har dermed preget et vidt spektrum av evangelikale ledere helt siden 1974. Barn og unge ble imidlertid ikke satt på dagsorden som misjonale målgruppe og

ressursgruppe før i 2004. I *Cape Town-erklæringen* (2011) ble så barn integrert som vesentlig tema, noe som førte til dannelse av to fagnettverk med denne tematikken. Lausanne 4-prosessen (2019-2025) løftet frem unge og generasjonssamarbeid, med disippelgjøring og mentoring som sentrale temaer. Ressursene fra denne prosessen inkluderer også viktige bidrag om neste generasjon som en forsømt misjonsutfordring og barns fulle deltakelse i *missio Dei*.

Søkeord:

Nye generasjoner, barn og unge, yngre ledere, misjonal, Lausannebevegelsen

Innledning

Visjonen om at evangeliet om Jesus Kristus må formidles til nye folkeslag og nye generasjoner er i dag tydelig uttalt i evangelikal misjon.¹

Lausannebevegelsen har helt siden den første verdenskongressen i 1974 preget evangelikal misjonstenkning globalt gjennom sitt tydelige fokus på «unådde folkeslag». Men hvordan er «nye generasjoner» blitt vektlagt som misjonalt tema i Lausannes kongresser, konferanser, konsultasjoner og strategiske initiativer?² Og hvilke sentrale innsikter, impulser og ressurser om denne tematikken kan identifiseres i Lausanne 4-prosessen (2019- 2025)? I denne artikkelen utforsker vi begge disse to forskningsspørsmålene.

Vi tilnærmer oss tematikken både fra et historisk og et aktuelt perspektiv. Vi forutsetter Lausannebevegelsens sentrale globale rolle som evangelikal misjonal plattform for åndelig fellesskap, faglig inspirasjon og interkonfesjonelt samarbeid. Videre har vi valgt en bred forståelse av «nye generasjoner», der både ‘barn’, ‘unge’ og ‘yngre ledere’ er inkludert. Vår tilnærming er emisk, narrativ og analytisk, med Lausannebevegelsens egne dokumenter, initiativer og ressurser som primærmateriale. Vi skriver her som «critical insiders», med vårt eget nasjonale og internasjonale engasjement i Lausanne som bakteppe.³

Følgende to sitater fra Lausanne 4-prosessen gir en god inngang til artikkelens fokus på Lausannebevegelsens missiologiske tenkning om «nye generasjoner». I forkant av

1 I norsk kontekst finner vi dette mest pregnant formulert i Normisjons visjon: «Evangeliet til nye generasjoner og folkeslag»; se <https://www.normisjon.no/>.

2 Lausannebevegelsen er mest kjent for de fire verdenskongressene: Lausanne 1974, Manila 1989, Cape Town 2010 og Seoul 2024. Mellom disse kongressene har bevegelsen vært en global plattform for en lang rekke faglige konferanser og konsultasjoner, en omfattende nettverksbygging, ulike strategiske initiativer, samt utvikling av missiologiske ressurser (bl.a. Lausanne Occasional Papers, LOP).

3 Vi bygger her også på vår tidligere forskning om Lausannebevegelsen; se særlig Lars Dahle, Margunn Serigstad Dahle og Knud Jørgensen (red.), *The Lausanne Movement: A Range of Perspectives* (Oxford: Regnum Books, 2014). https://www.ocms.ac.uk/wp-content/uploads/2021/01/The_Lausanne_Movement-Final-WMF.pdf.

Lausanne 4-kongressen vektla Joy Tira, en eldre Lausanne-pioner innenfor 'diaspora missiology', følgende anliggender: "The Gospel is for people from every generation, geographical space and ethnic group. The Lausanne Movement continues to mobilize the global church to preach this truth to the whole world."⁴ I etterkant av kongressen finner vi følgende formulering fra Desmond Henry, en yngre Lausanne-missilog og evangelist: "In every generation, the church is called to rediscover the gospel—not because its message has changed, but because the world around us has."⁵

Barn og unge som misjonale tema i Lausanne 1974-2019

Om barn og unge i sentrale dokumenter fra Lausanne 1974 til Manila 1989

Barn og unge er ikke nevnt eksplisitt i Lausannebevegelsens grunddokument *Lausannepakten* (1974). Dette sentrale dokumentet er relativt kort og inneholder få konkretiseringer av ressursgrupper og målgrupper for misjon. Vi finner imidlertid tre implisitte omtaler: (a) I artikkel 3 (om Kristus) er det en sterk vektlegging av «alle» både i forhold til synd / fortapelse og frelse / omvendelse, noe som naturlig nok inkluderer barn og unge. (b) Ifølge artikkel 5 (om kristent sosialt ansvar) er menneskeverdet ifølge kristen tro uavhengig også av alder: «Fordi mennesket er skapt i Guds bilde, har alle uansett rase, religion, hudfarge, kultur, klasse, kjønn og alder et menneskeverd som skal respekteres og æres, men ikke utnyttes.» (c) Når artikkel 6 (om kirken og evangeliseringen) omtaler 'world evangelization' som at «hele kirken bringer hele evangeliet til hele verden», er barn og unge prinsipielt inkludert både i 'hele kirken' og 'hele verden'.⁶

I 1980, mellom de to første verdenskongressene, arrangerte Lausanne «The Consultation on World Evangelization» i Pattaya, Thailand. Målsetningen for de ca. 900 deltakerne var «to consider strategic issues of reaching the unreached»⁷. Konferansen bestod av 19 mini-konsultasjoner med hver sitt misjonale tema, men barn og unge var ikke inkludert blant disse.

Fra Lausanne 2-kongressen (1989) foreligger *Manilamanifestet*, som utvikler Lausannes sentrale motto «hele kirken med hele evangeliet til hele verden». Under kapitlet om «hele kirken» finner vi den første eksplisitte – men meget korte – omtalen av barn og unge i offisielle Lausannedokumenter: «Vi ser med takknemlighet hvordan

4 Joy Tira, "Lausanne 4 and the Changing Mission Landscape", Blog, 27th Aug. 2024. *Outreach Canada*. <https://outreach.ca/article/ArticleId/5637/The-Lausanne-4th-the-Changing-Mission-Landscape>

5 Desmond Henry, "Gospel Fluency in a World of Skepticism", Blog, 9th May 2025. The Lausanne Movement. <https://lausanne.org/about/blog/gospel-fluency-in-a-world-of-skepticism>.

6 Lausannebevegelsen. *Lausannepakten*. 1974. <https://lausanne.org/nb/statement/lausannepakten>.

7 Se <https://lausanne.org/gathering/the-consultation-on-world-evangelization-cowe>.

barn og unge beriker kirkenes gudstjenesteliv og virksomhet ved sin entusiasme og tro. Vi må lære dem opp i disippelskap og evangelisering slik at de kan nå sin egen generasjon for Kristus.»⁸ Denne prinsipputtalelsen utvikles imidlertid ikke nærmere i andre dokumenter, og den fører heller ikke til strategiske initiativer.

Om barn og unge i sentrale dokumenter fra Manila 1989 til Cape Town 2010

Tiåret etter Manilakongressen (1990-2000) omtales som “the quiet years” innenfor Lausannebevegelsen. «Although Lausanne was still highly regarded, as was *The Lausanne Covenant*, many national committees ceased to be active, few consultations were held, and funding dried up.”⁹ Men i 2001 ble det vedtatt at «Global Forum on World Evangelization» skulle arrangeres i 2004, også denne gangen i Pattaya, Thailand. Dette ble begynnelsen på en revitalisering av Lausannebevegelsen.

«Global Forum» bestod av 1500 deltakere som var delt inn i 31 «issue groups». Til forskjell fra Pattaya-konferansen i 1980, omhandlet tre av temagruppene denne gangen barn og unge på en særlig måte:¹⁰

- Temagruppe 5 «*At risk people*» fokuserte på det å nå, og tjene blant, marginaliserte samfunnsgrupper. Dette inkluderte også barn som er i «risikozonen» på ulike måter. Vekten var på «applying the Gospel to refugees, prostitutes, victims of crime and of abuse, children at risk and the oppressed»¹¹.
- Temagruppe 18 «*Evangelization of children*» løftet frem «the evangelization and discipleship of children as a primary responsibility of and privilege for the church»¹². Med andre ord settes her barn som målgruppe og ressursgruppe for alvor på dagsorden i Lausannebevegelsen.
- Temagruppe 23 «*Reaching the youth generation*» vektla at «youth (aged 18 to 29) need to be reached with the gospel and to be effectively disciplined»¹³. Det er imi-

8 Lausannebevegelsen. *Manilamanifestet: Hele kirken med hele evangeliet til hele verden*, «B. 6) De menneskelige vitner». 1989. <https://doi.org/10.48626/ntm.v43i4.3452>.

9 Doug Birdsall, «The 1974, 1989, and 2010 Lausanne Global Congresses on World Evangelization», i: *Leading Well in Times of Disruption: Leadership Development for Global Mission*, redigert av Joseph W. Handley Jr. et al. (Carlisle: Langham Global Library, 2024), 42.

10 Temagruppe 7 med *Lausanne Occasional Paper (LOP)* 36 bør også nevnes her: «Non traditional families. Reaching families with the Good News»; se <https://lausanne.org/gathering/ig7> og https://lausanne.org/wp-content/uploads/2007/06/LOP36_IG7.pdf.

11 <https://lausanne.org/gathering/ig5>. Gruppas arbeid resulterte i *LOP* no. 34; se https://lausanne.org/wp-content/uploads/2007/06/LOP34_IG5.pdf.

12 <https://lausanne.org/gathering/ig18>. Gruppas arbeid resulterte i *LOP* no. 47; se https://lausanne.org/wp-content/uploads/2007/06/LOP47_IG18.pdf.

13 <https://lausanne.org/gathering/ig23>. Gruppas arbeid resulterte i *LOP* no. 52; https://lausanne.org/wp-content/uploads/2007/06/LOP52_IG23.pdf.

dlertid verdt å merke seg at gruppens publikasjon (LOP 52) med tittelen «The 12/25 Challenge» også inkluderte tenårene i konseptet «the youth generation».¹⁴

Dermed ble barn og unge – etter 30 år – plassert på Lausannebevegelsens missiologiske agenda både som målgruppe og ressursgruppe.

På bakgrunn av dette vesentlige strategiarbeidet på «The Global Forum» i 2004, samt et felles evangelikalt fokus på barn mellom 4 og 14 år («The 4/14 Window») i fasen frem mot 2010¹⁵, fikk tematikken rundt barn og unge en mer sentral plassering på Lausanne 3-kongressen i Cape Town i 2010. Dag 6 på kongressen hadde 'Partnership' som hovedtema, med 'Children and Youth' som én av fire parallelle temasamlinger («multiplexes»)¹⁶.

Dette førte i neste omgang til en bred omtale av barn og unge i *Cape Town-erklæringen* (2011). Vi finner denne omtalen under «del II: Kall til handling», «kapittel D: Å forstå Kristi vilje for verdens evangelisering», sammen med temaene (1) «unådde og uengasjerte folk», (2) «muntlige kulturer», (3) «Kristus-sentrerte ledere», (4) «byer» og (6) «bønn». Vi siterer her dette sentrale avsnittet i sin helhet siden det oppsummerer en rekke av de viktigste momentene i dokumentene fra «The Global Forum» i 2004:

5. Barn

Alle barn er utsatt for risiko. Det finnes omtrent 2 milliarder barn i vår verden, og halvparten av dem er utsatt for risiko på grunn av fattigdom. Millioner er utsatt for risiko på grunn av rikdom. Barn av de rike og sikre har alt å leve av, men ingenting å leve for.

Barn og unge mennesker er dagens kirke, ikke bare morgendagens. Unge mennesker har stort potensial som aktive deltakere i Guds misjon. De representerer en enorm, for lite benyttet mengde av mennesker som kan øve innflytelse med sensitivitet for Guds røst og villighet til å lyde ham. Vi gleder oss over de glimrende organisasjonene som tjener blant og med barn, og ønsker at dette arbeidet skal vokse siden behovet er så stort. Som vi ser i Bibelen, både kan og vil Gud bruke barn og unge mennesker – deres bønner, deres innsikt, deres ord, deres initiativ – til å forandre hjerter. De representerer «ny energi» til å forvandle verden. La oss lytte til og ikke kvele deres barnlige spiritualitet med våre voksne rasjonalistiske

14 Se forrige fotnote.

15 Her bør særlig *The 4/14 Window Global Summit* i New York i september 2009 nevnes. Se Peter Saunders, "The 4/14 Window – probably the world's most strategic mission field". Blog. Christian Medical Fellowship. 2009. <https://www.cmf.org.uk/the-414-window-probably-the-worlds-most-strategic-mission-field/>

16 Se oversikten over 'multiplexes' ved Lausanne 3-kongressen i Lars Dahle, «Mission in 3D: A Key Lausanne III Theme» i: *The Lausanne Movement: A Range of Perspectives*, 278-279.

tilnæringsmåter.

Vi forplikter oss til å:

(A) ta barn på alvor, ved nye bibelske og teologiske studier som reflekterer over Guds kjærlighet til dem og hans formål for dem og gjennom dem, og ved å gjenoppdage den dype betydningen for teologi og misjon av Jesu provoserende handling da han stilte et barn «midt iblant dem» (Mark 9,33-37).

(B) søke å trene mennesker og sørge for ressurser for å møte barns behov i hele verden, og overalt der det er mulig, arbeide sammen med deres familier og lokalsamfunn, i den overbevisning at holistisk tjeneste for og med hver ny generasjon av barn og unge mennesker er en vital del av verdensmisjonen.

(C) avsløre, motstå og motarbeide alt misbruk av barn, inkludert vold, utnyttning, slaveri, menneskehandel, prostitusjon, kjønns- og etnisk diskriminering, kommersiell påvirkning og forsettlig forsømmelse.¹⁷

Dette sentrale punktet om barn og unge i *Cape Town-erklæringen* har en holistisk misjonalt tilnærming som inkluderer både evangelisering, disippelgjøring, diakoni og sosialt engasjement. Mens 'barn' står i fokus her, får 'unge' / 'ungdom' en mindre fremtredende rolle.

Dette avsnittet i *Cape Town-erklæringen* skulle få stor betydning som teologisk og strategisk veikart for den påfølgende utviklingen i Lausannebevegelsen frem mot oppstarten av Lausanne 4-prosessen i 2019.

Om strategiske initiativer i forhold til barn og unge etter Cape Town 2010 og frem mot 2019

Med utgangspunkt i *Cape Town-erklæringens* «Part II: Call to Action» ble en rekke globale fagnettverk («Lausanne issue networks») dannet, deriblant også «Children in Evangelism» og «Children at Risk».

I 2012 ble «Children in Evangelism» (nå: «Children and Family») etablert med Anne-Christine Bataillard (Sveits) som første leder. Nettverket formulerte følgende strategiske målsetning:

The Lausanne Children and Family Network is committed to connecting children's leaders and influencers with ideas, resources, and each other in order to see *children everywhere walk with Jesus*:

- CHILDREN (seeing them through God's eyes)
- EVERYWHERE (entering their world)
- WALKING (growing on the journey)

17 Lausannebevegelsen. *Cape Town-erklæringen*. 2011. <https://lausanne.org/nb/statement/cape-town-erklæringen>.

- WITH (thriving through relationships)
- JESUS (bringing Jesus to others)¹⁸

I denne fasen ble engasjementet for barn og unge også synliggjort gjennom flere sentrale blogginnlegg i det daværende «Lausanne Global Conversation». Følgende refleksjon fra Dan Brewster (USA) – som myntet uttrykket «The 4/14 Window» – er representativ for dette engasjementet:

The Great Commission applies to children as well as to adults. Children, more than any other people group, are receptive to the gospel. Nearly half of the population of every country within the 10/40 Window is also in the 4/14 Window. Where the churches are growing, most of the new converts are under the age of 18. Children are both objectives of, and resources for, mission in the non-Western world. Thus, the evangelization of children is taking place all around us.¹⁹

«Children in Evangelism» ble så supplert med etableringen av det parallelle fagnettverket «Children at Risk» i 2014, med fokus på «mission to, for, and with children-at-risk»²⁰. Første leder var Menchit Wong (Filippinene).

Begge disse nettverkene arrangerte i fellesskap «The Lausanne Consultation on Children at Risk» i Quito, Ecuador, i november 2014.²¹ Her ble følgende definisjon introdusert: “Children-at-risk are persons under 18 who experience an intense and/or chronic risk factor, or a combination of risk factors in personal, environmental and/or relational domains that prevent them from pursuing and fulfilling their God-given potential.”²² Denne konsultasjonen resulterte også i publikasjonen «Mission with Children at Risk»²³. De to nettverkene arrangerte også en “Second Lausanne Forum on Children at Risk” i Lancaster (USA) i 2017.²⁴

Mens Lausanne i kjølvannet av Lausanne 3-kongressen altså dannet to fagnettverk med fokus på barn, ble det i denne fasen ikke etablert noe tilsvarende nettverk for tenåringer / unge voksne som målgruppe og ressursgruppe for misjon. Det nærmeste

18 Her sitert med nåværende betegnelse på nettverket, se <https://lausanne.org/network/children-and-family>.

19 Dan Brewster, “Ethics and Cautions in Mission with Children”. Blog. *The Lausanne Global Conversation*. 2012. <https://conversation.lausanne.org/resources/detail/12812/>

20 Se <https://lausanne.org/network/children-at-risk>.

21 Se <https://lausanne.org/gathering/consultation-on-children-at-risk>.

22 Lausanne Consultation on Children at Risk. ‘Who are Children-at-Risk: A Missional Definition’. Quito, Ecuador: Lausanne Movement, 2015. <https://lausanne.org/statement/children-at-risk-missional-definition>.

23 LOP 66: <https://lausanne.org/occasional-paper/mission-children-risk-lop-66>.

24 Se <https://lausanne.org/gathering/second-lausanne-forum-children-risk>.

er nettverket «International Student Ministry» som ble dannet i 2012 med Leiton Chinn (USA) som første leder. Fokus her er «to reach tomorrow's world changers» med en bred målgruppe aldersmessig som naturlig nok inkluderer unge voksne / yngre ledere.²⁵

Yngre ledere som misjonalt tema i Lausanne 1974-2019²⁶

Om yngre ledere i bevegelsen fra Lausanne 1974 til Manila 1989

Mens barn og unge først ble satt på Lausannebevegelsens dagsorden fra Global Forum i 2004, finner vi en tydelig vektlegging på yngre ledere allerede i bevegelsens første fase. I Laussannesammenheng er begrepet yngre ledere vanligvis brukt om ledere i aldersspennet 25-35 år.

Selv om *Lausannepakten* begrenser sin omtale av «Utdannelse og lederskap» (artikkel 11) til betydningen av nasjonalt lederskap, var selve kongressen i 1974 også preget av at mange yngre ledere var til stede. Ramez Atallah (Egypt) beskriver sin opplevelse som 28- og 29-åring i 1974 og 1975: «Probably because I was the youngest seminar presenter at the Congress, I was chosen as the 'youth' representative on the Continuation Committee which met in Mexico City in January 1975.»²⁷

Selve visjonen om å fokusere på yngre ledere vokste frem hos Laussannes daværende styreleder Leighton Ford (USA) i etterkant av at hans sønn Sandy døde tragisk etter en hjerteoperasjon i 1981, bare 21 år gammel. Visjonen tok gradvis form som en tjeneste for å utfordre, oppmuntre og utruste yngre ledere med sikte på fremtidige lederroller i kirke, misjon og samfunn.²⁸

I samspill med Ramez Atallah, Ajith Fernando (Sri Lanka) og Brian Stiller (Canada) førte visjonen etter hvert til organiseringen av «Singapore 87: A Conference of Younger Leaders». Konferansen samlet nær 300 yngre evangelikale ledere fra over 60 nasjoner. «The Conference was seen by many as a significant step forward in 'passing the torch' of leadership to the next generation.»²⁹

Manilamanifestet (1989) omtaler yngre / yngre ledere på to steder. For det første i mobiliseringen av hele Guds folk som vitner: «Vi gjør bot for å ha vært med på å hindre lekfolkets tjeneste, særlig kvinners og yngres tjeneste. For framtiden er vi fast bestemt

25 Se <https://lausanne.org/network/international-students> og <https://lausanne.org/global-classroom/international-student-ministry-episode>.

26 Sentrale kilder til denne delen av kapitlet er: www.lausanne.org; Ramez Atallah, «Continuing the Vision from Lausanne 1974: A Personal Perspective» i: *The Lausanne Movement*, 74-85.; og Nana Yaw Offei Awuku, Rudolf Kabutz og Lars Dahle, «Leadership Development in the Lausanne Movement» i: *Leading Well in Times of Disruption*, 59-70.

27 Atallah, «Continuing the Vision», 75.

28 Se <https://lausanne.org/leader/leighton-ford>.

29 Se <https://lausanne.org/gathering/younger-leaders-gathering-1987>.

på å oppmuntre alle Kristi etterfølgere til å finne sin plass som hans vitner, naturlig og med full rett.» For det andre nevnes misunnelse overfor yngre ledere som en av flere utfordringer i forhold til «vitnenes integritet», som en følge av «verdslig» innflytelse fra «den toneangivende kulturen».³⁰

Om yngre ledere i bevegelsen fra Manila 1989 til Cape Town 2010

Som nevnt ovenfor, var 1990-tallet et krevende tiår for Lausannebevegelsen, med lav aktivitet. Yngre ledere var heller ikke løftet frem som tema under Forum 2004-konferansen i Pattaya.

Initiativ ble imidlertid tatt om en ny global samling for yngre ledere, som en oppfølger av Singapore 1987. Younger Leaders Gathering (YLG) 2006 ble holdt i Kuala Lumpur, Malaysia, med 500 deltakere fra over 100 land. Konferansens motto var «Live and Lead like Jesus».³¹ Et sentralt tema var «Christlike servant-leadership across generations, thus modelling the missional significance of character and partnership to the global church».³²

Yngre ledere er ikke eksplisitt tematisert i *Cape Town-erklæringen* (2011). Avsnittet om Kristus-sentrerte ledere er imidlertid relevant her. I dette avsnittet vektlegges at «generasjoner av reduksjonistisk evangelisering, forsømt disippelgjøring og grunn vekst» må avløses av autentisk disippelgjøring der likedanningen med Kristus blir avgjørende.³³

Om yngre ledere i bevegelsen etter Cape Town 2010 og frem mot 2019

Michael Oh (Sør-Korea / USA) hadde ledet planleggingen av YLG-06 i Malaysia. Som ny toppleder i Lausanne fra 2013, tok han tidlig initiativ til en ny, tredje global konferanse for yngre ledere.

Younger Leaders Gathering 2016 (YLG2016) ble arrangert i Jakarta, Indonesia og samlet over 1.000 yngre ledere og mentorer fra ca. 140 land. Sarah Breuel (Brasil / Italia) ledet hovedkomiteen, med Dave Benson (Australia) som programansvarlig og Ole-Magnus Olafsrud (Norge) som 'senior advisor'. Hovedtema var «United in the Great Story». Foruten felles bibeltimer og kveldsmøter var programmet preget av «globally diverse small groups, leadership panels, issue-based workshops and regional groups, strategic brainstorming 'labs', and one-on-one mentoring meetings with

30 *Manilamanifestet*, 9-10.

31 Se <https://lausanne.org/gathering/younger-leaders-gathering-2006-2>.

32 «Leadership Development in the Lausanne Movement», 65.

33 Se *Cape Town-erklæringen*, II.D.3, <https://lausanne.org/nb/statement/cape-town-erklæringen#ii-d-forst-kristi-vilje-for-verdens-evangelisering>.

senior leaders».³⁴

På YLG2016 ble det også lansert et nytt strategisk initiativ, kalt Younger Leaders Generations (YLGen). Dette er en tiårig satsing (2016-2026) på de yngre lederne som deltok i Jakarta. Medvandring, mentoring og ressursutvikling står sentralt, sammen med globale, regionale og nasjonale møtepunkt og samlinger.³⁵

Sammen bidrar YLG2016 og YLGen til at 'Younger Leaders' i denne fasen blir institusjonalisert som et tredje virksomhetsområde i Lausannebevegelsen ved siden av 'Regions' og 'Issue Networks'. Nana Yaw Offei Awuku (Ghana), som har ledet dette virksomhetsområdet siden 2016, uttrykte allerede samme år at «effective generational partnership» må stå sentralt i global kristen misjon.³⁶

Barn og unge som misjonale tema i Lausanne 4-prosessen (2019-2025)

Barn og unge som tema i lyttfasen

I likhet med Lausannes øvrige fagnettverk, organiserte «Children and Family» en egen digital «listening call» i den første lyttfasen av Lausanne 4-prosessen. Dette digitale møtepunktet (mars 2021) ble arrangert sammen med en rekke evangelikale organisasjoner som arbeider blant, med og for barn.

Her ble følgende fem «missional gaps» avdekket: (i) Barns sosiale og åndelige behov må tas på alvor i kristent arbeid blant barn; (ii) Menigheter og misjonsorganisasjoner må inspireres til å se barn i og utenfor de kristne fellesskapene med Jesu øyne; (iii) Barns helhetlige livssituasjon må tas på alvor, inkludert krevende relasjoner og utfordringer; (iv) Barn må lyttes til, samt mobiliseres, styrkes og utrustes som sårbare og verdifulle medarbeidere; (v) Familiens misjonale rolle i menighetene må styrkes, med sikte på å fremme disippelgjøring og rettferdighet.³⁷

Dette bidro til en målrettet ressursutvikling, bl.a. i samarbeid med European Evangelical Alliance (EEA), inkludert en webinarserie i 2023 om «God's heart for children».

EEAs ressurside «The Generational Awakening» ble sentral her.³⁸

Lyttfasen som helhet avdekket en bred opptatthet av yngre generasjoner, på tvers av de ulike regionene og fagnettverkene i Lausanne. Termer som 'ung', 'de yngre', 'yngre

34 <https://lausanne.org/gathering/younger-leaders-gathering-2016>. Se også: Sarah Breuel og Dave Benson, «Six Leadership Lessons from YLG2016», *Lausanne Global Analysis* Nov 2016, 5 (6) <https://lausanne.org/global-analysis/six-leadership-lessons-from-ylg2016>

35 Se <https://lausanne.org/ylgen>.

36 Nana Yaw Offei Awuku, Engaging an Emerging Generation of Global Mission Leaders, *Lausanne Global Analysis* Nov 2016, 5 (6) <https://lausanne.org/global-analysis/engaging-an-emerging-generation-of-global-mission-leaders>

37 <https://lausanne.org/about/blog/gods-heart-for-children>.

38 Se <https://langhamliterature.org/god-s-heart-for-children> og <https://thegenerationalawakening.com/>.

generasjon’, ‘Gen Z’ og ‘lytting til den yngre generasjon’ har en sentral plass i rapportene fra denne fasen. Susan Greener (USA) understreker at dette er gledelig, samtidig som hun påpeker at hverken barn generelt eller barn i risikozonen har en like sentral plass i Lausanne 4-prosessen som i *Cape Town-erklæringen* og dens påfølgende fase:

The term ‘children’ is used far less often and the risks, particularly that of poverty, which is the foundation of nearly all serious risk for children and their caregivers, is mentioned only once. Even that one mention refers to a lack of church engagement with the serious issues facing the ‘outside world’, implying that children ‘inside’ the church are somehow immune to poverty, injustice, and many other risks, which is regrettably untrue.³⁹

Barn og unge som tematikk i kongressdokumentene

I *The State of the Great Commission (SoGC) Report* er barn og unge omhandlet innenfor flere temaområder, oftest med vekt på de unge / ungdom. Vi skal her fokusere på tre av disse temaområdene.

For det første finner vi en omtale av «regional youth populations» - sammen med «global aging population» og «the new middle class» - under temaområdet «emerging demographics». «Youth» brukes her om aldersgruppa 15-24. Mens andelen unge reduseres i Latin-Amerika, Nord-Amerika og Europa, øker andelen unge i Asia og Afrika. Delrapporten peker på nødvendigheten av å reflektere over evangelisering og disippelgjøring i lys av disse demografiske endringene, utfra inkarnasjonen som modell.⁴⁰

For det andre inneholder temaområdet «foundation of trust» en oversikt over hvem de unge globalt har minst og mest tillit til. Her fremgår det (i) at den generelle tilliten synker og polariseringen øker verden over, (ii) at unges tillit til samfunnsinstitusjoners betydning minker mens tilliten til enkeltpersoner øker, (iii) at unge har mye mer tillit til familiemedlemmer, venner og sosiale medier enn til lærere, religiøse ledere og tradisjonelle medier når det gjelder samtaler om livets store spørsmål. Delrapporten understreker at alt dette naturlig nok har konsekvenser både for evangelisering, trosopplæring og disippelgjøring.⁴¹

For det tredje oppfordrer delrapporten om «disippelgjøring i en digital kultur» til en utforskning og utvikling av digitale arenaer og verktøy for å møte unges åndelige behov der de er. «Developing relationships with tech-savvy young people and simply taking an interest in where they’re finding connection—for better or for worse, observing and engaging in their cultural world—is essential.» Videre understrekes betydningen

39 <https://lausanne.org/about/blog/state-of-the-great-commission-report-gap-3-where-are-the-children>

40 Ana Lucia Bedicks, Menchit Wong & Maggie Gathuku, “Regional Youth Populations”. *State of the Great Commission Report*, The Lausanne Movement, 2024. <https://lausanne.org/report/demographics/regional-youth-populations>

41 <https://lausanne.org/report/trust>

av digitale plattformer for å bygge vennskaps- og samarbeidsrelasjoner på tvers av generasjonene.⁴²

Når det gjelder *The Seoul Statement (SST)* omtales barn i relasjon til familietematikk, mens unge som gruppe knyttes til sosiale / digitale medier som utfordring. Sistnevnte tematikk er fokus i paragraf 92 i kapittel 7 («Technology: The Accelerating Innovation We Discern and Steward»):

We recognize that many Christians, especially the young, are addicted to social and digital media and are in effect being ‘discipled’ by them because of the disproportionate amount of time spent using such technologies. We also acknowledge that, while digital technologies have often been adapted for church growth and evangelistic purposes, efforts to do the same for discipleship have lagged behind. We therefore call all churches and leaders to engage technologies of the digital age for disciple-making. We call for faithful presence in digital spaces, faithful contextualization through connected devices, faithful teaching of digital literacy, and faithful practice of hospitality for forming healthy usage habits.⁴³

Her finner vi igjen en vektlegging av behovet for disippelgjøring på digitale arenaer, ikke minst for og med «the young».

Barn og unge som tematikk på kongressen

På Lausanne 4-kongressen i Seoul-Incheon var fire ettermiddager dedikert til utforsking av 25 «mission gaps». Hver deltaker valgte én av disse misjonsutfordringene for felles utforsking i grupper («collaborate laboratories»). Hele 1.000 kongressdeltakere valgte «Gap 3: The Next Generation», noe som synliggjør at barn og unge var et høyt prioritert temaområde blant deltakerne.⁴⁴

Under «Listening to the Current Reality» (dag 1) og «Imagining a Preferred Reality» (dag 2) ble særlig følgende temaer fokusert i «Gap 3»: (i) Endrede foreldreroller fører til behov for å styrke familiene. (ii) Aktuelle disippelgjøringsbehov blant barn og unge må møtes. (iii) Barn og unge deltakelse i menighet og misjon må styrkes. (iv) Barn og unge må bli vise brukere av digital teknologi som i stor grad preger deres hverdag.

Under «Creating a Way to Close the Gap» (dag 3) ble behovet for tre grunnleggende endringer understreket fra «Gap 3»-deltakerne: (a) Vi trenger å fremme

42 Dave Benson, Natasha Edwards, Guichun Jun & Eva Nappier, “Discipleship in a Digital Age”. *State of the Great Commission Report*, The Lausanne Movement, 2024. <https://lausanne.org/report/digital-ministry/discipleship>.

43 <https://lausanne.org/statement/the-seoul-statement#christians-are-called-to-prophetically-critique-and-engage-technology>.

44 For oppsummeringer av alle 25 «mission gaps», se <https://lausanne.org/l4-gap-summaries>.

enhet og disippelgjøring på tvers av generasjonene. (b) Vi trenger å revitalisere disippelgjøringsmodeller som utruker familiene, som fungerer lokalt og kan inspirere globalt, samt som integrerer digitale plattformer på en relevant måte. (c) Vi må styrke vår rolle som talsmenn for barn og unge, særlig på vegne av sårbare og marginaliserte grupper.

I den avsluttende «Communicating a Prayerful Proposal» (dag 4) ble en rekke sentrale temaer inkludert:

We serve the God of the generations, whose will is for every generation to declare and display Christ together ... For the sake of Christ and in His name, this is our clarion call for Spirit-led collaboration. We call on the Global Church to amplify the voices of the young generation today. They are already acting now and seek to do more to fulfil God's purpose in their generation ... By building a legacy of discipleship and service, we will seek to equip the younger generation to fulfil the Great Commission in their generation and extend the church's impact across generations and communities.⁴⁵

Lausanne-nettverket «Children at Risk» mente at «Gap 3» stod i fare for å kunne bli en silo, og at barn og unge dermed ikke ville bli inkludert som sentral tematikk i alle de andre 24 «mission gaps». Nettverket produserte derfor et rikholdig ressursmateriale for hver enkelt misjonsutfordring.⁴⁶

I tilknytning til dette, fremhevet forhenværende «Catalyst» for «Children-at-Risk» Susan Greener nødvendigheten av å forvalte innsiktene om barn som målgruppe og ressursgruppe fra *Cape Town-erklæringen* og det påfølgende arbeidet i de to aktuelle Lausanne-nettverkene:

It is not merely the plausibility of the gospel that is at issue, it is also the relevance of the institutional church to the young ...

... What is the church doing to ensure that young people will be open to listen to and trust the church? A witness in word is based upon more than a sound theology, evangelistic strategy, and identifying the correct target demographics. It is the full amalgamation of loving God *and* loving neighbor with our embodied *witness in life, deed, and sign* that gives a foundation for words of proclamation that may otherwise fall on skeptical ears ...

... Repeating *The Quito Call to Action on Children-at-Risk*, we once again call upon the global church, and especially participants of Lausanne 4, to lament our shortcomings and repent of the ways the church has not fulfilled its responsibility to children; for the suffering and exploitation of children-at-risk; for how our mission

⁴⁵ <https://lausanne.org/statement/the-next-generation-collaborate-gap-summary>.

⁴⁶ Se <https://sites.google.com/my.wheaton.edu/children-at-risk-25-gaps/all-gaps>.

efforts have undervalued children as co-laborers with us.⁴⁷

Her møter vi igjen den holistiske tilnærmingen til evangelisering og disippelgjøring som integrerer diakonalt og sosialt engasjement. Samtidig understrekes barns rolle som fullverdige medarbeidere i menighet og misjon.

Ressurser om barn og unge etter kongressen

I etterkant av Lausanne 4-kongressen har flere sentrale ressurser om barn og unge blitt publisert i regi av Lausanne. Vi vil her nevne to slike ressurser.

Våren 2025 ble essayet *Towards a Biblical and Theological Framework for Child Participation in the Missio Dei* (LOP 82) publisert. Oppdragsgiver for LOP 82 var Children at Risk- nettverket.⁴⁸ Igjen møter vi vektleggingen av barn som fullverdige medarbeidere i Guds rike. Dette viser seg altså å være et sentralt Lausannetema og vi inkluderer derfor paperets hovedtese:

Children can declare and display the glory of God. In this Lausanne Occasional Paper (LOP), [there is] a compelling case for the ways in which mission to, for, with and by children is a precious gem which the church has a Biblical mandate to unearth, clean off and allow to shine in all its multifaceted splendor. The authors explore how the church's mandate to engage in the mission of God, which the authors here will refer to as the *missio Dei*, is not an adult only mandate. Children have a valuable role in the kingdom of God, as kingdom builders. This paper presents a call upon the church in this season to renew her vision of the value and role of children in the kingdom of God and the *missio Dei*.

Den andre aktuelle ressursen inngår i *Theological Foundation Papers* som publiseres i løpet av 2025. Intensjonen bak denne video- og LOP-serien er å gi et teologisk og missiologisk fundament for *The State of the Great Commission Report* (SoGC).⁴⁹

Ett av disse bidragene er *Passing on the Faith to the Next Generation* (LOP 85) med Lloyd Kim (USA). Som vi allerede har sett, er dette et sentralt tema både i SoGC og SST. Kim «explores the biblical mandate of passing the faith as a fulfillment of the Great Commission ... As each generation receives the baton of faith, the call remains the same—proclaim the good news until Christ returns».⁵⁰

47 <https://lausanne.org/about/blog/state-of-the-great-commission-report-gap-3-where-are-the-children>. Se også <https://www.christiandaily.com/news/lausanne-has-yet-to-fully-include-children-in-church-mission>.

48 <https://lausanne.org/occasional-paper/towards-a-biblical-and-theological-framework-for-child-participation-in-the-missio-dei>

49 Se <https://lausanne.org/theological-foundation-papers>.

50 <https://lausanne.org/video/passing-the-faith-on-to-the-next-generation-with-lloyd-kim>.

Yngre ledere som misjonalt tema i Lausanne 4-prosessen (2019-2025)

Yngre ledes deltakelse og synliggjøring i lyttfasen

YLGen-nettverket deltok med egen digital «listening call» i den første lyttfasen av Lausanne 4. I rapporten er informasjonen fra «The YLGen Call» sammenfattet og analysert sammen med de 23 «issue network calls»:

All 23 issue networks and YLGen actively dealt with the questions and issues that had been provided by the Lausanne leadership team. Their responses were categorized according to thematic codes in the initial line-by-line coding of the data. Of the 24 meetings, YLGen was most active in answering the questions in terms of variety of themes addressed. Their discussions can be summarized by 72 thematic codes, which is the highest number among the groups. This is probably because YLGen is most diverse in their issues, represented by various regions, and active in sharing their opinions.⁵¹

I den andre lyttfasen med 13 fokusgrupper var «listening to young people» et meget sentralt tema på tvers av regioner, fagnettverk og generasjoner. På denne bakgrunn skisserte rapporten fra denne fasen følgende agenda for veien videre:

Listening to young people should be an agenda for evangelical leaders on a constant basis. There should be ongoing efforts to do this even after Seoul 2024. Different approaches need to be applied to optimize the way and method of listening to younger generations. Ethnographic research projects on Gen Zers could be tried in different cultural settings. A global-level questionnaire survey could be attempted applying the same or similar categories for analysis to figure out what is common and what is idiosyncratic among them. Focus group interviews with homogeneous groups of Gen Zers need to be planned for our understanding of their preferences to be more specific.⁵²

Den tredje lyttfasen i Lausanne 4-prosessen bestod av individuelle kvalitative intervjuer med 22 evangelikale ledere. Intervjuene ble foretatt på bakgrunn av de to første lyttfasene og resulterte i en identifikasjon av noen sentrale, underliggende temaer:

These seven key themes are ‘building discipleship communities’, ‘mentoring younger people for their leadership development’, ‘seeing the bigger picture of the remaining task of world evangelization’, ‘considering cultural trends for contextualized ministries’, ‘listening to various voices for a recalibration of ministry efforts’, ‘caregiving for the suffering with a special attention to their mental health issues’,

51 LOP 71.

52 LOP 72.

and ‘storytelling God’s unconditional love’.⁵³

Yngre ledere er her i fokus både direkte og indirekte, noe som fremgår tydelig i rapporten. Det å bygge disippelfelleskap er en livslang prosess, på tvers av generasjoner. Mentorskap for yngre ledere må prioriteres. Det større bildet i global misjon må oppdages i fellesskap. Kulturelle trender med betydning for kontekstualisering berører ikke minst de yngre lederne. Blant de som særlig må lyttes til, er yngre ledere. Mange yngre ledere har særlige behov, ikke minst når det gjelder mental helse. Fortellingen som format og sjanger i formidlingen av evangeliet vil mange yngre ledere være særlig fortrolige med.

Yngre ledere – deltakelse og tematikk på kongressen og i kongressdokumentene

Lausanne 4-kongressen i Seoul-Incheon i september 2024 samlet 5.300 delegater fra 200 land. På forhånd var målsetningen «to have 25 percent younger or emerging leaders under 40 years old»⁵⁴. I realiteten førte arbeidet med rekruttering, nominasjon og utvelgelse til at 16 % av deltakerne på kongressen var under 40 år. Yngre ledere hadde imidlertid en fremtredende plass i kongressprogrammet, både som tematikk og som bidragsyttere. Sammen med det tydelige fokuset på «workplace», preget dette kongressen: «The congress showcased the rising influence of younger leaders and marketplace Christians, recognizing their vital role in fulfilling the Great Commission.»⁵⁵

Derimot har tematikken yngre ledere ikke noen fremtredende rolle i kongressdokumentene. I *The State of the Great Commission (SoGC) Report* er tematikken imidlertid tydelig til stede i den delen som omhandler disippelskap i en digital tid. Her pekes det på yngre leders potensielle nøkkelrolle som brobyggere verden over når det gjelder etablering av gode strukturer og relasjoner for kommunikasjon, samarbeid og samspill på tvers av generasjoner og fagområder. Videre understreker SoGC Report i den delen som omhandler objektiv sannhet behovet for å utdanne og utruste yngre ledere til å kunne møte generell vitenskap og forskning utfra et helhetlig kristent livssynsperspektiv. Ifølge rapporten trengs her en sunn kombinasjon av åpen bekreftelse og kritiske spørsmål. Dette er et globalt behov, men synes særlig prekært i Asia.⁵⁶

Intensjonen bak *Seoul Statement* (SST) var å adressere sentrale «theological gaps» i

53 LOP 73.

54 <https://lausanne.org/gathering/seoul-2024>.

55 Joseph W. Handley Jr., «Lausanne 4: A New Chapter in Global Mission». Blog, *a3leaders.org*, 19th Dec. 2024, <https://a3leaders.org/stories/president/2156-lausanne-4-a-new-chapter-in-global-mission>. Se også <https://www.christianitytoday.com/2024/09/fourth-lausanne-congress-seoul-statement-korea-evangelism-digital-young-leaders-marketplace/>.

56 Se <https://lausanne.org/report/digital-ministry/discipleship> og <https://lausanne.org/report/trust/challenges-to-objective-truth>.

Lausannebevegelsens historiske dokumenter og i global evangelikal kristenhet. Dette kan forklare hvorfor yngre ledere som tematikk ikke er tatt opp i dette kongressdokumentet, siden dette temaet har en så sentral plass i Lausannebevegelsen. Generelt legger SST imidlertid, som vi understreket tidligere, betydelig vekt på ansvaret med å overlevere evangeliet fra generasjon til generasjon. Dette inkluderer selvsagt overleveringen til yngre ledere.⁵⁷

Utvikling fra Lausanne Younger Leaders til Lausanne Generations

I løpet av Lausanne 4-fasen ble virksomhetsområdet «Lausanne Younger Leaders» gradvis utvidet til å inkludere et helhetlig perspektiv på fellesskap, læring og samarbeid på tvers av generasjonene. Dette er nå institusjonalisert som «Lausanne Generations» med et dobbelt fokus: «Lausanne Generations exists to equip younger leaders for global missions and foster intergenerational collaboration across the Lausanne Movement and beyond.»⁵⁸

Parallelt med gjennomføringen av Lausanne 4-prosessen har «Lausanne Generations Department» arbeidet med å videreføre initiativet YLGen 2016-2026. Som antydnet ovenfor, er dette «a 10-year commitment to strategically partner with younger leaders and to connect them more intentionally to Lausanne issue networks, regions, resources, and mentors, as well as to one another through peer groups»⁵⁹.

Videre planlegges en Fourth Younger Leaders Gathering (YLG4) i Sao Paulo, Brasil, i mars 2027. Intensjonen er å samle 1.200 yngre ledere sammen med mentorer og Lausannes lederskap. Konferansen er samtidig begynnelsen på en ny omfattende tiårig YLGen-satsing inn mot deltakerne. Nominasjonsprosessen begynte våren 2025, og det legges opp til en omfattende forberedelsesprosess.

Mens arbeidet med å mobilisere og utruste yngre ledere er godt utviklet i Lausanne, er arbeidet med å styrke fellesskap, læring og samarbeid på tvers av flere generasjoner («intergenerational collaboration») fortsatt i en begynnende utviklingsfase. En viktig milepæl var imidlertid «Lausanne Generations Conversation» på Biola University, USA, i 2023 (LGC23). Som en integrert del av Lausanne 4-prosessen, samlet LGC23 120 kristne ledere på tvers av regioner (41 land), generasjoner (18-81 år) og arenaer («missional interests»). «LGC23 provided insight, models, and best practices for intentional intergenerational connecting, convening, communities, and collaboration for global mission throughout the Movement in the coming decades.»⁶⁰

Materialet fra LGC23 er av vesentlig interesse, ikke minst modellen «Core values for intergenerational connecting, convening, communities, and collaboration for global mission». Modellen kan oppsummeres på følgende måte: Med utgangspunkt i

57 <https://lausanne.org/statement/the-seoul-statement>.

58 Se <https://lausanne.org/generations>.

59 <https://lausanne.org/ylgen>.

60 Se <https://lausanne.org/gathering/lausanne-generations-conversation>.

felles «biblical vision» og «missional calling», kan «friendship» bygges og «mutuality» anerkjennes, som igjen gir grunnlag for «collaboration».⁶¹

Avsluttende refleksjoner

Gjennom denne artikkelen har vi gitt et helhetsbilde av barn, unge og yngre ledere som misjonale tema i Lausannebevegelsen. I dette arbeidet har vi ikke kunnet identifisere noen tilsvarende historisk og aktuell redegjørelse.

Hvordan er så «evangeliet til nye generasjoner» blitt vektlagt som misjonalt anliggende i Lausanne? Når det gjelder dette første forskningsspørsmålet, kan vi oppsummere våre funn i følgende punkt. For det første har fokuset på *yngre ledere* vært karakteristisk for bevegelsen gjennom hele dens historie. Deltakelse i disse initiativene har preget mange sentrale evangelikale ledere verden over, samtidig som dette har vært en viktig modellering i møte med en rekke evangelikale menigheter, organisasjoner og institusjoner. For det andre kommer fokuset på *barn og unge* som spesifikk målgruppe og ressursgruppe inn i bevegelsen på et sent tidspunkt, først fra og med «Global Forum» i Pattaya i 2004. For det tredje formidler *Cape Town-erklæringen* et tydelig kall til å integrere *barn* som målgruppe og ressursgruppe i kirke og misjon, noe som også inkluderer barn som på ulike måter er i «risikozonen». Dette kallet til den globale kirke gjenspeiler seg i etableringen av de to fagnettverkene «Children and Family» og «Children at Risk». For det fjerde kommer fokuset på *unge*, som ble satt på dagsorden i 2004, først fullt ut til uttrykk i Lausanne 4-fasen.

Som det fremgår ovenfor, avdekker artikkelen at det tok hele 30 år før Lausanne vektla barn og unge som målgruppe for og ressursgruppe i misjon. Dette synes å være et vesentlig misjonsvitenskapelig funn som danner grunnlag for videre forskning. Flere sentrale spørsmål melder seg naturlig her. Vi vil imidlertid løfte frem følgende: Hvorfor utgjorde ikke den fremvoksende ungdomskulturen og 1968-opprøret en naturlig horisont for den første Lausannekongressen? Hvorfor inkluderte ikke Lausannes omfattende arbeid med kultur og kontekstualisering også barn og unge i perioden frem til 2004? Hvilke primære teologiske, kirkelige og kulturelle faktorer førte til at barn og unge ble satt på dagsorden i Lausanne fra 2004? I fremtidige forskningsbidrag om denne tematikken kan det være aktuelt å supplere litteraturstudier med kvalitative intervjuer og religionssosiologiske undersøkelser.

Avslutningsvis vil vi også oppsummere funnene relatert til det andre forskningsspørsmålet. *Hvilke sentrale innsikter, impulser og ressurser om barn, unge og yngre ledere kan identifiseres i Lausanne 4-prosessen?* Selv om *State of the Great Commission Report* og *Seoul Statement* selvsagt er sentrale dokumenter også i denne sammenheng, vil vi her løfte frem fire andre sentrale ressurser fra redegjørelsen ovenfor: (1) *LOP 73: Seven Challenges for the Global Evangelical Outreach* gir et representativt helhetsbilde av Lausannes sentrale anliggender, med «building discipleship communities» og

61 https://lausanne.org/wp-content/uploads/2024/09/LGC23-Takeaways_Final.pdf.

«mentoring younger people for their leadership development» som særlig relevante. (2) *Gap 3: The Next Generation – Collaborate Gap Summary* gir et representativt helhetsbilde av sentrale innsikter om barn og unge målgruppe og ressursgruppe fra Lausanne 4-fasen. (3) *LOP 82: Towards a Biblical and Theological Framework for Child Participation in the Missio Dei* gir et representativt og profilert Lausanne-bidrag om barn som fullverdige medarbeidere i Guds rike, med tydelig inkludering av barn i «risikozonen». (4) *Lausanne Generations Conversation Takeaways* gir et innholdsfylt og konstruktivt bidrag til aktiv lokal, nasjonal og global relasjonsbygging mellom generasjonene i menighet og misjon.

Disse strategiske ressursene illustrerer at Lausannebevegelsen gjennom Lausanne 4-prosessen har styrket sin globale rolle som allianseøkumenisk misjonær plattform for åndelig fellesskap, faglig inspirasjon og interkonfesjonelt samarbeid, også i relasjon til barn, unge og yngre ledere.

Ulike misjonsforståelser i Den norske kirke

Kari Storstein Haug, professor,
VID vitenskapelige høyskole,
kari.haug@vid.no

Hans Austnaberg, professor emeritus,
VID vitenskapelige høyskole,
hans.austnaberg@vid.no

Resymé:

Denne artikkelen utforsker hva ulike aktører, primært innen Den norske kirke (Dnk) forstår med misjon og hvordan de oppfatter å være en del av misjon.

Studien er plassert innen misjonsteologien som fagområde, og problemstillingen er hvordan ulike misjonsforståelser i norsk kontekst kan forstås i lys av internasjonal misjonsteologisk diskusjon om misjon. Vi har brukt kvalitativt empirisk materiale etablert i forbindelse med skrivingen av en VID-rapport (2020) om Samarbeid Menighet og Misjon, og vårt materiale omfatter flere forskjellige aktørgrupper. Det er aktørenes oppfatninger vi analyserer. Utsagnene må vurderes ut fra at de vi intervjuet var sentralt plassert i forhold til misjon og slik sett i utgangspunktet var positivt innstilt til misjon. Teorikapittelet beskriver trender innen internasjonal misjonsteologi og analysen struktureres ut fra misjon som historisk, empirisk og teologisk fenomen. Vi drøfter dilemmaer vi finner gjennom analysen: gammel og ny forståelse av misjon, misjon som holistisk, gjensidighet i misjon, misjon i forhold til menighetenes egne strategier, og hvordan de komplekse forståelsene av misjon og begrepet misjon kan tolkes i lys av internasjonal misjonsteologisk diskusjon. Konklusjonen er at vi ser tydelig påvirkning fra internasjonal misjonsteologi i materialet vi har analysert.

Søkeord:

misjon, Den norske kirke, misjonsforståelser, Samarbeid Menighet og Misjon, internasjonal misjonsteologi

Abstract:

This article explores what different actors, primarily within the Church of Norway (DNK), understand by mission and how they perceive being part of mission. The study is situated within the field of missiology, and the research question is how different understandings of mission in the Norwegian context can be understood in light of international discussions on theology of mission. We have used qualitative empirical material established in connection with the production of a VID-report (2020) on Cooperation Congregation and Mission, and our material includes several different actor groups. It is the actors' perceptions that we analyse. The statements must be assessed considering that those we interviewed were centrally placed in relation to mission and were thus initially positively inclined towards mission. The theory chapter describes trends within international discussions on theology of mission, and the analysis is structured based on mission as a historical, empirical, and theological phenomenon. We discuss dilemmas we find through the analysis: old and new understandings of mission, mission as holistic, reciprocity in mission, mission in relation to the congregations' own strategies, and how the complex understandings of mission and the concept of mission can be interpreted in light of international missiological discussions. The conclusion is that we see a clear influence from international theology of mission in the material we have analysed.

Keywords:

mission, Church of Norway, understandings of mission, Cooperation Congregation and Mission, international theology of mission.

Innledning

Denne artikkelen presenterer og drøfter ulike forståelser av misjon i et norsk empirisk materiale, i lys av internasjonale misjonsteologiske debatter om misjon. Det empiriske underlagsmaterialet for artikkelen ble samlet inn i forbindelse med rapporten *Møte, vokse, dele. Evaluering av Samarbeid menighet og misjon*,¹ og våre teoretiske perspektiv er hentet fra internasjonal misjonsteologi.

Selve begrepet misjon er omdiskutert. Noen opplever det som et fremmedord eller likelydende med å tre ting ned over hodet på folk og negativt ladet, mens andre gjerne vil fylle ordet med et oppdatert innhold i tråd med en ny internasjonal misjonsforståelse. Misjon forstått som Guds misjon (*missio Dei*) tilhører kjernen i det å

1 Stephen Sirris et al., *Møte, vokse, dele. Evaluering av Samarbeid Menighet og Misjon (SMM)*, (VID vitenskapelige høyskole Oslo, 2020).

være kirke i dag, samtidig som misjonsforståelse og misjonsteologi blir heftig debattert internasjonalt. Vår studie fokuserer primært på Den norske kirke (Dnk) og vi ønsker å utforske hva informantene forstår med misjon og hvordan de oppfatter å være en del av misjon. Våre informanter tilhører ulike nivå i kirken og det er disse aktørenes oppfatninger av temafeltet vi analyserer og diskuterer.

Studien er plassert innen misjonsteologien som fagområde. En viktig del av faget er å beskrive, analysere og diskutere hvordan ulike kirker og teologiske tradisjoner forstår og utøver misjon. Som en del av fagområdet teologi, vil det også være rom innen missiologi som fag for konstruktiv teologisk diskusjon og refleksjon over hva misjon er og hvilke implikasjoner ulike forståelser får for utførelsen av kirkens oppdrag i verden. Både diakoni, evangelisering og dialog er her sentrale tematikker.²

Det er gjort lite forskning på hvordan en tenker om misjon i en norsk sammenheng, men det finnes en del tilgjengelig litteratur til temaet. Mellom to store standardverk, *Missiologi i dag*³ og *Missiologi – en innføring*,⁴ er det publisert artikler, bøker og bokka-

2 Kari Storstein Haug and Frank-Ole Thoresen, «Introduksjon til missiologi som disiplin,» i *Missiologi. En innføring*, Jeppe Bach Nikolajsen, et al. (red.) (Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2022), 28.

3 Jan-Martin Berentsen, Tormod Engelsen, and Knud Jørgensen, *Missiologi i dag* (Oslo: Universitetsforlaget, 1994).

4 Bach Nikolajsen et al. (red), *Missiologi: En innføring*.

pittel med misjon som tema, noen på akademisk nivå og andre populærvitenskapelige.⁵ I tillegg er misjon som tema behandlet på Kirkemøtene i Dnk i 2005, 2012 og 2021.⁶ Av nevnte studier er det bare bøkene til Austnaberg & Haug og Drønen et al. som baserer seg på et empirisk materiale, i tillegg til evalueringsrapporten av Samarbeid Menighet og Misjon (SMM).⁷ Artikkelen til Sirris & Austnaberg tar utgangspunkt i materiale samlet inn i forbindelse med denne evalueringsrapporten. Austnaberg & Haug har et kapittel om misjonsforståelser i boken *Engasjement og deltakelse*, men det relaterer til ungdom mellom 15 og 18 år. Drønen et al. fokuserer mest på globaliseringen og hvordan den gir seg utslag i trosopplæringen. Misjon som tema blir bare der indirekte behandlet.

Vi har formulert følgende problemstilling: Hvordan kan ulike misjonsforståelser i norsk kontekst forstås i lys av internasjonal misjonsteologisk diskusjon om misjon?

Vi gjør først rede for materiale og metode, før vi presenterer våre teoretiske perspektiver. Vi analyserer og beskriver materialet ut fra misjon som et historisk, empirisk og teologisk fenomen, strukturert ut fra aktørgrupper. Til slutt diskuterer vi sentrale

- 5 Harald Hegstad, «Misjonerende folkekirke. Selvmotsigelse eller mulighet?» *Norsk Tidsskrift for Misjon*, no. 4 (2004); Ove Conrad Hanssen, «Fra vedlikehold til misjon. Noen perspektiver på menighetsfornyelse og menighetsutvikling i England,» *Halvårsskrift for Praktisk Teologi* 21, no. 2 (2004); Tormod Engelsen, «Den misjonale kirke og utfordringen fra kirken i sør, » i *Hva vil det si å være kirke? Kirkens vesen og oppdrag*, Tormod Engelsen and Kjell Olav Sannes (red.) (Trondheim: Tapir Akademisk forlag, 2004); Knud Jørgensen, «Trenger kirken omvendelse? På vei mot en misjonale ekklesiologi,» i Engelsen og Sandnes (red.) *Hva vil det si å være kirke?*; Maria Bjørdal, «Misjonalt ungdomsarbeid i Norge - ansatser til en skisse,» *Norsk Tidsskrift for Misjon* 59, no. 3 (2005); Kjetil Aano, «Her gjeld det å halda ting saman! Forkynning, diakoni og rettferd i eit teologisk perspektiv,» *Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap/Norwegian Journal of Missiology* 64, no. 1-2 (2010); Rolf Ekenes, *Misjon til forandring: Refleksjoner og visjoner fra Lausanne III* (Skjetten: Hermon forlag, 2011); Hans Austnaberg og Kari Storstein Haug, *Engasjement og deltakelse: Misjon i trosopplæringens ungdomsfase* (Trondheim: Akademika, 2013); Hans Austnaberg, «Engaging Norwegian Youth in Mission. An Empirical Study,» *Mission Studies* 31, no. 1 (2014); Kari Storstein Haug, «Folkekirken som misjonerende kirke,» i *Folkekirke nå*, (red.) Stephanie Dietrich, et al. (Oslo: Verbum, 2015); Kjetil Aano, «Folkekyrkja og organisasjonane. Eit misjonalt frigjeringsprosjekt,» i Stephanie Dietrich, et al. (red.) *Folkekirke nå*; Tomas Sundnes Drønen et al., *Kirken i verden, verden i kirken: Globale perspektiver på trosopplæringen* (Stavanger: Hertervig forlag, Akademisk, 2016); Stephen Sirris and Hans Austnaberg, «Sleeping Beauty or Wide Awake? Mission Agreements in the Congregations of the Church of Norway,» *Scandinavian Journal for Leadership & Theology* 10 (2023).
- 6 Kirkemøtet, 2005, Kirkemøtet, 2012, Kirkemøtet, «Den norske kirkes globale oppdrag» (Trondheim, 2021).
- 7 Sirris et al., *Møte, vokse, dele*.

funn i materialet ut fra våre teoretiske perspektiv før vi kort konkluderer artikkelen.

Materiale, metode og selvpresentasjon

Materialet som denne artikkelen baserer seg på, ble samlet inn i forbindelse med evalueringsrapporten *Møte, vokse, dele. Evaluering av Samarbeid menighet og misjon* (SMM). Rapporten er utarbeidet av VID vitenskapelige høyskole på oppdrag fra SMM. I utarbeidelsen av rapporten er det brukt både kvantitative og kvalitative metoder. Det er gjennomført en dokumentanalyse av interne SMM-dokumenter, Dnk-dokumenter, et utvalg fra bispedømmers strategiplaner og menigheters planverk. Tre spørreskjemaer ble utarbeidet til den kvantitative undersøkelsen, som ble sendt til alle fellesrådsansatte i vigslede stillinger, alle prester og proster i Dnk, til bispedømmeledelsen og til ansatte og valgte ledere i misjonsorganisasjonene som er med i SMM. Daglig leder for SMM ble intervjuet separat og det er gjort gruppeintervjuer av SMM-rådet sentralt og representanter for misjonsorganisasjonene Det norske misjonsselskap, Misjonsalliansen og Stefanusalliansen. Videre ble følgende grupper intervjuet i bispedømmene Oslo, Stavanger og Sør-Hålogaland: regionalt SMM-utvalg og to menigheter i hvert bispedømme. I denne artikkelen har vi brukt det kvalitative empiriske materialet mens det øvrige materialet og selve rapporten fungerer som bakgrunnsmateriale. Undersøkelsen ble meldt til Norsk senter for forskningsdata, ref.nr. 326659. Skriftlig samtykke ble innhentet i forbindelse med intervjuene, og det er gitt tillatelse til gjenbruk av det empiriske materialet med tanke på videre forskning.⁸

I arbeidet med artikkelen har vi gått gjennom selve rapporten og det kvalitative underlagsmaterialet og i et skriftlig notat på 14 sider gjort en kondensering av det stoffet som har relevans for misjonsforståelse.⁹ I etterkant av dette hadde vi en første drøfting av problemstillinger som vi, hver for oss, har identifisert i materialet: Hva framstod spesielt interessant? Vi noterte særlig den store kompleksiteten i materialet og det blir viktig å løfte fram de ulike forståelsene, ikke minst hvordan de forskjellige informantene bruker ulike begrep og hva de legger i disse. Gjennom denne første analysen av materialet har vi lagt vekt på en induktiv lesning, samtidig som vi relaterte dette til mer overgripende tematikker innen misjonsforståelse. Deretter har vi på ny analysert det kondenserte materialet for å «samle» utsagn som konkret sier noe om forståelsen av misjon, relatert til de forskjellige aktørene. Dette er fortsatt en induktiv lesning av materialet. Til slutt har vi gjennomført en mer finkornet analyse, der samling av utsagn og mer overgripende problemstillinger fra lesningen ble sett i sammenheng med misjonsteologiske perspektiver og samlet ut fra aktørgrupper. Det er aktørene som er i fokus og det er aktørenes oppfatninger vi analyserer.

8 For en mer utførlig beskrivelse av metode for innhenting av data henviser vi til Sirris et al., *Møte, vokse, dele*, 11-14.

9 Svend Brinkmann and Steinar Kvale, *Interviews: Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing*, 3rd ed. (Thousand Oaks, California: Sage, 2015), 231-235.

I analyseprosessen har vi vært oppmerksomme på hvordan vår egen bakgrunn og egne overbevisninger påvirker hvordan vi legger opp studien og hva vi oppdager i materialet. Derfor ønsker vi å gi en kort selvpresentasjon: Begge har sin teologiske utdanning fra Misjonshøgskolen/Misjonsskolen i Stavanger og har vært misjonærer utsendt av Det norske misjonsselskap. Dette har gitt verdifulle impulser fra den globale kirke. Begge har skrevet doktoravhandlinger innen faget missiologi, relatert til ikke-norske kontekster, og begge var tilsatt ved Misjonshøgskolen i Stavanger før fusjonen, som ble til VID vitenskapelige høgskole. Vårt særlige kjennskap til forskningsområdet kan medføre en skjev framstilling eller at vi overser ting, men når eget ståsted er erkjent, kan særlig kjennskap til feltet også være en styrke.¹⁰ Ikke-mediert kunnskap finnes ikke, og derfor er det avgjørende at forskningen blir utført med integritet, med etisk bevissthet og slik at de berørtes interesser tas hensyn til.¹¹

Teoretiske perspektiv

Misjon som historisk, empirisk og teologisk fenomen

Misjon er både et historisk, empirisk og teologisk fenomen. For det første er misjon et viktig historisk fenomen som trengs å undersøkes fra flere synsvinkler.¹² For det andre er det et faktum at misjon er et svært omfattende og mangfoldig empirisk fenomen. Misjon, i form av ulike praksiser og aktiviteter, er noe som foregår på kryss og tvers både innad i land og over landegrensene. I nyere tid har for eksempel *reverse mission* fått stadig mer oppmerksomhet i forskningen.¹³ For det tredje er misjon et teologisk fenomen. Både historisk og samtidig finner man ulike teologiske forståelser og diskus-

10 Zoë Bennett et al., *Invitation to Research in Practical Theology*, 1 ed. (Milton: Routledge, 2018), 34-56.

11 Jaco S. Dreyer, «Knowledge, Subjectivity, (De)Coloniality, and the Conundrum of Reflexivity,» in *Conundrums in Practical Theology*, ed. Joyce Ann Mercer and Bonnie J. Miller-McLemore, *Theology in Practice* (Leiden: Brill, 2016), 92, 105, 107.

12 Martha Frederiks and Dorottya Nagy, eds., *Critical Readings in the History of Christian Mission*, vol. 1-4 (Leiden: Brill, 2021); Andrew F. Walls, *The Cross-Cultural Process in Christian History: Studies in the Transmission and Appropriation of Faith* (Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 2002).

13 Stian Sørli Eriksen, «Beyond 'Reverse Mission'? Transnational Religion, Transforming Spirituality, and Transcultural Mission among Migrant Churches in Norway» (VID Specialized University, 2019); Phillip Musoni, «Migrant Churches and Reverse Mission: Missiological Gaps and Missionary Trap,» *Verbum et ecclesia* 46, no. 3 (2025); Israel Oluwale Olofinjana, «Reverse Mission: Towards an African British Theology,» *Transformation (Exeter)* 37, no. 1 (2020).

joner av hva misjon er og skal være.¹⁴

Diskusjonen om hva misjon er og skal være i møte med nye kontekster og utfordringer er ikke blitt mindre aktuell enn før, gitt de store endringer både innen verdenskristendommen og i lys av samtidige globaliserings- og pluraliseringsprosesser. Den globale kristendommen er stor, mangfoldig og i endring. Det er også betydelige globale utviklingstrekk og trender som har stor betydning for de lokale kontekster verdens kirker befinner seg i. Dette medfører at både fenomenet misjon og spørsmålene/problemstillingene knyttet til dette blir stadig mer komplekse. Når vi studerer, analyser og drøfter ulike misjonsforståelser må vi ta høyde for dette, og kritisk spørre hva våre deltakere refererer til når de omtaler misjon.

I analysen av materialet blir det derfor viktig å skjelne mellom hvordan deltakerne snakker om misjon som aktivitet eller praksis (som empirisk fenomen i historien og samtiden) og hva de tenker om hva misjon er og/eller bør forstås som i teologisk forstand. Videre er det viktig å ha et blikk for at deltakerne både snakker om hvordan de selv forstår og tenker om misjon, og hvordan man tenker at andre i historie og samtid har forholdt seg til misjon som fenomen.

Misjonsteologi – historiske forståelser/paradigmer

Det finnes flere ulike framstillinger av hvordan misjon har blitt forstått og teologisk begrunnet. Gitt kompleksiteten og mangfoldet i kristendommens historie vil slike framstillinger med nødvendighet både variere med hensyn til utvalg, periodisering og fortolkning. I denne korte framstillingen trekker vi kun fram klassikeren *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*. I denne studien presenterer David J. Bosch fem hovedparadigmer for forståelse av misjon gjennom historien, før han avslutter med en inngående drøfting av det han kaller et framvoksende økumenisk misjonsparadigme.¹⁵ Han starter med Bibelen, og understreker at misjon kan karakteriseres som teologiens mor. Med det mener han at teologien utviklet seg dynamisk når de første evangelistene og apostlene formidlet evangeliet om Jesus Kristus til stadig nye mennesker. Bosch presenterer så tre misjonsmodeller, basert på henholdsvis Matteusevangeliet, Lukas-Apostelgjerningene og Paulus' skrifter, nemlig misjon som disippelgjøring, misjon som tilgivelse og solidaritet, og misjon som invitasjon til å ta del i et eskatologisk felleskap. De ulike skriftene har litt ulike fokus og aksentueringer,

14 For gode oversikter se Stephen B. Bevans and Roger P. Schroeder, *Constants in Context: A Theology of Mission for Today*, vol. 30, American Society of Missiology Series (Maryknoll, New York: Orbis Books, 2004); David J. Bosch, *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*, vol. 16 (1991); Craig Ott, ed. *The Mission of the Church: Five Views in Conversation* (Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2016); Kenneth R. Ross et al., eds., *Ecumenical Missiology: Changing Landscapes and New Conceptions of Mission*, vol. 35, Regnum Edinburgh Centenary Series (Oxford: Regnum, 2016).

15 Bosch, *Transforming Mission*, 16.

samtidig er det en felles forståelse av at Guds handling i Kristus inviterer til respons og til å formidle evangeliet om Jesus Kristus ut i verden. I perioden 100-600 gikk kristendommen fra å være en forfulgt religion til å bli statsreligion, og Bosch presenterer det han kaller «the missionary paradigm of the Eastern Church». Apologetikk var sentral i den første halvdel av perioden og teologi ble utviklet i dialog og diskusjon med samtidens filosofi. Kristendommen som universell religion ble understreket. Etablering av nye menigheter var viktig, og misjon ble etter hvert forstått i ekklesiologiske kategorier som utvidelse og ekspansjon av kirken. I middelalderen (the missionary paradigm of the Roman Catholic Church, 600-1500) ble kirke og stat tett knyttet sammen og kirkens utbredelse knyttet til statens ekspansjon gjennom politiske og militære midler. Misjon ble forstått som kristianisering, og som kulturell utbredelse av *Christendom*. Reformasjon og tiden etterpå («the missionary paradigm of the protestant reformation», 1500-1800), førte med seg et fornyet fokus på Bibelen. Misjon ble etter hvert primært forstått som evangelisering. Individets frelse ble vektlagt. Bibeloversettelse og forkynnelse var sentralt i misjon. Boschs diskusjon av opplysningstidens paradigme er svært omfattende (the fragmented missionary paradigm(s) of protestantism, 1800-2000). Dette henger sammen med at Bosch argumenterer for at vi må forstå hvordan opplysningstiden har preget misjonstenkningen hvis det skal være mulig å presentere en misjonsforståelse og teologi relevant for den postmoderne perioden. Opplysningstidens misjonsparadigme(r) framhevet rasjonalisme, individualisme og utvikling (progress). I misjonsarbeidet, hvor kirken ofte allierte seg med kolonimakter, var det et økende fokus på siviliseringsprosjekt og utdanning. Til sist introduserer Bosch et nytt «emerging 'postmodern' paradigm». Her legges vekt på en mer holistisk tilnærming til misjon (se neste delseksjon). Både transcendent og immanente perspektiver på frelse framheves, og viktigheten av kontekstualisering og en dialogisk tilnærming til misjon understrekes.

Misjonsteologi – samtidige forståelser og diskusjoner (fra Edinburgh 1910 og framover)

I forlengelsen av den store misjonskonferansen i Edinburgh 1910 ble det en økende pluralisering av misjonsforståelsen og en tiltagende polarisering mellom evangelikale og økumeniske grupperinger, spesielt med hensyn til religionsteologien og forholdet mellom evangelisering og arbeid for sosial rettferdighet. Men, etter andre verdenskrig kan vi identifisere tre betydningsfulle utviklingstrekk som «revolutionized virtually everyone's understanding of the church's mission»,¹⁶ og som etter hvert førte til en tilnærming mellom tidligere polariserte misjonsforståelser. For det første ble kirkens misjon teologisk forankret i Guds misjon (*missio Dei*). Fra å snakke om misjoner og misjon som en oppgave blant flere for kirkene, ble misjon nå primært forstått som Guds sendelse. For det andre utviklet det seg på denne bakgrunn en misjonal ekklesiologi og tenkning om kirken som misjonal. Guds misjon er før kirken og missiologi definerer

16 Ott, *The Mission of the Church*, xiii.

ekkesiologi. For det tredje førte dette til en dypere erkjennelse av kirkens globale vesen og misjon på seks kontinenter, istedenfor misjon som primært en bevegelse fra det såkalte kristne vest møt sør og øst.

I sin presentasjon av misjonsteologien fra siste halvdel av det tjuende århundre, løfter Bevans og Schroeder mer spesifikt fram følgende tre måter å tenke om misjon på som har karakterisert misjonsteologien i denne perioden:¹⁷

1. Misjon som deltakelse i den treenige Guds liv og sendelse
2. Misjon som arbeid for frigjøring som en del av gudsrikets komme
3. Misjon som først og fremst forkynnelse av Jesus Kristus som universell frelser

De argumenterer så for en for en fjerde modell, som de beskriver som en syntese av de tre ovennevnte, nemlig misjon som profetisk dialog. Misjon må være både profetisk og dialogisk. Den må forankres i en dialogisk grunnholdning, dvs. med åpenhet, sårbarhet og ydmykhet. Samtidig er dens forpliktelse profetisk, det vil si, å forkynne og vitne om Jesus Kristus; tilby håp i en voldelig og kompleks verden; og konfrontere enhver form for urettferdighet.¹⁸

Selv om forankringen av kirkens misjon i Guds misjon (*missio dei*-forståelsen) deles av de fleste innen samtidig misjonsteologi, er det viktig å påpeke at tolkningen av *missio dei* ikke er entydig og kan romme ulike vektlegginger.¹⁹ På den ene siden ser vi teologer som understreker *missio dei* som forankret i verden og forstår Guds engasjement i verden som primært humanistisk. På den andre siden finner man dem som først og fremst vektlegger at *missio dei* understreker Guds initiativ og handling gjennom Jesus Kristus.

Videre så er en ytterligere problemstilling, gitt utgangspunktet i *missio dei*, hvordan man skal tenke om kirkens engasjement i Guds misjon og hva som kjennetegner dette. En måte å tenke omkring dette er utviklet innen det anglikanske kirkefelleskapet. Det framhever fem kjennetegn på misjon med utgangspunkt i *missio dei*:²⁰

- To proclaim the good news of the kingdom
- To teach, baptize and nurture new believers
- To respond to human need by loving service

17 Bevans and Schroeder, *Constants in Context*, 30, Part III.

18 Bevans and Schroeder, *Constants in Context*, 348-395. Se også Stephen B. Bevans and Roger P. Schroeder, *Prophetic Dialogue: Reflections on Christian Mission Today* (Maryknoll, New York: Orbis Books, 2011).

19 Jan-Martin Berentsen, «Missio Dei: Nøkkeltbegrep til bestemmelsen av et hovedproblem i etterkrigstidens protestantiske misjonstenkning: Prøveforelesning for den teologiske doktorgrad 10.Sept.1982, Selvvalgt Emne,» *Norsk tidsskrift for misjon* Årg.37, nr.1 (1983); Tormod Engelsviken, «Missio Dei: The Understanding and Misunderstanding of a Theological Concept in European Churches and Missiology,» *International Review of Mission* 92, no. 367 (2003).

20 *Marks of Mission*, <https://www.anglicancommunion.org/mission/marks-of-mission.aspx>, besøkt 24 april 2025.

- To seek to transform unjust structures of society
- To strive to safeguard the integrity of creation and sustain and renew the life of the earth

Oppsummerende kan man si at i løpet av det 20. århundre skjedde det en paradigmatisk vending innen forståelsen av misjon og en økumenisk tilnærming, der fokus vendes fra kirkens misjonsvirksomhet til *missio Dei*-perspektivet. Misjon forstås holistisk som kirkens deltakelse i den treenige Guds oppdrag i verden, som skaper, som forsoner og som livgiver. Denne teologiske posisjonen utfordrer for eksempel både en snever geografisk forståelse av misjon og ensidige forståelser av misjon som enten kun evangelisering eller bare kamp for rettferdighet. Samtidig lever ulike forståelser av misjon videre.

Kirkemøtedokumentene om misjon

Det var Kirkemøtet 2021 som sist behandlet misjon under temaet «Den norske kirkes globale oppdrag».²¹ Hoveddokumentet fastslår at begrepet oppdrag her brukes synonymt med misjon og sier at «Misjon forstås som kirkens *helhetlige oppdrag*, både lokalt, nasjonalt og globalt, og omfatter evangelisering, diakoni og religionsdialog».²² Vedlegg 2 til kirkemøtesaken legger teologiske føringer for saken. Det bygger på kirkemøtesakene på Kirkemøtet i 2005 og 2012 og hevder at forståelsen av helhetlig misjon, å dele evangeliet i ord og handling (evangelisering og diakoni), i stor grad har rotfeste i Dnk.²³ Skaperverkets plass i helhetlig misjon sies å ha vært et viktig tema siden Kirkemøtet i 2012 og en misjonal kirke-tenkning med et utadrettet perspektiv blir omtalt som «det andre sporet».²⁴ Det slås fast at andelen misjonsprosjekt der det kirkebyggende og evangeliserende er en hovedkomponent er langt mindre enn de diakonale prosjektene,²⁵ og det sies at et legitimt spørsmål er om vi trenger en større bevissthet på det helt sentrale i kirkens oppdrag.²⁶ Den endelige innstillingen/vedtak understreker at «kirkens oppdrag er knyttet til misjonsbegrepet med begrunnelse i Matt 28,18–20 og Luk 4,18–19. Kirkens oppdrag er å bringe evangeliet til verden i

21 Kirkemøte 09/2021: Den norske kirkes globale oppdrag, https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2021/saksdokumenter/km_09_0_21_den%20norske%20kirkes%20globale%20oppdrag.pdf, besøkt 8. juli 2025.

22 Ibid., 8.

23 Vedlegg 2, 7, https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2021/saksdokumenter/km_09_2_21_vedlegg%202.pdf, besøkt 8. juli 2025.

24 Ibid., 8, 10.

25 jf. Sirris and Austnaberg, «Sleeping Beauty or Wide Awake?»

26 Vedlegg 2, 6, 9, https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2021/saksdokumenter/km_09_2_21_vedlegg%202.pdf, besøkt 8. juli 2025.

ord og handling og arbeide for enhet».²⁷ Det viser likevel til at i noen sammenhenger oppleves et tradisjonelt misjonsbegrep problematisk og ser det som viktig at dokumentet fokuserer på de marginaliseres perspektiv og nevner særlig minoriteter.²⁸ Misjon er ikke bare for de få, men «Alle døpte er sendt for å forkynne evangeliet i ord og handling og har medansvar for kirkens oppdrag i verden».²⁹

I Dnks strategi for 2022-2029 er den overordnede visjonen «Mer himmel på jord. Den norske kirke er en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke, som vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus».³⁰ Denne visjonen er et tydelig uttrykk for kirkens misjonale identitet, som sendt til verden med et verdensvidt oppdrag. Kirken, og den enkelte døpte, har som sitt oppdrag å dele tro og liv på tvers av ulike typer grenser og å invitere alle mennesker til fellesskap gjennom nærvær, ord og handlinger.³¹ Misjon er både «en dimensjon i alt kirken gjør» og også «spesifikke handlingsmønstre som er misjonerende etter sin intensjon».³² Det er imidlertid viktige spørsmål for alle kirker hvilke konkrete aktiviteter og handlingsmønstre som til enhver tid ivaretar kirkens misjon.³³

Analyse og presentasjon av det empiriske materialet

Misjon er komplekst og kan undersøkes fra flere synsvinkler. Det er både et historisk, empirisk og teologisk fenomen.³⁴ I materialet vi legger til grunn for artikkelen finnes mange forskjellige aktører. For oversiktens skyld strukturerer vi disse i aktører på sentralnivå, regionalt nivå og lokalt nivå i Den norske kirke (Dnk), i tillegg til misjonsorganisasjoner. Dette gir følgende matrise:

27 Endelig innstilling s. 2, <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2021/vedtak/endelig%20innstilling%20km%2009-21%20den%20norske%20kirkes%20globale%20oppdrag.pdf>, besøkt 8. juli 2025.

28 Ibid., 2.

29 Ibid., 3.

30 Kirkemøte 22/2021, https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2021/saksdokumenter/km_22_1_21_mer%20himmel%20p%C3%A5%20jord%20-%20versjon%2011.pdf, besøkt 8. juli 2025.

31 Kirkemøtet 05/2005: En misjonerende kirke, https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km2005_sak5_vedtak1.pdf, besøkt 8. juli 2025 og Kirkemøte 07/2012: Misjon til forandring, https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km_7_12_misjon_merknad2_vedtak.pdf, besøkt 8. juli 2025.

32 Kirkemøtet 2005: En misjonerende kirke, https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km2005_sak5_vedtak1.pdf, 1, besøkt 8. juli 2025.

33 Haug, «Folkekirken som misjonerende kirke».

34 Se teorikapittelet.

	Misjon som		
	Historisk fenomen	Empirisk fenomen	Teologisk fenomen
SMM-leder og SMM-rådet nasjonalt			
SMM-utvalg regionalt			
Menigheter			
Misjonsorganisasjoner			

I presentasjon og analyse av materialet bruker vi aktørgruppene som strukturerende overskrifter. Under hver aktørkategori presenterer vi funn knyttet til misjon som historisk fenomen, som empirisk fenomen og som teologisk fenomen. Materialet fra menigheter er mest omfattende og får størst plass. Hvordan misjon forstås på bakgrunn av tidligere praksis og forståelser (historisk) og hvordan de ulike aktørene ser for seg at misjon praktiseres i dag (empirisk) vil utgjøre en mindre del av presentasjonen. Hovedvekten blir lagt på misjon som teologisk fenomen: Hva er misjon og hvordan defineres og beskrives misjon i norsk kontekst og kultursituasjon i det materialet vi har tilgjengelig?

Vi gjør oppmerksom på at når vi omtaler rammene for feltarbeidet, er det situasjonen da vi utførte feltarbeidet i 2019 som er konteksten. Derfor bruker vi ofte fortid når vi beskriver rammene.

SMM-leder og SMM-rådet nasjonalt

Leder for Samarbeid menighet og misjon var sentralt plassert på Kirkens hus, i seksjon økumenikk og dialog i kirkefagavdelingen i Kirkerådet. Det nasjonale SMM-rådet bestod av generalsekretærene for de syv deltakende misjonsorganisasjonene, samt direktør og internasjonal direktør i Kirkerådet. Rådet hadde minst to faste møter i året.

Daglig leder snakket om gammel og ny misjonsforståelse. I en «gammel» forståelse ligger assosiasjoner av tvang til tro, kulturimperialisme og en geografisk forståelse av misjon som «fra Vesten til resten».³⁵ Utgangspunktet er Jesus ord, handlinger og nærvær. Diakoni og evangelisering har vært to spor i både Jesu og kirkens arbeid, og har vært til stede i norsk misjonsbevegelse fra 1840. Diakoni har vært en del av misjonsoppdraget hele tiden, men ble sett på instrumentelt og ikke som en verdi i seg selv. Det har skjedd en oppvurdering av diakoniens egenverdi. Oppdraget er det samme, men verden har endret seg siden Edinburgh 1910. Da var kristendommen i hovedsak

35 I presentasjonen av materialet bruker vi noen steder hermetegn for å gjengi informantens utsagn mer direkte. Siden det ble laget oppsummeringer av intervjuene og ikke transkripsjoner, kan vi ikke garantere for ordlyden i sitatene.

en Vestlig religion, mens det nå finnes nasjonale kirker over hele verden. To tredjedeler av verdens kristne finnes nå i det globale sør. Det nasjonale SMM-rådet mener å ha observert at gamle fordommer om misjon er på retur i menighetene. Noen tenker at holistisk misjon er en ny oppfinnelse, men det stemmer ikke. «I 150 år har vi drevet holistisk misjon,» hevder rådet. Det har vært en spenning mellom den evangelikale og den økumeniske bevegelsen når det gjelder ulike aspekter av misjon, men disse to linjene er nå i stor grad ført sammen.

SMM-leder viser til at det har vært diskusjoner i SMM-rådet om fokus skal ligge på det internasjonale arbeidet eller på det å være en misjonar kirke. Her har en stort sett fulgt et dobbeltspor. Under påvirkning fra impulser utenfra, som Edinburgh 2010-prosessen, Lausanne 3 og Kirkenes Verdensråds «pilgrimage for peace», og innenfor dette i særdeleshet Arusha-konferansen «transforming discipleship» i 2018, har en søkt å styrke Dnks selvforståelse som en misjonerende kirke. Nesten alle prosjekt det samles inn penger til, er i utlandet. Misjon handler ikke bare om det globale sør, men også Europa, hvor pilene går nedover for kirken.

Leder i SMM mener at kjernen i misjon er å holde fram Jesus som veien, sannheten og livet (Joh 14,6). Misjon må gripe tilbake til det opprinnelige oppdraget. Det sentrale i misjonsbegrepet kan oppsummeres i Kirkemøtets 2012-vedtak om at alle døpte sammen med den verdensvide kirke skal dele evangeliet i handling, nærvær og ord lokalt og globalt. Denne formuleringen opplever han både bred nok og spiss nok. Den inkluderer alle døpte, lokalt og verdensvidt, og den fokuserer på at det er evangeliet om Kristus som skal formidles. Forståelsen av misjon henger nøye sammen med hva som er kirkens oppdrag. Gjennom NMS og Normisjon har vi vært involvert i en misjonar kirkeforståelse, hevdet han. Målet er at misjon blir en del av DNAet å drive kirke på. Leder reflekterer over om Dnk er rigget som kirke for misjonar menighetsutvikling. Hvordan bli mer utadrettet? «Testspørsmålet er om vi berører nye mennesker med evangeliet.» Leder peker på at denne tenkningen først og fremst har vært et Rogaland-fenomen, mens andre Dnk-menigheter henger etter. Det nasjonale SMM-rådet understreker at det er menighetene som driver misjon, men samarbeidet med misjonsorganisasjonene har fylt misjonsbegrepet med innhold. Misjon er både diakoni, rettferdighet, evangelisering og dialog. Misjon må skje gjennom ord, handling og nærvær, og det er helheten av disse som er avgjørende. Viss vekten bare legges på bistand, mister misjon noe av sin spiss. Vi kan ikke ekskludere forkynnelse til omvendelse.

SMM-utvalgene regionalt

I hvert bispedømme var det dannet et rådgivende SMM-utvalg.³⁶ Dette bestod av

36 Sirris et al., *Møte, vokse, dele*, 9, 42.

bispedømmets misjonsrådgiver,³⁷ en representant fra bispedømmets stab, samt representanter for de sju misjonsorganisasjonene. Det var ikke alltid misjonsorganisasjonene kunne stille representanter og bare i noen tilfelle var det tilsatte i organisasjonene som stilte i utvalget. Vi har intervjuet de regionale SMM-utvalgene i bispedømmene Stavanger, Oslo og Sør-Hålogaland.³⁸

Det har vært et generasjonsskifte av misjonsaktive i menighetene, med færre nå enn før. Misjonsforeningene var grunnfjellet for inntil 40 år siden, og en spør seg hvordan engasjementet kan føres videre. Man er avhengig av at det allerede finnes et misjonsengasjement i menighetene, men likevel opplever noen at det misjonale aspektet kan skape engasjement. Særlig gjelder dette i møte med ungdom. Misjon bærer likevel på en tung arv gjennom en gammel forståelse. De mener det er et sprik mellom fordommer og dagens misjonspraksis. Misjon blir vanskelig å forholde seg til for mange, noe som særlig har skjedd de siste par tiårene.

At tyngdepunktet for misjon er flyttet fra Europa til andre verdensdeler betyr at misjon ikke er enveis. Vi i Vesten trenger å bli tilført noe, og rådet finner det verdifullt at norske menigheter har kontakt med kirker i sør og øst. Det gir inspirasjon. SMM-samarbeidet skaper en plattform for å nå ut med misjon til menighetene og det har vært særlig viktig i områder av landet der misjonsorganisasjonene har lite selvstendig arbeid. Gjennom dette samarbeidet har det vært lettere å invitere representanter fra det globale sør. Noen ønsker også å ha misjonærer fra andre land i Norge. En viktig effekt av SMM er mange misjonsavtaler i bispedømmet og inntekter til misjon. Likevel opplever noen at SMM skulle satt mer preg på lokalkirken, ikke minst barn og unge, og ikke bare sikte utover. Utfordringen nå er å fylle misjonsavtalene med innhold, hevder noen. Vi må spørre hva som kan gjøres lokalt og ikke tro at misjon bare er å gi penger til Afrika. Noen er redde for at man gjennom misjonsavtalene opprettholder en gammel forståelse av misjon. Et av rådene opplever at dagens kirkestruktur ikke har syn for misjon. Når de har deltatt på fagdager, har de et inntrykk av at trosopplærere og prester ikke kan mye om misjon. Utvalgene reflekterer over hvilken type misjonsprosjekt menighetene velger. Freds- og forsoningsarbeid er populært. Det samme er diakonale prosjekt. Det er mindre oppslutning om evangelisering og menighetsbygging. Én representant har merket seg at kirkesamfunn utenom Dnk er mest opptatt av evangelisering mens Dnk-menigheter er mer opptatt av diakonale prosjekt. Misjon er redusert til en del av diakoni, som er mer sentralt i Dnk i dag, hevder én. Utvalget mener at selv om «misjonerende» er et ett av Dnks fire kjerneord, gjør kirken lite ut av det. Eksempelvis blir misjon lite synlig i trosopplæringen lokalt, hevder man.

37 Bare Tunsberg bispedømme hadde misjonsrådgiver i full stilling, mens de andre hadde delt stilling (Sirris et al., *Møte, vokse, dele*, 32). Fram til koronakrisen i 2020 var misjonsrådgiverne dels lønnet av misjonsorganisasjonene og dels av bispedømmene.

Bispedømmene tok deretter over det økonomiske ansvaret.

38 Av anonymitetshensyn blir det ikke angitt hvor utsagnene er hentet fra.

Endringen blir forklart med teologiske endringer og relativisering: utfordringen for kirke og misjon er fortapelsens mulighet, hevder en av representantene. Det finnes misjonsarrangement som oppleves vellykkede, men for å bli oppfattet som relevant må de knyttes tydelig til diakoni og menneskerettigheter. Slik blir det en stadig vurdering av hvilke sider ved misjon man løfter fram.

Et av utvalgene drøftet begrepet misjon og det var en tydelig stemning for å «ta ordet tilbake». De samtalte om trosopplæringskonferansen 2019 («Oppdrag kirke») der misjon var erstattet av begrepet «oppdrag». Det engelske *mission* kan oversettes med både misjon og oppdrag og noen hevdet at misjon kan forklares ved det engelske ordet. En helhetlig misjonsforståelse var viktig for utvalget. Misjon forstått som å dele tro ble understreket i et annet utvalg, særlig i forbindelse med internasjonale besøk. De opplevde at SMM har styrket bevisstheten om at misjonsarbeid er et ansvar for og en integrert del av menighetene og at ikke Dnk har *outsourcet* dette til misjonsorganisasjonene. Et av utvalgene erkjenner at de har litt forskjellige innfallsvinkler til misjon, men at de likevel har en nokså felles forståelse. Gjennom arbeid med Kirkemøtets saker om misjonsforståelse og Lausanne-dokumenter har de laget et skriv med en felles plattform for misjon. Det handler om kirkens grunnleggende oppdrag: å forkynne evangeliet i ord og handling, med utgangspunkt i misjonsbefalingen. Misjonsrådgiver har inntrykk av at menighetene har forstått hva «misjonal» betyr lokalt. SMMs formålparagraf oppleves samlende.³⁹ Det hevdes at SMM har legitimert misjon som et viktig anliggende i kirken. Likevel legges det ikke skjul på at misjon i norsk kultur er et presset begrep. Dette gjelder også delvis i menighetene, hevdes det, men ikke blant ansatte og engasjerte. Man ønsker en bevisstgjøring av begrepet misjon gjennom konkrete tiltak for å sette misjon enda mer på dagsorden i menighetene.

Menigheter

Vi intervjuet litt forskjellige personer i de ulike menighetene. Noen ganger var det prest og daglig leder. Andre ganger var også en representant fra menighetsrådet med eller noen «ildsjeler» som ledet et prosjekt eller var med i et misjonsutvalg. Utsagnene må vurderes ut fra at de vi intervjuet var sentralt plassert i menighetene i forhold til misjon og slik sett i utgangspunktet positivt innstilt til misjon.

Det var lite fokus i menighetene på misjon som historisk fenomen. En referanse til at Jesus brydde seg om folks nød og derfor er det viktig at menigheten også har dette perspektivet, peker kanskje i den retning. Dette ble brukt til å understreke menighetens ansvar for nødlidende: «Når han [Jesus] kommer igjen spør han ikke hva

39 «Sammen om misjonerende menigheter – hvor evangeliet frigjør og utruker mennesker til å dele troen gjennom nærvær, handling og ord, lokalt og globalt.» (Strategi for Samarbeid menighet og misjon - Ressursbanken, Den norske kirke, <https://ressursbanken.kirken.no/nb-NO/global-kirke/misjon/Strategi%20Samarbeid%20menighet%20og%20misjon/>, besøkt 23. april 2025)

vi mener om ditt og datt, men hva vi gjorde for de fattige.» For å begrunne misjon sier en annen: «Vi har også misjonsbefalingen, så vi har det samme mandatet.»

Misjon som empirisk og teologisk fenomen er på forskjellige måter innvevd i hverandre. De intervjuede forteller om hvordan de arbeider med misjonsperspektivet og hva misjonsprosjektene betyr i menigheten. I dette ligger det en implisitt misjonsforståelse og intervjupersonene presiserer også hvordan de forstår misjon på bakgrunn av sin praksis. Likevel vil vi også her gjøre en analytisk skjelning i presentasjonen.

Misjon i menighetene praktiseres i stor grad gjennom misjonsprosjektene, og noen av menighetene har misjonsavtaler med flere enn én misjonsorganisasjon.⁴⁰ Det kan være innsamling av penger og utstyr til sykehus, samfunnsutviklingsprosjekt med fokus på rusforebyggelse, hjelp til arbeidsledige eller arbeid blant barn og unge som har funksjonsnedsettelse. Videre kan det være menighetsbyggende arbeid for og sammen med ungdom og evangeliserende prosjekt. Det er en overvekt av diakonale prosjekt i vårt materiale. Én av menighetene uttrykker sterkt at «misjon uten diakoni er ikke misjon», og vedkommende sier videre at «jeg opplever at den tradisjonelle evangeliseringen, å vinne sjeler for Jesus, blir for trangt for meg». I en annen menighet reflekterer de over at det nok er en overvekt av diakonale prosjekt, men de ønsker å ha en blanding av utviklingsprosjekt og evangeliserende prosjekt. De sier at disse to aspektene ofte er integrert i selve prosjektene de støtter, selv om menigheten i Norge har fokus på det diakonale.

I to av menighetene uttrykker de direkte at de relaterer valg av misjonsprosjekt til lokale behov. «Menigheten har mye fokus på diakoni lokalt, slik det også er i misjonsprosjektene. Vi har fokus på menighetsbygging, slik vi også har i misjonsprosjektet.» På denne måten understøtter misjonsprosjektene planene i menigheten. De intervjuede forteller om hvordan prosjektene blir presentert i gudstjenester og i menighetsblad, at konfirmantene blir engasjert og at misjon blir tematisert gjennom trosopplæringen. I den andre menigheten, som ligger i en by, er de seg bevisst at de har et spesielt oppdrag i byen. «Vi har en tanke om å nå mennesker som bor her.» Derfor ønsker de å gi tilbud som har bredde og når ulike mennesker, og de har vært veldig diakonale i sin tenkning og praksis. Det som er spesielt med denne menigheten i forhold til de øvrige, er at de ikke snakker om den internasjonale kirke, men bare synes opptatt av misjon i sitt nærområde: «Vi lever i en annen situasjon enn før. Vi jobber på en misjonsmark og må være mye mer bevisst på å nå mennesker.»

Flere av menighetene understreker verdien av å kunne reise til prosjektene og få besøk av representanter fra andre kirker, slik at det blir en utveksling fram og tilbake. «Å reise dit gir mer igjen enn jeg gir. [...] Vi berikes like mye som de.» En annen

40 Misjonsprosjekt og misjonsavtale brukes om hverandre i materialet. Begge sikter til en formalisert avtale menigheten har med en misjonsorganisasjon, der hovedmålet er å støtte et konkret prosjekt eller landområde i den internasjonale kirke eller i noen tilfeller i Norge.

menighet snakker om «det omvendte misjonsperspektivet», nemlig det at de henter inspirasjon og ressurser fra prosjektet. De har fått besøk, de lærte noe fra et annet sted, de fokuserte på det som var felles og de laget sanger om dette. «For å unngå de og oss. Vi har alle noe å gi og få.» Likevel sier en representant fra denne menigheten at selv om det var interessant å besøke prosjektet, er vedkommende kritisk til deres «misjoneringsform». Pedagogikken overfor barn, med bare repetisjon, skapte reaksjon. «Slik gjør vi det ikke her.» En tredje menighet understreket at det å møte kristne fra den globale kirke, møtes for å «dele tro», var noe som skapte engasjement. Og nettopp engasjement på grunn av misjonsprosjektene snakker flere om. Det gjelder «ildsjeler» som holder kontakten med prosjektet og reiser på misjonsturer, men det gjelder også menigheten, når de får høre om hva de er med på gjennom å støtte prosjektet. «Mange mennesker utenom kirkegjengerne har et engasjement for rettferdighet, og når folk hører hva vi er med på gjennom prosjektene – uten at vi bruker ordet misjon – gjør det inntrykk.» En annen menighet peker også på at folk som i utgangspunktet ikke er «kirkeinteresserte», engasjerer seg i praktisk arbeid for prosjektet og ønsker nyhetsbrevet. «Dette er også forkynnelse. Det er misjon i Norge i 2019,» sier vedkommende.

Når en av menighetene gir uttrykk for at de opplever at det er svak eller synkende tilslutning til en tradisjonell misjonsforståelse, blir dette begrunnet med at synet på hva som er viktig og legitimt ved misjon trekker i retning av diakonale tiltak: «Mer i retning av diakoni, det å støtte og hjelpe, framfor å 'påtvinge' andre vår tankegang.» Flere menigheter reflekterer rundt bruken av ordet misjon. En bymenighet sier at selv om de har en sterk bevissthet om å ha et oppdrag overfor byen sin, bruker de ikke ordet misjon. En annen menighet har i staben diskutert om de skal snakke om bistand eller internasjonalt arbeid, men er kommet fram til at de kaller det «misjonsprosjektet vårt». En informant opplever at ordet misjon mer og mer blir opplevd som et fremmedord, særlig i yngre årsklasser. I vedkommendes egen årsklasse (rundt 40 år) er «misjon et 'humorord': stereotypi for at 'rare kristne vil prakke noe på en'». I en annen menighet blir det indirekte sagt at de ikke bruker ordet misjon når de forteller om prosjektene til «mennesker utenom kirkegjengerne». De opplever at ordet misjon «ute blant folk» er et negativt ladet begrep: «For dem som vet lite om misjon, tenker en ofte misjon som den hvite mann som trer vestlig kultur ned over andre.» Ordet er imidlertid ikke kontroversielt i menigheten.

På spørsmål om hva som er SMMs misjonsforståelse svarer en informant at hun ikke har tenkt på det. Hun har heller ikke tenkt på om misjonsorganisasjonene har forskjellig misjonsforståelse. Det lå en positiv normativitet i at menigheten skulle ha misjonsprosjekt, så hun bare signerte på forlengelse av avtalen. I en annen menighet opplever de SMMs misjonsforståelse som særlig rettet mot det globale, men selv mener de at misjon også gjelder Norge. I sin strategiplan har de skrevet at det skal være misjon lokalt og globalt, og selv om deres prosjekter er mest globale, har de også mye lokalt, diakonalt arbeid. De hevder at «SMM-organisasjonene representerer 'helhetlig' misjon: ikke bare fattigdomsbekjempelse eller forfulgte kristne». Forholdet mellom

det lokale og globale blir nevnt av flere. På spørsmålet om misjon kun handler om internasjonalisering, om det ville være mulig å ha et misjonsprosjekt i Norge eller Norden, svarer informanter i en menighet at det er viktig for dem at det er noe som knytter menigheten til verden for øvrig. De sier at uten dette ville de ha skaffet en vennskapsmenighet. Når en annen menighet understreker at vi i Norge må ha verdens nød og de fattige som perspektiv, handler det både om et menighetsansvar og hvem de vil være som kirke.

Én av menighetene gir et særlig innblikk i hvordan de forstår misjon og vi gjengir litt av samtalen i sammenheng.

Informant: Misjon betyr at en person gir evangeliet videre til en annen person; det går begge veier.

Intervjuer: Er det evangeliet vi sender begge veier eller er det noe annet?

Informant: Jeg vokser i troen ved å høre om deres opplevelser. Det er møter hele veien. Det må jo bidra til en felles opplevelse at vi står sammen i den verdensvide kirken. Er ikke det misjon? At vi vokser og blir tryggere i det vi står for? Misjon er å spre Guds ord, la Guds rike vokse fram. Se nye ting og nye sider av hvem Gud er.

Intervjuer: Er misjon noe som skjer mellom kristne kirker?

Informant: Egentlig ikke. Misjon er jo at kirken går til de umisjonerte. Vekst i innsikt og dybde.

Intervjuer: Hvilke aspekter finnes innen misjonsbegrepet?

Informant: Min opplevelse av misjon er at man når ut [...]. Jeg bærer på min kristne tro og får snakke med andre om det. De kommer til en nyere innsikt ved å snakke med meg om det og de kommer sterkere ut av det. Jeg vil betone dialog; det er også en måte å drive misjon på [...]. Jeg opplever at den tradisjonelle evangeliseringen, å vinne sjeler for Jesus, blir for trangt for meg. Jeg synes det er gøy å bli litt pushet, men blir tung i hodet av det. Jeg er glad for å slippe å snakke, vil heller gjøre noe praktisk.

Intervjuer: Kirken i [misjonsprosjektet] føler seg truet fra sine omgivelser. De misjonerer overfor sine barn. Misjonerer ikke du overfor våre unge?

Informant: Nei, vi ser sammen på hva som står i denne rare boka. Andakt [...] er spørsmål og samtale. Felles undring.

I en annen av menighetene går formuleringen «å dele tro» igjen, og det samsvarer for en stor del med det som kommer fram i sitatet ovenfor.

Misjonsorganisasjoner

Slik vi har gjort rede for under materiale og metode bruker vi i denne artikkelen det kvalitative empiriske materialet som danner grunnlag for evalueringsrapporten av SMM. Det betyr at vi i det følgende bare refererer til aktørene vi intervjuet fra de tre misjonsorganisasjonene i materialet, Misjonsalliansen, Stefanusalliansen og Det

norske misjonsselskap. Vi har ikke inkludert grunnlagsdokumenter og hjemmesider på nett. Siden de intervjuede i hver organisasjon er anonyme, opplyser vi om hvilken organisasjon utsagnene kommer fra. I forhold til tematikken for artikkelen, er det særlig den teologiske forståelsen av misjon som kommer fram i intervjuene, især i forhold til selvforståelse og innholdet i ordet misjon.

Gjennom SMM-samarbeidet opplever Misjonsalliansen å ha blitt mer bevisste på at de er en misjonsorganisasjon og at diakoni er en del av misjonsoppdraget. De forstår ikke seg selv som «misjonale på den tradisjonelle måten», siden de er rendyrket diakonale og ikke driver med evangelisering og kirkeplanting. Deres mål er å gjøre lokalkirkene de samarbeider med til diakonale aktører. Informantene opplever at «det er en del støy knyttet til ordet misjon ut fra de referansene folk har». De sier videre at hvis flere hadde visst hva misjon er, ville mange flere vært engasjert. Misjonsalliansen ønsker å forme ordet misjon, fylle begrepet med et nytt innhold. De forstår misjon som en dimensjon ved det å være en bibelsk kirke og det henvises til at ordet på engelsk betyr «oppdrag». Fordi ordet forbindes med kulturimperialisme, oppleves kampen for å beholde det som et sentralt begrep til tider som tung.

Stefanusalliansen er en økumenisk organisasjon og har ingen egen teologisk plattform. De jobber med konkrete prosjekter i ulike land, og uttrykker at mye av arbeidet er rettighetsbasert. Særlig arbeides det i områder og land der det er begrensninger på kristnes og menigheters arbeid. Samtidig er særlig arbeidet i Tyrkia menighetsorientert. Der støttes menigheter slik at de kan drive misjon i sin egen kontekst. Det hevdes at evangeliseringsdimensjonen i organisasjonens arbeid er noe underkommunisert i SMM-sammenheng.

De intervjuede i Det norske misjonsselskap opplever SMMs visjon som både viktig og en fin formulering, og noe de kan identifisere seg med. De har fokus på helhetlig misjon, både lokalt og globalt. Noen opplever at SMM nå er for mye globalt fokusert og de mener at organisasjonene kan tjene på å vise mer av misjonsavtalens relevans for det lokale arbeidet i menigheten. «Misjon er ikke noe som bare er langt borte.» De mener å ha lagt merke til at misjon fikk god drahjelp etter kirkemøtesaken om misjon i 2012. Hele kirken kom litt mer på banen med å sette misjon på dagsorden og de ønsker flere slike hendelser som kan gi drahjelp til misjon. Det norske misjonsselskap har et ønske om at SMM skal hjelpe Den norske kirke til å bli mer misjonale i eget land. Det som ble kalt «Arusha-kallet», nemlig å endre Den norske kirke mer i retning av å følge Jesus og disippelskap ble nevnt av informanter både fra Det norske misjonsselskap og fra Misjonsalliansen, og dette er et uttalt mål fra SMMs ledelse.

Diskusjon

Forskningsspørsmålet for denne artikkelen er hvordan ulike misjonsforståelser kan forstås i norsk kontekst i lys av internasjonal misjonsteologisk diskusjon om misjon. En oppsummering av hovedpunkt fra analysen gir følgende tema til diskusjon:

- Forholdet mellom gammel og ny misjonsforståelse og hva som forstås med disse begrepene
- Hvordan forstås holistisk misjon og hvordan er vektingen mellom diakoni og evangelisering?
- Er det tale om misjon i Norge eller bare utenfor Norge?
- I hvilken grad misjon relateres til menighetens egne behov
- Hvordan kan vi forstå de forskjellige oppfatningene av begrepet misjon som finnes i materialet?

Gammel og ny misjonsforståelse

I materialet refereres det til såkalt gammel (eller tradisjonell) og ny misjonsforståelse. Denne beskrives som en historisk tilbaketrukket måte å tenke om misjon på. I tillegg til å tydeliggjøre endringer i misjonsforståelse og praksis, fungerer denne språkbruken også retorisk som en måte å imøtegå moderne kritikk av både misjonsforståelse og misjonspraksis. Skillet mellom gammelt og nytt reflekterer blant annet utviklingen og diskursen innen moderne misjonsteologi hvor det snakkes om et paradigmeskifte⁴¹ og revolusjonerende endringer⁴² i misjonsteologien i løpet av det tjuende århundret, særlig etter andre verdenskrig. Hundreårsjubileet for Edinburgh 1910 i 2010 og Kirkenes Verdensråds nyeste misjonsdokument, presentert på organisasjonens tiende generalforsamling i Busan i 2013, tydeliggjør også endringene i misjonsteologi.⁴³ I Den norske kirkes offisielle dokumenter gjenspeiles disse endringene særlig i kirkemøtedokumentene fra 2005, 2012 og 2021.

Hvordan presenteres *den såkalt gamle forståelsen* i materialet? Det varierer og er ikke alltid like eksplisitt uttrykt, men noen viktige elementer er som følger.

For det første snakkes det om en geografisk forståelse av misjon. Misjon er å spre evangeliet fra en del av verden til en annen. En enveisforståelse av misjon. Bak denne forståelsen ser vi elementer av tidligere tiders misjonsforståelser hvor det blant annet skiltes mellom kristne og ikke-kristne deler av verden, og hvor man forsto misjon som europeiske og nord-amerikanske kirkers ansvar overfor resten av verden. Et ansvar man også forstod som et siviliseringsansvar. Både i vårt materiale og i moderne misjonsteologi, kritiseres denne tankegangen for å være preget av en implisitt forståelse av vestlig kulturell overlegenhet med et innbakt siviliseringsprosjekt og for å representere en paternalistisk holdning. Et annet utsagn som trekkes fram og som underbygger enveisforståelsen og kritikken er når misjon assosieres med å «gi penger til Afrika». I dette ligger implisitt en tanke om at misjon ses på som at vi fra det rike Norge/

41 Bosch, *Transforming Mission*.

42 Ott, *The Mission of the Church*.

43 Together Towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes | World Council of Churches, <https://www.oikoumene.org/resources/documents/together-towards-life-mission-and-evangelism-in-changing-landscapes>, besøkt 23. April 2025.

Vesten bidrar med hjelp og støtte til det fattige Afrika. Dette understreker manglende gjensidighet og kontrasteres med poengteringen av at gjensidighet er viktig i den «nye» misjonsforståelsen.

Det andre elementet som trekkes fram som del av en gammel forståelse av misjon er at proklamasjon og evangelisering ses som det sentrale i misjonsoppdraget. Diakoni er mer en støtte til forkynnelsen enn noe som kan stå på egne ben. Dette reflekterer mer ensidige forståelser av misjon som utfordres av den holistiske tenkningen som tydelig utviklet seg i løpet av det tjuende århundret og inn i vår tid.

Videre assosieres den gamle forståelsen med «tvang til tro» og «kulturimperialisme». En av deltakerne beskriver tradisjonell misjonsforståelse som å «påtvinge andre vår tankegang». Hos vedkommende, og som reflektert i diskursen «gammel og ny», blir tradisjonell misjonsforståelse noe en ønsker å ta avstand fra. Tvang til tro kan være et uttrykk for hvordan misjon har blitt praktisert, det kan være veldig konkret eller det kan være slik man oppfattet det som kolonialisert – man hadde ikke noe valg. Eller, det kan også være det sekulæres berøringsangst for religion, hvor religion er blitt privatisert og alt snakk om religion i det offentlige rom oppleves som påtregende. I alle tilfelle viser dette til at misjon knyttes til en tung arv av kolonialisme. Innen den historiske misjonsforskningen vises det at i likhet med andre aktører på den tiden, hadde også misjonsaktørene en forståelse av den vestlige kultur og sivilisasjon som overlegen og skilte ikke heller nødvendigvis mellom egen kultur og evangeliet. I nyere tid har derfor forholdet mellom kristendom og kultur (kontekstualiseringsspørsmålet) vært et sentralt diskusjonstema i utviklingen av misjonsteologien,⁴⁴ sant maktkritiske perspektiver fra frigjøringsteologi og postkolonial kritikk.⁴⁵

Den nye forståelsen presenteres også på ulike måter. Noen mer utdypende og sammenhengende, andre mer som «det er slik vi forstår misjon nå».

For det første: Misjon er ikke enveis. Dette reflekterer misjonsteologiske innsikter som gjorde seg gjeldende i etterkrigstiden og som ble tydelig formulert på *Commission on World Mission and Evangelism* (CWME) konferansen i Mexico 1963 med slagordet «misjon på seks kontinenter». Denne måten å tenke på åpnet opp for tydeligere bevissthet om at alle har noe å gi og få. Kontakt med kirker i sør og øst gir inspirasjon. For det andre: Misjon er ikke noe bare for de spesielt interesserte. Misjon er en integrert del av det å være kirke og å være døpt. Misjon er et felles oppdrag for den verdensvide kirke. Som formulert av en av våre deltakere: «alle dømte sammen med den verdensvide kirke skal dele evangeliet i handling, nærvær og ord, lokalt og globalt.» For det tredje: Den nye forståelsen presenteres også som holistisk. Misjon er et helhetlig oppdrag, sier flere av våre deltakere. Misjon er både diakoni, arbeid for rettferdighet, evange-

44 Paul G. Hiebert, *Transforming Worldviews: An Anthropological Understanding of How People Change* (Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2008).

45 Marion Grau, *Rethinking Mission in the Postcolony: Salvation, Society and Subversion* (London: T & T Clark, 2011).

lisering og dialog. Derfor må også misjon skje gjennom ord, handling og nærvær. Dette er i tråd med misjonsteologien slik den er utviklet i etterkrigstiden og som det er stor økumenisk enighet om. Det som derimot diskuteres er hvordan dette skal forstås mer presist. Her kommer også diskusjonen av hvordan forstå *Misso Dei* mer eksplisitt til syne. SMM-leder sier i sin beskrivelse av det holistiske oppdraget at det innebærer at evangeliet skal deles lokalt og globalt, og formulerer en tydelig kristologisk sentrert og fokusert forståelse.

Skjelningen mellom gammelt og nytt problematiseres også i materialet. Hva er gammelt, og hva er nytt? For eksempel trekkes det fram at man har tenkt holistisk om misjon også før vår tid. Dette er en sakssvarende problematisering. Som vi har sett tidligere, så har misjonstenkningen en lang og kompleks historie. Enhver framstilling av denne vil bli en forenkling, selv om man kan peke på noen overordnede tendenser og utviklingstrekk. Et perspektiv som holdes fram i materialet er at det grunnleggende oppdraget, kjernen i misjon har vært det samme opp igjennom historien.⁴⁶ Det som har endret seg er verden eller konteksten for oppdraget. SMM-leder sier det slik: «Kjernen i oppdraget/misjon er å holde fram Jesus som veien, sannheten og livet.» Utgangspunktet har alltid vært Jesu ord, handlinger og nærvær. Kontinuitet understrekes av en deltaker gjennom å vise til misjonsbefalingen Jesus ga: «Vi har også misjonsbefalingen, så vi har det samme mandatet».

Holistisk misjon

Det er et gjennomgående trekk i materialet at når det snakkes om ny misjonsforståelse framheves misjon som et helhetlig eller holistisk oppdrag. Misjon er både diakoni, arbeid for rettferdighet, evangelisering og dialog. Derfor må også misjon skje gjennom ord, handling og nærvær. Dette reflekterer klart sentrale diskusjoner innen samtidig og internasjonal misjonsteologisk diskurs (jf. teorikapittelet).

Menighetenes misjonsavtaler gir et interessant innblikk i både eksplisitt og implisitt misjonsteologi, samt mer pragmatiske hensyn med tanke på hva som skaper engasjement eller bygger egen menighet. I vårt materiale var det en overvekt av menigheter som hadde misjonsavtale knyttet opp mot diakonale misjonsprosjekt. I kommunikasjon av misjon utad er det også en tendens til å vektlegge diakoni. Dette ser ut til å være knyttet opp til ulike typer begrunnelser. På den ene side har vi pragmatiske begrunnelser, særlig knyttet til at det oppleves enklere å skape et bredt engasjement for diakonale prosjekt. Det kan også være begrunnet i menighetens profil eller fokusområder og ønske om å ha en helhetlig strategi, støtte opp under menighetens generelle strategi om en diakonal profil. På den andre siden har vi uttalelser som viser til forståelse av misjon: «misjon uten diakoni er ikke misjon», og «jeg opplever at den tradisjonelle evangeliseringen, å vinne sjeler for Jesus, blir for trangt for meg». Dette er spissete formuleringer, som tydelig understreker at diakoni er en sentral del av mis-

46 Jf. Bevans and Schroeder, *Constants in Context*, 30.

jon og at en ensidig vekt på evangelisering ikke er i tråd med en mer åpen, holistisk misjonsforståelse.

Diakoni begrunnes blant annet i Jesu eget eksempel. Han brydde seg om folks nød og dette brukes for å understreke menighetens ansvar. Det ligger også en brodd i et av utsagnene: «Når han [Jesus] kommer igjen spør han ikke hva vi mener om ditt og datt, men hva vi gjorde for de fattige.» Dette kan tolkes i ulike retninger, men en måte å se det på er at praksis er viktig, og først og fremst diakonal praksis.

Vårt materiale viser også en kritikk av en forståelse/praksis som utelukkende vektlegger diakoni. For eksempel uttrykkes det at hvis vekten bare legges på bistand, mister misjon noe av sin spiss. Vi kan ikke ekskludere forkynnelse til omvendelse. Her kan vi spørre hva som ligger i uttrykket «miste sin spiss». Er det en holistisk misjonsforståelse med en tydelig kristologisk tilnærming? Er spissen evangelisering forstått som en mer evangelikal forståelse av holistisk misjon?⁴⁷ I en annen menighet reflekterer de over at det nok er en overvekt av diakonale prosjekt, men de ønsker å ha en blanding av utviklingsprosjekt og evangeliserende prosjekt. De sier at disse to aspektene ofte er integrert i selve prosjektene de støtter, selv om menigheten i Norge har fokus på det diakonale.

I vårt materiale ser vi altså en tydelig tilslutning til, og understrekning av et holistisk syn på misjon. Samtidig er det pågående forhandling av hva en holistisk misjonsforståelse er og hvordan denne skal konkretiseres i praksis i menigheten, ikke minst knyttet til det internasjonale arbeidet.

Gjensidighet

Gjensidighet er et sentralt tema i nyere misjonsteologisk tenkning.⁴⁸ I stedet for å se misjon som en enveis aktivitet, forstås det nå som en dialogisk praksis hvor man både gir og mottar. Dette åpner opp for nye diskusjoner og verdifulle samtaler om hva man kan lære av kirker i andre deler av verden, og nye muligheter for utveksling og samarbeid.

Materialet fra menighetene viser at mange understreket betydningen av å besøke prosjektene de støtter gjennom misjonsavtalen. «Å reise dit gir mer igjen enn jeg gir. [...] Vi berikes like mye som de.» Dette viser hvordan gjensidighet i misjon er en kilde til berikelse. I en menighet kalte man dette «det omvendte misjonsperspektivet», nemlig at man kan få inspirasjon og ressurser fra prosjektet. «Vi har alle noe å gi og få.»

I materialet beskrives flere praktiske eksempler på gjensidighet i misjonsarbeidet. For eksempel, noen menigheter opplever at det å møte kristne fra den globale kirke og dele tro skaper engasjement. Dette engasjementet gjelder både «ildsjeler» som holder

47 Som for eksempel representert ved Craig Ott et al., *Encountering Theology of Mission: Biblical Foundations, Historical Developments, and Contemporary Issues*, 1 ed., Encountering Mission (Grand Rapids: Baker Academic, 2010).

48 Bevans and Schroeder, *Prophetic Dialogue*.

kontakten med prosjektet og reiser på misjonsturer, og menigheten som helhet når de får høre om hva de er med på gjennom å støtte prosjektet. En annen menighet peker på at folk som i utgangspunktet ikke er «kirkeinteresserte», engasjerer seg i praktisk arbeid for misjonsprosjektet og ønsker nyhetsbrevet. Dette viser hvordan gjensidighet kan skape bredere engasjement og involvering

En gjensidighetsbasert tilnærming utfordrer tidligere hierarkiske modeller av misjon og åpner for interkulturell samhandling og dialog. Når norske menigheter får besøk fra, eller besøker søsterkirker i Afrika, Asia eller Sør-Amerika, gir dette anledning til å bli inspirert og utfordret av det globale kristne fellesskapets mangfold. Gjensidighet i misjon legger vekt på at alle har noe å lære av hverandre, og at vi sammen deler oppdraget om å formidle evangeliet lokalt og globalt.

Samtidig viser også vårt materiale til kontekstuelle forskjeller og behov for en kritisk refleksjon knyttet til hvordan man er misjonar kirke i ulike kontekster. Dette innebærer å forstå og forholde seg til ulike utfordringer og muligheter, samt ulike teologiske forståelser av misjon som finnes i den verdensvide kirke.

Misjon i Norge kontra utenfor Norge. Misjonal ekklesiologi

Et sentralt tema som springer ut av vårt materiale, er hvordan man skal forstå forholdet mellom misjon lokalt og globalt, og i hvilken grad menighetene bør sette søkelys på internasjonalt arbeid kontra lokal, misjonal praksis. Denne diskusjonen reiser viktige spørsmål om prioriteringer, bruk av ressurser, og teologisk forståelse av kirkens oppdrag.

Gjennom misjonsavtaler har mange norske menigheter hatt fokus på internasjonale misjonsprosjekter, ofte rettet mot områder i verden som tidligere har vært sett på som «misjonsmarker». Denne tilnærmingen har vært forankret i en forståelse av misjon som et arbeid som skjer «utenfor» Norge, der ressurssterke vestlige misjonsorganisasjoner, kirker og menigheter bidrar til å støtte utviklingsprosjekter og evangeliserende arbeid i «det globale sør». Vår undersøkelse viste at mange av menighetene fortsatt forstår misjon som noe som i stor grad «praktiseres gjennom misjonsprosjektene». Dette perspektivet – og prosjektene menighetene tar del i – har skapt viktige forbindelser og partnerskap over grensene og bidratt til utveksling av erfaringer og kunnskap. Misjonsprosjektene styrker forståelsen av menighetenes globale ansvar. Flere menigheter understreker betydningen av nettverk og samhandling med kirker i andre deler av verden.

Samtidig har ideen om at misjon bare er noe som foregår utenfor Norges grenser blitt utfordret av misjonal kirke-tenkningen og en økende vektlegging på å være misjonal kirke lokalt. Flere menigheter i Norge opplever i dag en kontekst hvor også nærmiljøet kan ses på som en «misjonsmark» i lys av økt pluralisme og sekularisering. «Vi lever i en annen situasjon enn før. Vi jobber på en misjonsmark og må være mye mer bevisst på å nå mennesker.» Den misjonale ekklesiologi understreker at kirken er kalt til å være en aktiv aktør også i sin egen kontekst, i sitt eget samfunn. Dette er også et poeng som informanter fra Det norske misjonsselskap løfter fram. Her pekes det

blant annet på misjonsavtalenes relevans for arbeidet på lokalplan og potensialet de kan ha i å vise at misjon er både lokalt og globalt.

På menighetsplan ser det ut til å ligge en spenning mellom disse to fokusområdene: Skal ressurser kanaliseres internasjonalt, eller burde menigheter intensivere innsatsen lokalt for å møte utfordringer og muligheter i nærmiljøet? Hva vil det si å være misjon- al menighet i dag? Samtidig er det også en mulighet for synergi. Mange menigheter opplever at internasjonalt engasjement kan styrke lokal kirkelig virksomhet ved å inspirere og gi en utvidet forståelse av å være en del av en verdensvid kirke. Dette kan igjen føre til økt engasjement og bedre integrasjon av misjon i det daglige menighet- slivet.

Et spørsmål som reiser seg i forlengelsen av dette er hvordan valg av misjonsprosjek- tene forholder seg til menighetenes egne behov og strategier. Noen menigheter velger prosjekter som direkte speiler deres lokale fokus, som for eksempel diakonale initiati- ver eller menighetsbyggende aktiviteter. «Menigheten har mye fokus på diakoni lokalt, slik det også er i misjonsprosjektene. Vi har fokus på menighetsbygging, slik vi også har i misjonsprosjektet.» På denne måten understøtter misjonsprosjektene planene i menigheten, og er uttrykk for en taktisk prioritering som reflekterer både menighetens profil og ønsker for å inspirere lokalt engasjement. Ved å integrere misjonsprosjektene i menighetens strategiske mål, kan forbindelsene til de internasjonale prosjektene bli mer enn bare et eksternt engasjement, men en kjernekomponent av menighetens virk- somhet.

Misjonsbegrepet

I samtalen og refleksjonen rundt misjonsforståelsen ser vi at begrepet «misjon» er gjen- stand for ulike oppfatninger og tolkninger. Mange av informantene i menighetene opplever at ordet enten er ukjent eller har så mange negative konnotasjoner blant folk flest at det er vanskelig å bruke. Flere personer og menigheter i Norge vegrer seg derfor for å bruke begrepet. Blant annet fordi det av mange assosieres med en forståelse av misjon som en enveis og overkjørende aktivitet, fra de kristne vestlige land til resten av verden. Det knyttes av mange til begrep som kulturimperialisme, forstått som å tvinge vestlig kultur på andre. Dette fører til at noen heller prøver å finne andre ord eller beskrivelser når man for eksempel skal presentere menighetens misjonsprosjekt. Noen eksempler på dette er begrep som «internasjonalt arbeid», «bistand» eller «misjonsprosjektet vårt». Et annet begrep som flere tar i bruk er ordet «oppdrag», en oversettelse av det engelske «mission». I Kirkemøtedokumentet «Den norske kirkes globale oppdrag» fra 2021 understrekes det nettopp at oppdrag er et annet begrep for misjon.

Samtidig er det flere som argumenterer for å bevare ordet og heller arbeide med å formidle den holistiske misjonsforståelsen som inkluderer aspekter som diakoni og dialog, i tillegg til forkynnelse. Dette kan invitere til en dypere forståelse av hva det vil si å være en del av den globale kirken, der misjon ikke er begrenset til geografiske områder, men er en integrert del av det å være kirke, både lokalt og globalt.

Også internasjonalt er det en diskusjon om begrepet «mission» er det beste til å sammenfatte det mangfoldige og verdensomspennende oppdraget det er å ta del i Guds misjon lokalt og globalt. Denne diskusjonen er særlig levende innen diskusjonen av missiologi og *World Christianity*.⁴⁹ Kirken er global, og kristendommen har ulike sentra. Hvordan Guds misjon leves ut i ulike religiøse og sosio-kulturelle kontekster er svært variert, så å bruke et ord som mange assosierer med kolonitiden og vestlig dominans oppleves problematisk for mange. Denne debatten vil fortsette.

Konklusjon

Problemstillingen for denne artikkelen har vært hvordan ulike misjonsforståelser i norsk kontekst kan forstås i lys av internasjonal misjonsteologisk diskusjon om misjon. Ut fra vårt kvalitative materiale, knyttet til Samarbeid Menighet og Misjon, har vi analysert de ulike misjonsforståelsene som kommer fram i materialet. Vi har vist at kompleksiteten i forståelser er stor, og vårt bidrag har særlig vært å holde diskusjonen levende når det gjelder gammel og ny forståelse av misjon, hvordan det holistiske i misjonsforståelsen skal forhandles og konkretiseres, linjer i forståelsen av gjensidighet i misjon, hvordan misjon skal forstås i forhold til menighetenes egne strategier og behov, og hvordan de ulike forståelsene av begrepet misjon kan tolkes. Vi ser tydelige linjer til internasjonal misjonsteologisk diskusjon om misjon i materialet vi har analysert.

49 Mika Vähäkangas, «World Christianity as Post-Colonialising of Theology,» in *Routledge New Critical Thinking in Religion, Theology and Biblical Studies*, ed. Sigurd Bergmann and Mika Vähäkangas (United Kingdom: Routledge, 2021); Stanley H. Skreslet, *Comprehending Mission: The Questions, Methods, Themes, Problems, and Prospects of Missiology*, vol. 49, American Society of Missiology Series (Maryknoll, NY: Orbis Books, 2012).

Robert Lilleaasen & Christof Sauer (eds.).
Religious Persecution: Theological and Missiological Perspectives.
(Christians under Pressure: Studies in Discrimination and Persecution, Vol 3).
Bonn: Verlag für Kultur und Wissenschaft, 2025, 460 pp., 30,00 EUR,
ISBN-13 978-3-86269-325-2,
Open Access <https://iirf.global/publications-resources/books/>

Anmeldtd av Kristina Patring, Senior Advisor mission theology and Freedom of religion or belief at the SMC – Faith in Development and PhD student, ETF Leuven

This autumn, academics and practitioners interested in or working with persecution, mission and freedom of religion or belief received a very early Christmas present. In mid-September, the anthology *“Religious Persecution: Theological and Missiological Perspectives,”* edited by Robert Lilleaasen and Christof Sauer, was launched during the annual symposium focused on persecuted Christians at Fjellhaug University College in Oslo.

As promised by the title, the anthology’s 21 chapters and authors offer a broad spectrum of perspectives on religious persecution, which means it has much to offer. The introductory chapter on religious persecution, written by Christof Sauer and Werner Nel, provides a welcome contribution in sorting out the strengths and weaknesses of different definitions of persecution as they have appeared in various academic disciplines and professional practices. While the broad overview provided by the chapter makes it useful for both researchers and policy practitioners, one of its main strengths lies in its conclusion that all understandings of persecution must necessarily be linked to the existential aspects of the phenomenon, as it is experienced in various contexts.

Christof Sauer was one of the initiators of the Bad Urach Statement, which in 2009 attempted to summarise an evangelical theology of persecution. In his second contribution to the anthology, Sauer looks back at the 15 years that have passed since the Bad Urach statement. With both a keen and self-critical eye, Sauer highlights the need to better anchor any future versions of the statement in lived communal realities and the insight that men, women and children all experience persecution differently. Anchored in such realities, persecution is not only something to be studied, endured or counteracted, but also an experience to be lamented.

The theme of grief and uncertainty is then beautifully picked up by Sara Afshari’s two, and very different, chapters in the anthology. In her longer chapter, Afshari, herself a survivor of persecution, urges the global church to dare stay with the persecuted church in the grief, darkness and vulnerability of easter Saturday. To be present with the persecuted and with Christ in the grave that is not yet empty. With a language

filled with metaphor and poetry, she reminds us that one needs to be with those who grieve at the cross in order to also be able to wait with them for resurrection day. In her shorter chapter, she points to the harm the Western evangelical church causes when it treats the persecuted church as merely a tool in its marketing communication.

In between Sauer's technical and Afshari's poetic contributions, the anthology includes a wide range of different topics. Here you will find everything from how persecution is dealt with in Norwegian Sunday School materials and sermons, to the role of Danish pastors in supporting refugees who will be deported back to places of persecution, to wise advice about the constant need for in-depth understanding of any mission context to prevent persecution. And it is this wide range of topics that constitutes the anthology's biggest strength. However, if I am allowed to add my own desiderata for the next anthology, it would contain two things. First, at least one chapter that digs into the specific challenges faced in the intersection between mission, persecution and gender within the global church. Much important work on the different gendered aspects of persecution has been done by, e.g. Open Doors International. But more still needs to be done to equip churches all over the world with a gender sensitive understanding of persecution without at the same time denying female witnesses to the risen Christ their testimony. Second, from a missional perspective, a lot could be gained by developing sturdier bridges between theologies of persecution and suffering on the one hand, and theologies for freedom of religion or belief for all as a human right on the other. See, I am already looking forward to the next anthology!

John Azumah og Cheikh Anta Babou (red.).
Territoriality and Hospitality. Christian and Muslim Perspectives.
A Festschrift for Lamin Sanneh.
Langham Global Library, 2024, 347 s.

Anmeldt av Tomas Sundnes Drønen

«Det finnes mange betydningsfulle mennesker i verden. Det finnes færre betydningsfulle akademikere. Og det finnes enda færre betydningsfulle akademikere som også er betydningsfulle mennesker.» Slik starter Gregory Sterling forordet til Lamin Sannes festschrift, og han setter dermed tonen for en publikasjon som er en hyllest til en høyt verdsatt kollega, og samtidig et forsøk på å videreføre tematikker som Sanneh var opptatt av.

Lamin Sannes biografi, fortellingen om kongesønnen som ble født i en avside-liggende del av Gambia i Vest-Afrika, muslimen som senere ble kristen, analfaberen som ble professor ved både Yale og Harvard, går som en rød tråd gjennom denne publikasjonen. Redaktørene John Azumah og Cheik Anta Babou har samlet et bredt knippe bidragsytere som gjennom 20 kapitler kommenterer og videreutvikler elementer i Sannes forskning. Sanneh vil for ettertiden bli stående som en av de mest toneangivende forskere innen et fagfelt han selv var med på å etablere, World Christianity, og han vil spesielt bli husket for sitt bidrag til å etablere fortellingen om kristendommens fremvekst i Afrika sør for Sahara. Med bøkene «Translating the Message» (1989) og «Whose religion is Christianity?» (2003) utdypet Sanneh sin tese om det afrikanske kontinents evne til å ta imot impulser utenifra, samtidig som impulsene slo rot og fikk sin egen form og farge.

Et gjennomgående tema i festskriftet er forholdet mellom kristendom og islam i Afrika, et tema som Sanneh selv behandlet utførlig i flere av sine bøker. Som tidligere muslim hadde Sanneh inngående kjennskap til muslimske praksiser og gjennom sine videre studier fordypet han seg innen både islam og kristendom, og ble høyt respektert i både muslimske og kristne akademiske kretser. Hans bok «Beyond Jihad» (2016) om pasifistisk afrikansk islam ble skrevet som et forsvar for en hel verdensreligion i etterdønningene som preget USA etter terrorhandlingene 11. september 2001.

Redaktørenes utgangspunkt for å publisere et andre festschrift til ære for Sanneh (det første ble publisert i 2010) var konferansen «Territoriality and Hospitality: Christians and Muslims Sharing Common Faith» som ble avholdt som en innvielse av *The Sanneh Institute* i Accra, Ghana, i 2020. Her kobles begrepet *hospitality* til grunntonen i Sannes fremtoning og til essensens i hans publikasjoner om forholdet

mellom kristendom og islam i Afrika. *Territoriality* henspiller derimot på de konkrete utfordringene som har fulgt, og som følger, de to verdensreligionenes konkurransepregede tilstedeværelse på kontinentet.

Boken som helhet er som festskrift flest, både ujevn i kvalitet og sprikende med hensyn til tematikker som blir behandlet, men den kjennetegnes også av flere svært gode bidrag. Den starter med de aller mest interessante bidragene ført i penn av to personer som kjente Sanneh svært godt. Først et kapittel av Sannehs sønn, Kelefa, en merittert journalist og skribent, som gir oss et sjeldent innblikk i Sannehs livsvalg, drivkraft og væremåte. Deretter følger Joel Carpenter, mangeårig venn og kollega, opp med det vi kan kalle et testamente over Sannehs virke under overskriften *Historian of Hope*. Carpenter presenterer de lange linjene i Sannehs forfatterskap gjennom en levende og pedagogisk fremstilling av de møter og utfordringer som formet Lamin Sanneh som akademiker, skribent og dypt engasjert troende. Sannehs nære samarbeid med Andrew Walls, fremveksten av World Christianity som en ny måte å beskrive kristendommens utbredelse på, og opprettelsen av Yale-Edinburgh nettverket, blir behørig beskrevet av Carpenters levende penn. Kapittelet er en utmerket og komprimert presentasjon av Sannehs tanker og forfatterskap som med fordel kan leses av alle de som ønsker en snarvei inn til Lamin Sannehs akademiske verdensanskuelse.

Bokens andre del inneholder konferansens keynote bidrag og starter med et litt spesielt bidrag kreditert den ene av redaktørene, John Azumah, sammen med Lamin Sanneh selv. Utgangspunktet for dette kapittelet er det siste akademiske foredraget Sanneh holdt under en konferanse i 2018 som en forberedelse til opprettingen av Sanneh-instituttet i Accra. Sanneh, som døde brått i januar 2019, fikk dermed ikke selv oppleve konferansen, men hans eget bidrag ble lettere omarbeidet og fremført av Azymah. Tittelen *Comparative African Reflections on Eklesia and Umma* oppsummerer på mange måter essensen i Sannehs forfatterskap og viser med tydelighet Sannehs inderlige ønske om å være med på å skape ekte og menneskelig dialog mellom kristendom og islam på det afrikanske kontinentet. Han avslutter foredraget med et afrikans ordtak som sier at den reisende som enda ikke er fremme, han blir aldri trett, før han kobler ordtaket til verset i Johannes 4:35 som sier at markene er klare til å høstes.

De fire neste keynote-kapitlene er i bokens ånd fordelt mellom to muslimske og to kristne forfattere. Bokens andre redaktør, Cheik Anta Babou, nærmer seg i kapittelet *Jihad Contested* et av kjerneområdene i Sannehs forfatterskap, nemlig afrikanske muslimers bidrag til et annen forståelse av *jihad*-begrepet, en forståelse preget av en islamsk etikk som er preget av pluralisme, toleranse og ikke-vold. Dette, skriver Bouba, er afrikanske muslimers intellektuelle innovasjon, et bidrag som blir viktigere og viktigere å fremheve i en tid preget av økt vold og separatisme. Et lignende budskap fremføres også av Farid Esack i kapittelet «*God Is Not Your Train Driver; nor Your Soccer Mascot*» hvor han gjentar Sannehs mantra om fredelig sameksistens som eneste farbare vei for de to verdensreligionene.

De to kristne keynote-bidragene gjenspeiler Sannehs egen erfaring som en tenker med en fot i det globale sør og en i det globale nord. J. Kwabena Asamoah-Gyadu tar i kapittelet *Summoned from the Margin* – en tittel hentet fra Sannehs selvbiografi – utgangspunkt i Sannehs egen omvendelse og loser oss elegant gjennom de store endringene som kristendommen har gjennomlevd, både i Afrika og i Europa/USA, med Sannehs egen livsreise og livshistorie som guide. Kapittelet følges opp av et bidrag ført i penn av tidligere erkebiskop Rowan Williams, som på sedvanlig vis og med sin særpregede penn tar oss med på en intellektuell reise inn i *God's Hospitality and the Idolatry of Territoriality*. Og etter disse første 100 sidene vil jeg tro at mange lesere ser seg ferdige med boken. Lamin Sanneh liv og forfatterskap har blitt behørig beskrevet av intellektuelle tungvektere som sto ham nær – og som langt på vei delte hans synspunkter, og vi har blitt minnet på hvilken betydningsfull forsker og skribent Sanneh har vært. Forfatter av en intellektuell arv som vil være med oss i mange generasjoner fremover.

Men festskriftet er langt fra ferdig. Det fortsetter 250 sider til for de spesielt interesserte under overskriftene *Biblical and Theological Themes, Historical and African Perspectives, Contextual Perspectives* og *Summative Note*. Og fortsettelsen er ikke kjedelig, men den er svært ujevn. Forskjellige vinkler på festskriftets hovedoverskrift utdypes av både kristne og muslimske forfattere. De fleste kapitler henter innholdet fra en vest-afrikansk kontekst, og mange kapitler er detaljerte case-studier fra Ghana, fortrinnsvis Accra. To høydepunkter i denne delen av boka er David Marshalls kapittel *Islam and the Secular State* og Kauthar Khamis' kapittel om *The Pacifist Hijab* som med innlevelse beskriver religiøs sameksistens blant kristne og muslimske kvinner i bydelen Madina Zongo i Accra.

Så hvem er denne boken skrevet for – og hvem bør lese den? De første hundre sidene bør leses av alle som ønsker å bli kjent med Lamin Sanneh som forsker, forfatter, medmenneske og kristen tenker og praktiker. For noen vil det handle om et kjent og kjært møte med tekster og tanker vi leste i våre formative år som studenter. For andre vil det åpne et nytt landskap hvor afrikansk og vestlig tro og tanke møtes og utfordrer hverandre.

Resten av boken kan leses av dem som er spesielt interessert i forholdet mellom kristendom og islam i Afrika, og da fortrinnsvis i Ghana og Nigeria.

Uavhengig av målgruppe og særinteresser er boken en velfortjent hyllest til en betydningsfull tenker og et betydningsfullt menneske. Lamin Sanneh har satt dype intellektuelle spor, og denne boken vil hjelpe oss til å forstå rekkevidden av alt han rakk å utføre før han forlot oss – altfor tidlig – en mørk og kald kveld i januar 2019.

Appendix

A Guide to Lausanne Documents and Resources¹

Lars Dahle
Professor, NLA University College
lars.dahle@nla.no

Rolf Kjøde
Associate Professor, NLA University College
rolf.kjode@nla.no

A. Foundational Lausanne Documents

The major documents from the Lausanne 1, Lausanne 2 and Lausanne 3 world congresses are foundational for the Lausanne movement.

- ***The Lausanne Covenant*** (1974)
<https://lausanne.org/statement/lausanne-covenant>
<https://lausanne.org/nb/statement/lausannepakten> (Norwegian)
“The *Lausanne Covenant* is a pivotal document in evangelical Christianity, outlining core beliefs and strategies for global missions, emphasizing evangelism, discipleship, and social engagement. It has been shaping global mission since 1974.”
- ***The Manila Manifesto*** (1989)
<https://lausanne.org/statement/the-manila-manifesto>
<https://journals.mf.no/ntm/article/view/3452/2781> (Norwegian)
“The *Manila Manifesto*, emerging from the 1989 Lausanne Congress, is a significant evangelical document emphasizing holistic mission, societal transformation, and the proclamation of the gospel, influencing Christian engagement worldwide.”
- ***The Cape Town Commitment*** (2011)
<https://lausanne.org/statement/ctcommitment>

1 For an in-depth analysis of historic Lausanne resources, see Margunn Serigstad Dahle and Lars Dahle, “Resourcing the Global Church: A Guide to Key Lausanne Resources 1974-2013”, In: *The Lausanne Movement: A Range of Perspectives*, edited by Lars Dahle et. al. (Oxford: Regnum Books, 2014), 113-128. https://www.ocms.ac.uk/wp-content/uploads/2021/01/The_Lausanne_Movement-Final-WMF.pdf.

<https://lausanne.org/nb/statement/cape-town-erklaeringen> (Norwegian)
“In October 2010, the Third Lausanne Congress convened in Cape Town, South Africa, with Christian leaders from 198 countries. The resulting *Cape Town Commitment* is a comprehensive evangelical statement guiding global Christian mission, addressing contemporary challenges, and affirming the centrality of Christ and His gospel.”

B. Key Lausanne Resources

The Lausanne movement has produced many missiological resources, including a series of in-depth essays (LOP), consultation statements, an online journal (LGA), and online video curricula (Global Classroom).

- ***Lausanne Occasional Papers, LOP (1975-)***
<https://lausanne.org/occasional-papers>
“In-depth essays addressing key issues related to global evangelism, missions, and contemporary challenges facing the church”
- ***Lausanne Consultation Statements (2003-)***
<https://lausanne.org/consultation-statements>
“Official documents produced following gatherings and conferences. These statements articulate the shared perspectives, insights, and commitments of evangelical leaders and practitioners on specific topics relevant to global Christianity and mission.”
- ***Lausanne Global Analysis (2012-2025)***
<https://lausanne.org/global-analysis>
“Strategic and credible information and insight from an international network of evangelical analysts”
- ***Lausanne Global Classroom (2018-)***
<https://lausanne.org/global-classroom>
“Each Classroom episode consists of a series of short video segments totaling about 45 minutes and is supplemented by a User Guide.”

C. Lausanne 4 Documents

The Lausanne 4 process (2019-2025) resulted in many missiological documents and resources, where the following should be included in this overview: The *Listening Reports*, the *State of the Great Commission Report*, the *Seoul Statement*, the *Collaborative Action Commitment*, the *Theological Foundation Papers*, and the *Mission Gaps Reports*.

- ***The Lausanne 4 Listening Reports (2020-2024)***
<https://lausanne.org/l4-listen>
“Following the global listening calls and focus group meetings, three extensive Global Listening Reports have been produced and published as Occasional Papers.”

- LOP 71. *The Evangelical Church Interacting between the Global and the Local: Analysis of Lausanne 4 Listening Calls.*
<https://lausanne.org/occasional-paper/the-evangelical-church-interacting-between-the-global-and-the-local>
- LOP 72. *Engaging in the Realities of Global Mission: Listening through Focus Group Interviews*
<https://lausanne.org/occasional-paper/engaging-in-the-realities-of-global-missions>
- LOP 73. *Seven Challenges for the Global Evangelical Outreach: Results of the Third Listening Reports.*
<https://lausanne.org/occasional-paper/seven-challenges-for-the-global-evangelical-outreach>
- ***The State of the Great Commission Report*** (2024)
<https://lausanne.org/report>
“The State of the Great Commission brings together the best global data and key strategic thinkers to understand where the greatest gaps and opportunities are for the Great Commission’s fulfillment.”
 - *Part 1: Current Status.*
“The first part, titled ‘State of the Great Commission,’ meticulously tracks a diverse array of human activities aligned with the Great Commission, employing a wide range of traditional missiological measures.”
 - *Part 2: Context Shifts.*
“The second segment, ‘From Today to 2050,’ addresses ten critical questions concerning global shifts, such as the nature of polycentric Christianity, the essence of humanity, and the impact of digital life.”
 - *Part 3: Regional Considerations*
“The ‘Regional Considerations’ portion offers a detailed analysis of twelve world regions.”
- ***The Seoul Statement*** (2024)
<https://lausanne.org/statement/the-seoul-statement>
“The *Seoul Statement* addresses contemporary gaps that the Theology Working Group (TWG) deemed necessary to address for the sake of strengthening and sharpening today’s global mission ... As the TWG engaged in the listening process, it focused especially on biblical and theological ‘gaps’- areas that the previous Lausanne foundational documents had not given sufficient attention. Seven themes from those gaps were selected to invite additional biblical and theological insights.”
Four LOPs produced by the TWG are foundational background documents for the *Seoul Statement*:

- LOP 74. *'Do You Understand What You Are Reading?'. Toward a Faithful Evangelical Hermeneutic of Scripture.*
<https://lausanne.org/occasional-paper/do-you-understand-what-you-are-reading-toward-a-faithful-evangelical-hermeneutic-of-scripture>
- LOP 75. *The Formation of Disciples for Mission and the Formation of Disciples as Mission.*
<https://lausanne.org/occasional-paper/the-formation-of-disciples-for-mission-and-the-formation-of-disciples-as-mission>
- LOP 76. *Christian Faith and Technology.*
<https://lausanne.org/occasional-paper/christian-faith-and-technology>
- LOP 77. *A Theology of the Human Person.*
<https://lausanne.org/occasional-paper/a-theology-of-the-human-person>

- ***The Collaborative Action Commitment (2024)***

<https://lausanne.org/l4> & <https://lausanne.org/l4/act>

“Our response to God’s mission requires action. Our ultimate objective is to catalyze collaboration within the global church, spark the accelerated discipleship of all nations and next generations, and shape the world of 2050 and beyond.”

All the Lausanne 4 Congress delegates in Seoul-Incheon were invited to sign the *Collaborative Action Commitment*:

I believe the global church as the body of Christ is better together and I aspire to build deeper relationships and explore opportunities for synergy and collaboration.

I commit to:

- Intentionally respond to the Great Commission by filling gaps and seizing opportunities towards its fulfillment.
- Pursue relationships and unity with leaders with the common goal of seeing the gospel flourish in our locality.
- Actively seek to remove duplication and silos by celebrating others and collaborating with them to address challenges facing the global church.
- Do this with a focus on raising the next generation of leaders who will take this movement from generation to generation.
- Identifying existing collaboration initiatives and catalyze mobilization of these initiatives, networks and communities to seize opportunities in closing the gaps around us.
- Explore opportunities to start collaborative action teams within my local context. Together we trust in the purpose, power, and grace of God to

empower us towards this.²

- ***The Theological Foundation Papers (2025)***
<https://lausanne.org/theological-foundation-papers>
“18 essays rooting key themes from the *State of the Great Commission Report* in theological and missiological foundations.”
 - Tite Tienou: *Polycentric Christianity - Theological Multiplicity and Unity*
<https://lausanne.org/occasional-paper/polycentric-christianity-theological-multiplicity-and-unity> (LOP 80 / video)
 - Wilson Paluri: *Understanding Global Change and Cultural Shifts in the Religiously Pluralistic Context – A Crucial Aspect in the Contextualization of the Gospel*
<https://lausanne.org/occasional-paper/understanding-global-change-and-cultural-shifts-in-the-religiously> (LOP 81 / video)
 - Peter Lillback: *God’s Saving Truth – The Foundation of Trust*
<https://lausanne.org/occasional-paper/gods-saving-truth-the-foundation-of-trust> (LOP 82 / video)
 - Craig Ott: *What are the Emerging Demographics?*
<https://lausanne.org/occasional-paper/what-are-the-emerging-demographics> (LOP 84 / video)
 - Lloyd Kim: *Passing the Faith on to the Next Generation*
<https://lausanne.org/occasional-paper/passing-on-the-faith-to-the-next-generation> (LOP 85 / video)
 - Victor Nakah: *Ethnic Diversity in Community*
<https://lausanne.org/occasional-paper/ethnic-diversity-in-community> (LOP 86 / video)
 - Ivor Gerard Poobalan: *Discipleship and the Great Commission*
<https://lausanne.org/occasional-paper/discipleship-and-the-great-commission> (LOP 87 / video)
 - Wen-Pin Leow: *Mental Health and the Church: A Call to Compassion and Care*
<https://lausanne.org/occasional-paper/mental-health-and-the-church-strategies-for-faithful-and-compassionate-ministry> (LOP 88 / video)
 - Timothy Tennent: *Christian Mission and the Theology of the Body*
<https://lausanne.org/occasional-paper/christian-mission-and-a-theology-of-the-body> (LOP 89 / video)
 - Stefan Lindholm: *Technology and Missions – How Technology is Changing our*

2 The whole statement is included here, as it is not published at www.lausanne.org. A Norwegian translation of the statement was published at *Dagen.no* on 10th Oct. 2025, see <https://www.dagen.no/meninger/jeg-forplikter-meg-til-misjonsbefalingen/1268255>.

Lives and Why it Matters for the Great Commission

<https://lausanne.org/occasional-paper/technology-and-missions-how-technology-is-changing-our-lives-and-why-it-matters-for-the-great-commission>

(LOP 90 / video)

- Darrell Bock: *Ministry in a Digital Age – How Should Christians Understand ‘Being Together’ in Digital Space as It Relates to Church, Worship, and Discipleship?* <https://lausanne.org/occasional-paper/ministry-in-a-digital-age> (LOP 91 / video)
 - Soong-Chan Rah: *Biblical Justice and the Great Commission* <https://lausanne.org/occasional-paper/biblical-justice-the-great-commission> (LOP 92 / video)
 - Michael Horton: *Hope is Not a Dream* <https://lausanne.org/occasional-paper/hope-is-not-a-dream> (LOP 93 / video)
 - Kevin Vanhoozer: *Discerning Trustworthy Truth: How God’s Word and Spirit Form Christian Judgment* <https://lausanne.org/occasional-paper/discerning-trustworthy-truth-how-gods-word-and-spirit-form-christian-judgment> (LOP 94 / video)
 - Rebecca McLaughlin: *Scripture, Sex and Gender (part 1) - What are the biblical foundations of sex, marriage, and singleness?* <https://lausanne.org/occasional-paper/scripture-sex-and-gender-part-1> (LOP 95A)
 - Rebecca McLaughlin: *Scripture, Sex and Gender (part 2) - How should Christians understand disorders of sexual development, gender dysphoria, and transgender identities?* <https://lausanne.org/occasional-paper/scripture-sex-and-gender-part-2> (LOP 95B)
 - Wanjiru Gitau: *Biblical Community and the Great Commission* <https://lausanne.org/occasional-paper/biblical-community-and-the-great-commission> (LOP 96)
 - Uday Balasundaram: *Digital Life - Reframing Christian Presence in a Technological World* <https://lausanne.org/occasional-paper/digital-life-reframing-christian-presence-in-a-technological-world> (LOP 97)
- ***The L4 Mission Gaps Reports (2025)*** <https://lausanne.org/l4-gap-summaries>
“Reports from 25 Collaborative Gap Sessions at the Seoul Incheon Congress ... Each gap group listened to perspectives on the current reality, imagined a preferred reality, discussed how to create ways to close the gap, and communicated a prayerful proposal in response.”
 - *How can emerging population blocks be reached?*

- The global aging population: <https://lausanne.org/statement/global-ageing-collaborate-gap-summary>
- The new middle-class: <https://lausanne.org/statement/the-new-middle-class-collaborate-gap-summary>
- The next generation: <https://lausanne.org/statement/the-next-generation-collaborate-gap-summary>
- Islam: <https://lausanne.org/statement/islam-collaborate-gap-summary>
- Secularism: <https://lausanne.org/statement/secularism-collaborate-gap-summary>
- Least reached people: <https://lausanne.org/statement/least-reached-peoples-collaborate-gap-summary>
- *What is ministry in a digital age?*
 - Scripture engagement in the digital age: <https://lausanne.org/statement/scripture-engagement-in-the-digital-age-collaborate-gap-summary>
 - Church forms in a digital age: <https://lausanne.org/statement/church-forms-in-a-digital-age-collaborate-gap-summary>
 - Discipleship in a digital age: <https://lausanne.org/statement/discipleship-in-a-digital-age-collaborate-gap-summary>
 - Evangelism in a digital age: <https://lausanne.org/statement/evangelism-in-a-digital-age-collaborate-gap-summary>
- *What does it mean to be human?*
 - AI and transhumanism: <https://lausanne.org/statement/ai-and-transhumanism-collaborate-gap-summary>
 - Sexuality and gender: <https://lausanne.org/statement/sexuality-and-gender-collaborate-gap-summary>
 - Wholistic health: <https://lausanne.org/statement/wholistic-health-collaborate-gap-summary>
- *What is polycentric mission?*
 - Polycentric missions: <https://lausanne.org/statement/polycentric-missions-collaborate-gap-summary>
 - Polycentric resource mobilization: <https://lausanne.org/statement/polycentric-resource-mobilization-collaborate-gap-summary>
- *How can spirituality and holiness define missions?*
 - Global integrity and anti-corruption: <https://lausanne.org/statement/global-integrity-and-anti-corruption-collaborate-gap-summary>
 - Integrated spirituality and mission: <https://lausanne.org/statement/integrated-spirituality-and-mission-collaborate-gap-summary>

- Developing leaders of character: <https://lausanne.org/statement/developing-leaders-of-character-collaborate-gap-summary>
- *What is community?*
 - People on the move: <https://lausanne.org/statement/people-on-the-move-collaborate-gap-summary>
 - Urban communities: <https://lausanne.org/statement/urban-communities-collaborate-gap-summary>
 - Digital communities: <https://lausanne.org/statement/digital-communities-collaborate-gap-summary>
 - Ethnicism and racism: <https://lausanne.org/statement/ethnicism-and-racism-collaborate-gap-summary>
- *What is the influence on society?*
 - Christianity, radical politics, and religion: <https://lausanne.org/statement/christianity-radical-politics-and-religious-freedom-collaborate-gap-summary>
 - Caring for creation and the vulnerable: <https://lausanne.org/statement/caring-for-creation-and-the-vulnerable-collaborate-gap-summary>
 - Societal trust and influence of Christianity: <https://lausanne.org/statement/societal-trust-and-influence-of-christianity-collaborate-gap-summary>

